UCHWAŁA NR XX/205/25
RADY MIEJSKIEJ W SKALE

z dnia 30 października 2025 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035.

Na podstawie art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 3 ust. 3 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 324; poz. 862) oraz w związku z Uchwałą Nr VIII/56/24 Rady Miejskiej w Skale z dnia 31.10.2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii i trybu konsultacji (Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 2024 r. poz. 7130),

Rada Miejska w Skale

uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035, która stanowi załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XLIX/365/14 Rady Miejskiej w Skale z dnia 24.06.2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy na lata 2014 – 2020.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Skała.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mariusz Gajewski

Załącznik nr 1 do uchwały nr XX/205/25
Rady Miejskiej w Skale
z dnia 30 października 2025 r.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025-2035

Skała, październik 2025 r.

Opracowanie strategii:
dr Hubert Guz - ekspert strategiczny
oraz
Zespół strategiczny UMiG Skała
pod kierunkiem Piotra Trzcionki
Burmistrza Miasta i Gminy Skała

Rozdziały 13 i 14 zostały opracowane z wykorzystaniem zapisów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (2025 r.) opracowanego przez: 3MAJ s.c. M. Czechowska, M. Fajkosz, J. Michniowski.

Zespół strategiczny dziękuje
wszystkim Mieszkańcom Gminy Skała
w tym członkom Młodzieżowej Rady Miejskiej
zaangażowanym w proces przygotowania Strategii.

Przy opracowaniu Strategii wykorzystano grafiki wygenerowane przez Imagen 3

Spis treści

1. Wstęp ... 5
Struktura strategii ... 5
Proces strategiczny ... 6
Partycypacja społeczna ... 7
2. Kluczowe ustalenia diagnostyczne ... 8
Dane ogólne ... 8
Charakterystyka gminy w obszarze społecznym ... 10
Charakterystyka gminy w obszarze gospodarczym ... 17
Charakterystyka gminy w obszarach przestrzennym i środowiskowym ... 21
3. Analizy porównawcze ... 28
Gmina Skała na tle gmin Województwa Małopolskiego ... 28
Ogólny wskaźnik rozwoju Gminy ... 29
Syntetyczny wskaźnik rozwoju Gminy Skała ... 34
4. Wnioski z ustaleń diagnostycznych ... 36
Obszar społeczny ... 36
Obszar gospodarczy ... 37
Obszar przestrzenny i środowiskowy ... 39
5. Gmina Skała w MOF i LGD ... 40
Miejski Obszar Funkcjonalny Krakowa ... 40
Lokalna Grupa Działania ... 42
6. Potencjały i wyzwania ... 43
Obszar rozwojowy: Turystyka i rekreacja ... 46
Obszar rozwojowy: Jakość życia – sfera społeczna ... 48
Obszar rozwojowy: Jakość życia – sfera infrastrukturalna ... 50
Obszar rozwojowy: Transformacja energetyczna ... 51
Obszar rozwojowy: Gospodarowanie gminą ... 52
7. Zasady horyzontalne ... 53
Społeczne zasady horyzontalne ... 53
Ekonomiczne zasady horyzontalne ... 53
Środowiskowe zasady horyzontalne ... 54
8. Wizja i cele strategiczne ... 55
Struktura celów strategii ... 55
Wizja gminy ... 55
Cele strategiczne ... 56
9. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań ... 58
I cel strategiczny: Kompleksowy produkt turystyczny ... 59
II cel strategiczny: Wysoka jakość życia mieszkańców ... 60
III cel strategiczny: Efektywna i ekologiczna infrastruktura ... 62
IV cel strategiczny: Sprawiedliwa transformacja energetyczna ... 64
V cel strategiczny: Stabilna gospodarka ... 65
Priorytetyzacja celów operacyjnych ... 67
10. Rezultaty i wskaźniki ... 68
Rezultaty kluczowe ... 68
Rezultaty cząstkowe ... 69

11. Obszary chronione ... 74
Ojcowski Park Narodowy ... 75
Dłubniański Park Krajobrazowy ... 75
12. Wody ... 76
Wody powierzchniowe ... 76
Wody podziemne ... 77
Zagrożenie powodziowe i zagrożenie suszą ... 78
13. Ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej ... 80
Kluczowe założenia w polityce przestrzennej Gminy Skała ... 82
Zasady prowadzenia polityki przestrzennej w gminie ... 84
14. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy ... 103
Cel i charakter modelu ... 103
Cele rozwojowe w kontekście przestrzeni ... 103
Obszary funkcjonalne ... 109
Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych ... 117
System powiązań przyrodniczych ... 120
Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych ... 126
Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej ... 128
15. Obszary Strategicznej Interwencji ... 131
OSI krajowe ... 131
OSI regionalne ... 131
OSI gminne ... 132
16. Zgodność celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu ... 133
Poziom ponadlokalny ... 133
Poziom regionalny ... 135
Poziom krajowy ... 136
17. Zarzadzanie, monitoring, ewaluacja ... 137
Zarządzanie ... 137
Monitoring i ewaluacja ... 139
18. Finansowanie ... 141
Źródła finansowania ... 141
Polityka inwestycyjna ... 141
Potencjał finansowy gminy ... 142
19. Źródła danych ... 143
20. Załączniki ... 144

1. Wstęp

Struktura strategii

Strategia Miasta i Gminy Skała została opracowana zgodnie z wymogami określonymi w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609, 721.) oraz w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324.).
Strategia wyznacza cele rozwojowe dla gminy w perspektywie do 2035 roku. Strategia powstała w 2025 roku w partycypacyjnej formule jako wynik wspólnych prac władz samorządowych, lokalnych liderów i mieszkańców oraz ekspertów zewnętrznych.

Struktura Strategii odzwierciedla logikę procesu zarządzania strategicznego.

Część pierwsza ma **charakter diagnostyczny** i obejmuje: wyciąg z diagnozy stanu gminy, analizy porównawcze, kluczowe ustalenia diagnostyczne, jej podsumowaniem jest analiza potencjałów i wyzwań.

Część druga ma **charakter planistyczny** i obejmuje: zasady horyzontalne, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań, rezultaty i wskaźniki, obszary chronione, ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej oraz model funkcjonalno-przestrzenny, spójność celów strategii z innymi dokumentami planistycznymi.

Część trzecia ma **charakter operacyjny** i obejmuje: zarządzanie, monitoring, ewaluację i finansowanie.

Proces strategiczny

Proces strategiczny był realizowany od listopada 2024 do października 2025 i obejmował następujące kroki:

Etap prac	Produkt
Rozpoczęcie prac	Uchwała Nr VIII/56/24 Rady Miejskiej w Skale z dnia 31 października 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 - 2035
Badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców	Raport z badania ankietowego
Warsztaty z Młodzieżową Radą Miejską	Raport z warsztatów
Warsztaty strategiczne z mieszkańcami	Raport z warsztatów strategicznych
Analiza realizacji celów poprzedniej strategii rozwoju	Raport
Opracowanie Diagnozy stanu gminy	Diagnoza stanu gminy Wyciąg z diagnozy
Panel ekspercki z lokalnymi liderami	Raport z panelu eksperckiego Analiza potencjałów i wyzwań Struktura celów – projekt nr 1
Konsultacje eksperckie struktury celów	Struktura celów – projekt nr 2
Opracowanie pierwszego projektu Strategii	Projekt Strategii nr 1
Przeprowadzenie konsultacji społecznych – Warsztaty konsultacyjne	Sprawozdanie z konsultacji społecznych i instytucjonalnych
Przeprowadzenie konsultacji z instytucjami	Pisma z instytucji potwierdzające konsultacje instytucjonalne
Zaopiniowanie projektu Strategii przez Zarząd Województwa Małopolskiego	Uchwała Zarządu Województwa Małopolskiego
Poprawki/uzupełnienia Strategii	Projekt Strategii nr 2
Ewaluacja uprzednia Strategii	Raport z ewaluacji uprzedniej
Poprawki/uzupełnienia Strategii	Końcowy Projekt Strategii
Przyjęcie Strategii	Uchwała Rady Gminy Przyjęta Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 - 2035

Partycypacja społeczna

Władze samorządowe podjęły decyzję o przygotowaniu strategii w formule partycypacyjno-eksperckiej. Zakłada ona, że proces strategiczny prowadzony jest przez eksperta, w celu zapewnienia jego transparentności oraz obiektywizmu, a kluczowymi aktorami tego procesu są władze gminne i pracownicy samorządowi oraz szeroko rozumiana społeczność gminy.

W celu ułatwienia zaangażowania mieszkańców oraz zapewnienia pełnej transparentności UMiG prowadzi dedykowaną zakładkę na stronie internetowej gminy (https://skala.pl/strategia-gminy-2025-2035/). Udostępniane były tam wszelkie dokumenty tworzone w procesie strategicznym, umożliwiono także zgłaszanie uwag i pomysłów w ramach konsultacji. Uruchomiono także dedykowany adres mailowy strategia@skala.pl, na który mieszkańcy mogli przesyłać swoje uwagi i pomysły.

W celu aktywizacji mieszkańców i zaangażowania ich w proces strategiczny przeprowadzono: badanie ankietowe, warsztaty strategiczne z mieszkańcami, warsztaty z Młodzieżową Radą Miejską, warsztaty z lokalnymi liderami.
Po opracowaniu pierwszego projektu strategii przeprowadzono konsultacje, w tym warsztaty konsultacyjne. Szczegóły działań partycypacyjnych zostały opisane w raportach stanowiących załączniki do niniejszej strategii.
W trakcie prac z mieszkańcami korzystano z szeregu narzędzi zapewniających partycypację, kluczowe z nich obejmowały: badanie ankietowe wśród mieszkańców, warsztaty strategiczne, konsultacje robocze elementów Strategii oraz konsultacje całej Strategii. W szerokim zakresie korzystano z nieformalnych kanałów komunikacyjnych (formuła wywiadów indywidualnych i konsultacji indywidualnych).
W trakcie spotkań warsztatowych (strategicznych i operacyjnych) korzystano z prostych technik heurystycznych: burza mózgów, metoda ekspercka, *world café*, drzewo problemów i drzewo celów, mapowanie interesariuszy, panel ekspercki. Generalną zasadą pracy na każdym z etapów był otwarty dialog umożliwiający analizowanie zróżnicowanych pomysłów a następnie odnoszenie ich do istniejących uwarunkowań.

Podjęte przez samorząd gminy działania świadczą o angażowaniu wszystkich zainteresowanych stron w opracowanie strategii od oceny potrzeb, poprzez identyfikację szans po wyznaczanie celów i planowanie wdrażania projektów strategicznych.
Zachowano pełną transparentność publikując na stronie www bieżące informacje oraz cząstkowe rezultaty tego procesu i zachęcając interesariuszy do zgłaszania swoich uwag – zgodnie z logiką piramidy partycypacji społecznej (informowanie-konsultowanie-partycypacja).

2. Kluczowe ustalenia diagnostyczne

Dane ogólne

Gmina Skała jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowej części Polski, w północno-zachodniej części województwa małopolskiego w powiecie krakowskim.

Gmina Skała leży przy północnej granicy powiatu krakowskiego, w odległości 21 km od Krakowa, 24 km na wschód od Olkusza, 20 km na południe od Wolbromia i 17 km na zachód od Słomnik.

Gmina Skała – lokalizacja

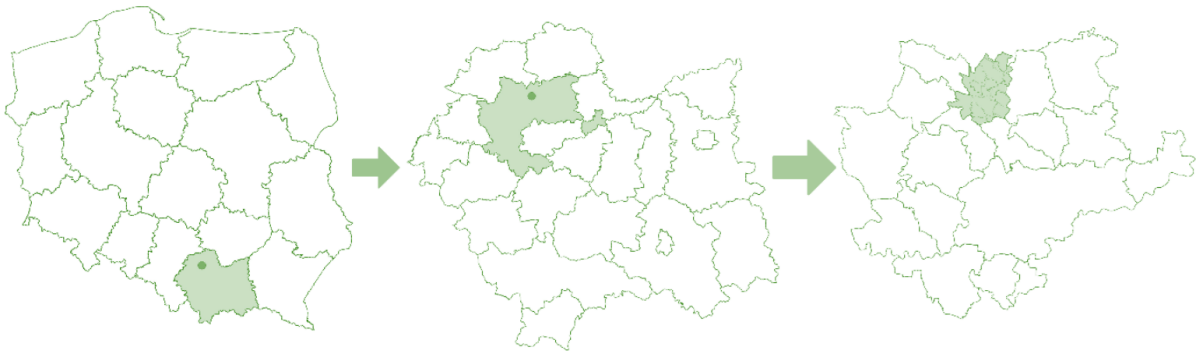

Polska **Małopolska** **Powiat krakowski**

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (2023).

Całkowita powierzchnia Gminy Skała to 7 493 ha, co stanowi prawie 0,5% powierzchni Województwa Małopolskiego i 6 % powierzchni Powiatu Krakowskiego.

Gmina sąsiaduje z siedmioma innymi gminami: od północy z gminami Gołcza (powiat miechowski) i Trzyciąż (powiat olkuski), od wschodu z gminą Iwanowice, od południa z gminą Zielonki, od zachodu z gminami Wielka Wieś, Jerzmanowice-Przeginia i Sułoszowa.

W skład gminy wchodzi 17 sołectw: największe to Skała (1145,6 ha; 3 753 mieszkańców), kolejne: Ojców (967,1 ha; 174 mieszkańców), Minoga (864,6 ha; 419 mieszkańców), Cianowice (785,7 ha; 1 411 mieszkańców), Gołyszyn (461,5 ha; 267 mieszkańców), Rzeplin (448,9 ha; 530 mieszkańców), Sobiesęki (426,5 ha; 389 mieszkańców), Smardzowice (424,4 ha; 661 mieszkańców), Szczodrkowice (419,9 ha; 739 mieszkańców), Nowa Wieś (281,5 ha; 276 mieszkańców), Przybysławice (253,1 ha; 281 mieszkańców), Zamłynie (218,5 ha; 161 mieszkańców), Maszyce (234,5 ha; 425 mieszkańców), Barbarka (191,7 ha; 228 mieszkańców), Niebyła-Świńczów (133,0 ha; 294 mieszkańców), Stoki (127,6 ha; 117 mieszkańców), Poręba Laskowska (98,3 ha; 166 mieszkańców).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r., na terenie Gminy Skała zameldowanych było 10 948 osób. Gęstość zaludnienia to 141 osób na km^2.

Sołectwa Gminy Skała

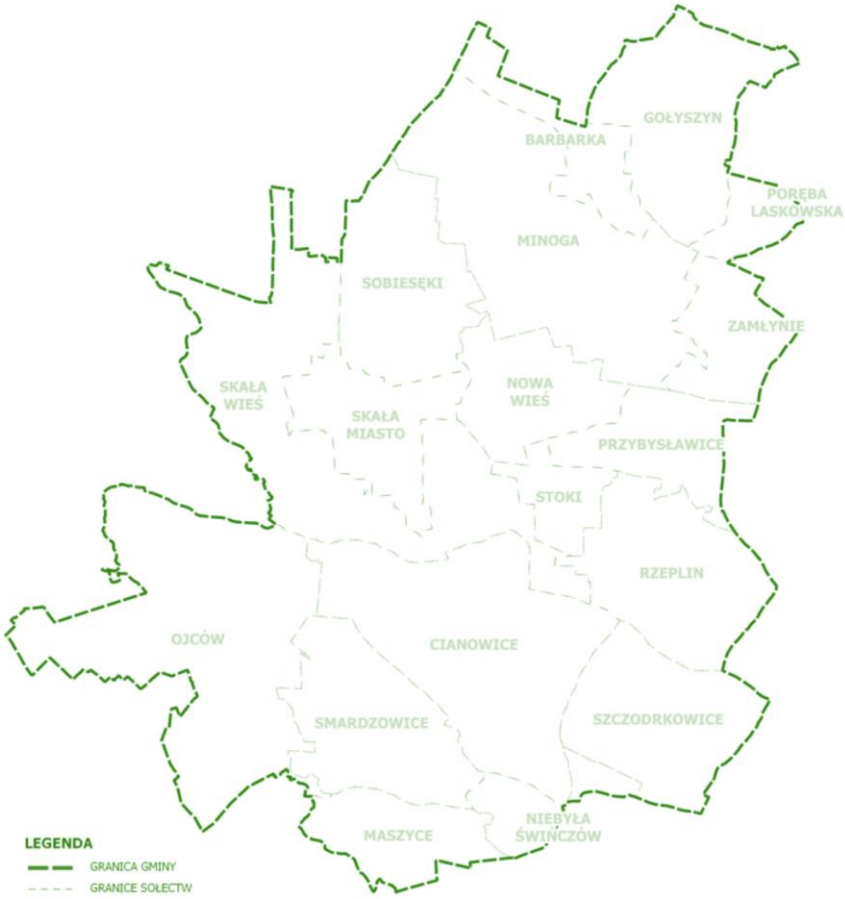

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (2023).

Gmina Skała jest położona na południowej części Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej. Południowo – zachodnią część gminy zajmuje Dolina Prądnika, chroniona w ramach Ojcowskiego Parku Narodowego, który stanowi ponad 16 % powierzchni gminy (1 223 ha). Na terenie Gminy Skała znajduje się także fragment Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego.

Klimat Gminy Skała charakteryzuje się łagodnymi warunkami termicznymi o wyrównanym przebiegu temperatur, rzadkich przymrozkach i mgłach, ale o silnych wiatrach, z wyjątkiem Doliny Prądnika w której obserwuje się duże amplitudy temperatur oraz częste przymrozki i mgły.

Średnia roczna temperatura powietrza, waha się od 7,8°C do 8,5°C, okres bezprzymrozkowy wynosi 155 dni, okres wegetacyjny wynosi 222 dni, suma rocznych opadów atmosferycznych, wynosi od 580 do 900 mm.

Charakterystyka gminy w obszarze społecznym

Demografia

Gmina Skała ma 10 948 mieszkańców (2023), z czego 49,4% stanowią kobiety, a 50,6% mężczyźni. W latach 2002-2023 liczba mieszkańców wzrosła o 15,1%.

Populacja Gminy Skała w latach 1995 – 2023

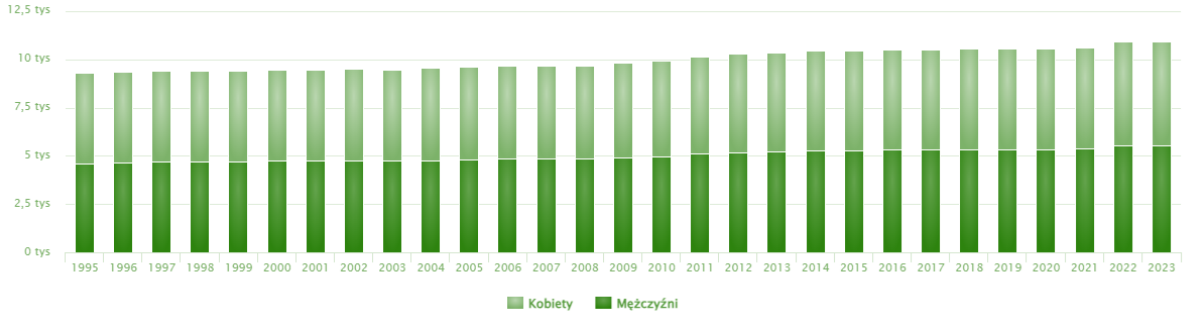

Źródło: GUS, 2024.

Jednostka administracyjna	Wiek mieszkańców (2023)
Gmina Skała	40,4 lat
Województwo Małopolskie	41,2 lat
Polska	42,1 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Skała ma ujemny przyrost naturalny - 3,83 na 1000 mieszkańców.
Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,87 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Współczynniki demograficzne – dane porównawcze (2023)

Jednostka administracyjna	Współczynnik dzietności ogólnej (1)	Współczynnik reprodukcji brutto (2)	Współczynnik dynamiki demograficznej (3)
Gmina Skała	1,24	0,61	0,87
Województwo Małopolskie	1,29	0,63	0,86
Polska	1,26	0,61	0,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

(1) Współczynnik dzietności ogólnej (Liczba dzieci, urodzonych przez przeciętną kobietę w ciągu całego okresu rozrodczego, 15 - 49 lat)
(2) Współczynnik reprodukcji brutto (Średnia liczba córek urodzonych przez kobietę w wieku rozrodczym, 15 - 49 lat)
(3) Współczynnik dynamiki demograficznej (Stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów)

Prognozy demograficzne dla gminy zakładają ponad 10% spadek liczby mieszkańców, co na tle innych gmin z Małopolski, zwłaszcza tych o wiejskim charakterze, nie jest spadkiem szczególnie wyraźnym. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że dotychczasowe zmiany demograficzne nie potwierdzają tych prognoz. Rosnąca (wolno, ale stale) liczba mieszkańców jest dobrym prognostykiem utrzymania stabilności w obszarze demografii. Prognoza demograficzna GUS w swojej metodologii zakłada znaczące spadki liczby mieszkańców dla obszarów wiejskich, co w przypadku Gminy Skała jest prawdziwe, ale jednocześnie zjawisko to jest równoważone wzrostem osadnictwa o charakterze podmiejskim z uwagi na bliskość metropolii krakowskiej.
Znacznie bardziej niepokojącym zjawiskiem jest szybkie tempo starzenia się społeczeństwa. Porównanie lat 2025 i 2060 w prognozie demograficznej wskazuje na wzrost o ponad 10 punktów procentowych odsetka osób w wieku poprodukcyjnym.

Edukacja

Sieć placówek edukacyjnych

Gmina ze względu na uwarunkowania osadnicze, w szczególności dużą ilość małych, rozproszonych miejscowości, prowadzi rozbudowaną sieć placówek edukacyjnych, która spełnia obecne potrzeby mieszkańców, jednak generuje znaczące koszty osobowe, jak i koszty utrzymania infrastruktury. Istotnym atutem gminy jest możliwość edukacji ponadpodstawowej w Zespole Szkół i Placówek Oświatowych w Skale.

Żłobki:

Żłobek Samorządowy Bajka w Skale, ul. Topolowa 16 – 16 dzieci

Przedszkola:

1. Przedszkole Samorządowe im. Hanny Zdzitowieckiej w Skale ul. Topolowa 16 – 146 dzieci
2. Przedszkole Niepubliczne Poziomka ul. Bohaterów Września 9 Skała – 24 dzieci

Szkoły podstawowe:

1. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Władysława Łokietka w Skale, ul. Topolowa 25 – 307 uczniów
2. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Błogosławionej Salomei w Skale, ul. Ks. Stanisława Połetka 32 – 170 uczniów
3. Szkoła Podstawowa im. Stulecia Odzyskania Niepodległości w Minodze – 206 uczniów
4. Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Cianowicach, Szkolna 30 – 230 uczniów
5. Szkoła Podstawowa im. Jama Brzechwy w Szczodrkowicach, Szczodrkowice 3 – 90 uczniów
6. Szkoła Podstawowa w Smardzowicach im. Doktora Stanisława Niedzielskiego, Szkolna 15 – 102 uczniów

Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Skale ul. Ks. Stanisława Połetka 30

1. Liceum Ogólnokształcące dla młodzieży z Internatem, o profilach: wojskowo-policyjnym, wojskowym, strażacko-ratowniczym, humanistycznym, biologiczno-chemicznym – 159 uczniów
2. Technikum, o profilach: technik informatyk, technik logistyk, technik spedytor, technik organizacji turystyki – 221 uczniów
3. Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Skale sezonowo w okresie ferii i wakacji

Jednostka administracyjna	Wykształcenie podstawowe i gimnazjalne	Wykształcenie zasadnicze zawodowe	Wykształcenie średnie i policealne	Wykształcenie wyższe
Gmina Skała	13,8% K-13,3% M-13,1%	23,2% K-18,1% M-28,7%	33,2% K-33,5% M-32,8%	26,5% K-30,8% M-21,9%
Województwo Małopolskie	13,9	22,6%	34,2%	26,3%
Polska	15,3	21,2%	35,2%	25,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2024).

Jednostka administracyjna	Współczynnik skolaryzacji Brutto (1)	Współczynnik skolaryzacji netto (2)
Gmina Skała	82,57	82,20
Województwo Małopolskie	95,57	94,75
Polska	95,96	94,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2024).

(1) - Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat
(2) - Stosunek osób w wieku 7-12 lat uczących się w szkołach podstawowych do wszystkich osób w wieku 7-12 lat

Wyniki egzaminu ósmoklasisty – dane porównawcze (GUS, 2024)

Jednostka administracyjna	Język polski	Matematyka	Język angielski
Gmina Skała	63%	67%	72%
Województwo Małopolskie	67%	59%	66%
Polska	61%	52%	66%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2024).

Kultura, sport, rekreacja

Gmina Skała prowadzi Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną w Skale z dwoma filiami wiejskimi w Minodze i Smardzowicach.
Pozostałe placówki kultury to:

- Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Skale – prowadzi naukę gry na instrumentach muzycznych, naukę języków obcych, koła zainteresowań, organizuje imprezy regionalne, działalność turystyczną, wynajem Sali i sprzętu
- Muzeum Ojcowskiego Parku Narodowego im. prof. W. Szafera w Ojcowie,
- Hala Widowiskowo-Sportowa w Skale,
- Świetlice/remizy OSP na terenach wiejskich.

W lecie funkcjonuje kino plenerowe. Oferta kulturalna obejmuje zajęcia aktywizacyjne skierowane głównie do dzieci i młodzieży oraz seniorów. Oferta dla osób w wieku 18-59 jest znacznie skromniejsza.
Gmina realizuje cześć zadań z zakresu kultury w ramach corocznych Programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Kluczowe obiekty sportowe w gminie to:

- Hala Widowiskowo - Sportowa w Skale (wyposażona hala sportowa wraz z trybunami na ok. 200 osób, siłownia, sala taneczna, 4 szatnie wraz prysznicami, boisko trawiaste, kort tenisowy oraz boiska do siatkówki i koszykówki),
- Stadion miejski w Skale oraz boisko sportowe "Orlik" w Skale,
- Kompleks sportowo-rekreacyjny w Cianowicach
- Stadion LKS "Maszycanka" Maszyce w Smardzowicach
- Kompleks sportowo-rekreacyjny w Rzeplinie
- Kompleks sportowo-rekreacyjny w Gołyszynie
- Teren rekreacyjny w Porębie Laskowskiej
- Otwarte Strefy Aktywności (przy ul. Topolowej 25 i przy ul. Bohaterów Września 42 w Skale oraz w Cianowicach przy stawie)

Na terenie gminy działają kluby i organizacje sportowe koncentrujące się na zajęciach dla dzieci i młodzieży:

- Klub Sportowy „Maszycanka”,
- Klub Sportowy Skalanka - Razem w kierunku przyszłości
- Klub Karate Kyokushin Skała,
- Fundacja ATIGA,
- Stowarzyszenie Grappling Kraków,
- Miejski Klub Sportowy „Skała 2004”.

Oferta zajęć sportowo-rekreacyjnych koncentruje się wokół zajęć z piłki nożnej, prowadzonych w szczególności dla dzieci i młodzieży. Gmina realizuje cześć zadań z zakresu sportu w ramach corocznych Programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Ścieżki i szlaki turystyczne

Piesze:

- Szlak Orlich Gniazd (Krowodrza Górka - Zamek Pilcza w Smoleń krzyżówka)
- Szlak Warowni Jurajskich im. Andrzeja Stróżeckiego (Rudawa PKP - Ośrodek Zespołu Parków Krajobrazowych woj. Śląskiego w Smoleniu)
- Pieskowa Skała - Jaskinia Łokietka
- Chrzanów - Pieskowa Skała
- Szlak Smardzowicki (Prądnik Korzkiewski - Sobótka (szl. ziel.) - Ojców centrum)

- Prądnik Korzkiewski - Sobótka (szl. ziel.) - Dolina Sąspowska
- Ścieżka dydaktyczna "Drewniana Droga" (Ojców centrum - Skała (szkoła))
- Rzeplin - Rzeplin, zespół boisk
- Rzeplin - Boruszanka, Żydowska Droga
- Kamionka Przybysławice – Rzeplinianka
- Szlak Imbramowicki (Las Dębowiec – Glanów)
- Sieć tras nordic-walking (Nordic Walking Park „Gmina Skała” - 3 pętle: zielona - 6,2 km; czerwona – 10,7 km i czarna 11,6 km)

Rowerowe:

- Szlak Dłubni
- Pętla wokół Pieskowej Skały (Wola Kalinowska szkoła - Wola Kalinowska szkoła)
- Wierzchowie – Gacki
- Szlak rowerowy okrężny gminy Zielonki

Zdrowie

Na terenie Gminy Skała funkcjonują 4 przychodnie lekarskie:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Rynek 8,
- Prywatna przychodnia w Skale, ul. Polna 17,
- Familia Medicina w Przybysławicach,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Słomnicka 69.

Na obszarze gminy działają cztery apteki. Żadna z aptek nie prowadzi dyżurów świątecznych i nocnych.Opieka całodobowa i świąteczna świadczona jest przez SP ZOZ Skała, a specjalistyczna i ambulatoryjna opieka zdrowotna są świadczone na rzecz mieszkańców w Krakowie.

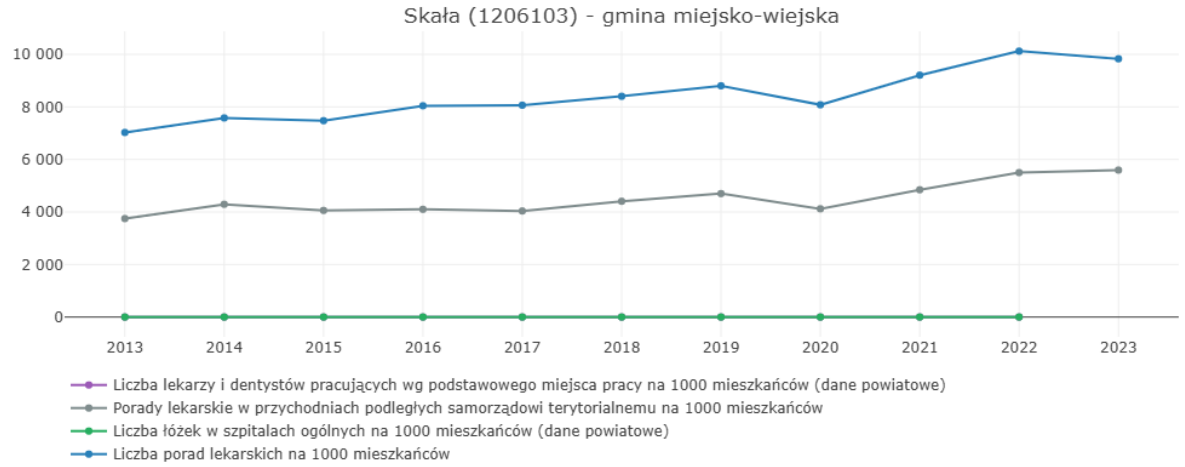

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025).

Organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Skała funkcjonują następujące organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Cianowic, Stowarzyszenie Nasz Rzeplin, Stowarzyszenie Przyjaciół Ojcowa, Stowarzyszenie Przyjaciół Skały, Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami w Skale, Stowarzyszenie Smardzowice, LGD Jurajska Kraina, LGD Nad Białą Przemszą, Stowarzyszenie Winiarzy Jury Krakowskiej, PTTK Oddział w Ojcowie, Klub Seniora GROTA, LKS Maszycanka Maszyce, MKS SKAŁA 2004, MLF (Międzygminna Liga Futsalu), Skalanka – Razem dla Przyszłości, Stowarzyszenie Grappling, Fundacja Leonardo, Festiwale Ojcowskie

Ochotnicze Straże Pożarne: KSRG OSP Skała, KSRG OSP Maszyce, OSP Nowa Wieś, OSP Szczodrkowice, OSP Smardzowice, OSP Cianowice, OSP Rzeplin, OSP Barbarka, OSP Minoga, OSP Gołyszyn, OSP Sobiesęki, OSP Przybysławice.
Koła Gospodyń Wiejskich: KGW Skała, KGW Maszyce, KGW Nowa Wieś, KGW Szczodrkowice, KGW Smardzowice, KGW Cianowice, KGW Rzeplin, KGW Barbarka, KGW Minoga, KGW Gołyszyn, KGW Sobiesęki, KGW Przybysławice, KGW Stoki.

Gmina Skała co roku w ramach Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zleca do realizacji zadania publiczne w zakresie:

- Upowszechniania kultury fizycznej i sportu
- Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
- Turystyka i krajoznawstwo
- Pomoc społeczna
- Działalności na rzecz dzieci i młodzieży

Wysokość środków w budżecie Gminy Skała na rok 2025 planowanych na realizację Programu wynosi około 220 tys. złotych.

Bezpieczeństwo

Komisariat Policji w Skale znajduje się przy ul. Langiewicza 6. W zakresie działań profilaktycznych Policja realizuje programy zapobiegania przestępczości i niedostosowaniu społecznemu, programy dotyczące bezpieczeństwa na drodze, przeciwdziałania agresji, przemocy i uzależnieniom. Na terenie gminy jest zlokalizowanych 12 strażnic Ochotniczej Straży Pożarnej. W 2022 roku w gminie Skała stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 108 przestępstw (9,91 przestępstw na 1000 mieszkańców) odnotowano. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości średnich dla województwa małopolskiego i Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców wynosi 69,00% i jest mniejszy od analogicznego wskaźnika dla województwa małopolskiego oraz porównywalny do wskaźnika dla Polski. Gmina Skała jest objęta monitoringiem wizyjnym, którego zasięg jest stale rozbudowywany o kolejne miejsca użyteczności publicznej, co pozwala ograniczać wandalizm oraz poprawia bezpieczeństwo mieszkańców.

Mieszkalnictwo

W Gminie Skała dominuje indywidualne budownictwo mieszkaniowe. W ostatnich latach najintensywniej rozwija się ono w miejscowościach: Cianowice Duże, Skała, Rzeplin i Szczodrkowice. Dokumenty przestrzenne warunkują dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej, a drastyczny wzrost cen mieszkań w Krakowie oraz poprawiająca się komunikacja (m.in. dzięki trasie wolbromskiej, północnej obwodnicy Krakowa) pomiędzy Krakowem a Skałą, sprawiają, że teren Gminy Skała stanowi atrakcyjną lokalizację dla nowych mieszkańców.

Jednostka administracyjna	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania m2	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę m2	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu
Gmina Skała	102,2	35,4	4,72
Województwo Małopolskie	80,60	31,0	3,98
Polska	75,30	31,10	3,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W zasobie mieszkaniowym Gminy Skała są 23 lokale mieszkalne, w tym 2 lokale wolne - wymagające remontu.

Gmina Skała prowadzi aktywną politykę poprawy dostępności mieszkań – lokale w zasobie komunalnym gminy są modernizowane pod kątem poprawy warunków bytowych lokatorów oraz ich termomodernizacji z wymianą źródeł ciepła na bardziej ekonomiczne i ekologiczne. Ponadto Gmina Skała jest inicjatorem utworzenia i siedzibą dla Spółki Komunalnej „KZN SIM Ziemia Krakowska" zrzeszającej 11 gmin województwa małopolskiego, gminę miejską Kraków oraz Krajowy Zasób Niesruchomości na rzecz budowy mieszkań o umiarkowanym czynszu.

W ramach działalności spółki, na terenie Gminy Skała zainicjowano budowę 32 lokali mieszkalnych w zabudowie wielorodzinnej w mieście Skała. Trwają prace projektowe nad powstaniem kolejnych lokali w miejscowości Smardzowice.

Charakterystyka gminy w obszarze gospodarczym

Przedsiębiorczość

Gmina Skała jest gminą, gdzie mieszkańcy znajdują zatrudnienie w szczególności w sektorach „Przemysł i budownictwo" oraz „Handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja". Sektor przedsiębiorstw jest zdominowany przez jednoosobowe działalności gospodarcze, których ilość powoli, lecz systematycznie wzrasta.

Działalność gospodarcza charakterystyczna dla obszaru o dużym potencjale turystycznym, tj. „Zakwaterowanie i gastronomia", koncentruje się w miejscowości Ojców, w sercu Ojcowskiego Parku Narodowego.

Największym lokalnym pracodawcą jest Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Skale oraz Urząd Miasta i Gminy w Skale.

Pracujący według sektorów ekonomicznych:

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 14,3%
Przemysł i budownictwo – 34,9%
Handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja- 29,1%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości – 0,8%
Pozostałe – 20,9%

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON 2009-2023

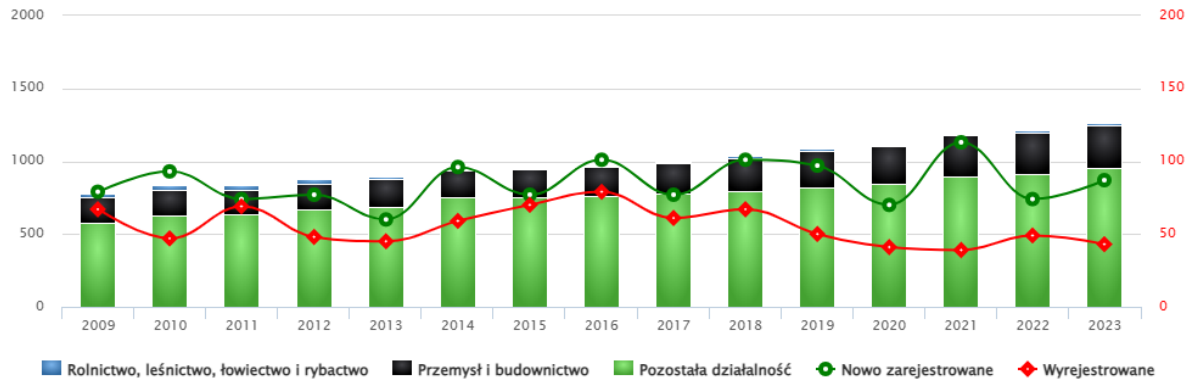

Źródło: GUS (2024).

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – 1 263 (2023)

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 12
Przemysł i budownictwo – 298
Pozostała działalność – 953

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa (<250 zatrudnionych) 1 263 (2023)

Mikro-przedsiębiorstwa (0-9 zatrudnionych) – 1 233
Małe przedsiębiorstwa (10-49 zatrudnionych) – 26
Średnie przedsiębiorstwa (50-249 zatrudnionych) – 4

Formy prawne

Spółdzielnie ogółem – 2
Spółki handlowe ogółem – 66 (w tym 56 to spółki z ograniczoną odpowiedzialnością)
Spółki cywilne ogółem – 52
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 1 020

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 227
Budownictwo – 189
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 98
Transport i gospodarka magazynowa – 78
Przetwórstwo przemysłowe– 77
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 71
Informacja i komunikacja – 59
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – 53
Pozostała działalność – 47
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 44
Edukacja – 28
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 20
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – 14
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 11
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 4

Jednostka administracyjna	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Skała w zł. (2022)
Gmina Skała	6 386,00
Województwo Małopolskie	6 825,00
Polska	6 706,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Skała w zł.

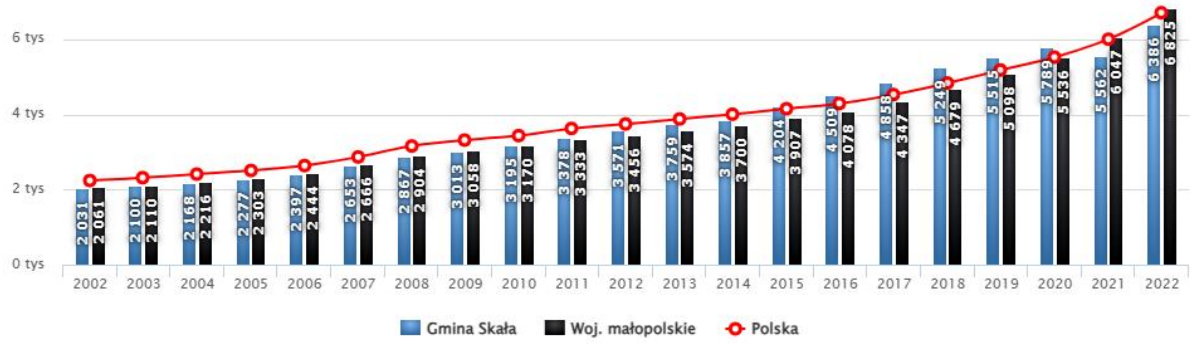

Źródło: GUS (2024).

Produkcyjne grupy wieku:
Wiek przedprodukcyjny – 20,5% (w tym dla kobiet – 19,3%, dla mężczyzn – 21,7%)
Wiek produkcyjny – 59% (w tym dla kobiet – 54,9%, dla mężczyzn – 63%)
Wiek poprodukcyjny – 20,5% (w tym dla kobiet – 25,8%, dla mężczyzn – 15,3%)

Wskaźniki obciążenia demograficznego

Jednostka administracyjna	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
Gmina Skała	69,4	34,6	99,6
Województwo Małopolskie	67,1	35,0	109,4
Polska	69,0	38,2	124,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2024).

Rolnictwo

Pod względem struktury użytkowania gruntów w gminie przeważają użytki rolne – ok.75% oraz lasy i grunty leśne – ok. 21%. Wśród użytków rolnych największy odsetek stanowią grunty orne – ok. 67%, sady – ok. 2%, pastwiska – ok. 1% oraz łąki – poniżej 1 %.
Tereny użytkowane rolniczo, zajmują ok. 5437 ha, co stanowi 72,6% powierzchni gminy. Grunty orne w klasach bonitacyjnych I-III zajmują 4360,7 ha. Grunty orne IV klasy bonitacyjnej zajmują 985,7 ha, grunty orne klasy V- VI zajmują 85,1 ha. Charakter gleb (duży udział frakcji pylastych), spadki terenu oraz wylesienie są przyczyną erozji.

Wśród upraw dominuje pszenica i ziemniaki, stosunkowo dużą powierzchnię zajmują owoce miękkie (tj. truskawka, malina, porzeczka jagoda kamczacka) oraz jabłka. Od kilku istotne znaczenie ma uprawa winogron i produkcja wina. W 2024 roku na terenie gminy działało 11 winnic.
Dominującym sektorem w gospodarce rolnej jest sektor indywidualny, a liczba gospodarstw rolnych wynosi ok. 1700. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego to ponad 3ha.

Strefa Aktywności Gospodarczej

W gminie od 2014 roku działa Strefa Aktywności Gospodarczej zlokalizowana w Skale przy ul. Krakowskiej (obszar przy dawnej drodze wojewódzkiej nr 794).
Firmy zlokalizowane w strefie: Firma Serafin PUH, Firma Metalplast s.c., Old Wood A. Litwin, P. Brożek S.C., Vivenda, Przychodnia Weterynaryjna Paweł Mitera, Okna Krzynówek.

Obecnie Gmina nie dysponuje istotnymi wolnymi terenami w ramach Strefy Aktywności Gospodarczej, do sprzedaży pozostaje jedynie jedna działka nr 3128, o powierzchni 0,0447 ha.

Sytuacja budżetowa gminy

Sytuacja budżetowa Gminy Skała jest stabilna i charakterystyczna dla małych gmin miejsko – wiejskich, w których największą kategorią wydatków jest realizacja zadań zleconych, w szczególności Oświata i wychowanie, Administracja publiczna, Pomoc społeczna. W ciągu ostatnich 20 lat dochód budżetu gminy w przeliczeniu na mieszkańca podwoił się z poziomu 2 054,00 zł w 2003r. do 5 394,65zł w 2023r. (Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS).

Wydatki –78 369 109,20 zł;

- wydatki bieżące – 64 918 762,50 zł
- wydatki majątkowe – 13 450 346,70 zł

Kluczowe pozycje w **wydatkach bieżących** obejmowały:

Oświata i wychowanie (dział 801) – 30 887 039,36 zł. – m.in. system oświaty;
Administracja publiczna (dział 750) – 7 961 823,69 zł. – m.in. wynagrodzenia administracji;
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (dział 900) – 9 517 410,33 zł.
Pomoc społeczna (dział 852) – 3 269 175,47 zł. – m.in. zakup usług społecznych;
Rodzina (dział 855) – 4 286 966,84 zł. – m.in. świadczenia społeczne na rzecz rodziny.

Kluczowe pozycje w **wydatkach majątkowych** obejmowały:

Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (dział 900) – 833 200,52 zł.
Rolnictwo i łowiectwo (dział 010) – 5 293 792,31 zł.
Transport i łączność (dział 600) – 1 409 626,10 zł.
Gospodarka mieszkaniowa (dział 700) – 568 751,74 zł.
Ochrona zdrowia (dział 851) – 300 000, 00zł.

Kluczowe wskaźniki budżetowe dla Gminy Skała – analiza w czasie

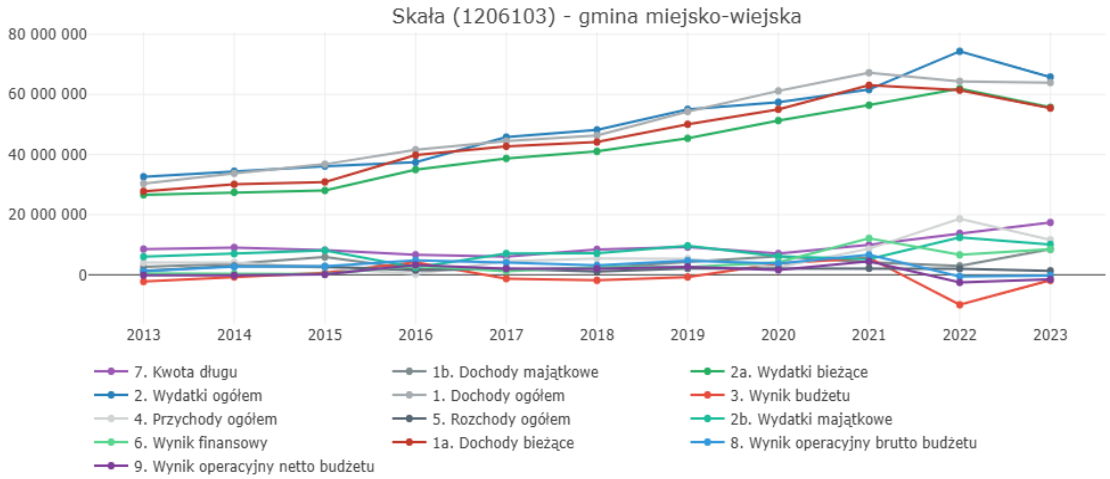

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025).

Charakterystyka gminy w obszarach przestrzennym i środowiskowym

Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Skała nie jest w całości pokryta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Plany miejscowe (z 2005 i 2018 r.) obejmują 11 sołectw: Barbarka, Gołyszyn, Minoga, Nowa Wieś, Poręba Laskowska, Przybysławice, Rzeplin, Sobiesęki, Stoki, Szczodrkowice, Zamłynie oraz Strefę Aktywności Gospodarczej w Skale.
W 2023 roku gmina opracowała nowe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała, które zostało uchwalone w czerwcu 2025r.
Na jego podstawie prowadzone są obecnie prace nad nowymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego dla pozostałych miejscowości, ze szczególnym naciskiem na obszar miasta Skały, z uwagi na jego szczególną gęstość i rodzaj występującej zabudowy, a także unikalny układ urbanistyczny, gęstą zabudowę śródmiejską, oraz tożsamość kulturową, którą gmina zamierza chronić i wzmacniać.

W strukturze użytkowania terenów Gminy Skała zdecydowanie przeważają tereny otwarte – ok 96% powierzchni gminy. Wśród nich dominują użytki rolne oraz tereny lasów i zadrzewień. Wśród terenów zainwestowanych, zajmujących nieco ponad 4% powierzchni gminy, dominują tereny komunikacyjne stanowiące ponad 2% powierzchni gminy a następnie tereny mieszkaniowe – 1%. Udział terenów przemysłowych to około 0,1%, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych – zaledwie 0,15%, podobnie jak nieużytków – 0,16%. Tak niewielki udział obszarów rekreacyjnych i usługowych wskazuje na potrzebę strategicznego ich rozwoju, aby podnieść atrakcyjność gminy jako miejsca do życia i wypoczynku.

Zabudowa generalnie koncentruje się przy ważniejszych ciągach komunikacyjnych. W stosunku do obiektów chronionych i cennych przyrodniczo zachowano właściwe standardy ochrony, w szczególności dotyczy to OPN. Wymogi w zakresie ochrony dotyczące OPN i jego otuliny postrzegane są przez część mieszkańców i inwestorów jako ograniczenie. Jednocześnie uwarunkowania te stanowią o dużym potencjale Gminy – wyjątkowe walory krajobrazowe i przyrodnicze są atutem rozwojowym i elementem pozytywnie wyróżniającym Skałę na tle innych gmin metropolii krakowskiej.

Zabudowa mieszkaniowa rozwija się dynamicznie, ze szczególnym naciskiem na obszary wiejskie i ma stosunkowo skoncentrowany charakter, co pozwala zapewniać dostęp do infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Wyzwanie stanowi postępująca suburbanizacja,

a kluczowym problemem w zakresie pozostaje przede wszystkim kanalizacja oraz rozproszona infrastruktura drogowa o niewystarczających na rosnące potrzeby parametrach. W obrębie istniejącej zabudowy, szczególnie w Skale kluczowym problemem jest niska emisja, oraz – z uwagi na brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – duża presja na zabudowę przy jednoczesnej konieczności uzyskiwania przez inwestorów tzw. Warunków zabudowy (WZ), co sprzyja rozlewaniu się zabudowy jednorodzinnej na tereny dotychczas niezurbanizowane. W odpowiedzi na te wyzwania, gmina przyjęła Studium oraz rozpoczęła prace nad MPZP z priorytetowym wskazaniem na miasto, w celu uporządkowania kierunków rozwoju, wzmocnienia mechanizmów dogęszczania i uzupełniania istniejących struktur osadniczych oraz minimalizacji zjawiska suburbanizacji oraz powstawania nowej zabudowy na obszarach nieuzbrojonych.

Centralnym ośrodkiem gminy jest miasto Skała – siedziba gminy oraz miejsce zapewniające dostęp do podstawowych usług publicznych (m.in. edukacja podstawowa i średnia, zdrowie, kultura, urząd gminy, Policja, Poczta) oraz komercyjnych (obiekty handlowe, usługowe).
Skała, a szczególnie jej historyczny układ urbanistyczny, tj. rynek, ortogonalny układ ulic, drobny handel i zwyczaj organizowania jarmarków w środy i soboty stanowią unikalne wartości, które strategia traktuje jako priorytet do zachowania. Utrzymanie małomiasteczkowego charakteru i rozwój wysokiej jakości przestrzeni publicznych są kluczowe dla wzmacniania więzi społecznych i atrakcyjności miasta, co ma odzwierciedlenie w tworzonych przez gminę dokumentach planistycznych i może być magnesem dla migrujących z metropolii nowych osadników.
W poszczególnych sołectwach zapewniono dostęp do podstawowych usług publicznych (edukacja, rekreacja, bezpieczeństwo – OSP), jednak ich potencjał rozwojowy wymaga wsparcia poprzez rozwój powiązań komunikacyjnych i inwestycje infrastrukturalne. Bliskość Krakowa sprawia, że metropolia pozostaje głównym ośrodkiem zaspokajającym potrzeby wyższego rzędu, ale dla jakości życia mieszkańców kluczowe jest podnoszenie standardów usług i przestrzeni w samej gminie, tak aby ograniczać odpływ młodych i przyciągać nowych mieszkańców.
Jednym z najpoważniejszych wyzwań przestrzennych i społecznych pozostaje kwestia środowiska. Smog i niska emisja, ze względu na gęstą zabudowę oraz ukształtowanie terenu, szczególnie dotkliwie odczuwane są w Skale, co tworzy negatywny wizerunek gminy i może obniżać jakość życia mieszkańców. Zagospodarowanie gminy wymaga kontynuacji działań proekologicznych – rozwój zielonej infrastruktury, odnawialnych źródeł energii i poprawa transportu publicznego – są niezbędne, aby Gmina Skała była miejscem atrakcyjnym do życia w szczególności

Drogi

Struktura sieci drogowej w gminie opiera się na dwóch drogach wojewódzkich: 773 oraz 794, które rozprowadzają ruch pojazdów w kierunkach wschód-zachód i północ-południe oraz obwodnicy Skały (wpisana w ciąg drogi wojewódzkiej nr 794).

Na terenie gminy, wyróżnić możemy następujących zarządców dróg:

- wojewódzkich – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie;
- powiatowych – Zarząd Dróg Powiatu Krakowskiego;
- gminnych – Burmistrz Miasta i Gminy Skała.

Gminny system drogowy (wyłączając drogi dojazdowe i wewnętrzne) ma około 128,901 km
Na szkieletowy układ komunikacyjny Gminy Skała składają się następujące drogi:

- klasy głównej – drogi wojewódzkie 794 i 773 łączna długość to 20,838 km
- klasy zbiorczej – drogi powiatowe, łączna długość to 27,977 km
- klasy lokalnej – drogi gminne i lokalne, łączna długość to 80,086 km.

Widoczna jest dysproporcja w uporządkowaniu oraz ilości dróg pomiędzy wschodnią, zurbanizowaną, a zachodnią częścią gminy, gdzie naturalną barierą dla rozwoju sieci drogowej jest Ojcowski Park Narodowy.

Transport zbiorowy

Przez teren Gminy Skała nie przebiegają żadne linie kolejowe, najbliższy przystanek w ramach Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej znajduje się w Słomnikach (18 km).
Skała znajduje się w II Strefie Aglomeracyjnej, która obejmuje terytoria Miast i Gminy, które przystąpiły do porozumienia w sprawie publicznego transportu zbiorowego. Na trasie linii nr 267 obsługiwanej przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne S.A. w Krakowie, w obrębie Gminy Skała zlokalizowanych jest 9 przystanków autobusowych.
Gmina Skała na swoim obszarze organizuje także transport publiczny dowożący mieszkańców do centrum gminy, czyli miasta Skały, umożliwiając dojazd mieszkańcom do centrum usług lokalnych i placówek edukacyjnych, a także do Ojcowa, będącego ośrodkiem turystyczno – rekreacyjnym.
Dodatkowo komunikację publiczną realizują prywatne przedsiębiorstwa oferujące przewóz osób na podstawie zezwoleń wydawanych przez Starostwo Powiatowe w Krakowie. Oferta działających przewoźników jest obszerna i zapewnia transport zarówno na terenie całej gminy jak również na liniach międzymiastowych.
Poza przewozami osób, prywatne firmy transportowe realizują dodatkowo usługę przewozu dzieci do szkół.

Infrastruktura rowerowa

Na terenie gminy znajdują się 4 szlaki rowerowe: szlak Dłubni, szlak Wierzchowice – Gacki, szlak pętla wokół Pieskowej Skały oraz szlak rowerowy okrężny gminy Zielonki.
Istniejące szlaki rowerowe na terenie Gminy Skała nie stanowią spójnego systemu komunikacyjnego

Przez gminę przebiegać będzie trasa rowerowa VeloPrądnik biegnąca z północy na południe przez Ojcowski Park Narodowy. Łączna długość trasy VeloPrądnik na terenie Gminy Skała to około 7 km.

Parkingi

Na system parkingowy gminy składają się parking na Placu Konstytucji 3-go Maja (niedostępny w godzinach odbywania się targu), ul. Rynek (obok budynku Urzędu Miasta), Parking przy Zespole Szkół w Skale, parking na ul. Szkolnej 4, parking pod Zamkiem w Ojcowie, parking na Złotej górze oraz parkingi w liniach rozgraniczających dróg.

Dostępna obecnie liczba miejsc parkingowych jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb lokalnej społeczności oraz turystów.

Wodociągi

Sieć wodociągowa w gminie Skała jest dobrze rozbudowana. W 2024 r. łączna długość sieci rozdzielczej to około 126 km. Liczba przyłączy to ponad 4 000 szt.

Głównymi źródłami zaopatrzenia w wodę są studnie głębinowe o głębokości 40 - 100 metrów. Wspólne ujęcie wody (cztery studnie głębinowe) w Minodze mają Skała, Minoga, Nowa Wieś, Przybysławice, Sobiesęki, Zamłynie i Grodzisko. Miejscowości Barbarka, Gołyszyn i Poręba Laskowska mają ujęcia wody ze studni głębinowych w Barbarce i Porębie Laskowskiej. Miejscowości Cianowice, Smardzowice, Niebyła-Świńczów i Maszyce zasilane są w wodę z ujęć zlokalizowanych w Cianowicach i Smardzowicach, a miejscowości Rzeplin i Szczodrkowice z ujęcia w Rzeplinie. Miejscowość Ojców zasilana jest z ujęcia zlokalizowanego w studni napływowej ze źródła Św. Jana.

Gmina Skała korzysta z dwóch ujęć wód powierzchniowych :

– ujęcie wody powierzchniowej z rzeki Dłubni w km 10+960 w miejscowości Raciborowice,
– ujęcie wody powierzchniowej z rzeki Rudawy, wraz ze strefą ochronną ustanowioną.

Kanalizacja

Na terenie Gminy Skała funkcjonuje sieć kanalizacyjna o długości ok. 130 km (od 2010 r. jej długość zwiększyła się ponad dwukrotnie). Liczba osób korzystających z kanalizacji sanitarnej wzrosła przekracza 7 tyś. Pozostali mieszkańcy gminy ścieki socjalno-bytowe do bezodpływowych zbiorników lub przydomowych oczyszczalni.

Ścieki są odprowadzane do jednej z dwóch oczyszczalni.

Oczyszczalnia ścieków w Nowej Wsi - mechaniczno – biologiczna z tlenową stabilizacją osadu. Oczyszczalnia wymaga rozbudowy.

Oczyszczalnia ścieków w Ojcowie. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna. Oczyszczalnia wymaga gruntownej modernizacji technologicznej.

Energia

Zaopatrzenie odbiorców z terenu Gminy Skała w energię elektryczną odbywa się poprzez zlokalizowaną w Skale rozdzielnię średniego napięcia zasilaną z GPZ „Słomniki".

Poszczególni odbiorcy zaopatrywani są w energię elektryczną ze stacji transformatorowych 15/0,4 kV. Układ sieci jak również rozmieszczenie stacji transformatorowych dostosowany jest do aktualnych potrzeb w zakresie zapotrzebowania na energię elektryczną.

Planowana jest budowa stacji elektroenergetycznej 110/15kV Skała wraz z liniami zasilającymi 110kV.

Część mieszkańców w ramach rozwiązań producenckich posiada instalacje OZE – głównie zestawy paneli fotowoltaicznych lub instalacje solarne.

Na terenie gminy nie występują inne niż prosumenckie instalacje OZE. W tym instalacje fotowoltaiczne na budynkach użyteczności publicznej:

- budynek administracji szkół Szkolna 4,
- budynek przedszkola samorządowego, Skała Topolowa 16,
- budynek szkoły podstawowej – Minoga,
- budynek szkoły podstawowej – Cianowice,
- hala sportowa w Skale.

Gmina jest członkiem klastra energetycznego – jednak obecnie klaster nie posiada, ani nie buduje żadnych Odnawialnych Źródeł Energii.

Potrzeby grzewcze w gminie zaspokajane są poprzez indywidualne kotłownie domowe wykorzystujcie paliwa stałe węgiel/drewno oraz gaz. W przypadku części budynków ogrzewanie jest zapewnione poprzez wykorzystanie pomp ciepła, najczęściej współpracujących z instalacjami OZE.

Na obszarze Gminy Skała znajduje się gazociąg wysokiego ciśnienia DN500 PN63 relacji Łukanowice-Śledziejowice-Zederman oraz gazociągi średnioprężne rozprowadzające gaz do poszczególnych miejscowości.

Niska emisja

Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest na terenie gminy głównie tzw. niska emisja, która obejmuje emisję z palenisk domowych, małych kotłowni, firm oraz ruchu samochodowego.

Niska emisja zanieczyszczeń znajduje odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego głównie w sezonie grzewczym. Czynnikiem kształtującym stan powietrza w gminie jest również napływ zanieczyszczeń spoza jej granic. W przypadku miasta Skała

istotnym czynnikiem negatywnie wpływającym na jakość powietrza jest gęsta zabudowa i ograniczone możliwości przewietrzania terenu.

Telekomunikacja

Na terenie Gminy zlokalizowanych jest 8 stacji przekaźnikowych różnych operatorów zapewniających dostęp do sieci komórkowej, dostępna jest także sieć światłowodowa, która obejmuje praktycznie całą gminę. W pojedynczych przypadkach ze względów technicznych nie jest możliwe doprowadzenie światłowodów do części posesji.

Lasy

Lesistość Gminy Skała w 2020 roku wyniosła 20,4% i od 7 lat pozostaje niezmienna. Powierzchnia wszystkich gruntów leśnych w Gminie Skała wynosi ok. 1 540 ha, co oznacza lesistość na poziomie przekraczającym 20%.

Największe obszary leśne znajdują się we wsiach: Ojców – gdzie znajduje się Ojcowski Park Narodowy, Minoga, Barbarka i Gołyszyn. Lasy są pod nadzorem Nadleśnictwa Miechów.

Odpady

Odpady komunalne na terenie Gminy Skała powstają głównie w gospodarstwach domowych, z działalności gospodarczej oraz z koszy ulicznych i przystanków autobusowych.

Na terenie Gminy Skała na bazie magazynowej Cegielnia funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Odpady dostarczone do PSZOK-u przyjmowane są bezpłatnie tylko od mieszkańców Gminy Skała.

Zabytki

W Cianowicach:

Zespół dworski: dwór, park, około 1890 r., nr A-459; [A-619/M]

W Gołyszynie:

Zespół dworski: dwór, spichlerz, park, 2 ćw. XIX w., A-452; [A-614/M]

W Minodze:

Kościół par. p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny; dzwonnica, kostnica, ogrodzenie z 1736 r. A-204; [A-280/M

Zespół dworski: dwór, kuchnia, brama północna, relikt bramy południowej, rządcówka, stajnia, obora, park, kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena; 1859 r A-470; [A-606/M]

Spichlerz podworski, 1794r. [A-52/M]

W Ojcowie:

Kaplica p.w. św. Józefa z wyposażeniem, otoczenie, 1901 r., A-694; [A-378/M]

Zamek, najbliższe otoczenie, XIII w., 2 poł. XIV w., 1660 r., 546; [A-1235/M]

Hotel „Pod Kazimierzem”, Początki obiektu sięgają 1885 r., A-525; [A-579/M]

Hotel „Pod Łokietkiem”, Ok.1860 r., A-530; [A-584/M]

Willa „Jadwiga”, 1910 r., A-552; [A-549/M]

Willa „Pod Berłem”, 1885 r., A-553; [A-550/M]
Willa „Pod Koroną”, Ok.1910 r., A-551; [A-548/M]
Willa „Serdeczna”, koniec XIX w., A-554; [A-551/M]
Willa „Słoneczna”, 1903 r., A-129/M
Willa „Zawiszówka”, otoczenie, XIX / XX w., A-652;
Willa Grzybowskich XIX / XX w., A-526; [A-580/M]
Zespół domów „Opalówki”, 1875 r. / 1885 r., A-418; [A-638/M]
Willa „Lenartówka”, Lata 1934 – 36, [A-1560/M]

W Rzeplinie:
Zespół dworski: dwór, park, ok. poł. XIX w., A-479; [A-610/M]
W Skale:
Kościół par. p.w. św. Mikołaja, dzwonnica, drzewostan, XIX w., A-228; [A-286/M]
Dom ul. Wolbromska 15, 1914 r., A-718; [A-413/M
W Skale – Grodzisku:
Zespół kościoła p.w. Wniebowzięcia NP. Marii: kościół, ogrodzenie z bramkami, posągami i figurą św. Klary na kolumnie i budynkiem mieszkalnym, bramka i obelisk w kształcie słonia, pustelnia bł. Salomei, groty, drzewostan, XVII w., XVIII w., ok.1900 r., A-72; [A-259/M]
Młyn i tartak wodny, 1856 r., 636; [A-1332/M]
W Smardzowicach:
Zespół kościoła par. p.w. MB Różańcowej i św. Małgorzaty: kościół z ogrodzeniem, plebania, otoczenie z drzewostanem i stawem, ok. 1918 r., A-728; [A-386/M]
Dwór z otoczeniem, 1933 r., A-593; [A-513/M]

147 obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków - domy, zabudowania gospodarcze, cmentarze, figurki i krzyże

Obiekty sakralne
Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja w Skale,
Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Różańcowej w Smardzowicach,
Kaplica katechetyczna p.w. Miłosierdzia Bożego w Szczodrkowicach,
Kaplica p.w. Józefa Robotnika tzw. kaplica na wodzie w Ojcowie,
Kościół parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Minodze,
Zespół Kościoła Pielgrzymkowego - obecnie filia pw. Wniebowzięcia NMP w Skale Grodzisku.

3. Analizy porównawcze

Gmina Skała na tle gmin Województwa Małopolskiego

Województwo Małopolskie wraz z GUS i małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego bada kondycję wszystkich gmin w regionie używając zestawu 17 wskaźników społeczno-gospodarczych.

W edycji z 2024 roku (w oparciu o dane statystyczne z 2023 r) Gmina Skała zajęła 72 lokatę na 182 gminy w Województwie Małopolskim, 14 lokatę na 17 gmin w powiecie krakowskim oraz 28 wśród 48 gmin miejsko-wiejskich w Małopolsce.

W poniższej tabeli zamieszczono szczegółowe wskaźniki użyte w rankingu oraz lokaty Gminy Skała w województwie w ramach poszczególnych kryteriów.

Ranking Gmin Małopolski 2024

Opis wskaźnika	Wartość	Lokata
Średnioroczne dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w latach 2021-2023	2755,71	46
Średnioroczne wydatki majątkowe inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w latach 2021–2023	735,70	165
Średnioroczny wskaźnik zadłużenia budżetów gmin w latach 2021–2023	19,6	99
Udział wydatków bieżących gmin na administrację publiczną w wydatkach ogółem w 2023 r.	11,2%	154
Średnioroczne środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegające zwrotowi na finansowanie programów i projektów unijnych stanowiące dochód budżetów gmin na 1 mieszkańca w latach 2021-2023	192,22	84
Liczba podmiotów gospodarki narodowej w REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.	196	54
Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2022/2023 – średni wynik w %	67,7	20
Saldo migracji na 1000 ludności w 2023 r.	2,37	45
Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (z wyłączeniem wydatków majątkowych inwestycyjnych) na 1 mieszkańca w 2023 r.	201,50	31
Udział środków przekazanych organizacjom pozarządowym i innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego w wydatkach bieżących budżetów gmin w 2023	0,80	64
Wydatki budżetów gmin na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu na 1 mieszkańca w 2023 r.	43,75	70
Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.	68,3	46
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	-1,0	91
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem gminy w 2023 r.	50,8	17
Wydatki bieżące na oświatę, wychowanie i opiekę nad dzieckiem w wieku do lat 3 na 1 mieszkańca w wieku przedprodukcyjnym w 2023 r.	10318,64	109
Udział nakładów na szkolenia pracowników rad i urzędów gmin w wydatkach bieżących budżetów gmin na administrację publiczną w 2023 r.	0,75	32
Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r.	3,01	119

Źródło: Ranking Gmin Małopolski 2024 (Województwo Małopolskie, MISTIA, GUS 2024).

Ogólny wskaźnik rozwoju Gminy

Ogólny wskaźnik rozwoju - stanowi obraz trzech wymiarów funkcjonowania samorządu i jego mieszkańców: wymiaru gospodarczego, wymiaru społecznego i wymiaru środowiskowego. Jest on zobrazowany przez 12 wskaźników rozwojowych oraz 44 wskaźniki cząstkowe.
Gminy są porównywane z podobnymi samorządami. Gmina Skała należy do grupy gmin o symbolu B – obejmującej strefy zewnętrzne miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw – grupa ta składa się z 266 gmin w Polsce, z czego 45 gmin to gminy miejskie (podgrupa B2), 146 gmin to gminy wiejskie (podgrupa B4) oraz 75 gmin to 75 to gminy miejsko-wiejskie (podgrupa B3). Skała należy do Grupy porównawczej B3. W Małopolsce do tej grupy porównawczej należ następujące gminy: Wieliczka, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Krzeszowice, Myślenice i Dobczyce – czyli gminy, w których miasta mają znacząco większy potencjał niż Skała.

Wartości dodatnie wskaźników w tabeli (pierwsza kolumna) oznaczają, że wartości wskaźników dla Gminy Skała kształtują się powyżej średniej dla gmin z grupy porównawczej; natomiast wartości ujemne wskaźników oznaczają, że wartości wskaźników dla Gminy Skała kształtują się poniżej średniej dla gmin z grupy porównawczej.
W dwóch ostatnich kolumnach podano wartości dla 44 wskaźników cząstkowych dla lat 2016 oraz 2023.

Wskaźniki rozwojowe Gminy Skała 2016 i 2023 rok.

WYMIAR GOSPODARCZY			
Wskaźnik rozwoju 2023	**Wskaźniki szczegółowe**	**2016**	**2023**
1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki - budżet **wskaźnik -0,18**	Dochody budżetu Gminy z tytułu udziału w CIT (zł)	60 067,62	239 625,00
	Dochody budżetu Gminy z tytułu udziału w PIT (zł)	6 490 342,00	9 513 065,00
	Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z REGON na 1000 mieszkańców	6,61	3,99
	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 mieszkańców	92,50	115,30
2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej **wskaźnik -0,30**	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (zł)	4 509,18	7 252,41
	Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat	-92,00	-40,00
	Udział bezrobotnych powyżej roku w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%)	1,25	1,09
	Udział pracujących w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%)	13,96	17,01 (2021)*
3. Sytuacja materialna mieszkańców **wskaźnik -0,07**	Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców	0	0
	Wpływy JST z tytułu udziału we wpływach BP z PIT przypadające na 1 mieszkańca (średnia 3 letnia)	552,1	1 028,0
	Wartość majątku zakumulowanego w przeliczeniu na 1 mieszkańca	122 471	292 446
4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju) **wskaźnik – 0,66**	Kwota nadwyżki operacyjnej brutto (średnia 3letnia) (zł)	3 436 794,87	1 933 523,00
	Relacja kwoty zadłużenia w danym roku do dochodów ogółem	15,99	27,19
	Relacja wyniku operacyjnego do kwoty własnych dochodów bieżących (średnia 3letnia)	23,7	7,4
	Udział bieżących dochodów "nieznaczonych" w dochodach bieżących (%)	50,2	66,1

* Udział pracujących w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%) – od 2022 r. nastąpiła zmiana metodologii liczenia wskaźnika: dane dla 2022-74,67%, 2023 – 74,45%.

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

WYMIAR SPOŁECZNY			
Wskaźnik rozwoju 2023	**Wskaźniki szczegółowe**	**2016**	**2023**
5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury **wskaźnik -0,36**	Liczba porad lekarskich na 1000 mieszkańców	8 044	9 834
	Liczba udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców (dane powiatowe)	881	1 200
	Liczba podmiotów gospodarczych świadczących usługi na 1000 mieszkańców	83	104
	Miejsca noclegowe w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych na 1000 mieszkańców (dane powiatowe)	5	6
	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (%)	62	68,3
	Stosunek liczby dzieci w przedszkolach do liczby dzieci w wieku 3-6 lat (%)	31,71	37,72
	Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych (%)	89,7	77,1
	Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca (zł)	27,77	14,06
	Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające na 1 mieszkańca (zł)	102,33	201,39
6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie **wskaźnik -0,22**	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (%)	62	68,3
	Powierzchnia nowych mieszkań na osobę w wieku 25-34 lata (m^2)	2,15	3,98
	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkaniowa na mieszkańca (m2/os)	30,50	35,70
7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny Gminy **wskaźnik 0,53**	Odsetek dzieci do lat 17 na które rodzice/opiekunowie otrzymują zasiłek rodzinny (%)	32,89	10,35
	Odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (%)	4,37	2,70
	Zasięg ubóstwa głębokiego (%)	3,30	1,40
8. Poziom bezpieczeństwa **wskaźnik 0,39**	Odsetek zgonów wśród osób poniżej 60 roku życia (dane powiatowe) (%)	15,9	12,3
	Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu, mieniu i drogowe na 1000 mieszkańców	7,59	6,17
9. Demografia **wskaźnik -0,1**	Ludność ogółem	10 519	10 954
	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	89,9	107,2
	Przyrost naturalny w ostatnich 3 latach na 1000 osób	3,52	-7,21
	Saldo migracji na 1000 osób	3,14	2,37
	Współczynnik dzietności kobiet	1,41	1,22

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

WYMIAR ŚRODOWISKOWY			
Wskaźnik rozwoju 2023	**Wskaźniki szczegółowe**	**2016**	**2023**
10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna) **wskaźnik 0,48**	Łączna długość dróg gminnych i powiatowych na 100 km2 powierzchni (dane powiatowe) (km/km2)	210,19	186,94
	Liczba samochodów osobowych na 100 mieszkańców (dane powiatowe)	61,08	69,58
11. Ład i struktura przestrzenna obszaru **wskaźnik -0,17**	Liczba inwestycji realizowanych na podstawie WZ w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	7,42	4,75
	Liczba mieszkań oddanych do użytku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	2,00	3,01
12. Lokalne środowisko przyrodnicze **wskaźnik - 0,05**	Ścieki oczyszczane biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków wymagających oczyszczania	100,00	100,00
	Udział odpadów poddanych odzyskowi w odpadach wytworzonych w ciągu roku (z wyłączeniem komunalnych) (%)	bd	bd
	Udział powierzchni obszarów cennych przyrodniczo prawnie chronionych w powierzchni JST (dane powiatowe) (%)	43,7	43,8

Żródło: Opracowanie własne w oparciu o Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

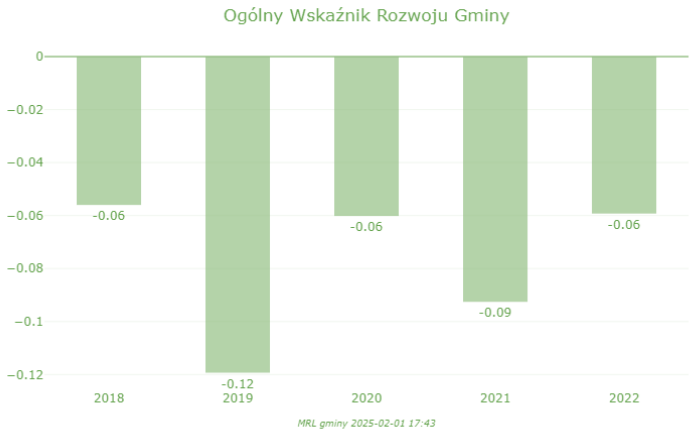

Źródło: Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

Ogólny wskaźnik rozwoju Gminy Skała stanowi średnią arytmetyczną wartości z wszystkich wskaźników diagnostycznych w 12 badanych obszarach i wynosił – 0,06, co oznacza, że był nieznacznie niższy od średniej dla grupy porównawczej.

Skała na tle wybranych gmin z grupy porównawczej

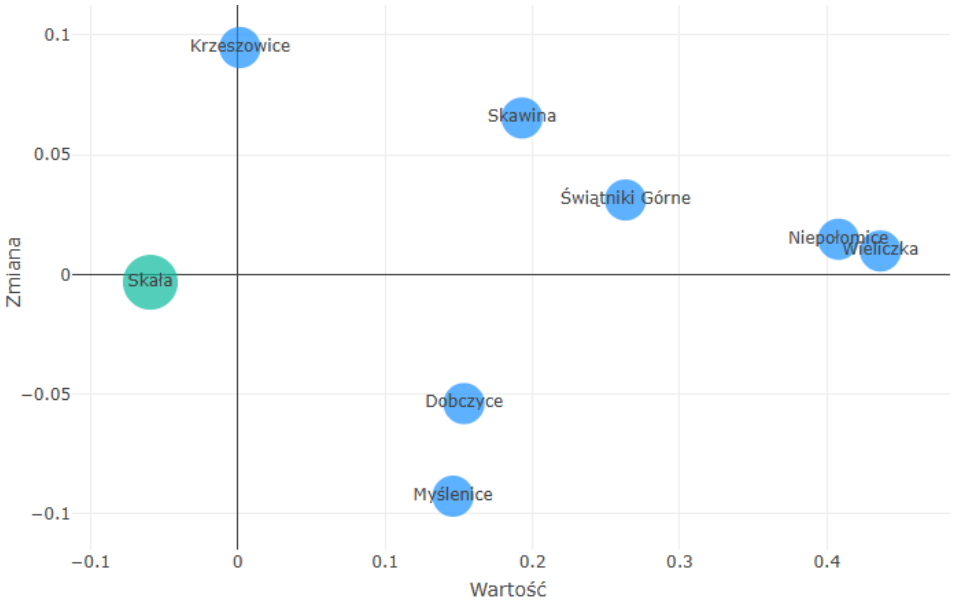

Źródło: Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

Analiza danych dla Gminy Skała wskazuje na jej niską pozycje na tle grupy porównawczej. O ile w zakresie wartości osiąganych wskaźników Gmina lokuje się poniżej średniej dla całej grupy porównawczej, to w zakresie dynamiki dokładnie wpisuje się w średnią dla całej grupy porównawczej.

Powodem tych niekorzystanych statystyk jest fakt, że gminy miejsko-wiejskie należące do grupy porównawczej obejmującej strefy zewnętrzne miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw są znaczące większe (powierzchniowo i ludnościowo) od Gminy Skała. Dla przykładu w Małopolsce do tej grupy należą przedstawione na wykresie gminy: Wieliczka, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Krzeszowice, Myślenice i Dobczyce – które w większości należą do grupy najszybciej rozwijających się gmin w regionie.

Syntetyczny wskaźnik rozwoju Gminy Skała

Syntetyczny wskaźnik rozwoju wyliczony został dla Gminy Skała w relacji do wszystkich gmin w kraju. Odzwierciedla on kluczowe czynniki rozwoju lokalnego i pozwala śledzić zmianę potencjału rozwoju gminy, składa się z 7 wskaźników bazowych. Wskaźniki od A,B,C,D i E mają charakter stymulujący rozwój, a wskaźniki F i G mają charakter destymulant.
Wartość dodatnia syntetycznego wskaźnika rozwoju oznacza, że wartości dla Gminy Skała kształtują się powyżej średniej dla wszystkich gmin w kraju; wartość ujemna syntetycznego wskaźnika rozwoju oznacza, że wartości dla Gminy Skała kształtują się poniżej średniej dla innych gmin w kraju.

Wskaźniki bazowe dla Gminy Skała 2016 i 2023 r.

Wskaźnik bazowy	2016	2023
A. Dochody z PIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł./mieszkańca)	617,01	868,46
B. Przedsiębiorczość - dochody z CIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł./mieszkańca)	5,71	21,88
C. "Produktywność przestrzeni" - suma podatków nieruchomościowych na mieszkańca (PLN/mieszk.)	268,17	382,86
D. Podatek od czynności cywilno-prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł./mieszk.)	38,72	68,26
E. Wskaźnik potencjału demograficznego (%) Liczba mieszkańców w wieku 25-34 w liczbie mieszkańców ogółem	15,57	11,45
F. Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (%) Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie.	3,32	2,54
G. Wskaźnik obciążenia demograficznego (%)Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym.	61,51	69,80
Syntetyczny wskaźnik rozwoju	**0,59**	**-0,03**

źródło: Opracowanie własne w oparciu o Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

Ad. A. Dochody z PIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca (PLN/mieszkańca) - wskaźnik obrazuje poziom dochodów mieszkańców JST, pochodzących ze źródeł opodatkowanych przez PIT (głównie umów o pracę). Wskaźnik ten nie zawsze odnosi się do "zamożność gminy", zwłaszcza w gminach, w których dochody z PIT nie mają istotnego udziału w ogólnych dochodach budżetu (szczególnie w gminach wiejskich i wiejsko-miejskich.
Ad. B. Przedsiębiorczość - dochody z CIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca (PLN/mieszkańca) - wskaźnik pokazuje udział dochodów z podatku dochodowego od osób prawnych, ma on znaczenie w przypadku w przypadku JST, w których zlokalizowane jest dużo firm, w szczególności tych większych.

Ad. C. "Produktywność przestrzeni" - suma podatków nieruchomościowych na mieszkańca (PLN/mieszkańca.) wskaźnik obrazuje poziom zasilania budżetów gmin dochodami własnymi (w pełni zależnymi od gminy w odróżnieniu od udziału w PIT i w CIT), w związku z tym pokazuje poziom stabilizacji budżetu lokalnego lepiej niż wskaźnik pokazujący udział dochodów własnych w dochodach ogółem.

Ad. D. Podatek od czynności cywilno-prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (PLN/mieszkańca.) – odnosi się m.in. do opodatkowania umów różnego rodzaju spółek, a także umów cywilnych, związanych ze zmianą prawa własności do nieruchomości lub niektórych rzeczy oraz darowizn i działów spadków, jest wypadkowym wskaźnikiem dwóch aktywności: obrotu majątkiem trwałym oraz dynamiki zmian w sferze spółek kapitałowych. Dla właściwej jego interpretacji należy posiadać wiedzę o ilości i zmianach kapitałowych spółek w gminie. W przypadku, gdy spółki działające w gminie funkcjonują stabilnie bez znaczących zmian, wskaźnik można interpretować jako wskaźnik dynamiki zmian własności składników majątkowych w gminie (głównie nieruchomości).

Ad. E. Wskaźnik potencjału demograficznego (%) - liczba mieszkańców w wieku 25-34 w liczbie mieszkańców ogółem - wskaźnik obrazuje przyszły potencjał demograficzny i atrakcyjność gminy dla młodych mieszkańców, którzy są w wieku najbardziej rozwojowym pod względem demograficznym, społecznym i gospodarczym.

Ad. F. Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (%) - stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie.

Ad. G. Wskaźnik obciążenia demograficznego (%) - liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Syntetyczny wskaźnik rozwoju Gminy Skała 2016 - 2023

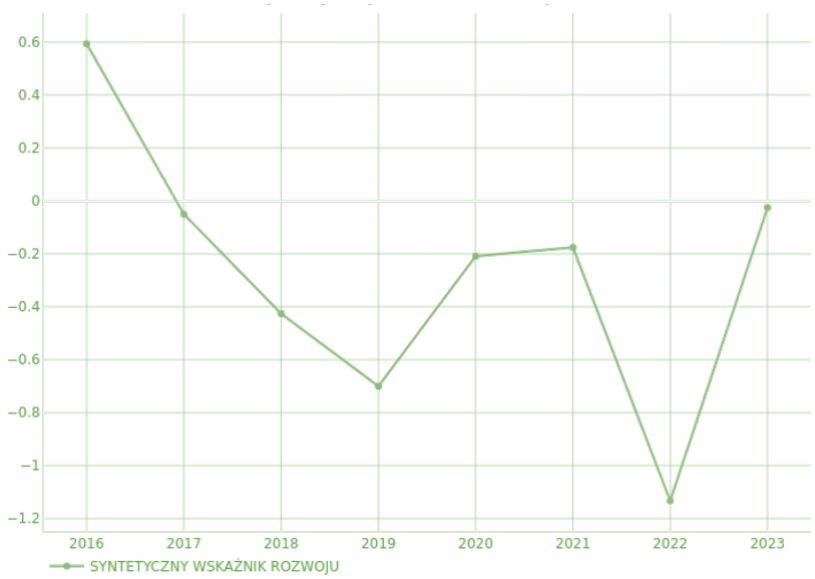

Źródło: Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

4. Wnioski z ustaleń diagnostycznych

Gmina Skała ze względu na swój miejsko-wiejski charakter i lokalizację, z jednej strony boryka się z wyzwaniami specyficznymi dla obszarów wiejskich (m.in. starzenie się społeczeństwa, brak dużych firm na terenie gminy, specjalizacja produkcji rolniczej). Z drugiej strony lokalizacja gminy w ramach Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego sprawia, że obserwowane są tu zjawiska typowe dla gmin podmiejskich (m.in. zmniejszająca się produkcja rolna, suburbanizacja skutkująca napływem mieszkańców i rozwojem zabudowy mieszkaniowej).
Powyższe uwarunkowania sprawiają, że w zestawieniach porównawczych Gmina Skała prezentuje się jak silny i dynamiczny samorząd na tle gmin wiejskich, natomiast w statystykach odnoszących się do gmin miejsko—wiejskich zwłaszcza tych wchodzących w skład Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego (np. Skawina, Wieliczka, Niepołomice, Dobczyce, Myślenice, Krzeszowice) Skała plasuje się poniżej wartości średnich.

Najistotniejszym zasobem gminy jest jej potencjał turystyczny – Ojcowski Park Narodowy jako popularny kierunek wycieczek stanowi kluczowy element tego potencjału, który jest uzupełniany poprzez inne atrakcje nie związane z Ojcowem. Ponadto dotychczas niedocenianym walorem jest miasto Skała, które ze względu na swój charakter może być nie tylko ciekawym punktem do odwiedzin turystów, ale przede wszystkim samowystarczalnym centrum usług lokalnych i stolicą lokalnej tradycji i tożsamości.

Obszar społeczny

Gmina Skała w bardzo nieznacznym zakresie na tle innych samorządów bardziej oddalonych od metropolii krakowskiej, boryka się z problemami demograficznymi. Liczba mieszkańców wykazuje tendencję wzrostową. Co prawda prognoza demograficzna GUS, w perspektywie do 2060 roku zakłada spadek liczby mieszkańców, jednak ma on charakter nieistotny, co więcej poprawa komunikacji z Krakowem (północna obwodnica) i stosunkowo wysoka atrakcyjność osadnicza może przyczynić się do dalszego wzrostu liczby nowych osiedleń.
Zjawisko to niesie ze sobą istotne ryzyka związane z rozlewaniem się zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej, co jest szczególnym wyzwaniem w sąsiedztwie obszarów chronionych (OPN i DPK oraz ich otuliny). Ponadto nowa infrastruktura mieszkaniowa może doprowadzić do ograniczenia dostępności i przepustowością infrastruktury transportowej i sieciowej, czy też powodować zmiany (nie zawsze korzystane) w strukturze społecznej. Konieczna w tym obszarze jest szczególnie rozważna polityka przestrzenna gminy godząca ze sobą rozwój infrastruktury z wartościami społecznymi i środowiskowymi. Zwłaszcza, że to środowisko jest kluczowym zasobem, budującym potencjał turystyczny gminy.

Istotnym problemem pozostaje jednak tempo starzenia się społeczeństwa gminy, co oznacza konieczność zapewnienia dedykowanych usług publicznych dla tej grupy, co już teraz okazuje się trudne przy wzroście cen tych usług i problemach z dostępem do pracowników, którzy mogą je świadczyć.

Sieć placówek edukacyjnych – szkoły i przedszkola na terenie gminy można uznać za zoptymalizowaną. Koszty prowadzenia działań oświatowych są kluczowym wydatkiem w budżecie gminy i nadal rosną, m.in. ze względu na wysoki udział kosztów osobowych. Prognoza demograficzna wskazuje, że zapotrzebowanie na edukację będzie się na zbliżonym (lub niewiele niższym) poziomie przez najbliższą dekadę. Infrastruktura edukacyjna wymaga działań inwestycyjnych zarówno tych zmniejszających koszty jej eksploatacji (transformacja energetyczna), jak i tych podnoszących jakość świadczenia usług (wyposażenie). Wyzwaniem pozostaje zapewnienie pełniej dostępności do tej infrastruktury osobom z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami.

Poziom nauczania (mierzony wynikami egzaminu ósmoklasisty) przekracza średnie powiatowe i wojewódzkie, nie wykazuje jednoznacznej tendencji wzrostowej.

Oferta Kulturalna gminy koncentruje się na dzieciach i młodzieży oraz seniorach. Zmiany w zakresie jej specyfiki są widoczne – tradycyjna działalność Biblioteki traci na znaczeniu, na rzecz działań aktywizacyjnych. Mieszkańcy pozytywnie oceniają imprezy plenerowe, które kreują nie tylko lepsze warunki życia, ale w przypadku Skały mogą być katalizatorem ruchu turystycznego.

W zakresie sportu, kultury, rekreacji istotną rolę odgrywa sektor organizacji pozarządowych, który z własnej inicjatywy lub w ramach współpracy (i finansowania ze środków publicznych).

Obszar gospodarczy

Znaczący odsetek obszarów chronionych na terenie gminy sprawia, że możliwości lokowania przedsiębiorstw są znacząco ograniczone zarówno w zakresie dostępności terenów, rozwoju transportu (ograniczenia tonażowe) jak i typów działalności, która może być prowadzona w gminie. Gmina w 2014 roku utworzyła Strefę Aktywności Gospodarczej, która jest obecnie zapełniona, a budowa obwodnicy Skały znacząco polepszyła możliwości komunikacyjne i transportowe. Wskaźniki przedsiębiorczości dla gminy oscylują wokół średnich powiatowych – czyli stosunkowo wysokich w odniesieniu do całego regionu. Rosnący poziom wynagrodzeń, spadające bezrobocie, wzrastająca liczba firm na terenie gminy obrazują dobrą koniunkturę gospodarczą ostatnich dwóch dekad.

Możliwości pracy zdalnej, są jednym z czynników, który sprawia, że gmina pomimo swojego oddalenia od Krakowa jest miejscem osiedlania się nowych mieszkańców.

Potencjał rolniczy gminy, w zakresie produkcji żywności np. nabiał – OSM Skała, także w zupełnie nowych obszarach takich jak winiarstwo daje możliwości rozwojowe. Co więcej, dzięki lepszej organizacji i promocji miejsc sprzedaży tej żywności (Targ w Skale) może on stanowić część produktu turystycznego.

Ojcowski Park Narodowy stanowi turystyczną wizytówkę gminy. Obszar ten stanowi popularny kierunek jednodniowych wycieczek dzięki swojej atrakcyjności krajobrazowej, przyrodniczej i historycznej. Najpopularniejsze aktywności to: wędrówki piesze, *nordic walking*, biegi, jazda rekreacyjna i wyczynowa na rowerze, wspinaczka skałkowa, eksploracja jaskiń, zwiedzanie obiektów historycznych. Koncentracja ruchu turystycznego w dolinie Prądnika stanowi jedno z wyzwań, z którym mierzy się gmina wspólnie z OPN (ruch samochodowy, parkingi).

Potencjał rolniczy i kulturowy gminy predysponuje do rozbudowy kompleksowego produktu turystycznego (co dzieje się od kilku lat, jednak znacznie wolniej niż w gminach z większym potencjałem w okolicy) w oparciu o zasoby dziedzictwa niematerialnego takie jak: lokalna żywność i kulinaria, kultura, imprezy rekreacyjne i sportowe.

UMiG Skała prowadzi zrównoważona politykę rozwojową, konsekwentnie realizując projekty infrastrukturalne, podnoszące jakość życia w gminie. Wsparcia wymaga także obszar projektów społecznych nakierowanych na budowanie kapitału ludzkiego oraz działania aktywizacyjne i integracyjne.
Niestety struktura dochodów gminy sprawia, że większość działań rozwojowych realizowana jest przy wsparciu środków pomocowych – głównie z Unii Europejskiej oraz Budżetu Państwa. Gmina angażuje się we współpracę z partnerami wewnętrznymi np. z organizacjami pozarządowymi, jak i współpracę instytucjonalną np. Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska, LDG Nad Białą Przemszą, Jurajski Klaster Energii.
UMiG Skała rozwija kanały informacyjne w relacjach z mieszkańcami – zarówno te elektroniczne (np. strona internetowa) jak i te tradycyjne (np. regularne spotkania sołeckie, warsztaty rozwojowe, konsultacje).
Jednym z ważniejszych zadań samorządu jest wdrożenie standardów dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.

Gospodarka gminy opiera się w dużej mierze na rolnictwie i drobnej przedsiębiorczości. Brakuje dużych zakładów przemysłowych czy centrów usług wyższego rzędu, co ogranicza lokalny rynek pracy i mobilizuje mieszkańców – zwłaszcza młodych – do codziennych dojazdów do Krakowa lub migracji na stałe. Jednocześnie dynamiczny rozwój komunikacji oraz bliskość metropolii sprawiają, że Skała staje się miejscem atrakcyjnym dla nowych mieszkańców

poszukujących spokojnych warunków życia. Strategia rozwoju powinna odpowiedzieć na to wyzwanie: tworzyć przestrzeń dla nowych inwestycji gospodarczych, wspierać lokalnych przedsiębiorców oraz zapewnić dostępność usług i mieszkań.

Obszar przestrzenny i środowiskowy

Walory środowiskowe Gminy Skała – w znacznej mierze w formie obszarów prawnie chronionych stanowią przewagę konkurencyjną gminy – w postaci potencjału turystycznego, który dzięki bliskości aglomeracji krakowskiej jest skutecznie wykorzystywany. Rozwój tego potencjału, przy jednoczesnym zapewnieniu dobrych warunków życia mieszkańców spotyka się z ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska i wymaga szczególnych działań.

Gmina boryka się z poważnymi wyzwaniami w zakresie rozbudowy i modernizacji systemu kanalizacyjnego i traktuje to obecnie jako zadanie priorytetowe.

Infrastruktura komunikacyjna jest na zadowalającym poziomie w zakresie sieci dróg i ich jakości. Jednak system transportu zbiorowego jedynie częściowo zależny od gminy wymaga dalszej optymalizacji, tak aby stał się konkurencyjny w stosunku do transportu indywidualnego. Jednocześnie w kontekście taboru komunikacyjnego uwzględniać należy potrzeby osób starszych i osób ze specjalnymi potrzebami.

Gmina rozpoczęła proces budowy sieci ścieżek rowerowych – których funkcje powinny łączyć w sobie rekreację i turystykę, ale także komunikacje wewnątrz gminy.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym zwłaszcza pieszym i rowerowym to obszar wymagający kontynuacji dotychczasowych działań.

System gospodarowania odpadami funkcjonuje sprawnie, jednak wdrażanie standardów Gospodarki w Obiegu Zamkniętym (w tym piramidy postepowania z odpadami) będzie on wymagał dalszych inwestycji a także nieprzerwanych działań z zakresu budowania świadomości ekologicznej mieszkańców.

Zasoby wody w gminie są stosunkowo bogate, jednakże widać potrzeby działań w zakresie retencjonowania wody, optymalizacji jej zużycia, eliminacji strat w systemie wodociągowym, przeciwdziałania podtopieniom, eliminacji zagrożenia suszą, czy też rozwoju zielono-niebieskiej infrastruktury budującej odporność klimatyczną gminy.

Transformacja energetyczna gminy postępuje od wielu lat zarówno na poziomie indywidualnych mieszkańców (wymiana kotłów, ocieplenia domów, instalacje OZE) jak i budynków użyteczności publicznej – głęboka termomodernizacja, montaż OZE.

5. Gmina Skała w MOF i LGD

Miejski Obszar Funkcjonalny Krakowa

Gmina Skała stanowi cześć Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa.

Miejski Obszar Funkcjonalny Krakowa

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego – Małopolska 20230.

Gmina Skała jest członkiem Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska, które zrzesza 10 gmin: Iwanowice, Jerzmanowice – Przeginia, Kłaj, Koniusza, Krzeszowice, Myślenice, Siepraw, Skała, Słomniki oraz Sułoszowa – stanowiących otulinę ścisłego Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (czyli samorządy zrzeszone w ramach Stowarzyszenia Metropoli Krakowska).

Gminy w ramach Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska (liczba mieszkańców)

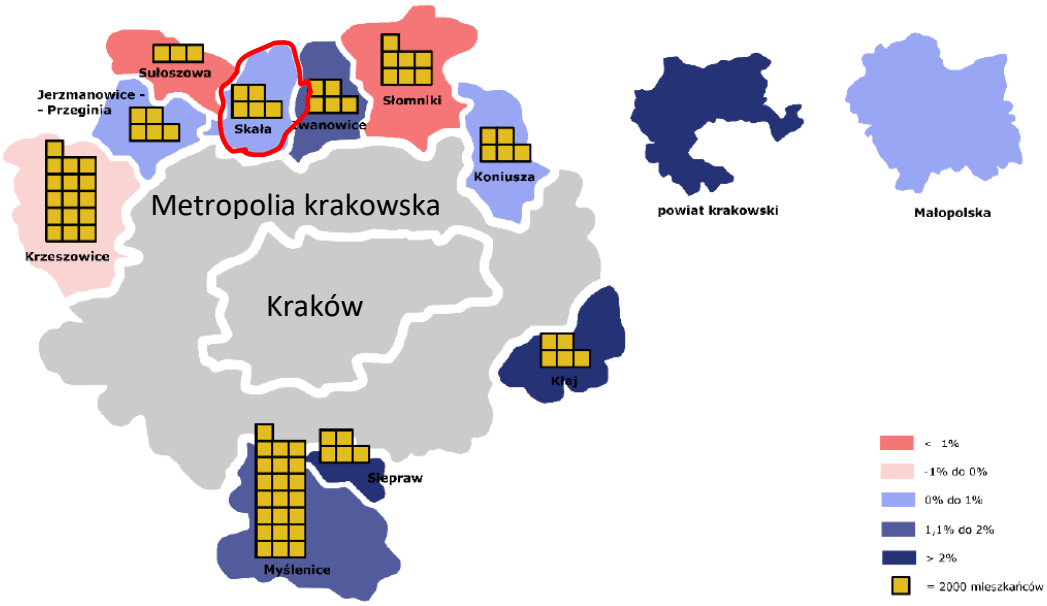

Źródło: Strategia IIT Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska na lata 2021-2027 (2023).

Stowarzyszenie korzysta z Innego Instrumentu Terytorialnego wdrażanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021 – 2027. Stowarzyszanie w ramach swojej strategii wskazało następujące cele:

Cel strategiczny 1. Otulina Podkrakowska dbająca o wysoką jakość środowiska i dążąca do neutralności klimatycznej.

- Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury oraz racjonalne gospodarowanie wodą wraz z dostosowaniem do zmian klimatu oraz niwelowaniem ryzyka klęsk żywiołowych i katastrof.
- Cel operacyjny 1.2. Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi.
- Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie efektywności systemu komunikacyjnego oraz rozwój zrównoważonej mobilności.
- Cel operacyjny 1.4. Skuteczna ochrona i zachowanie przyrody oraz bioróżnorodności wraz z odnową.

Cel strategiczny 2. Otulina Podkrakowska przestrzenią atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty czasu wolnego, wzmacniającej jej atrakcyjność osadniczą i turystyczną.

- Cel operacyjny 2.1. Rozwój oferty oraz wzrost aktywności i uczestnictwa mieszkańców w kulturze.
- Cel operacyjny 2.2. Wykreowanie i wypromowanie zintegrowanej oraz atrakcyjnej oferty turystycznej.

Cel strategiczny 3. Otulina Podkrakowska zapewniająca dostępność wysokiej jakości usług publicznych, zorientowana na trwały, wrażliwy społecznie i terytorialnie zrównoważony rozwój.

- Cel operacyjny 3.1. Zapewnienie dostępnej, efektywnej i nowoczesnej oferty edukacyjnej.

Poszczególne samorządy mają w strategii Otuliny Podkrakowskiej wskazane zadania, na których realizację, powinny uzyskań dofinansowanie UE, po spełnieniu wymogów formalnych. W przypadku Gminy Skała są to następujące przedsięwzięcia:

- Rozbudowa punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych w Gminie Skała – 448 tyś euro
- Rozwój i modernizacja urządzeń kanalizacyjnych i wodociągowych na terenie Gminy Skała – 1 mln euro.
- Dostępne, integrujące i wspierające rozwój uczniów szkoły w Gminie Skała – 400 tyś euro
- Nowa jakość edukacji szkolnej w Gminie Skała – 172 tyś euro

Lokalna Grupa Działania

LGD Nad Białą Przemszą zrzesza gminy: Bolesław, Bukowno, Iwanowice, Jerzmanowice-Przeginia, Klucze, Krzeszowice, Olkusz, Skała, Sułoszowa, Trzyciąż, Wolbrom.
Stowarzyszenie korzysta ze wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej UE 2024 – 2027 oraz z środków w ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021 – 2027. Stowarzyszanie w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju wskazało następujące przedsięwzięcia:

- P. 1.1. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, infrastruktury kultury oraz ochrona i szerokie udostępnienie zabytków i dziedzictwa kulturowego
- P.1.2. Wzmacnianie funkcji turystycznej obszaru LGD w oparciu o potencjały przyrodniczo-krajobrazowe, dziedzictwa kulturowego i produkt lokalny
- P.1.3. Rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i przemysłem czasu wolnego – utworzenie nowego przedsiębiorstwa
- P.1.4. Rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i przemysłem czasu wolnego - rozwój istniejącego przedsiębiorstwa
- P. 2.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności i upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań ekologicznych (w tym związanych z OZE)
- P.2.2. Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego
- P.2.3. Zwiększenie innowacyjności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru poprzez rozwój przedsiębiorstw wpisujących się w branże wskazane w „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030”
- P. 3.1. Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
- P.3.2. Rozwijanie usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
- P.3.3. Kształtowanie świadomości obywatelskiej i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców LGD poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych
- P.3.4. Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD
- P.3.5. Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji

Stowarzyszenie dysponuje kwotą 7 mln euro na wdrażanie powyższych przedsięwzięć w latach 2024 – 2025. Gmina Skała i podmioty zlokalizowane na jej terenie są uprawnione do ubiegania się w postępowaniach konkursowych o dofinansowanie projektów.

6. Potencjały i wyzwania

W partycypacyjnym procesie strategicznym przeprowadzono **przegląd dostępnych danych** w zakresie funkcjonowania Gminy Skała. Kluczowe źródła informacji uwzględnione w analizie obejmowały:

- Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców.
- Wyniki warsztatów strategicznych przeprowadzonych z udziałem mieszkańców.
- Wyniki warsztatów strategicznych przeprowadzonych z udziałem Młodzieżowej Rady Gminy.
- Wyniki warsztatów strategicznych przeprowadzonych z pracowników samorządowych, w tym przegląd poprzedniej Strategii Rozwoju Gminy i analizę stanu realizacji jej celów strategicznych.
- Diagnozę stanu Gminy Skała opracowaną w oparciu o przegląd danych statystycznych, w tym analizę danych porównawczych.
- Informacje pozyskane podczas zebrań sołeckich
- Analizę uwarunkowań: ponadlokalnych (poziom powiatu krakowskiego), regionalnych (województwo małopolskie) oraz krajowych i wspólnotowych – przegląd strategii wyższego rzędu.

Szczegółowe dane zamieszczono raportach cząstkowych stanowiących załączniki do strategii. Zespół strategiczny wraz z władzami gminy i kluczowymi pracownikami w ramach warsztatów operacyjnych uzupełnił perspektywę strategiczną o swoją wiedzę i doświadczenia. Pozwoliło to na identyfikację kluczowych potencjałów oraz wyzwań stojących przed gminą w perspektywie 10 lat.

W trakcie analizy uwarunkowań rozwojowych skoncentrowano się na potencjałach rozumianych jako mocne strony gminy oraz szanse przyczyniające się do jej rozwoju oraz wyzwaniach, definiowanych jako odpowiedź na zdiagnozowane problemy (słabe strony i zagrożenia), ale obejmujących także nowe przedsięwzięcia.

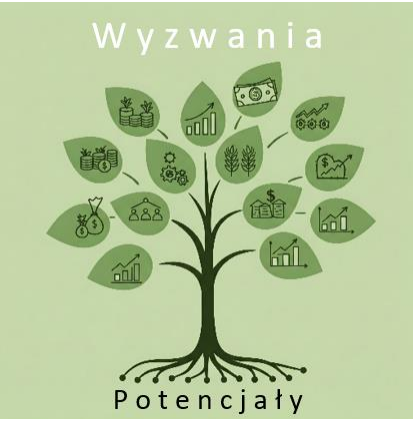

Analiza danych pozwoliła na wyróżnienie **5 obszarów rozwojowych** gminy:

Turystyka i rekreacja – jako kluczowy potencjał gminy, rozwój kompleksowego produktu turystycznego obejmującego inne atrakcje oprócz Ojcowa, (walory przyrodnicze, historyczne, rekreacyjne, lokalna żywność, imprezy cykliczne), przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, promocja produktu turystycznego.

Jakość życia – sfera społeczna (projekty miękkie) – atrakcyjna oferta edukacyjna, kulturalna, sportowa, rekreacyjna – skierowana do różnych grup wiekowych, wrażliwa polityka społeczna, wsparcie aktywizacyjne i opiekuńcze seniorów, integracja mieszkańców (w tym integracja międzypokoleniowa), współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Jakość życia – sfera infrastrukturalna (projekty twarde) – infrastruktura komunikacyjna (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, bezpieczeństwo w ruchu drogowym), kanalizacja, wodociągi, system zbiórki odpadów. infrastruktura rekreacyjno-sportowa (place zabaw, *skatepark*, strzelnica, *street-workout*, rowerowe miasteczko ruchu drogowego), infrastruktura bezpieczeństwa (schrony).

Transformacja energetyczna – głęboka termomodernizacja, OZE, zarządzanie energią, kooperacja energetyczna, promocja OZE wśród mieszkańców, walka z niską emisją.

Gospodarowanie gminą – zarządzanie przestrzenią, zrównoważony budżet, współpraca z różnymi sektorami i instytucjami, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych i AI na rzecz zwiększania jakości usług publicznych.

Struktura analizy potencjałów i wyzwań

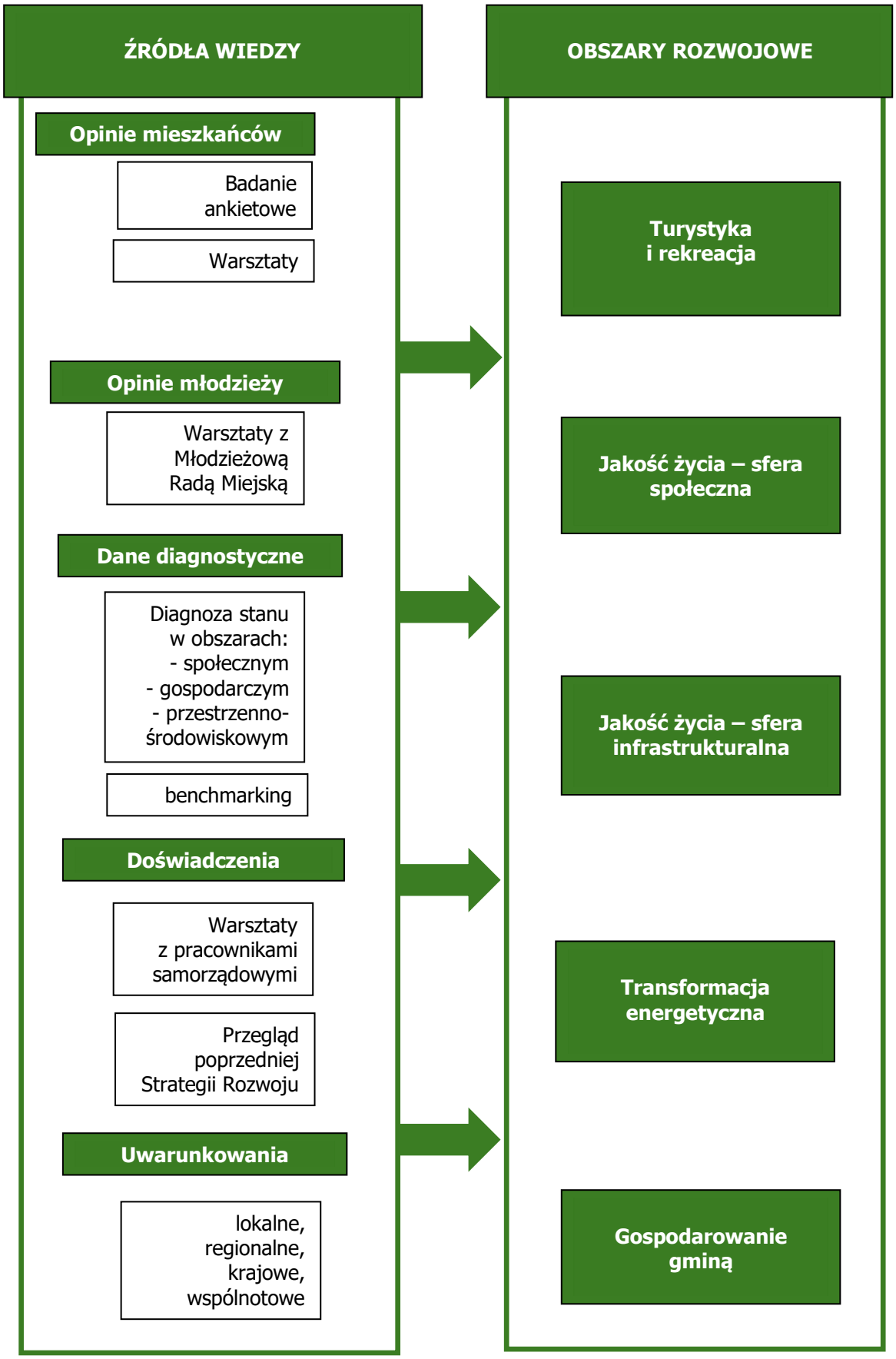

Obszar rozwojowy: Turystyka i rekreacja

Potencjały	Wyzwania
# Znaczący odsetek obszarów chronionych na terenie gminy: Ojcowski Park Narodowy, Dłubniański Park Krajobrazowy # Rozpoznawalność i popularność OPN, w szczególności Ojcowa # Bogata historia miasta i gminy # Tereny atrakcyjne krajobrazowo # Tereny atrakcyjne przyrodniczo # Inne zlokalizowane poza Ojcowem atrakcje turystyczne, m.in. tereny leśne, pola lawendy, stadniny koni, lokalne sery, dworki, winnice, szlak I Wojny Światowej, cmentarz żydowski # *Nordic Walking* Park w Gminie Skała. Wytyczone i oznakowane certyfikowane trasy do *nordic walking* o różnym stopniu zaawansowania (5 km – 10 km – 15 km) na terenie całej gminy # Targ jako lokalna tradycja i dobre miejsce zakupów lokalnej żywności # Lokalizacja gminy w ramach Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego – bliskość aglomeracji – potencjalni turyści # Lokalna żywność i kulinaria, kultura, imprezy rekreacyjne i sportowe – jako potencjalne elementy produktu turystycznego # Unikalny układ urbanistyczny zabudowy śródmiejskiej miasta Skały oraz centrum Ojcowa	# Koncentracja ruchu turystycznego w Ojcowie - niewykorzystany potencjał turystyczny i rekreacyjny innych sołectw # Wdrożenie we współpracy z OPN systemu informacji o parkingach i atrakcjach Gminy Skała # Utworzenie nowych miejsc parkingowych oraz przekierowanie części ruchu turystycznego z centrum Ojcowa do innych części gminy. # Popularyzacja dodatkowych „wejść do OPN" np. od parkingu przy Zespole Szkół i wejście do Ojcowa Drewnianą Drogą, lub od strony Smardzowic (możliwość dotarcia MPK) # Promocja inicjatyw mieszkańców w zakresie infrastruktury około-turystycznej np. utworzenia miejsc postojowych, wypożyczalni rowerów, małej gastronomii # Zapewnienie komunikacji pieszej/rowerowej od ul. Sportowej (stadion miejski, przyszły *skatepark*) do Zespołu Szkół i dalej do OPN # Promocja turystyczna gminy w mediach społecznościowych # Promocja lokalnej żywności, punktów jej sprzedaży oraz gastronomii # Wsparcie dla utworzenia pola namiotowego/camperowego na terenie gminy # Organizacja imprez plenerowych skierowanych do turystów (promocja) # Organizacja „lasów społecznych" # Budowa wieży widokowej / punktów widokowych w otulinie OPN # Parki linowy w otulinie OPN

Potencjały	Wyzwania
	# Wino, jabłka, jagoda kamczacka jako część produktu turystycznego Gminy Skała # Systemowa (zorganizowana) promocja wydarzeń kulturalnych, turystycznych, sportowych i innych przez UMiG Skała skierowana do potencjalnych turystów # Promocja targu w Skale jako miejsca sprzedaży lokalnej i ekologicznej żywności prosto od producentów – część produktu turystycznego # Dbałość o zrównoważony rozwój turystyki – szczególna ochrona walorów przyrodniczych # Uruchomienie szlaku winiarskiego # Rozbudowa i przebudowa budynku Kapelanki w Grodzisku wraz z remontem konserwatorskim odkrytych elementów archeologicznych (w celu uruchomienia stałej ekspozycji muzealnej).

Obszar rozwojowy: Jakość życia – sfera społeczna

Potencjały	Wyzwania
# Wysoka jakość edukacji podstawowej i wystarczająca baza edukacyjna – przedszkola i szkoły # Działająca na terenie gminy szkoła średnia – duży atut # Dobra komunikacja z Krakowem (północna obwodnica) i stosunkowo wysoka atrakcyjność osadnicza gminy # Stabilna liczba mieszkańców, dzięki napływowi nowych mieszkańców # Uzupełniające się potencjały starych i nowych mieszkańców gminy # Wystarczająca baza sportowa # Lokalne imprezy plenerowe przyciągające coraz więcej mieszkańców i turystów # Napływ nowych mieszkańców # Bogata oferta kulturalna i rekreacyjna dla dzieci i seniorów # Zasobność w atrakcyjne tereny budowlane # Wysokiej jakości usługi zdrowotne # Wysoka aktywność społeczna mieszkańców w działalność społeczną i zrzeszanie się oraz aktywizacja	# Starzejące się społeczeństwo # Wsparcie utworzenia klubów seniora w części sołectw – zajęcia aktywizacyjne, integracyjne i rehabilitacyjne # Konieczność promocji lokalnych szkół wśród rodziców, aby zachęcić ich do korzystania z edukacji podstawowej w gminie # Problem z wykorzystaniem infrastruktury OSP – remizy w zimie (brak lub bardzo wysokie koszty ogrzewania) # Aktywizacja działań kulturalnych i integracyjnych na poziomie sołectw – # Integracja międzypokoleniowa # Zadbanie o dostępność architektoniczną infrastruktury publicznej (przestrzeń, budynki) # Zapewnienie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej w zakresie usług publicznych # Zapewnienie oferty zajęć (sportowych, kulturalnych, hobby) skierowanych do konkretnych grup (np. zajęcia na siłowni dedykowane dziewczynom) # Budowa basenu # Zapewnienie lodowiska w okresie zimowym # Miejsca spotkań – świetlice, place zabaw, wiaty grillowe, altany umożliwiające integracje na terenie sołectw # Wzrost kosztów pracy przedkładający się na wzrost kosztów usług publicznych # Monitoring wizyjny w przestrzeni publicznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa # Poszerzenie oferty biblioteki – zakup nowości, spotkania autorskie # Poszerzenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla osób w wieku

Potencjały	Wyzwania
	produkcyjnym; szeroka promocja takich wydarzeń, konsultacje społeczne i zbieranie propozycji wśród mieszkańców dotyczących przebiegu, atrakcji, gości takich wydarzeń # Efektywna komunikacja UMiG Skała z mieszkańcami z wykorzystaniem mediów społecznościowych, strony internetowej oraz spotkań bezpośrednich # Poszerzenie oferty kina plenerowego o repertuar skierowany do osób w wieku 18-60 # Organizacja przedsięwzięć rekreacyjnych m.in. rajdów pieszych, *nordic-walking*, biegowych, rowerowych # Organizacja imprez plenerowych skierowanych do mieszkańców w różnym wieku – młodzieży, osób w wieku produkcyjnym i seniorów w równym stopniu (integracja, aktywizacja, włączenie społeczne)

Obszar rozwojowy: Jakość życia – sfera infrastrukturalna

Potencjały	Wyzwania
# Bliskość metropolii krakowskiej i poprawiająca się komunikacja publiczna z Krakowem, ale nadal wymagająca optymalizacji, aby mieszkańcy rezygnowali z podróży samochodami # Istniejąca infrastruktura techniczna # Rozbudowana siec drogowa # Dobre skomunikowanie drogami wojewódzkimi # Bliskość autostrady A4 i dróg ekspresowych # Obwodnica Skały	# Gruntowna modernizacja techniczna oczyszczalni w Ojcowie # Rozbudowa oczyszczalni w Nowej Wsi # Rozbudowa sieci kanalizacyjnej # Modernizacja i optymalizacja zarządzania siecią wodociągową # Optymalizacja i dalsza rozbudowa systemu transportu publicznego do Krakowa, promocja transportu multimodalnego # Budowa przystanków i punktów przesiadkowych # Rozwój sieci parkingów P&R # Współpraca w ramach Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska na rzecz optymalizacji transportu zbiorowego # Zapewnienie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej na potrzeby rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej # Utrzymanie wysokiej jakości dróg gminnych i optymalizacja ich sieci oraz połączeń z drogami powiatowymi i wojewódzkimi # Systemy inteligentnego oświetlenia # Promocja wykorzystania UTI (Urządzenia Transportu Indywidualnego – rowery, hulajnogi) # Budowa ciągów pieszo rowerowych w całej gminie pełniących zintegrowane funkcje – dla mieszkańców: komunikacyjną, rekreacyjną, dla turystów: krajoznawczą – przemieszczanie się pomiędzy atrakcjami na terenie gminy # Zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym (samochodowy, pieszy, rowerowy), oświetlenie, monitoring wizyjny # Odpowiednie zarządzanie i ochrona wód

Obszar rozwojowy: Transformacja energetyczna

Potencjały	Wyzwania
# Dostępne technologie w zakresie OZE i głębokiej termomodernizacji # Tereny możliwe do wykorzystania do produkcji energii z OZE # Programy wspierające transformację energetyczną u mieszkańców # Rosnąca świadomość klimatyczna mieszkańców # Część infrastruktury publicznej po głębokiej termomodernizacji	# Smog – istotny problem miasta Skała, a nie całej gminy # Rozwój OZE – indywidualne wykorzystanie - mieszkańcy # Rozwój OZE – wykorzystanie na potrzeby samorządu i biznesu # Kooperacja energetyczna w formule klastra/spółdzielni energetycznych # Wzmożenie kontroli i nadzoru w zakresie niskiej emisji, edukacja, promocja programów typu „czyste powietrze” # Rosnące koszty energii przekładające się na wzrost kosztów realizacji usług publicznych

Obszar rozwojowy: Gospodarowanie gminą

Potencjały	Wyzwania
# Aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała # Istniejąca Strefa Aktywności Gospodarczej w Skale. # Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Skale – rozpoznawalny lokalny producent żywności dobrej jakości # Rozwinięte sadownictwo # Rosnąca liczba winnic i aktywność winiarzy indywidualna oraz w ramach stowarzyszenia # Dostępne środki (niewielkie, ale jednak) w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na działania promocyjne # Dostępność środków z LGD na zakładanie i rozwój działalności gospodarczej # Możliwości pracy zdalnej # Doświadczenie samorządu w pozyskiwaniu środków pomocowych na rozwój # Stabilna sytuacja budżetowa gminy # Gmina angażuje się we współpracę z partnerami wewnętrznymi np. z organizacjami pozarządowymi, jak i współpracę instytucjonalną np. Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska, LDG Nad Białą Przemszą # UMiG Skała rozwija kanały informacyjne w relacjach z mieszkańcami – zarówno te elektroniczne (np. strona internetowa) jak i te tradycyjne (np. regularne spotkania sołeckie, warsztaty rozwojowe, konsultacje)	# Opracowanie i przyjęcie Planu ogólnego # Brak możliwości lokowania nowych działalności gospodarczych w istniejącej Strefie Aktywności Gospodarczej # Promocja lokalnych przedsiębiorców i SAG # Znaczące ograniczenia w zakresie prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej ze względy na OPN i jego otulinę oraz ograniczenia nośności dróg # Niewykorzystany potencjał terenów przy obwodnicy # Rozwój centrum Skały ze szczególnym uwzględnieniem Rynku jako istotnej przestrzeń centrotwórczej (miejskiej) – m.in. aranżacja zieleni w Rynku. # Wdrożenie standardów dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej # Promocja „patriotyzmu podatkowego" wśród mieszkańców, ponieważ część z nich nie płaci podatków w gminie # Cyfryzacja usług publicznych, przy zachowaniu standardów cyberbezpieczeństwa # Wykorzystanie sztucznej inteligencji w działaniach operacyjnych samorządu

7. Zasady horyzontalne

Realizacja wyzwań rozwojowych przez samorząd gminny w perspektywie dekady wiąże się z realizacją szeregu działań i projektów w wielu obszarach. Różnorodność planowanych przedsięwzięć oraz szerokie grono interesariuszy sprawiają, że zasadne jest przyjęcie zasad horyzontalnych, które będą przyświecać samorządowi gminnemu we wdrażaniu strategii. Zasady te mają uniwersalny charakter, część z nich jest inspirowana zasadami wynikającymi z regionalnych, krajowych i wspólnotowych polityk publicznych.
Samorząd gminy dołoży wszelkich starań, aby poniższe zasady były uwzględniane zarówno w trakcie przygotowania projektów, ich realizacji jak i eksploatacji ich rezultatów.

Zasady podzielono na 3 kategorie:

- Społeczne zasady horyzontalne
- Ekonomiczne zasady horyzontalne
- Środowiskowe zasady horyzontalne

Społeczne zasady horyzontalne

Zasada równości szans i niedyskryminacji – umożliwienie wszystkim osobom – bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę lub pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną – sprawiedliwego, pełnego uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia na jednakowych zasadach. W tym dbałość o przestrzeganie zapisów Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Zasada włączenia społecznego – aktywizacja społeczna skierowana do różnych grup – dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów będzie uwzględniana w planowanych przedsięwzięciach zarówno tych o społecznym charakterze (projekty miękkie), jak i w projektach infrastrukturalnych.

Zasada włączenia zawodowego – dbałość o aktywizację zawodową mieszkańców poprzez tworzenie warunków w tym zakresie (odpowiednia edukacja, także kształcenie ustawiczne, budowanie postaw przedsiębiorczych, dostęp do żłobków i przedszkoli).

Ekonomiczne zasady horyzontalne

Zasada optymalizacji kosztów działania samorządu – uwzględnianie w przedsięwzięciach rozwojowych kosztów eksploatacji rezultatów projektów i ich ograniczanie (energooszczędność, optymalizacja zatrudnienia, cyfryzacja części procesów).

Zasada innowacyjności – permanentne doskonalenie działań, procesów, metod, instytucji, infrastruktury i relacji - przedsięwzięcia rozwojowe powinny wykorzystywać innowacyjne rozwiązania, aby dzięki temu potęgować swoje oddziaływanie. Innowacje powinny także dotyczyć działań społecznych.

Zasada cyfryzacji – wykorzystanie rozwiązań cyfrowych w zakresie realizacji usług publicznych, w tym narzędzi wykorzystujących sztuczną inteligencję.

Zasada współpracy – współpraca wewnętrzna (przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, różne grupy mieszkańców) i zewnętrzna (samorząd powiatowy, samorząd regionalny, administracja krajowa, związki, porozumienia, stowarzyszenia gmin) rozumiane jako dbałość o budowanie i rozwijanie relacji oraz wspólna realizacja przedsięwzięć rozwojowych.

Zasada otwartej komunikacji i transparentności – transparentna i regularna komunikacja z mieszkańcami gminy w zakresie realizacji przedsięwzięć rozwojowych.

Środowiskowe zasady horyzontalne

Zasada zrównoważonego rozwoju – uwzględnienie w działaniach rozwojowych i zapewnienie równowagi pomiędzy celami gospodarczymi, środowiskowymi i społecznymi, ze szczególny uwzględnieniem ochrony zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych gminy stanowiących jej najważniejszy potencjał.

Zasada Nie czyń Znaczących Szkód (DNSH) – uwzględnianie w działaniach rozwojowych celów środowiskowych, które obejmują:

- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, w szczególności CO_2,
- zapobieganie ryzyku niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych warunków klimatycznych,
- dbałość o dobry stan i potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych i wód podziemnych,
- Gospodarka w Obiegu Zamkniętym (GOZ) – poprzez efektywne wykorzystanie materiałów/zasobów naturalnych,
- zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody i ziemi,
- ochrona bioróżnorodności i ekosystemów.

Zasada edukacji środowiskowej – dbałość o kształtowanie świadomych postaw proekologicznych wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz turystów.

8. Wizja i cele strategiczne

Struktura celów strategii

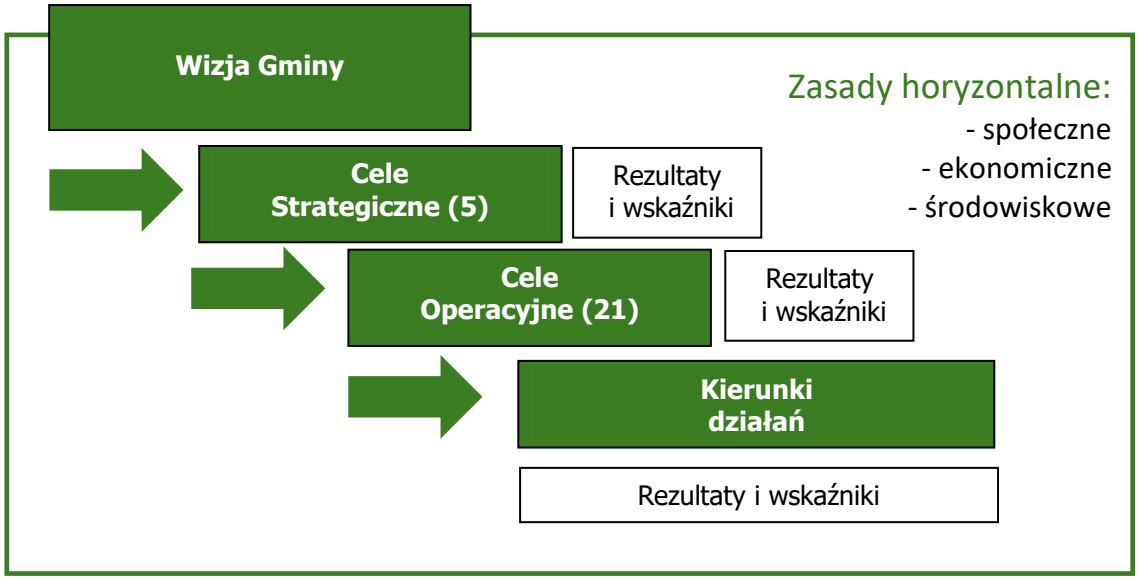

Wizja gminy

Skała - dostatnia i otwarta gmina, dbająca o swój unikalny potencjał przyrodniczo-kulturowy, jakość życia mieszkańców i zrównoważony rozwój gospodarczy, przyjazna dla swoich obywateli i turystów.

Cele strategiczne

Dla każdego obszaru rozwojowego wyznaczono jeden cel strategiczny.

I cel strategiczny: Kompleksowy produkt turystyczny

> **Zdywersyfikowanie i zrównoważone ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez rozwój komplementarnej oferty turystycznej obejmującej całą gminę, poprawę infrastruktury okołoturystycznej i informacyjnej, przy jednoczesnym zachowaniu walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych.**

Cel ten uwzględnia wyzwania związane z koncentracją ruchu w Ojcowie, potrzebę tworzenia nowych miejsc parkingowych i systemów informacji, popularyzację innych atrakcji, zapewnienie komunikacji pieszo-rowerowej, promocję lokalnej żywności i wydarzeń, a także konieczność dbałości o zrównoważony rozwój turystyki.

II cel strategiczny: Wysoka jakość życia mieszkańców

> **Wzmocnienie spójności społecznej i poprawa warunków życia mieszkańców poprzez rozwijanie oferty edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dostosowanej do potrzeb różnych grup wiekowych, zwiększenie dostępności infrastruktury publicznej i usług, oraz aktywizacja społeczności lokalnych.**

Cel ten odnosi się do wyzwań związanych ze starzejącym się społeczeństwem, potrzebą promocji lokalnych szkół, tworzeniem warunków dla dzieci i młodzieży, aby nakłonić ich do pozostania w gminie w przyszłości, problemem z wykorzystaniem infrastruktury OSP, koniecznością aktywizacji działań na poziomie sołectw, zapewnieniem dostępności, poszerzeniem oferty dla różnych grup wiekowych, budową brakującej infrastruktury, wzrostem kosztów usług i potrzebą efektywnej komunikacji.

III cel strategiczny: Efektywna i ekologiczna infrastruktura

> **Stworzenie nowoczesnej, zintegrowanej i bezpiecznej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, odpowiadającej na potrzeby mieszkańców i turystów, przy jednoczesnej optymalizacji istniejących systemów i promocji zrównoważonych form mobilności.**

Cel ten odpowiada na wyzwania związane z optymalizacją transportu publicznego (w szczególności komunikacji z Krakowem), potrzebą rozbudowy infrastruktury wraz z rozwojem zabudowy, utrzymaniem jakości dróg, rozwojem ścieżek pieszo-rowerowych, zapewnieniem bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz odpowiednim zarządzaniem wodami.

IV cel strategiczny: Sprawiedliwa transformacja energetyczna

> **Zwiększenie efektywności energetycznej i udziału odnawialnych źródeł energii w gminie poprzez termomodernizację budynków, rozwój lokalnych instalacji OZE, edukację mieszkańców oraz wzmocnienie kontroli nad niską emisją.**

Cel ten uwzględnia stopniowe, skuteczne rozwiązywanie problemu smogu w Skale, potrzebę rozwoju OZE na różnych poziomach, konieczność wzmożenia kontroli niskiej emisji i promocji programów wymiany pieców oraz rosnące koszty energii.

V cel strategiczny: Stabilna gospodarka

> **Wspieranie zrównoważonego rozwoju gospodarczego gminy poprzez efektywne zarządzanie przestrzenią, promocję lokalnej przedsiębiorczości i produktów, wykorzystanie nowoczesnych technologii w administracji oraz wzmacnianie współpracy z różnymi sektorami.**

Cel ten odnosi się do wyzwań związanych z brakiem terenów inwestycyjnych w SAG, ograniczeniami w rozwoju działalności gospodarczej, niewykorzystanym potencjałem terenów przy obwodnicy, potrzebą rozwoju centrum Skały, wdrożeniem standardów dostępności, promocją „patriotyzmu podatkowego”, cyfryzacją usług i wykorzystaniem AI.

9. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

Cele strategiczne i operacyjne:

I cel strategiczny: Kompleksowy produkt turystyczny

I.1. Poszerzenie oferty turystycznej gminy
I.2. Zarządzanie ruchem turystycznym
I.3. Promocja produktu turystycznego
I.4. Zrównoważony rozwój turystyki

II cel strategiczny: Wysoka jakość życia mieszkańców

II.1. Rozwijające się dzieci i młodzież
II.2. Zaangażowana społeczność
II.3. Zdrowi mieszkańcy
II.4. Aktywni seniorzy

III cel strategiczny: Efektywna i ekologiczna infrastruktura

III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa
III.2. Ochrona wód
III.3. Sprawny transport publiczny
III.4. Infrastruktura komunikacyjna

IV cel strategiczny: Sprawiedliwa transformacja energetyczna

IV.1. Energooszczędność
IV.2. Ograniczenie niskiej emisji
IV.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii
IV.4. Budowanie świadomości klimatycznej mieszkańców

V cel strategiczny: Stabilna gospodarka

V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią
V.2. Rozwijająca się przedsiębiorczość
V.3. Efektywne Rolnictwo
V.4. Sprawnie zarządzana gmina
V.5. Partnerska współpraca

I cel strategiczny: Kompleksowy produkt turystyczny

Cele operacyjne i kierunki działań w ramach **I celu strategicznego: Kompleksowy produkt turystyczny**

I.1. Poszerzenie oferty turystycznej gminy

Ożywienie turystyczne innych niż Ojców obszarów gminy
Wsparcie dla utworzenia pola namiotowego/camperowego na terenie gminy
Organizacja imprez plenerowych skierowanych do turystów (promocja)
Renowacja i utrzymanie istniejących oraz wytycznie nowych szlaków turystycznych
Organizacja „lasów społecznych”
Budowa wieży widokowej / punktów widokowych w otulinie OPN
Parki linowy w otulinie OPN
Wino, jabłka, jagoda kamczacka, łojoki itp. jako część produktu turystycznego
Uruchomienie szlaku winiarskiego
Uatrakcyjnienie miasta Skały jako potencjalnego centrum usług turystycznych

I.2. Zarządzanie ruchem turystycznym

Wdrożenie we współpracy z OPN systemu informacji o parkingach i atrakcjach gminy
Utworzenie nowych miejsc parkingowych oraz przekierowanie części ruchu turystycznego z centrum Ojcowa do innych części gminy.
Popularyzacja dodatkowych „wejść do OPN”, np. od parkingu przy Zespole Szkół i wejście do Ojcowa Drewnianą Drogą, lub od strony Smardzowic (dojazd MPK)
Promocja inicjatyw mieszkańców w zakresie infrastruktury okołoturystycznej np. utworzenia miejsc postojowych, wypożyczalni rowerów, małej gastronomii
Zapewnienie komunikacji pieszej/rowerowej od ul. Sportowej (stadion miejski, przyszły *skatepark*) do Zespołu Szkół i dalej do OPN

I.3. Promocja produktu turystycznego

Systemowa (zorganizowana) promocja wydarzeń kulturalnych, turystycznych, sportowych i innych przez UMiG Skała skierowana do potencjalnych turystów (Kraków, Małopolska, Polska)
Promocja turystyczna gminy w mediach społecznościowych i internecie
Promocja lokalnej żywności, punktów jej sprzedaży oraz gastronomii
Rozwój lokalnego muzeum
Promocja targu w Skale jako miejsca sprzedaży lokalnej i ekologicznej żywności prosto od producentów – część produktu turystycznego

I.4. Zrównoważony rozwój turystyki

Ochrona trenów szczególnie cennych przyrodniczo i ochrona bioróżnorodności
Zadrzewianie nieużytków, ochrona zadrzewień i zakrzewień śródpolnych
Ochrona dziedzictwa materialnego (dbałość o zabytki) i niematerialnego gminy
Zmniejszenie uciążliwości ruchu turystycznego dla mieszkańców

II cel strategiczny: Wysoka jakość życia mieszkańców

Cele operacyjne i kierunki działań w ramach **II celu strategicznego: Wysoka jakość życia mieszkańców**

II.1. Rozwijające się dzieci i młodzież

Promocja lokalnych szkół wśród rodziców, aby zachęcić ich do korzystania z edukacji podstawowej w gminie
Rozwój opieki żłobkowej i przedszkolnej – zapewnienie infrastruktury i dobrej opieki
Rozwój szkolnictwa podstawowego – zapewnienie infrastruktury, wyposażenia oraz wysokiej jakości edukacji
Rozwój szkolnictwa ponadpodstawowego – zapewnienie infrastruktury, wyposażenia oraz wysokiej jakości edukacji
Nacisk na rozwijanie u dzieci kompetencji w zakresie: komunikacji, zdolności adaptacji, współpracy oraz efektywnych metod uczenia się
Wsparcie działań rozwojowych i aktywizacyjnych dla dzieci i młodzieży – zajęcia pozalekcyjne (nauka, hobby, sport, kultura, sztuka, kompetencje zawodowe)
Zapewnienie opieki psychologicznej dla dzieci i młodzieży, promocja diagnozy potencjałów i doradztwa zawodowego
Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji nauczycieli
Promocja kształcenia ustawicznego
Efektywne, systemowe zarządzanie oświatą

II.2. Zaangażowana społeczność

Budowanie wspólnej tożsamości mieszkańców gminy – lokalny patriotyzm
Poszerzanie funkcji istniejącej infrastruktury o charakterze społecznym
Dbałość o dostęp do usług publicznych i komercyjnych dla mieszkańców gminy i okolicznych miejscowości – ponadlokalna funkcja Skały
Miejsca spotkań – świetlice, place zabaw, wiaty grillowe, altany umożliwiające integracje na terenie sołectw
Infrastruktura sportowo – rekreacyjna – m.in.: rozbudowa siłowni z trenażerami dla kobiet, remont Orlika, budowa strzelnicy sportowej, place zabaw, *skatepark, street-workout*, rowerowe miasteczko ruchu drogowego
Poszerzenie oferty sportowej m.in. sekcja i turnieje tenisa stołowego, zajęcia animacyjne z siatkówki i koszykówki, cykliczne zawody lekkoatletyczne, gminny test sprawności fizycznej
Poszerzenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla osób w wieku 18-60, w tym rozbudowa domu kultury, zapewnienie dostępności
Organizacja przedsięwzięć rekreacyjnych m.in. rajdów pieszych, *nordic-walking*, biegowych, rowerowych skierowanych do mieszkańców (integracja, aktywizacja, włączenie społeczne)
Ochrona dziedzictwa materialnego gminy – zabytki, miejsca pamięci

Ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego gminy, historii, tradycji, postaw patriotycznych – organizacja imprez, warsztatów, festynów
Wspieranie organizacji pozarządowych – m.in. KGW, OSP, kluby sportowe, inne lokalne stowarzyszenia
Likwidacja barier architektonicznych, cyfrowych i komunikacyjnych w celu zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami

II.3. Zdrowi mieszkańcy

Wsparcie rozwoju podstawowej opieki zdrowotnej
Programy rehabilitacyjne dla mieszkańców
Realizacja programów profilaktycznych, promocja zdrowego stylu życia
Rewitalizacja społeczna oraz wsparcie osób w trudnej sytuacji (m.in. dzieci, seniorów, bezrobotnych, imigrantów, mniejszości narodowych)
Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym w tym patologiom i uzależnieniom
Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami
Rozwój placówek opiekuńczych, aktywizujących oraz działań w formule wsparcia zdeinstytucjonalizowanego

II.4. Aktywni seniorzy

Wsparcie utworzenia klubów seniora w części sołectw – zajęcia aktywizacyjne, integracyjne i rehabilitacyjne
Rozwój działań w zakresie opieki nad seniorami (m.in. opieka wytchnieniowa)
Efektywna opieka społeczna, wysokiej jakości usługi społeczne, wdrażanie innowacji społecznych, rewitalizacja społeczna
Integracja międzypokoleniowa
Zadbanie o dostępność architektoniczną infrastruktury publicznej (przestrzeń, budynki)
Zapewnienie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej w zakresie usług publicznych

III cel strategiczny: Efektywna i ekologiczna infrastruktura

Cele operacyjne i kierunki działań w ramach I**II celu strategicznego: Efektywna i ekologiczna infrastruktura**

III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa

Gruntowna modernizacja techniczna oczyszczalni w Ojcowie i rozbudowa oczyszczalni w Nowej Wsi (zwiększenie przepustowości)
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i/lub przydomowych oczyszczalni ścieków
Modernizacja i optymalizacja zarządzania siecią wodociągową
Optymalizacja systemu zbiórki odpadów, rozwój funkcjonalności Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów
Usuwanie azbestu
Utylizacja odpadów z rolnictwa
Likwidacja dzikich wysypisk
Wspieranie inicjatywy w zakresie gospodarki obiegu zamkniętego
Zapewnienie infrastruktury technicznej na potrzeby rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej oraz ruchu turystycznego

III.2. Ochrona wód

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych
Rozwój małej retencji i zagospodarowanie wód opadowych
Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury
Przeciwdziałanie suszy
Zrównoważone gospodarowanie wodą na potrzeby rolnicze

III.3. Sprawny transport publiczny

Optymalizacja i dalsza rozbudowa systemu transportu publicznego do Krakowa, promocja transportu multimodalnego, w tym budowa przystanków i punktów przesiadkowych, koordynacja rozkładów jazdy
Rozwój sieci parkingów P&R
Budowa ciągów pieszo rowerowych w całej gminie pełniących zintegrowane funkcje – dla mieszkańców: komunikacyjną, rekreacyjną, dla turystów: krajoznawczą
Promocja wykorzystania UTI (Urządzenia Transportu Indywidualnego – rowery, hulajnogi)
Współpraca w ramach Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska na rzecz optymalizacji transportu zbiorowego w ramach Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego
Działania, wspólnie z sąsiednimi samorządami, na rzecz rozbudowy linii Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej i zwiększenia dostępności komunikacyjnej gminy oraz ograniczenia transportu indywidualnego.
Rozwój komunikacji wewnątrzgminnej komunikującej wsie z centrum gminy – miastem Skała oraz lokalnymi atrakcjami turystycznymi

III.4. Infrastruktura komunikacyjna

Dostęp do Internetu szerokopasmowego na terenie całej gminy
Zapewnienie infrastruktury komunikacyjnej na potrzeby rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej oraz ruchu turystycznego
Utrzymanie wysokiej jakości dróg gminnych i optymalizacja ich sieci oraz połączeń z drogami powiatowymi i wojewódzkimi
Zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym (samochodowy, pieszy, rowerowy), oświetlenie, monitoring wizyjny
Współpraca z samorządami powiatowym oraz wojewódzkim w zakresie modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich
Rozbudowa chodników i ciągów pieszo-rowerowych
Rozwój infrastruktury wspierającej elektromobilność

IV cel strategiczny: Sprawiedliwa transformacja energetyczna

Cele operacyjne i kierunki działań w ramach **IV celu strategicznego: Sprawiedliwa transformacja energetyczna**

IV.1. Energooszczędność

Głęboka termomodernizacja obiektów publicznych
Wdrażanie systemów zarządzania energią w obiektach oraz w całej gminie
Inteligentne, energooszczędne oświetlenie

IV.2. Ograniczenie niskiej emisji

Promocja programów typu „czyste powietrze”
Ograniczenie emisji z obiektów publicznych
Wzmożenie kontroli i nadzoru w zakresie niskiej emisji
Działania edukacyjne w zakresie ograniczenia niskiej emisji – budowanie świadomości klimatycznej mieszkańców

IV.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii

Rozwój OZE – indywidualne wykorzystanie - mieszkańcy
Rozwój OZE – wykorzystanie na potrzeby samorządu i biznesu
Kooperacja energetyczna w formule klastra/spółdzielni energetycznych
Współpraca z sektorem prywatnym w zakresie kooperacji energetycznej np. w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego

IV.4. Budowanie świadomości klimatycznej mieszkańców

Programy edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży (warsztaty, wycieczki, konkursy itp.)
Promocja energooszczędności i OZE wśród mieszkańców

V cel strategiczny: Stabilna gospodarka

Cele operacyjne i kierunki działań w ramach **V celu strategicznego: Stabilna gospodarka**

V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią

Opracowanie i przyjęcie Planu ogólnego
Zrównoważony rozwój zabudowy mieszkaniowej, w tym zabudowy wielorodzinnej
Zrównoważone zagospodarowanie przestrzeni rolnictwo, gospodarka, zabudowa mieszkaniowa, wypoczynek i rekreacja
Ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, wyznaczenie terenów cennych przyrodniczo
Ochrona zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, zalesianie nieużytków
„Zazielenie" przestrzeni publicznych w Skale w standardzie zielono-niebieskiej infrastruktury (w szczególności Rynku)
Bieżące utrzymanie czystości i estetyki na terenie całej gminy – m.in. sprzątanie, wykaszanie
Rewitalizacja (m.in. rozwój małej infrastruktury publicznej – poprawiającej warunki życia oraz estetykę gminy)
Zapewnienie infrastruktury bezpieczeństwa, m.in. schrony
Efektywne gospodarowanie przestrzenią, efektywne uzbrajanie terenów, zapobieganie rozpraszaniu zabudowy rolniczej, gospodarczej i mieszkaniowej
Modernizacja budynków i przestrzeni publicznych zgodnie z ideą Nowego Europejskiego Bauhausu poprzez poprawę estetyki przestrzeni publicznej, zapewnienie jej dostępności i włączenia społecznego
Preferencja dla zagospodarowywania terenów już zagospodarowanych i wyposażonych w media oraz infrastrukturę - „*brown fields*"

V.2. Rozwijająca się przedsiębiorczość

Tworzenie warunków do zakładania i rozwoju działalności gospodarczej, promocja przedsiębiorczości
Budowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży zajęcia, konkursy, gry itp.
Promocja SAG, lokalnych przedsiębiorców oraz przedsiębiorczości społecznej
Promocja kształcenia ustawicznego
Zwiększanie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców, w tym promocja aktywności zawodowej w okresie senioralnym
Wspieranie inicjatyw z zakresu rozwoju działalności usługowej skierowanej do mieszkańców
Promocja zielonej gospodarki, biogospodarki i gospodarki w cyklu zamkniętym

V.3. Efektywne Rolnictwo

Promocja rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego
Promocja agroturystyki, gospodarstw opiekuńczych, zagród edukacyjnych, turystyki przyrodniczej i ekoturystyki

Wsparcie produkcji lokalnej żywności o wysokiej jakości oraz żywności ekologicznej
Promocja lokalnych rolników, przedsiębiorców, usługodawców
Rozwój i promocja miejsc sprzedaży lokalnych produktów w tym Targu w Skale
Rozwój lokalnych usług, w tym usług okołorolniczych
Podnoszenie świadomości rolników w zakresie zrównoważonego rolnictwa
Zachęcanie do kooperacji rolników i tworzenia krótkich łańcuchów żywności

V.4. Sprawnie zarządzana gmina

Efektywne zarządzanie budżetem
Promocja „patriotyzmu podatkowego" wśród mieszkańców, ponieważ część z nich nie płaci podatków w gminie
Aktywne pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na rozwój gminy
Cyfryzacja usług publicznych, przy zachowaniu standardów cyberbezpieczeństwa – budowanie kompetencji oraz modernizacja sprzętowa
Wykorzystanie sztucznej inteligencji w działaniach operacyjnych samorządu
Efektywna komunikacja UMiG Skała z mieszkańcami z wykorzystaniem mediów społecznościowych, strony internetowej oraz spotkań bezpośrednich
Budowanie kapitału kadrowego i instytucjonalnego samorządu (radni, urzędnicy, władze samorządowe), jego interesariuszy oraz lokalnych liderów – szkolenia, spotkania, debaty, współpraca,
Wdrożenie standardów dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej

V.5. Partnerska współpraca

Partnerska współpraca z mieszkańcami i podmiotami z terenu gminy (m.in. KGW, OSP, kluby sportowe, pozostałe stowarzyszenia, parafie, rady sołeckie, szkoły, przedsiębiorcy)
Współpraca z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań publicznych – współorganizacja, konkursy, wsparcie merytoryczne, organizacyjne i finansowe
Intensyfikacja współpracy na rzecz rozwoju lokalnego – w Ramach Lokalnej Grupy Działania i Stowarzyszenia Otulina Krakowska oraz współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i ich stowarzyszeniami
Współpraca z samorządem powiatowym i z samorządem województwa
Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo: Policja, OSP, PSP, SANEPID, Starostwo Powiatowe itp. – np. wspólne wydarzenia edukacyjne

Priorytetyzacja celów operacyjnych

W wyniku analizy celów operacyjnych podczas warsztatów konsultacyjnych dokonano priorytetyzacji celów jako 5 najważniejszych uczestnicy wskazali:

III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa - w ramach III celu strategicznego: Efektywna i ekologiczna infrastruktura

II.2. Zaangażowana społeczność - w ramach II celu strategicznego: Wysoka jakość życia mieszkańców

I.4. Zrównoważony rozwój turystyki - w ramach I celu strategicznego: Kompleksowy produkt turystyczny

IV.1. Energooszczędność - w ramach IV celu strategicznego: Sprawiedliwa transformacja energetyczna

V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią - w ramach V celu strategicznego: Stabilna gospodarka

10. Rezultaty i wskaźniki

Rezultaty kluczowe

Dla każdego celu strategicznego wyznaczono kluczowe rezultaty obrazujące priorytety rozwojowe gminy, przypisano im także wskaźniki.

Cel strategiczny	Rezultat kluczowy	Wskaźnik
I. Kompleksowy produkt turystyczny	Wzrost liczby turystów odwiedzających gminę	Procentowy wzrost liczby turystów odwiedzających gminę w roku
	Wzrost przychodów mieszkańców z turystyki	Procentowy wzrost przychodów mieszkańców z turystyki w roku
II. Wysoka jakość życia mieszkańców	Spowolnienie procesu starzenia się społeczeństwa	Średnia wieku mieszkańców gminy Wskaźnik obciążenia demograficznego
	Utrzymanie obecnej / Wzrost liczby mieszkańców gminy	Liczba mieszkańców gminy
III. Efektywna i ekologiczna infrastruktura	Wzrost poziomu skanalizowania gminy	Wskaźnik skanalizowania gminy
IV. Sprawiedliwa transformacja energetyczna	Spadek zużycia energii pierwotnej	Zużycie energii pierwotnej w obiektach publicznych w roku
	Wzrost produkcji energii z OZE	Wyprodukowana energia z OZE w skali roku
V. Stabilna gospodarka	Zrównoważony budżet gminy	Wskaźnik zadłużenia gminy
	Wzrost dochodów gminy z udziału w PIT i CIT	Procentowy wzrost dochodów gminy z udziału w PIT i CIT rok do roku

Rezultaty cząstkowe

Na poziomie celów operacyjnych wyznaczono rezultaty cząstkowe i przypisano im wskaźniki wraz z jednostkami i oczekiwaną tendencja.

I cel strategiczny: Kompleksowy produkt turystyczny

I.1. Poszerzenie oferty turystycznej gminy

Rezultat 1: Zwiększenie liczby nowo utworzonych lub zmodernizowanych atrakcji turystycznych poza Ojcowskim Parkiem Narodowy.

Wskaźnik: Liczba nowych/zmodernizowanych atrakcji turystycznych (sztuki) - wzrost

Rezultat 2: Wzrost dostępności infrastruktury dla turystów, takiej jak pola namiotowe/camperowe i oznakowane szlaki turystyczne.

Wskaźnik: Liczba miejsc na polu namiotowym/camperowym (miejsca) - wzrost

Wskaźnik: Długość odnowionych i wytyczonych szlaków turystycznych (km) - wzrost

I.2. Zarządzanie ruchem turystycznym

Rezultat 1: Poprawa systemu informowania o dostępności parkingów i atrakcjach gminy.

Wskaźnik: Procent turystów korzystających z systemu informacji o parkingach i atrakcjach (procent) - wzrost

Rezultat 2: Zmniejszenie natężenia ruchu turystycznego w centrum Ojcowa poprzez zwiększenie wykorzystania alternatywnych miejsc parkingowych.

Wskaźnik: Liczba turystów korzystających z parkingów poza centrum Ojcowa (liczba) - wzrost

I.3. Promocja produktu turystycznego

Rezultat 1: Zwiększenie rozpoznawalności oferty turystycznej Gminy Skała wśród potencjalnych turystów.

Wskaźnik: Liczba wyświetleń/zasięg postów promujących gminę w mediach społecznościowych (liczba) - wzrost

Rezultat 2: Wzrost zainteresowania lokalnymi produktami żywnościowymi i ofertą gastronomiczną gminy.

Wskaźnik: Liczba punktów sprzedaży lokalnej żywności i gastronomii objętych promocją (liczba) - wzrost

Wskaźnik: Liczba odwiedzających lokalne muzeum (liczba rocznie) - wzrost

I.4. Zrównoważony rozwój turystyki

Rezultat 1: Ochrona i zachowanie walorów przyrodniczych oraz bioróżnorodności.

Wskaźnik: Powierzchnia objęta działaniami ochronnymi (ha) - wzrost

Rezultat 2: Zmniejszenie negatywnego wpływu ruchu turystycznego na komfort życia mieszkańców.

Wskaźnik: Liczba skarg mieszkańców dotyczących uciążliwości ruchu turystycznego (liczba rocznie) – spadek

II cel strategiczny: Wysoka jakość życia mieszkańców

II.1. Rozwijające się dzieci i młodzież

Rezultat 1: Zwiększenie zainteresowania rodziców lokalnymi placówkami edukacyjnymi.

Wskaźnik: Liczba dzieci zapisanych do placówek oświatowych na terenie gminy (liczba) - stabilizacja lub wzrost

Rezultat 2: Podniesienie poziomu kompetencji dzieci i młodzieży w kluczowych obszarach.

Wskaźnik: Średni wynik uczniów z egzaminu ósmoklasisty (wynik procentowy) - wzrost

Wskaźnik: Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych rozwijających kompetencje (liczba) – wzrost

II.2. Zaangażowana społeczność

Rezultat 1: Wzmocnienie poczucia wspólnoty i lokalnego patriotyzmu wśród mieszkańców.

Wskaźnik: Liczba mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach integrujących społeczność lokalną (liczba rocznie) - wzrost

Rezultat 2: Poprawa dostępu do infrastruktury społecznej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej dla mieszkańców.

Wskaźnik: Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych (liczba rocznie) - wzrost

Wskaźnik: Liczba użytkowników infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (liczba rocznie) – wzrost

II.3. Zdrowi mieszkańcy

Rezultat 1: Poprawa dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej i programów profilaktycznych.

Wskaźnik: Procent mieszkańców korzystających z programów profilaktycznych (procent) - wzrost

Rezultat 2: Poprawa jakości życia osób w trudnej sytuacji życiowej.

Wskaźnik: Liczba osób objętych wsparciem w ramach rewitalizacji społecznej (liczba) – wzrost

II.4. Aktywni seniorzy

Rezultat 1: Zwiększenie aktywności społecznej i integracji seniorów.

Wskaźnik: Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach klubów seniora (liczba) - wzrost

Wskaźnik: Liczba zorganizowanych wydarzeń integrujących pokolenia (liczba rocznie) - wzrost

Rezultat 2: Poprawa dostępności infrastruktury publicznej dla seniorów.

Wskaźnik: Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w budynkach publicznych (liczba) – wzrost

III cel strategiczny: Efektywna i ekologiczna infrastruktura

III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa

Rezultat 1: Rozbudowa sieci kanalizacyjnej.

Wskaźnik: Procent mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej (procent) – wzrost

Wskaźnik: Przepustowość zmodernizowanych oczyszczalni ścieków (m^3/doba) - wzrost

Wskaźnik: Liczba awarii sieci wodociągowej (liczba rocznie) - spadek

Rezultat 2: Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki odpadów i ograniczenie ilości odpadów komunalnych.

Wskaźnik: Procent masy odpadów zebranych selektywnie (procent) - wzrost

Wskaźnik: Masa wytworzonych odpadów komunalnych na mieszkańca (kg/mieszkańca/rok) - spadek

III.2. Ochrona wód

Rezultat 1: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Wskaźnik: Średnie stężenie zanieczyszczeń w monitorowanych ciekach wodnych (mg/l) - spadek

Rezultat 2: Zwiększenie retencji wodnej na terenie gminy.

Wskaźnik: Liczba nowo powstałych lub zmodernizowanych obiektów małej retencji (liczba) – wzrost

III.3. Sprawny transport publiczny

Rezultat 1: Zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego.

Wskaźnik: Liczba pasażerów korzystających z transportu publicznego (liczba rocznie) - wzrost

Rezultat 2: Rozwój infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego.

Wskaźnik: Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych ciągów pieszych, rowerowych i pieszo-rowerowych (km) - wzrost

III.4. Infrastruktura komunikacyjna

Rezultat 1: Poprawa dostępu do szybkiego Internetu na terenie całej gminy.

Wskaźnik: Procent gospodarstw domowych z dostępem do Internetu szerokopasmowego (procent) - wzrost

Rezultat 2: Poprawa stanu technicznego dróg gminnych i bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Wskaźnik: Procent dróg gminnych w dobrym stanie technicznym (procent) - wzrost

Wskaźnik: Liczba zdarzeń drogowych (liczba rocznie) - spadek

IV cel strategiczny: Sprawiedliwa transformacja energetyczna

IV.1. Energooszczędność

Rezultat 1: Zmniejszenie zużycia energii w obiektach publicznych.

Wskaźnik: Roczne zużycie energii elektrycznej w obiektach publicznych (kWh) - spadek

Rezultat 2: Wzrost liczby obiektów publicznych poddanych termomodernizacji.

Wskaźnik: Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków publicznych (liczba) - wzrost

IV.2. Ograniczenie niskiej emisji

Rezultat 1: Poprawa jakości powietrza na terenie gminy.

Wskaźnik: Średnie roczne stężenie pyłu PM2.5 i PM10 (µg/m³) - spadek

Rezultat 2: Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z budynków publicznych i prywatnych.

Wskaźnik: Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie wymiany źródeł ciepła (liczba) – wzrost

IV.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii

Rezultat 1: Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii przez mieszkańców i przedsiębiorstwa.

Wskaźnik: Liczba zainstalowanych mikroinstalacji OZE (liczba) - wzrost

Rezultat 2: Wykorzystanie OZE na potrzeby samorządu.

Wskaźnik: Procent energii zużywanej w obiektach samorządowych pochodzący z OZE (procent) - wzrost

IV.4. Budowanie świadomości klimatycznej mieszkańców

Rezultat 1: Wzrost wiedzy mieszkańców na temat energooszczędności i OZE.

Wskaźnik: Liczba uczestników programów edukacyjnych z zakresu ochrony klimatu (liczba) - wzrost

Rezultat 2: Zmiana postaw mieszkańców w kierunku bardziej proekologicznych.

Wskaźnik: Procent mieszkańców deklarujących podejmowanie działań na rzecz energooszczędności i OZE (procent) - wzrost (może być mierzony poprzez ankiety)

V cel strategiczny: Stabilna gospodarka

V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią

Rezultat 1: Uporządkowanie i zracjonalizowanie zagospodarowania przestrzennego gminy.

Wskaźnik: Procent powierzchni gminy objętej obowiązującym Planem ogólnym (procent) - wzrost

Rezultat 2: Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i zwiększenie ilości zieleni.

Wskaźnik: Powierzchnia nowo zagospodarowanych terenów zieleni (m^2) - wzrost

V.2. Rozwijająca się przedsiębiorczość

Rezultat 1: Wzrost liczby nowo powstałych przedsiębiorstw na terenie gminy

Wskaźnik: Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych (liczba rocznie) - wzrost

Rezultat 2: Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców.

Wskaźnik: Stopa bezrobocia (procent) – spadek

V.3. Efektywne Rolnictwo

Rezultat 1: Wzrost produkcji i sprzedaży lokalnej żywności wysokiej jakości i ekologicznej.

Wskaźnik: Liczba lokalnych producentów sprzedających żywność pod własną marką (liczba) - wzrost

Rezultat 2: Rozwój agroturystyki i innych form turystyki związanych z rolnictwem.

Wskaźnik: Liczba gospodarstw agroturystycznych (liczba) - wzrost

V.4. Sprawnie zarządzana gmina

Rezultat 1: Poprawa efektywności zarządzania finansami gminy.

Wskaźnik: Wartość pozyskanych zewnętrznych środków finansowych (zł) - wzrost

Rezultat 2: Wzrost zadowolenia mieszkańców z usług publicznych i komunikacji z Urzędem Gminy.

Wskaźnik: Ocena jakości usług publicznych przez mieszkańców (średnia ocena w skali) - wzrost (może być mierzony poprzez ankiety)

V.5. Partnerska współpraca

Rezultat 1: Zwiększenie zaangażowania mieszkańców i organizacji pozarządowych w życie gminy.

Wskaźnik: Liczba podpisanych porozumień o współpracy z organizacjami pozarządowymi (liczba) - wzrost

Rezultat 2: Intensyfikacja współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i ich stowarzyszeniami.

Wskaźnik: Liczba wspólnie realizowanych projektów z innymi JST (liczba) - wzrost

11. Obszary chronione

Gmina Skała leży w południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej zwanej Jurą, obejmującej swym zasięgiem teren Ojcowskiego Parku Narodowego i Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego. Prawie 44 % powierzchni Gminy stanowią obszary prawnie chronione, co stawia Gminę Skała na piątym miejscu wśród gmin powiatu krakowskiego (wskaźnik dla powiatu krakowskiego to około 30 %).

W Gminie Skała występują cenne gatunki roślin i zwierząt, które umieszczone są na listach prawnie chronionych gatunków. Występują one głównie na terenach objętych rozmaitymi formami przestrzennymi ochrony przyrody m.in. na obszarze Natura 2000 „Dolina Prądnika", na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego i Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego

Na terenie gminy występują następujące obszary chronione:

lp.	Kod	Forma ochrony	Nazwa
1	PL.ZIPOP.1393.PN.1	park narodowy	Ojcowski Park Narodowy
2	PL.ZIPOP.1393.PK.4	park krajobrazowy	Dłubniański Park Krajobrazowy
3	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH120004.H	obszar natura 2000	Dolina Prądnika
4	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.503	pomnik przyrody	Bez nazwy
5	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.504	pomnik przyrody	Bez nazwy
6	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.505	pomnik przyrody	Bez nazwy
7	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.506	pomnik przyrody	Aleja Kasztanowcowa
8	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.507	pomnik przyrody	Bez nazwy
9	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.508	pomnik przyrody	Bez nazwy
10	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.509	pomnik przyrody	Bez nazwy
11	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.510	pomnik przyrody	Bez nazwy
12	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.511	pomnik przyrody	Bez nazwy
13	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.512	pomnik przyrody	Lipa Kościuszki
14	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.514	pomnik przyrody	Bez nazwy
15	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.515	pomnik przyrody	Bez nazwy
16	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.516	pomnik przyrody	źródło Minożki
17	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.517	pomnik przyrody	źródło Lubawki i Minożki
18	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.518	pomnik przyrody	Aleja Jesionowa

Źródło: https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP (odczyt z dnia: 10 stycznia 2025 r.)

Krajowa sieć ekologiczna ECONET–PL - obszar Gminy Skała znajduje się w granicach korytarza ekologicznego w obszarach węzłowych o znaczeniu krajowym (Obszar Krakowski), jak i międzynarodowym (Jura Krakowsko-Częstochowska).

Szczegółowa mapa obszarów chronionych w gminie została zamieszczona w rozdziale 14.

Ojcowski Park Narodowy

Ojcowski Park Narodowy został utworzony w 1956 r. Jego obecna powierzchnia to 2 145,62 ha, z czego 1 222,6 ha leży na terenie Gminy Skała). Powierzchnia strefy ochronnej (otuliny parku) wynosi 6 777 ha.

OPN obejmuje południową część Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej i jest najmniejszym parkiem w Polsce. Ścisłą ochroną objęte jest 251 ha powierzchni parku. Podłożem geologicznym Parku są wapienie jurajskie, w których woda wymyła głębokie wąwozy o stromych ścianach i skały o przedziwnych kształtach. Na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego znajdują się sławne ostańce: Brama Krakowska, Maczuga Herkulesa, Skamieniały Wędrowiec i Igła Deotymy. Skały Parku kryją także około 400 jaskiń m.in: Grota Łokietka, Jaskinia Ciemna i Zbójecka. Spośród wielu występujących na terenie parku zwierząt najbardziej charakterystycznymi dla tego rejonu są nietoperze, żyje tu ich 15 gatunków. Na granicach parku znalazły się także renesansowy zamek w Pieskowej Skale (oddział Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu) oraz ruiny gotyckiego zamku w Ojcowie.

Szacuje się, że OPN odwiedza corocznie od 400 do 500 tyś. turystów.

Dłubniański Park Krajobrazowy

Dłubniański Park Krajobrazowy został utworzony w 1981 r. jego powierzchnia wynosi 10 959,6 ha, z czego 2 048,2 ha leży na terenie Gminy Skała. Powierzchnia otuliny parku wynosi 11 684,7 ha. Park obejmuje tereny doliny rzeki Dłubni oraz jej dopływów, a także sąsiednie wzniesienia i lasy. Występują tu cenne ekosystemy, takie jak lasy, łąki, torfowiska oraz liczne gatunki roślin i zwierząt.

12. Wody

Wody powierzchniowe

Główna część Gminy Skała położona jest na wododziale między dorzeczami Prądnika i Dłubni. Zachodnia część gminy należy do zlewni Prądnika i Sąspówki. Wschodnia część gminy jest odwadniana przez Minożkę oraz jej dopływ, Lubawkę. Wymienionym potokom dostarczają wodę źródła z terenu OPN, z Minogi oraz ze Skały. Źródła są naturalnymi wypływami wód podziemnych i charakteryzują się dużą czystością wód i niską temperaturą. W stosunkach wodnych panujących na terenie Gminy Skała istotną rolę odgrywają także podmokłe łąki oraz kilkanaście stawów rybnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023, poz. 300) teren Gminy Skała znajduje się na obszarze dorzecza Wisły w regionie wodnym Górnej – Zachodniej Wisły. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły to podstawowy dokument planistyczny w gospodarce wodnej, w którym ustalono cele środowiskowe dla wód oraz dla obszarów chronionych. Jako główny cel wskazano osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych (w tym co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego) oraz osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód podziemnych (w tym dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego). Dla osiągniecia celów środowiskowych opracowane zostały katalogi i zestawy działań naprawczych. Dla wszystkich JCW obowiązuje katalog krajowy, natomiast dla wybranych JCW przypisane zostały działania podstawowe i uzupełniające. Szczegółowe informacje dotyczące JCW, w tym przypisanych im działań podstawowych i uzupełniających dostarczają karty charakterystyk znajdujące się na apgw.gov.pl.
Obszar Gminy Skała znajduje się w zasięgu trzech Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), których charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) położonych w granicach Gminy Skała

Kod i nazwa JCWP	Stan ogólny	Cele środowiskowe
RW200006213699 Rudawa	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Rudawa w obrębie JCWP (dla troci wędrownej); stan chemiczny dla złagodzonego wskaźnika benzo(a)piren(w) poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry.
RW200006213769 Dłubnia	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; stan chemiczny dla złagodzonego wskaźnika benzo(a)piren(w) poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry.
RW200006213749 Prądnik	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny

Źródło: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyki JCWP.

Jednolite części wód powierzchniowych znajdujących się w granicach gminy odznaczają się złym stanem ogólnym.

Jednym z zagrożeń dla wód powierzchniowych są zanieczyszczenia obszarowe, spowodowane wymywaniem z pól uprawnych nadmiernych dawek nawozów mineralnych oraz chemicznych środków ochrony roślin. Dodatkowe zagrożenie stanowi infiltracja ścieków z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe.

Wody podziemne

Teren Gminy Skała znajduje się w całości na jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o kodzie GW2000131, której charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli:

Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) położonych w granicach Gminy Skała

Symbol JCWPd	Stan ogólny	Przypisane cele środowiskowe
GW2000131	stan chemiczny – dobry stan ilościowy – dobry stan ogólny – dobry	stan chemiczny – dobry stan ilościowy – dobry

Źródło: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyki JCWPd.

Jednolita część wód podziemnych znajdujących się w granicach gminy odznacza się stanem ogólnym określanym jako dobry.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Obszar Gminy Skała zalicza się do najzasobniejszych w województwie małopolskim w wody podziemne. Decydują o tym zasobne w wodę formacje skalne górnej jury oraz kredy i związane z nimi dwa główne zbiorniki wód podziemnych.

Zbiornik GZWP nr 326 "Zbiornik Częstochowa (E)" – obejmuje obszar wychodni formacji jurajskiej pod zróżnicowanym, głównie przepuszczalnym nadkładem czwartorzędowym. Jest to przepływowy, odkryty, szczelinowo-krasowo-porowy zbiornik zbudowany z różnych litologicznie typów wapieni. Na skutek braku izolacji wody tego zbiornika łatwo ulegają degradacji. Główne zagrożenie pochodzi ze strony intensywnej gospodarki rolnej oraz innych zanieczyszczeń wielkoprzestrzennych.

Zbiornik GZWP nr 409 "Niecka Miechowska (SE)" – poziomem użytkowym jest kredowe piętro wodonośne związane z poziomem piaszczysto-piaskowcowo-zlepieńcowatych utworów oraz poziom spękanych margli, opok, wapieni i gez. Woda z głębszych ujęć jest dobrej jakości. Zbiornik posiada jeszcze znaczne rezerwy zasobów do wykorzystania. Z uwagi na brak lub niewielką miąższość utworów izolujących kredowy horyzont wodonośny, większa część powierzchni zbiornika to obszary zagrożone i silnie zagrożone zanieczyszczeniem. Największym problemem, stwarzającym potencjalne zagrożenie dla jakości wód, jest niski stopień skanalizowania wsi na terenie zbiornika.

Zagrożenie powodziowe i zagrożenie suszą

Warunki hydrologiczne oraz położenie gminy sprawiają, że zagrożenie powodziowe jest tutaj znikome. Na występowanie krótkotrwałych podtopień narażone są tereny znajdujące się w dolinie rzeki Prądnik, w tym sołectwo Ojców i przysiółek Grodzisko oraz w niewielkim stopniu tereny wzdłuż potoku Minóżka, w tym wieś Minoga i Zamłynie. Zagrożenie podtopieniami występuje głównie przy wzmożonych opadach i roztopach.

Na terenie gminy nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, o których mowa w art. 169 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ani obszary, o których mowa w art. 16 pkt 34 lit. c) ustawy Prawo wodne, nie ma też zastosowania art. 16 pkt 34 lit. d) wspomnianej ustawy – zweryfikowano w oparciu o mapy Hydroportal PGWWP.

Zgodnie z zapisami Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, który został przyjęty na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. (Dz.U.2022.2739), na terenie Gminy Skała nie są planowane żadne zadania.

Zgodnie z zapisami Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) na lata 2021-2027, przyjętego na mocy Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021r.(Dz. U. 2021r. poz. 1615) poziomy zagrożenia suszą (w czterostopniowej skali - słabe, umiarkowane, silne i ekstremalne) na terenie Gminy Skała przyjmują następujące stany:

- zagrożenie suszą atmosferyczną: umiarkowane, silne,
- zagrożenie suszą rolniczą: słabe,
- zagrożenie suszą hydrologiczną: silne,
- zagrożenie suszą hydrogeologiczną: umiarkowane,
- łączne zagrożenie suszą: umiarkowane.

W niniejszej Strategii przewidziano szereg działań ograniczających zagrożenia powodziowe oraz zagrożenia suszą - m.in. retencja, zielono-niebieska infrastruktura, budowa kanalizacji, modernizacja sieci wodociągowej, zrównoważone rolnictwo, edukacja klimatyczna). Do realizacji tych działań przyczyniają się także środowiskowe zasady horyzontalne wyznaczone w niniejszej strategii: Zasada zrównoważonego rozwoju, Zasada Nie czyń Znaczących Szkód (w szczególności: dbałość o dobry stan i potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych i wód podziemnych, zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody i ziemi oraz ochrona bioróżnorodności i ekosystemów) i zasada edukacji środowiskowej.

13. Ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej

Gmina Skała nie jest w całości pokryta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Plany miejscowe (z 2005 i 2018 r.) obejmują 11 sołectw: Barbarka, Gołyszyn, Minoga, Nowa Wieś, Poręba Laskowska, Przybysławice, Rzeplin, Sobiesęki, Stoki, Szczodrkowice, Zamłynie oraz Strefę Aktywności Gospodarczej w Skale.
W kwietniu 2025 roku gmina przyjęła nowe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała. Gmina przystąpiła do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości, które ich nie posiadają. W 2024 i 2025 roku Rada Miejska w Skale uchwaliła następujące Uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectw:

- Niebyła i Cianowice w obrębie otuliny Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego – uchwała nr VII/45/24,
- Ojców – uchwała nr VII/44/24,
- Smardzowice, Maszyce, Świńczów, Cianowice w obrębie otuliny Ojcowskiego Parku Narodowego – uchwała nr VII/43/24,
- Sobiesęki (część sołectwa) – uchwała nr XII/118/25.

Gmina podjęła uchwałę intencyjną w sprawie opracowania Planu Ogólnego.

W celu zachowania ciągłości polityki przestrzennej w tym rozwoju osadnictwa na terenie gminy, zakłada się, że polityka ta będzie prowadzona w oparciu o aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (przyjęte w kwietniu 2025). Zapisy ww. Studium będą podstawą do opracowania Planu Ogólnego.

W strukturze użytkowania terenów gminy tereny otwarte stanowią około 96% powierzchni (głównie użytki rolne, lasy i zadrzewienia). Tereny zainwestowane stanowią około 4% powierzchni, składają się na nie: tereny komunikacyjne - 2% powierzchni, tereny mieszkaniowe – 1%; terenów przemysłowe – 0,08%,; tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - 0,15%; tereny zurbanizowane niezabudowane - 0,04%; nieużytki – 0,16%.

Taka struktura wskazuje na duży potencjał przestrzeni otwartych, ale równocześnie na bardzo ograniczoną powierzchnię terenów rekreacyjnych oraz niską intensywność wykorzystania przestrzeni mieszkaniowej i usługowej. Utrzymujący się trend suburbanizacji i napływu nowych mieszkańców powoduje presję na wyznaczanie nowych terenów budowlanych. Strategia przyjmuje zasadę, że rozwój mieszkaniowy powinien odbywać się w pierwszej kolejności w istniejących obszarach zurbanizowanych i uzbrojonych, a dopiero w uzasadnionych przypadkach (demograficznych, gospodarczych, społecznych) na terenach nowych. Tym samym dokument stanowi narzędzie umożliwiające racjonalne zwiększanie powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w przyszłym planie ogólnym.

Priorytetem polityki przestrzennej jest miasto Skała – centrum o wyjątkowej tożsamości, którego układ urbanistyczny, rynek i tradycje handlowe są kluczowe dla lokalnej społeczności. Dlatego uchwalanie MPZP dla miasta zostało wskazane jako działanie pierwszoplanowe, które zabezpieczy zarówno ład przestrzenny, jak i funkcję integrującą całej gminy.

Kluczowe założenia w polityce przestrzennej Gminy Skała

Władze samorządowe Gminy Skała przyjęły następujące założenia w prowadzeniu polityki przestrzennej w gminie:

Kształtowanie ładu przestrzennego poprzez kreowanie zasad dotyczących jakości, przestrzeni publicznych, standardów zabudowy i zagospodarowania terenów, urbanistyki i architektury, komunikacji oraz infrastruktury technicznej przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i spójności krajobrazowej gminy..

Osiągnięcie i utrzymanie wysokiego poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego i wartości kulturowych dla przyszłych pokoleń. Szczególną wagę przykłada się do poprawy jakości powietrza i eliminacji smogu, który przez lata stanowił negatywną wizytówkę gminy.

Rozwój funkcji turystycznej gminy poprzez wyznaczanie i wzmacnianie terenów turystycznych, rekreacyjno-wypoczynkowych i usługowych – w powiązaniu z istniejącymi walorami krajobrazowymi i kulturowymi (Ojcowski Park Narodowy, Dłubniański Park Krajobrazowy, doliny rzek).Umożliwienie działalności różnorodnych podmiotów przy jednoczesnej minimalizacji wzajemnych konfliktów i optymalizacji korzyści wynikających ze współdzielenia przestrzeni na obszarach zamieszkania, turystyki i rekreacji, rolnictwa, przemysłu i przestrzeni publicznych. **Rozwój przestrzenny zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej**, w tym zabudowy mieszkaniowej i obiektów aktywności gospodarczej, na zasadzie uzupełniania i intensyfikacji istniejących układów urbanistycznych, w szczególności w mieście Skała, a dopiero w dalszej kolejności na dodawaniu nowych terenów inwestycyjnych w sąsiedztwie granic istniejących jednostek osadniczych.

Możliwość modyfikacji dotychczasowych trendów rozwojowych gminy w kierunku zwiększenia podaży terenów do zabudowy poza skupione układy osadnicze;

Na nowo wyznaczonych terenach **zabudowa powinna mieć charakter zwarty i powiązany funkcjonalnie z istniejącymi strukturami**. Należy zabezpieczyć tereny budowlane mogące zaspokoić skokowy wzrost ilości zabudowy w przypadku udokumentowanego zapotrzebowania (wzrost demograficzny, napływ mieszkańców, inwestycje w infrastrukturę i budownictwo społeczne)

Preferowanie rewitalizacji i ponownego wykorzystania terenów już zurbanizowanych i uzbrojonych (tzw. *brownfields*), co pozwala ograniczać presję na nowe tereny otwarte.

Przyrost terenów osadniczych o charakterze mieszkaniowym powinien polegać przede wszystkim na **dopełnianiu i intensyfikacji zagospodarowania istniejących układów**, a następnie na dodawaniu nowych terenów zainwestowanych w sąsiedztwie granic istniejących terenów osadniczych. Niedopuszczalne jest rozpraszanie nowej zabudowy

poza skupione układy osadnicze. Na nowo wyznaczonych terenach dla zabudowy przyrost zabudowy powinien również mieć charakter zwarty, a nie rozproszony.

Dla rozwoju drobnej działalności gospodarczej dopuszcza się jej lokalizowanie w granicach większości jednostek osadniczych, pod warunkiem zachowania ładu przestrzennego i minimalizacji uciążliwości.

Miasto Skała jako kluczowy obszar interwencji – polityka przestrzenna koncentruje się na ochronie i wzmacnianiu jego tożsamości (rynek, historyczny układ ulic, tradycje handlowe i jarmarki) oraz na uporządkowanym rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

Zasady prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Cele polityki przestrzennej Gminy Skała będą realizowane poprzez prowadzenie polityki w myśl zasad określonych dla każdego z poniżej wskazanych obszarów:

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

W celu ograniczenia zagrożenia powodziowego na terenie gminy i w regionie zaleca się: (1) dna niezabudowanych dotychczas dolin wyłączać z intensywnego zagospodarowania, a w szczególności z zabudowy kubaturowej. Wskazane jest zagospodarowanie ekstensywne - łąki (najlepiej jednokośne), zieleń wypoczynkowa, tereny spacerowe oraz niezbędne przejścia infrastrukturalne i komunikacyjne, drogi i obiekty hydrotechniczne, w szczególności przeciwpowodziowe - pod warunkiem, że nie ograniczą one przekroju doliny czynnie przewodzącego wysokie wezbrania oraz nie zaburzą ciągłości i funkcji przyrodniczych doliny, jako korytarza ekologicznego; (2) eliminować istniejące przeszkody, które utrudniają przepływ wód powodziowych; (3) tworzyć naturalną retencję spowalniającą spływ wód poprzez realizację zadrzewień i zakrzewień, miedz utrudniających spływ z pól, oczek wodnych, stosowanie ażurowych powierzchni na obszarach zainwestowanych.
Wzdłuż cieków wodnych zaleca się nowe budynki lokalizować w odległości co najmniej 5 m od górnej krawędzi ich koryt.
Na całym obszarze gminy dopuszcza się realizację zbiorników wodnych o funkcji przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej, retencyjnej i nawadniającej.
Należy zapewnić ochronę wód podziemnych i powierzchniowych m.in. poprzez: sukcesywne porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenach zainwestowanych; wdrażanie odpowiednich (proekologicznych) kierunków produkcji rolniczej i agrotechnik (zgodnie z zasadami dobrych praktyk rolniczych); kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej; zalesianie gleb o najniższej przydatności; uporządkowanie gospodarki odpadami.
Zaleca się dążyć do przenoszenia uciążliwych zakładów, obiektów i urządzeń poza tereny mieszkaniowe oraz lokalizację nowych zakładów i obiektów o takim charakterze na wyodrębnionych terenach przeznaczonych dla aktywności gospodarczej.
W rozwoju zagospodarowania terenów osadniczych istotną rolę powinna odegrać prośrodowiskowa infrastruktura techniczna o wysokim standardzie technologicznym.
W ukształtowaniu zabudowy i wprowadzaniu obiektów technicznych (zwłaszcza na terenach otwartych) należy uwzględnić potrzebę zachowania walorów krajobrazowych.
Na obszarach objętych ochroną prawną obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych.

Przy zalesianiu nowych terenów należy uwzględnić miejscowe uwarunkowania siedliskowe. Z zalesień powinny być wyłączone wilgotne łąki i zbiorowiska roślinne na podmokłych siedliskach. Gospodarkę leśną należy prowadzić na zasadach określonych w planach urządzania lasu – zawierających opis i ocenę stanu lasu oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej. W gospodarce leśnej (na terenach leśnych) należy dążyć do sukcesywnej przebudowy struktury gatunkowej zadrzewień, stosownie do warunków siedliskowych i presji antropogenicznej.
Utrzymanie dobrej jakości powietrza a nawet poprawę jego jakości można uzyskać przez ograniczenie szkodliwych dla środowiska technologii, zmniejszenie oddziaływania emisji zanieczyszczeń na środowisko naturalne, likwidację lub modernizację kotłowni tradycyjnych (zmiana nośnika energii z węgla np. na gaz, olej, biomasę, itp.), poprawę nawierzchni dróg, a przede wszystkim poprzez zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
W związku z tym, że teren Gminy Skała jest zlokalizowany w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 326 "Zbiornik Częstochowa (E)" oraz GZWP nr 409 "Niecka Miechowska (SE)" lokalizacja obiektów mogących bezpośrednio zagrażać jakości wód podziemnych i powierzchniowych powinna być uwarunkowana spełnieniem wymogów w zakresie bezpiecznej ich eksploatacji zgodnie z ustawą Prawo wodne.
Na etapie lokalizacji inwestycji mogących zanieczyścić wody podziemne, uwzględnić zalecenia wynikające z dokumentacji warunków hydrogeologicznych, sporządzonej zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze.
Na całym obszarze gminy dopuszcza się lokalizowanie instalacji i urządzeń związanych z monitorowaniem i ochroną środowiska oraz bezpieczeństwem ludzi i mienia.

Polityka przestrzenna gminy kładzie szczególny nacisk na poprawę jakości powietrza i eliminację zjawiska smogu i zanieczyszczenia powietrza, które mocno dewaluuje wizerunek Skały. Kontynuowanie i intensyfikacja działań związanych z wymianą źródeł ciepła, rozwojem odnawialnych źródeł energii oraz poprawą efektywności energetycznej budynków wpisują się w cele ekologiczne i wizerunkowe gminy, wzmacniając jej atrakcyjność jako miejsca do życia i inwestowania.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

OBIEKTY I ICH ZSPOŁY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW

Obiekty i ich zespoły wpisane do rejestru zabytków podlegają rygorom prawnym wynikającym z treści właściwych aktów prawnych w tym z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Dopuszcza się wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dodatkowych, bardziej szczegółowych zapisów służących ochronie dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.
Dla ochrony obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków - bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej; wszelka działalność inwestycyjna wymaga postępowania zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

OBIEKTY ZABYTKOWE WPISANE DO EWIDENCJI ZABYTKÓW

Obiekty i ich zespoły wpisane do ewidencji zabytków podlegają rygorom prawnym wynikającym z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz art. 39 ust. 3 ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r.
W odniesieniu do budynków zaleca się: utrzymać lub odtworzyć ich historyczną formę architektoniczną (wysokość, bryłę, kształt i geometrię dachu, kompozycję i wystrój elewacji, formy stolarki okiennej i drzwiowej); stosować historyczne lub nawiązujące do lokalnych tradycji materiały budowlane oraz kolorystykę; w szczególności zakazuje się stosowania paneli, *sidingów* i nieotynkowanych bali drewnianych; chronić, a w przypadku zniszczenia, w miarę możliwości odtwarzać historyczny detal architektoniczny; unikać umieszczania elementów technicznego wyposażenia budynków na fasadach budynku widocznych od strony ulicy (klimatyzatorów, anten satelitarnych, przewodów dymowych i wentylacyjnych, reklam niezwiązanych z prowadzoną w danym obiekcie działalnością); w przypadku zagospodarowania budynku na nowe funkcje zachować jego walory zabytkowe; pożądane jest, aby zmiana funkcji budynku wiązała się z podkreśleniem jego historycznego charakteru; nowa zabudowa realizowana w bezpośrednim sąsiedztwie tych obiektów nie powinna naruszać ich zabytkowych walorów, w szczególności poprzez swoją formę, gabaryty czy kolorystykę, remontowanie i utrzymanie przydrożnych krzyży, figur, kapliczek i innych obiektów małej architektury sakralnej; ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego szczegółowych działań ochronnych dla obiektów i obszarów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków.
W odniesieniu do zespołów obiektów (zespoły dworskie, folwarczne i pałacowe) zaleca się: uwzględniać zapisy dotyczące budynków; zachować i konserwować zachowane elementy historycznych układów przestrzennych oraz poszczególne elementy tych układów tj. historyczne ogrodzenia, bramy, drogi, ścieżki, a także zieleń; 3) zachować historycznie ukształtowane przestrzenie otwarte pomiędzy budynkami takie jak dziedzińce oraz place.

W odniesieniu do zabytkowych cmentarzy i miejsc pocmentarnych zaleca się, aby: zachować ich dotychczasową funkcję jeżeli są one nadal czynne; miejsca pocmentarne zachować jako tereny zielone; zaleca się zaznaczać ich granice poprzez ogrodzenie ich w trwały sposób; funkcję ogrodzenia pełnić może zarówno twór sztuczny (mur, estetyczne ogrodzenie metalowe), jak i naturalny (np. żywopłot); 3) zachować i konserwować istniejące elementy historycznych układów przestrzennych oraz ich poszczególne elementy takie, jak m.in.: historyczne ogrodzenia, bramy, ścieżki, obiekty sztuki sepulkralnej czy zieleń; zachowane nagrobki należy zabezpieczyć przed dewastacją i pozostawić na miejscu, ewentualnie tworzyć dla nich lapidaria lub zachować je w inny sposób.
Dla ochrony stanowisk archeologicznych zewidencjonowanych w zasobach Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków - ochrona przed wprowadzeniem zagospodarowania, które mogłoby spowodować degradację ich wartości naukowej i kulturowej. Działalność inwestycyjna w obrębie stanowisk archeologicznych wymaga postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi odnoszącymi się do obszarów i obiektów objętych ochroną konserwatorską.

USTALENIA STREFOWE

Wskazuje się strefę walorów społeczno-kulturowych, obszar o szczególnym znaczeniu społeczno-kulturowym, w której dla ochrony wartości kulturowych oraz dla stworzenia reprezentacyjnej przestrzeni publicznej oraz ustala się: a) utrzymanie w niezmienionym kształcie zachowanych historycznych dróg, pierzei oraz zieleni, b) zharmonizowanie skali zabudowy współczesnej z tradycyjną oraz nawiązanie cechami bryły i detalu architektonicznego do tradycyjnej zabudowy zgodnie z ustaleniami dla poszczególnych jednostek funkcjonalnych, c) ekspozycja obiektów objętych wpisem do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków, d) realizacja nawierzchni dróg i placów jako posadzki podkreślającej reprezentacyjny charakter, e) różnicowanie kolorystyczne i wymiarowe elementów nawierzchni, w przestrzeniach o różnych funkcjach (np. ciągów pieszych, rowerowych i ciągów jezdnych, przestrzeni parkingowych, przejść dla pieszych itd.), f) nakaz zharmonizowania kolorystyki i detali elementów użytkowych małej architektury w ramach inwestycji, w szczególności: lamp oświetleniowych, oznakowania tras rowerowych i turystycznych, ławek, elementów dekoracyjnych i użytkowych dla aranżacji sezonowych, koszy na śmieci, a także elementów zagospodarowania terenu (chodniki, posadzki place, ciągi piesze i pieszo-jezdne); g) kształtowania zieleni w pasach drogowych w formie alei lub szpalerów drzew lub wprowadzanie zieleni w donicach, h) w zakresie ogrodzeń w przestrzeni publicznej:

zakaz stosowania ogrodzeń o wysokości przekraczającej 1,5m, nie dotyczy ogrodzeń ażurowych przy obiektach sportu i rekreacji; zakaz stosowania ogrodzeń z prefabrykowanych betonowych przęseł, i) zakaz lokalizacji klimatyzatorów na elewacjach budynków zlokalizowanych od strony przestrzeni publicznej i powiązanych z nimi połaciach dachowych, j) nakaz rozbudowy sieci elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych wyłącznie w wykonaniu kablowym, k) zakaz lokalizacji kontenerowych obiektów z urządzeniami infrastruktury telekomunikacji.

W polityce przestrzennej szczególną wagę przywiązuje się do zachowania tożsamości miasta Skała jako historycznego centrum gminy. Rynek, układ uliczny, tradycyjna zabudowa małomiasteczkowa oraz rytuały społeczne (m.in. jarmarki w środy i soboty) stanowią o niepowtarzalnym charakterze gminy i wymagają świadomej ochrony oraz wzmacniania poprzez działania planistyczne i inwestycyjne.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Kształtowanie komplementarnej struktury przestrzennej z utrzymaniem i wzmacnianiem podziału na wykształcone już obszary zabudowy mieszkaniowej (mieszkanie, usługi publiczne, turystyka i rekreacja), obszarów turystycznych, obszarów rolniczych i obszarów działalności gospodarczej.
Kształtowanie stref urbanizacji i terenów otwartych.
Działania centrotwórcze w sołectwach - zapewnienie dostępności do zieleni publicznej, usług (sport, rekreacja) oraz funkcjonalnych przestrzeni publicznych – w tym poprzez rozwój lokalnych układów komunikacji kołowej, pieszej i rowerowej.
Wzmacnianie zewnętrznych i wewnętrznych połączeń komunikacyjnych.
Kształtowanie połączeń drogowych, pieszych i rowerowych.
Kształtowanie zwartej struktury przestrzennej poprzez zapobieganie rozpraszaniu zabudowy oraz właściwe relacje przestrzenne z otwartymi terenami zieleni oraz terenami rolniczymi w jednostkach wiejskich.
Nadzór nad charakterem zabudowy, jej intensywnością oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych.
Nadzór nad doborem lokalizacji oraz wskaźników intensywności zabudowy dla planowanych terenów - ze szczególnym uwzględnieniem relacji z otaczającą zabudową, dostępności komunikacyjnej i przepustowości układu komunikacyjnego oraz wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

Rozwój usług publicznych adekwatny do potrzeb mieszkańców – tereny intensywnej zabudowy mieszkaniowej.
Kształtowanie standardów przestrzennych zapewniających dostępność do infrastruktury społecznej.
Zapisy w dokumentach planistycznych umożliwiające efektywne lokowanie nowych oraz rozwój istniejących placówek edukacyjnych i kulturalnych oraz obiektów z zakresu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.
Wsparcie rozwoju usług komercyjnych skierowanych do mieszkańców gminy.
Modernizacja istniejących instytucji publicznych zwiększających jakość i dostępność usług publicznych w gminie.
Zwiększenie dostępności infrastruktury publicznej (budynki i obiekty) dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym likwidacja barier architektonicznych.
Zapewnienie funkcjonalnej infrastruktury technicznej: wodociągi, kanalizacja, sieć energetyczna, siec gazowa, szerokopasmowy internet na potrzeby nowych obszarów zabudowy.
Ustalenie bezpiecznych dla środowiska i nieuciążliwych dla sąsiedztwa zasad gospodarki odpadami pochodzącymi z działalności gospodarczej i rolniczej.
Wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii.
Utrzymanie wartościowych terenów rolnych (grunty o wysokiej przydatności) wolnych od zabudowy kubaturowej oraz zagospodarowania na cele nierolnicze.
Ograniczenie rozwoju funkcji przemysłowych w bezpośrednim otoczeniu obszarów cennych przyrodniczo.
Wspieranie funkcji ekologicznych, bioklimatycznych terenów rolnych oraz otwartych terenów zielonych jako obszarów powiązań przyrodniczych.
Wspieranie roli terenów rolniczych w kształtowaniu walorów krajobrazowych
W przypadku szczególnie cennych obszarów - wyznaczanie terenów prawnie chronionych oraz pomników przyrody.
Elastyczność reakcji na zmieniające się trendy poprzez możliwość zwiększania terenów budowlanych w przypadku udokumentowanego zapotrzebowania społecznego i demograficznego
Intensyfikacja zabudowy w granicach istniejących jednostek osadniczych, co pozwala ograniczyć chaos przestrzenny i koszty infrastrukturalne, a jednocześnie zachować atrakcyjność krajobrazu i walory ekologiczne.
Dogęszczanie zabudowy miejskiej i śródmiejskiej oraz przywracanie do ponownego zainwestowania terenów zurbanizowanych (tzw. *brownfields*)

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 poz. 1130)

- Lokowanie obiektów handlu wielkopowierzchniowego przy uwzględnieniu przepustowości układu komunikacyjnego (w tym infrastruktury parkingowej) i wydolności infrastruktury technicznej.
- Lokowanie obiektów handlu wielkopowierzchniowego przy uwzględnieniu wskaźników zabudowy i zagospodarowania terenu (wysokość i gabaryty obiektów) z uwzględnieniem ładu przestrzennego.
- Ocena wpływu inwestycji na środowisko oraz krajobraz.

Na obszarze Gminy Skała nie przewiduje się lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- Rozwój usług publicznych dostosowany do lokalnych potrzeb uwzględniających rozwój zabudowy mieszkaniowej i liczbę mieszkańców.
- Wzmacnianie funkcji usługowych (usługi publiczne i komercyjne) w Skale oraz rozwój centrów wsi.
- Modernizacja istniejących instytucji publicznych zwiększających jakość i dostępność usług publicznych w gminie.
- Zwiększenie dostępności infrastruktury publicznej (budynki i obiekty) dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym likwidacja barier architektonicznych.
- Rozwój sieci drogowej i komunikacyjnej (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi, parkingi Parkuj i Jedź, węzły przesiadkowe) w oparciu o analizy potrzeb i możliwości finansowych gminy.
- Rozwój infrastruktury technicznej w oparciu o analizy potrzeb i możliwości finansowych gminy.
- Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej w oparciu o analizy potrzeb i możliwości finansowych gminy.

Obszarami, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego przyjętego Uchwałą Nr XLVII/732/18 z dnia 26 marca 2018r. oraz ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego Uchwałą Nr XXXI/422/20 z dnia 17 grudnia 2020r. przyjętego uchwałą Nr XV/174/03 z dnia 22 grudnia 2003 roku są:

- teren drogi wojewódzkiej nr 773 Sieniczno-Sułoszowa-Skała-Wesoła – modernizacja drogi, dostosowanie parametrów jak dla drogi o klasie technicznej G,

teren drogi wojewódzkiej nr 794 Koniecpol – Lelów – Pradła – Pilica – Wolbrom – Skała - Kraków – modernizacja drogi wraz z budową obejścia miejscowości Skała -inwestycja zrealizowana,

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury komunikacyjnej i technicznej

INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Należy dążyć do poprawy warunków technicznych istniejących dróg i osiągnięcia przez nie parametrów właściwych dla określonych klas, rezerwując ustalone tereny, odpowiadające przyjętym klasom.
We wszystkich miejscowościach, przy przejściu dróg tranzytowych przez tereny zabudowane, należy dążyć do segregacji ruchu kołowego i pieszego. Po uzgodnieniu z zarządcą drogi, zaleca się je wyposażyć, zależnie od posiadanych środków w: podniesione krawężniki, obustronne lub jednostronne chodniki, kanalizację burzową.
Zaleca się dążyć do ograniczenia uciążliwości wywołanej ruchem drogowym i zwiększenia bezpieczeństwa (np. przez izolację przyległej do jezdni zabudowy pasami zieleni, np. żywopłotami itp.).
Ścieżki rowerowe prowadzone wzdłuż dróg klasy zbiorczej lub klas wyższych nie powinny być prowadzone po jezdni przeznaczonej dla ruchu pojazdów samochodowych.
Należy wprowadzić zasadę realizacji niezbędnej ilości miejsc postojowych dla samochodów w obrębie działek dla nowych albo przekształcanych funkcjonalnie lub architektonicznie obiektów; z możliwym odstępstwem na terenach intensywnie zagospodarowanych.
Zaleca się aby w planach miejscowych wprowadzać zapisy dla terenów drogowych, które pozwolą w miarę możliwości: ograniczać parkowanie wzdłuż ulic, eliminować nadmierną ilość bezpośrednich zjazdów, eliminować dostawy do usług bezpośrednio z ulic, wprowadzać zieleń uliczną.
Zaleca się wprowadzić w centrum Skały rozwiązania ograniczające ruch samochodowy.
Proponuje się realizację systemu "Parkuj i jedź" czyli parkingów zlokalizowanych na obszarach peryferyjnych miasta Skała, przeznaczonych dla osób korzystających z publicznego transportu zbiorowego. Sugeruje się aby parkingi P&R zrealizować w okolicach obwodnicy miasta Skała na drodze wojewódzkiej, od północnej i południowej strony miasta.

Ścieżki rowerowe należy uwzględniać przy projektowaniu nowych jak i modernizowanych fragmentów układu komunikacyjnego, należy przy tym dążyć do zapewnienia segregacji ruchu rowerowego od samochodowego.
Dla szlaku rowerowego „Zintegrowany System Tras Rowerowych" oraz dla pieszego szlaku turystycznego „Szlak Warowni Jurajskich" w miejscach ich przecięcia z obwodnicą miasta Skała, należy zapewnić bezkolizyjne przeprowadzenie ruchu rowerowego i pieszego.

INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA

Utrzymanie przebiegów i lokalizacji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w zakresie łączności przewodowej i bezprzewodowej, z dopuszczeniem ich rozbudowy, przebudowy, modernizacji, remontu i innych działań, w tym inwestycyjnych. W przypadku kolizji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej z planowaną zabudową, dopuszczenie ich przebudowy według przepisów odrębnych.
Dopuszczenie realizacji nowych sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w zakresie telekomunikacji wraz z stacjami bazowymi telefonii komórkowej i innymi urządzeniami telekomunikacyjnymi, realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi. Przy lokalizacji zaleca się: ograniczyć (do niezbędnych) lokalizację widocznych w przestrzeni obiektów i urządzeń telekomunikacyjnych na obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz strefami ochrony konserwatorskiej; ograniczyć (do niezbędnych) lokalizowanie widocznych w przestrzeni anten, masztów i wież na terenach mieszkaniowych i usługowych); w razie potrzeby anteny na terenach by obiekty i urządzenia telekomunikacyjne lokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych nie naruszały walorów zabytkowych i kulturowych oraz nie konkurowały z zabytkami wysokością; urządzenia zaleca się lokalizować przede wszystkim na obiektach budowlanych pełniących nie tylko funkcje łączności (np.: na wysokich budynkach, wieżach widokowych czy innych wysokich obiektach, takich jak m.in. silosy, kominy i inne konstrukcje przemysłowe); w kształtowaniu i lokalizowaniu obiektów telekomunikacyjnych, które ze względu na wymagania techniczne muszą być lokalizowane powyżej sąsiadującej z nim zabudowy lub na terenach otwartych (w tym zwłaszcza masztów, wież i innych nośników anten), zaleca się uwzględniać potrzebę zachowania walorów krajobrazowych; zasada ta nie dotyczy obiektów i urządzeń telekomunikacyjnych lokalizowanych na wyodrębnionych terenach przeznaczonych dla aktywności gospodarczych.

Dopuszczenie likwidacji odcinków sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w przypadku zakończenia ich eksploatacji.
Budowa sieci internetowej i światłowodowej oraz zapewnienie dostępu do internetu.
W obszarze gminy dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, jeśli taka inwestycja zgodna jest z przepisami odrębnymi. Lokalizacja obiektów i urządzeń telekomunikacyjnych winna uwzględniać ochronę przed negatywnym oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego na ludzi jak również walory przyrodnicze i krajobrazowe terenu gminy

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Dopuszcza się realizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej m. in.: sieci kanalizacyjnej, wodociągów, gazociągów, ciepłowniczej, odwodnienia, linii energetycznych, urządzeń melioracji, rowów, itd. na wszystkich terenach, w zależności od zaistniałych potrzeb i zgodnie z przepisami odrębnymi. Dla nowych terenów przeznaczonych na cele zabudowy wskazane jest uzbrojenie terenu przed wprowadzeniem zabudowy. Dopuszcza się prowadzenie infrastruktury technicznej w liniach rozgraniczających dróg na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
Utrzymanie przebiegów i lokalizacji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w wodę, z dopuszczeniem ich rozbudowy, przebudowy, modernizacji, remontu i innych działań, w tym inwestycyjnych. W przypadku kolizji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej z planowaną zabudową, dopuszczenie ich przebudowy według przepisów odrębnych.
Dopuszczenie realizacji nowych sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w wodę.
Zapewnienie możliwości przyłączania nowych odbiorców do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz podejmować niezbędne inwestycje służące rozbudowie i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Dopuszczenie zaopatrzenia w wodę z indywidualnych lub lokalnych ujęć realizowanych zgodnie z przepisami koncentracji zabudowy.
Dopuszczenie likwidacji odcinków sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w przypadku zakończenia ich eksploatacji.
Dopuszczenie realizacji sieci infrastruktury technicznej oraz urządzeń z nią związanych w pasach drogowych w uzasadnionych przypadkach, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
Zwiększenie stopnia niezawodności pracy systemów obsługujących mieszkańców.

Prawidłowe gospodarowanie zasobami wód, w tym ich ochrona przed nadmierną eksploatacją oraz ochrona przed zanieczyszczeniem.
W zagospodarowaniu należy uwzględniać wymagania wynikające z przepisów w sprawie ochrony przeciwpożarowej, odnoszące się m.in. do dróg pożarowych – ich parametrów, ilości, lokalizacji oraz do zaopatrzenia w wodę, w tym do rodzaju i sposobu rozmieszczenia zewnętrznych hydrantów przeciwpożarowych na sieci wodociągowej.
Utrzymanie przebiegów i lokalizacji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w zakresie odprowadzania ścieków (w tym oczyszczalni ścieków), z dopuszczeniem ich rozbudowy, przebudowy, modernizacji, remontu i innych działań, w tym inwestycyjnych. Dopuszcza się zmianę lokalizacji sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w dostosowaniu do przepisów odrębnych. W przypadku kolizji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej z planowaną zabudową, dopuszcza się ich przebudowę według przepisów odrębnych.
Dopuszczenie realizacji nowych sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w zakresie odprowadzania ścieków oraz wód opadowych.
Dopuszczenie realizacji zbiorników bezodpływowych nieczystości ciekłych z wywozem ścieków do oczyszczalni, zgodnie z przepisami odrębnymi. Dopuszczenie realizacji lokalnych lub przydomowych oczyszczalni ścieków spełniających wymagania określone w przepisach odrębnych, za wyjątkiem terenów położonych w granicach aglomeracji Skała.
Dopuszczenie likwidacji odcinków sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w przypadku zakończenia ich eksploatacji.
Dopuszczenie realizacji sieci infrastruktury technicznej oraz urządzeń z nią związanych w pasach drogowych w uzasadnionych przypadkach, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
Kontrola eksploatacji zbiorników bezodpływowych (kontrola częstotliwości ich opróżniania). W odniesieniu do przydomowych oczyszczalni ścieków - kontrola metod unieszkodliwiania osadów ściekowych pochodzących z tych oczyszczalni.
Konieczność ochrony gruntów i wód przed zanieczyszczeniem ściekami komunalnymi i skażonymi substancjami ropopochodnymi. Wody opadowe z powierzchni szczelnej terenów produkcyjnych, usługowych itp. oraz parkingów o powierzchni powyżej 0,1 ha winny być oczyszczone przed wprowadzeniem do wód lub ziemi, zgodnie z przepisami odrębnymi.

GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarkę odpadami należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami powszechnymi i miejscowymi oraz systemem gospodarki odpadami przyjętym w województwie i gminie; należy podejmować dalsze skuteczne działania administracyjne skłaniające do utrzymania czystości i porządku na terenie gminy oraz egzekwowania zakazu postępowania z odpadami w sposób zagrażający zanieczyszczeniem wód, gleby i powietrza.
Należy objąć systemem odbioru i wywozu odpadów wszystkie gospodarstwa domowe i wszystkie inne podmioty wytwarzające odpady.
Zaleca się kompostowanie przydomowe frakcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, celem ograniczenia odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.
Należy rozwijać systemy selektywnej zbiórki odpadów oraz lokalizować punkty selektywnego zbierania i magazynowania odpadów komunalnych.
Zaleca się lokalizowanie punktów selektywnego zbierania i magazynowania odpadów na terenach przeznaczonych dla obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej.
Nie przewiduje się lokalizowania nowego składowiska odpadów komunalnych na terenie gminy.

Kierunki w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, w tym zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Utrzymanie przebiegów i lokalizacji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną (w tym stacji transformatorowych), z dopuszczeniem ich rozbudowy, przebudowy, modernizacji, remontu i innych działań, w tym inwestycyjnych, a także zmiany sposobu przesyłu np. na kablowy podziemny, szczególnie w obszarze objętym formami ochrony przyrody. W przypadku kolizji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej z planowaną zabudową, dopuszczenie ich przebudowy według przepisów odrębnych.
Dopuszczenie realizacji nowych sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną.
Dopuszczenie likwidacji odcinków sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w przypadku zakończenia ich eksploatacji.
Dopuszczenie realizacji sieci infrastruktury technicznej oraz urządzeń z nią związanych w pasach drogowych w uzasadnionych przypadkach, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

- Zachowanie pasów ochronnych wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych oraz urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, w których obowiązują ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu zgodnie z przepisami odrębnymi. W obrębie pasów technologicznych napowietrznych linii elektroenergetycznych obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów, między innymi dla lokalizowania budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi, kolizyjnego z tymi liniami tworzenia hałd i nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej.
- Dopuszczenie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego korekty przebiegu tras sieci i urządzeń infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną.
- Zwiększenie produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.
- Zakres budowy nowych i rozbudowy istniejących urządzeń elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia dla zapewnienia dostawy energii elektrycznej dla planowanych inwestycji będzie wynikać z potrzeb odbiorców.
- Planowana jest budowa stacji elektroenergetycznej 110/15kV Skała wraz z liniami zasilającymi 110kV. Przewiduje się przebudowę napowietrznej linii 15kV Skała 2 na dwutorową linię elektroenergetyczną 110kV (zasilanie od strony SE Słomniki). Alternatywnym rozwiązaniem może być budowa linii 110kV od strony SE Wolbrom wykorzystując trasy istniejących linii średniego napięcia. Drugostronne zasilanie SE Skała planuje się poprzez budowę linii 110kV relacji SE Skała – nacięcie linii 110kV Siersza – Lubocza lub relacji SE Skała – SE Zabierzów.

W zakresie urządzeń wytwarzających energię odnawialną o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW lokalizowane one będą zgodnie ze wskazaniami:

- urządzenia fotowoltaiczne wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy do 500kW oraz przekraczającej 500 kW poprzez dopuszczenie: urządzeń wolnostojących oraz innych niż wolnostojące w terenach usługowych i produkcyjno - usługowych, urządzeń wolnostojących oraz innych niż wolnostojące w terenach zabudowy sportu i rekreacji, realizowanych przez władze samorządowe, urządzeń innych niż wolnostojące w pozostałych terenach przeznaczonych pod zabudowę;
- urządzenia fotowoltaiczne wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nie przekraczającej 500 kW we wszystkich terenach, w których dopuszczono możliwość zabudowy – formę urządzeń należy określić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;

pompy ciepła, instalacje wodoru i geotermię, w tym o mocy przekraczającej 500 kW - we wszystkich terenach przeznaczonych pod zabudowę,
inne obiekty i instalacje służące pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych o mocy nie przekraczającej 500 kW, przy czym obowiązuje zakaz lokalizacji biogazowni oraz urządzeń wytwarzających energię z wiatru za wyjątkiem mikroinstalacji.
Ustala się, iż strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu zamykają się w granicach terenów, na których dopuszczono ich realizację.
Dla budynków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków oraz działek, na których są zlokalizowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego winny ustalać: zakaz lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych na ścianach budynków, dopuszczenie lokalizowania urządzeń wyłącznie na połaciach dachów budynków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków niewidocznych z przestrzeni publicznych, na działkach, na których znajduje się obiekt wpisany do gminnej ewidencji zabytków zakaz realizacji urządzeń fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych wolnostojących.
W granicach parku krajobrazowego w analizach krajobrazowych na potrzeby wyznaczenia w planie wolnostojących urządzeń fotowoltaicznych w terenach innych niż przeznaczone pod zabudowę należy wykazać brak zagrożenia dla ochrony walorów przyrodniczych oraz krajobrazowych. Realizacja ww. urządzeń nie może również prowadzić do złamania zakazów obowiązujących na obszarze parku, przy uwzględnieniu przewidzianych w przepisach odstępstw.

Kierunki w zakresie zaopatrzenia w energię cieplną i gaz

Utrzymanie dotychczasowej zasady zaopatrzenia w ciepło mieszkańców gminy w oparciu o indywidualne oraz lokalne źródła i urządzenia grzewcze spełniające wymogi przepisów odrębnych, natomiast podstawowym kierunkiem działań jest zmiana medium grzewczego. Zwiększenie efektywności energetycznej m.in. poprzez modernizację pieców i kotłów węglowych oraz gazowych w celu poprawy ich sprawności, modernizację instalacji w przypadku lokalnych sieci i kotłowni,
Wykorzystanie paliwa czystego ekologicznie w źródłach ciepła, z zastosowaniem technologii zapewniających minimalne wskaźniki emisji gazów i pyłów do powietrza lub alternatywnych źródeł energii, celem ochrony powietrza atmosferycznego.
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
Realizacja działań termomodernizacyjnych budynków, obniżających zapotrzebowanie na ciepło.

Utrzymanie przebiegu i lokalizacji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w gaz z dopuszczeniem ich rozbudowy, przebudowy, modernizacji, remontu i innych działań, w tym inwestycyjnych. W przypadku kolizji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej z planowaną zabudową, dopuszczenie ich przebudowy według przepisów odrębnych.
Dopuszczenie realizacji nowych sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w celu zaopatrzenia w gaz terenów zainwestowanych i nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę.
Dopuszczenie likwidacji odcinków sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w przypadku zakończenia ich eksploatacji.
Dopuszczenie budowy indywidualnych zbiorników na gaz lokalizowanych zgodnie z przepisami odrębnymi.
Dopuszczenie realizacji sieci infrastruktury technicznej oraz urządzeń z nią związanych w pasach drogowych w uzasadnionych przypadkach, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
Dopuszczenie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego korekty przebiegu tras sieci i urządzeń infrastruktury gazociągowej.
Uwzględnienie ograniczeń wynikających z lokalizacji sieci, obiektów i urządzeń zaopatrzenia w gaz oraz stref kontrolowanych, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi w tym zakresie.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Dbałość o dopełnienie ustawowych procedur środowiskowych w zakresie nowych inwestycji realizowanych na terenie gminy.
Wprowadzanie regulacji obligujących inwestorów do realizacji inwestycji z zastosowaniem rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko oraz tereny sąsiadujące, w tym w zakresie wskaźników zabudowy i zasad zagospodarowania terenów.
Działania służące tworzeniu regulacji dotyczących odległości przedsięwzięć oraz lokalizacji zielonych stref buforowych rozgraniczających zabudowę przemysłową od zabudowy z funkcją mieszkaniową.
Wysokie standardy i kontrola gospodarki odpadami.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Polityka przestrzenna w odniesieniu do rolniczej przestrzeni produkcyjnej i leśnictwa winna obejmować działania wspierające cele poprzez lokalne instrumenty prawne (np. plany miejscowe) oraz sprzyjać podejmowanym inicjatywom gospodarczym lokalnego społeczeństwa. Kierunkami działań zmierzającymi do racjonalnego wykorzystania gleb oraz zapewnienia im właściwej ochrony, są m.in.: prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego (w tym zagospodarowywanie gruntów o niskiej przydatności rolniczej, zachowanie oczek wodnych i mokradeł, obszarów wodno – błotnych z obudową biologiczną oraz obszarów źródliskowych, zachowanie terenów otwartych), ochrona oraz wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych, nadwodnych spełniających rolę przeciwerozyjną i wodochronną oraz zadarnionych pasów i zadrzewień na linii spływu wód powierzchniowych, kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji i pogarszaniu się jakości gleb oraz przeciwdziałanie zakwaszaniu, zapobieganie zanieczyszczeniu gleb środkami ochrony roślin; przeciwdziałanie degradacji chemicznej poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych, dostosowanie kierunków i intensywności produkcji do naturalnego biologicznego potencjału gleb, działania dla propagowania zachęt dla rozwoju rolnictwa proekologicznego, zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym i rekreacyjno – wypoczynkowym, regulacja stosunków wodnych na gruntach nadmiernie wilgotnych lub nadmiernie suchych, właściwe kształtowanie ekosystemów rolnych z wykorzystaniem otaczających je systemów naturalnych i ich zdolności do autoregulacji, zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych, respektowanie obowiązujących przepisów w granicach obszarów objętych ochroną prawną.

Należy chronić, a także wprowadzać nowe zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne w formie kęp/enklaw oraz pasów/rzędów/szpalerów (w tym o funkcji wiatrochronnej), zwłaszcza wzdłuż dróg gminnych i polnych oraz koryt większych cieków – na obszarach gruntów rolnych, poza zasięgiem terenów, na których przewiduje się realizowanie nowych inwestycji, z którymi zadrzewienia i zakrzewienia mogą kolidować, przy uwzględnieniu przepisów odrębnych.

W strukturze użytkowania gruntów rolnych zaleca się co najmniej utrzymać dotychczasowy udział trwałych użytków zielonych, zwłaszcza łąk na wilgotnych siedliskach.

Zaleca się modernizację i odbudowę istniejącego w gminie systemu melioracji szczegółowej.

Wzdłuż cieków powierzchniowych przepływających przez pola orne należy zachować (po obu stronach koryta) pas szerokości minimum 7 m dla umożliwienia stworzenia biofiltra (np. w formie zadrzewień, zakrzewień lub nienawożonych łąk), ograniczającego napływ biogenów do wód z uprawianych pól.
Lokalizację zabudowy związanej z rolnictwem dopuszcza się w odległości od istniejących terenów mieszkaniowych zapewniającej ograniczenie ich oddziaływania negatywnego.
Należy przeciwdziałać fragmentacji przestrzeni rolniczej, także w wyniku przeprowadzenia liniowych elementów zainwestowania technicznego (zwłaszcza dróg). Zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze należy ograniczyć do terenów wyznaczonych w Studium pod nowe zainwestowanie.
Przy zalesieniach gruntów rolnych zaleca się dążyć do wyrównania granicy rolno-leśnej i łączenia izolowanych enklaw leśnych (łączenia ich w większe zwarte kompleksy). Przy zalesianiu uwzględniać należy jednak ograniczenia, wynikające z planowanego na obszarze gminy zainwestowania.
Należy dążyć do sukcesywnej przebudowy struktury gatunkowej zadrzewień, stosownie do warunków siedliskowych.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

OBSZARY ZDEGRADOWANE i OBSZARY REWITALIZACJI

Gmina Skała, działając na podstawie ustawy z dnia 13 marca 2017 roku o rewitalizacji opracowała i przyjęła Gminny Program Rewitalizacji Gminy Skała na lata 2017 – 2023, Stanowi on wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej zmierzający do wyprowadzenia wyznaczonych obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego oraz ustala warunki dla zrównoważonego rozwoju gminy. Obszary zdegradowane - to obszary znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.
Zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji oraz Diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy znajduje się pięć podobszarów podlegających rewitalizacji (określonych jako zdegradowane): Podobszar Miasto Skała – centrum, Podobszar Minoga, Podobszar Gołyszyn, Podobszar Rzeplin, Podobszar Smardzowice.

OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ

Do znaczących przekształceń należą: przekształcenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, zwiększające zasięg terenów zurbanizowanych, z uwzględnieniem konieczności uzyskania zgód na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne na etapie opracowania planów miejscowych; tereny nowej zabudowy, dotychczas niezabudowane i nieprzeznaczone w obowiązujących planach miejscowych pod zabudowę.
Ukształtowane obszary zabudowy (zarówno tereny zabudowy mieszkaniowej jak i usługowej oraz produkcyjnej) wymagają uporządkowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, eliminowania bądź ograniczenia istniejących i potencjalnych konfliktów funkcjonalnych oraz ekologicznych. Podstawowymi kierunkami działań, przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia właściwej ochrony walorów przyrodniczo - krajobrazowych, będzie w nich modernizacja zabudowy (w tym doposażenie w infrastrukturę techniczną, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej), uzupełnianie zabudowy (w tym poprawa jakości tworzonej architektury i ograniczenia niekorzystnego wpływu na otoczenie i krajobraz), poprawa stanu technicznego obiektów i dróg.

OBSZARY WYMAGAJĄCE REHABILITACJI

Pod pojęciem rehabilitacji rozumie się działania, mające na celu przywrócenie pierwotnych lub nadanie nowych cech zdegradowanej przestrzeni i zabudowie, zarówno historycznej jak i współczesnej, przy czym są to działania odnoszące się do obszarów zurbanizowanych. Rehabilitacja winna zmierzać do rekompozycji zabytkowych układów przestrzennych i naturalnych, poprzez harmonijne kształtowanie panoramy, unikając wysokościowych elementów dysharmonizujących i wprowadzając nowe elementy krajobrazowe podnoszące estetycznie wartości kompozycyjne oraz chroniąc naturalne elementy krajobrazowe.

Zaleca się poprawę stanu technicznego obiektów poprzez ich remonty i modernizacje oraz wyposażenie w standardowe urządzenia infrastruktury technicznej.
Proponuje się dostosowanie funkcji współczesnej do wartości zabytkowych zespołów i obiektów.
Zaleca się wyeliminowanie funkcji uciążliwych i degradujących.
Zaleca się adaptację istniejących, niewykorzystanych obiektów gospodarczych na cele przetwórstwa rolnego, usług komercyjnych i urządzeń obsługi rolnictwa o ile przepisy szczególne nie będą takich adaptacji wykluczać.
Dopuszcza się adaptację budynków gospodarczych lub ich części w istniejącej zabudowie zagrodowej na usługi nieuciążliwe.

OBSZARY WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI

Rekultywacja obejmuje działania w trybie przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, prowadzące do przywrócenia zdegradowanym lub zdewastowanym terenom wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Metody, kierunek rekultywacji oraz wybór form pokrycia i zagospodarowania terenu różnymi formami zieleni należy dostosować do docelowego trwałego przeznaczenia tych terenów np. na tereny zieleni, w tym zalesienia, tereny rolnicze, tereny wód powierzchniowych, tereny sportu i rekreacji po uzdatnieniu obszarów zdegradowanych zgodnie z przepisami ochrony środowiska.

Obecnie, na terenie gminy nie wskazuje się obszarów wymagających rekultywacji, natomiast dopuszcza rekultywację rozumianą zgodnie z przepisami związanymi z ochroną środowiska.

OBSZARY WYMAGAJĄCE REMEDIACJI

Remediacja to działania w trybie przepisów ustawy prawo ochrony środowiska dotyczące całości działań naprawczych, które należy podjąć, aby usunąć lub zmniejszyć ilości substancji powodujących ryzyko, ich kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się, tak aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i, o ile jest to możliwe, planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu; remediacja może polegać na samooczyszczaniu, jeżeli przynosi największe korzyści dla środowiska. Remediacja ma na celu przywrócenie przyrodzie równowagi zaburzonej na skutek działań człowieka. Jednocześnie ma też służyć człowiekowi poprzez usuwanie czynników ryzyka zagrażających zdrowiu ludzi zamieszkujących skażony teren, ma zwiększać potencjał ekologiczny oraz podwyższać walory krajobrazowe określonych obszarów, z korzyścią tak dla człowieka, jak i środowiska naturalnego.

Obecnie, na terenie gminy nie wskazuje się obszarów wymagających remediacji, natomiast dopuszcza się remediację rozumianą zgodnie z przepisami prawa ochrony środowiska, jeżeli nastąpi taka potrzeba.

14. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Cel i charakter modelu

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej jest autorską projekcją rozwoju przestrzeni Gminy Skała, podporządkowaną celom Strategii. Akcentuje następujące obszary:

1. Wzmocnienie tożsamości małego miasta Skała (rynek, pierzeje, tradycyjny handel, środowe i sobotnie jarmarki)
2. Rozwój mieszkaniowy w pierwszej kolejności przez dopełnianie i intensyfikację istniejących układów („*brownfield first*")
3. Ochrona i powiązanie systemu przyrodniczego (OPN, DPK, doliny i korytarze ekologiczne)
4. Bezpieczna i wygodna mobilność pieszo-rowerowa oraz sprawny transport zbiorowy,
5. Transformacja energetyczna i poprawę jakości powietrza w Skale.

Model wskazuje **korelacje z celami operacyjnymi** Strategii dla każdego elementu przestrzeni (sieć osadnicza, system przyrodniczy, transport, infrastruktura).

Cele rozwojowe w kontekście przestrzeni

Aktualne Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Skała – kluczowy dokument obrazujący uwarunkowania i kierunki rozwoju przestrzennego gminy przewiduje w kontekście zarządzania przestrzenią następujące cele rozwojowe:

Cel	Działania obejmujące:
Rozwój gospodarczy gminy	# wyznaczenie nowych terenów dla zainwestowania w pierwszej kolejności poprzez poszerzanie istniejących terenów budowlanych w obszarach posiadających dogodną dostępność komunikacyjną i możliwości wyposażenia w sieci i infrastrukturę techniczną # wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości; zapewnienie przestrzennych warunków realizacji inwestycji w obszarach ustalonych dla rozwoju urbanizacji pod warunkiem uwzględnienia występujących uwarunkowań i ograniczeń # aktywizację gospodarczą gminy opartą na kierunkach przyjaznych środowisku, jak np. rekreacja, turystyka, usługi, rolnictwo ekologiczne, agroturystyka, drobna nieuciążliwa wytwórczość, przy uwzględnieniu wysokich walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych oraz działania mające na celu przyciąganie inwestycji podnoszących walory gminy; wspieranie inicjatyw związanych z obsługą ruchu turystycznego (np. baza noclegowa, gastronomia, rekreacja, urządzenia sportowe itp.)

Cel	Działania obejmujące:
Podniesienie jakości życia mieszkańców gminy	# wspieranie rozwoju pełnowartościowych obszarów zabudowy, kształtowanych z uwzględnieniem zasad ochrony ładu przestrzennego, w warunkach niestwarzających kolizji z występującymi zasobami przyrodniczo - krajobrazowymi i uwarunkowaniami ochrony środowiska oraz zasobami kulturowymi, m.in. poprzez: lokalizowanie terenów planowanej urbanizacji w pobliżu terenów istniejącej zabudowy w sposób umożliwiający kształtowanie zwartych terenów zurbanizowanych i zapewniający zachowanie ciągłości powiązań pomiędzy terenami zieleni, # określenie kierunków zmian w przeznaczeniu terenów oraz kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów, # wzmocnienie rangi centrów poszczególnych wsi poprzez kreowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, koncentrujących życie społeczne i publiczne, grupowanie przy nich usług oraz powiązanie z nimi przestrzeni rekreacyjnych, przy jednoczesnym dążeniu do uzyskania zwartych obszarów zurbanizowanych, # podnoszenie standardów wyposażenia mieszkańców w usługi publiczne i komercyjne, w szczególności związane z obsługą mieszkańców gminy i turystów (między innymi modernizację i rozbudowę infrastruktury związanej z ochroną zdrowia, kulturą, rekreacyjno – sportową, edukacyjną), # podnoszenie standardów obsługi komunikacyjnej, w tym poprzez rozbudowę sieci dróg gminnych oraz realizację wydzielonych ciągów pieszych i rowerowych, zapewnienie komunikacji zbiorowej (w tym realizacji programu poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym) oraz wspieranie inwestycji poprawiających dostępność komunikacyjną Gminy Skała, realizowanych przez innych zarządców dróg a także rozwój systemu parkingowego, uwzględniającego potrzeby związane z kreowaniem wysokiej jakości przestrzeni publicznych oraz rozwojem turystyki, # podnoszenie standardów wyposażenia terenów w sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej przy jednoczesnej poprawie warunków środowiskowych (m.in. rozbudowy systemu wodno-kanalizacyjnego, doskonalenia gospodarki odpadami, rozbudowy i modernizacji sieci gazowej, sieci energetycznej, wspierania rozwoju technologii związanych z odnawialnymi źródłami energii), # poprawę jakości przestrzeni publicznych, eliminację barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami;

Cel	Działania obejmujące:
	# przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z powodziami i osuwiskami, w tym w zakresie budowy kompleksowego systemu ochrony przed powodzią, przeciwdziałanie skutkom suszy oraz innym zagrożeniom.
Ochrona środowiska naturalnego, w tym ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych	# utrzymanie zasobów, m.in.: w obszarze Ojcowskiego Parku Narodowego i jego otuliny, w obszarze Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, w obszarze Natura 2000 „Dolina Prądnika", w obszarach węzłowych i biocentrów rangi międzynarodowej sieci E-CONET, korytarzy ekologicznych, w zakresie ochrony pomników przyrody, w zakresie ochrony gatunkowej, w zakresie ochrony punktów i ciągów widokowych, obszarów ekspozycji krajobrazowej i wyróżniających się walorami widokowymi, w zakresie ochrony wód powierzchniowych i wód podziemnych, # ochronę terenów cennych przyrodniczo poprzez ograniczanie emisji zanieczyszczeń, stosowanie odnawialnych źródeł energii oraz wdrażanie rozwiązań proekologicznych w gospodarstwach rolnych, # ochronę terenów otwartych, lasów i terenów zieleni mającą na celu zapobieganie niekontrolowanym procesom rozpraszania się zabudowy oraz utrzymanie ciągłości powiązań przyrodniczych, # wyznaczenie obszaru przestrzeni chronionej przed zabudową, powiązanego z regionalnym systemem obszarów chronionych, ze szczególnym uwzględnieniem położonych na terenie gminy form ochrony przyrody, # poprawę dostępu do walorów przyrodniczych, w tym poprzez stworzenie systemu ciągów terenów zieleni, # udostępnienie atrakcyjnych terenów (np. wyznaczenie szlaków rowerowych i pieszych).
Utrzymanie i wzmacnianie potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej	# tworzenie warunków do zwiększenia produktywności i konkurencyjności, a także powstawania gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych.
Ochrona zasobów kulturowych i krajobrazu kulturowego	# utrzymanie w dobrym stanie: obiektów wpisanych do rejestru zabytków, obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, stanowisk archeologicznych, kapliczek i krzyży przydrożnych wraz z ich bezpośrednim otoczeniem oraz dóbr kultury nie wpisanych do ewidencji zabytków (m.in. miejsc pamięci, pomników), # zachowanie charakterystycznych dla gminy struktur osadniczych, # uwzględnienie stref ochrony konserwatorskiej, # ochronę krajobrazu otwartego przez przeciwdziałanie rozproszeniu zabudowy, ochronę panoram i punktów widokowych, obszarów eksponowanych krajobrazowo,

Cel	Działania obejmujące:
	# dbałość o estetykę krajobrazu poprzez zharmonizowane kształtowanie zabudowy i zagospodarowania, # udostępnienie atrakcyjnych terenów (np. wyznaczenie szlaków rowerowych i pieszych).
Wzrost atrakcyjności turystycznej	# poprawę dostępności atrakcyjnych pod względem turystycznym i przyrodniczym obszarów oraz rozbudowę infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i sportowej poprzez wykreowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, z siecią szlaków turystycznych, rowerowych, konnych itp. łączących obszary o dużych walorach krajobrazowych, kulturowych i turystycznych, # promocję walorów rekreacyjnych gminy, stanowiących zaplecze dla rozwoju turystyki i aktywnego spędzania czasu wolnego, # poprawę standardów istniejących obiektów i urządzeń związanych z obsługą turystów, # działania na rzecz poprawy poziomu estetycznego otoczenia i ładu przestrzennego, wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego gminy.

Macierz powiązań celów strategicznych zdefiniowanych w Strategii z celami rozwoju przestrzennego Gminy Skała

Cele „prze-strzenne”: / Cele „strategiczne”:	Rozwój gospodarczy gminy	Podniesienie jakości życia mieszkańców gminy	Ochrona środowiska naturalnego	Utrzymanie i wzmacnianie potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej	Ochrona zasobów kulturowych i krajobrazu kulturowego	Wzrost atrakcyjności turystycznej
I. Kompleksowy produkt turystyczny	X		X	X		X
II. Wysoka jakość życia mieszkańców		X			X	
III. Efektywna i ekologiczna infrastruktura		X	X			
IV. Sprawiedliwa transformacja energetyczna	X	X	X			
V. Stabilna gospodarka	X	X		X		X

Komponenty modelu przestrzennego

Wskazane w macierzy powyżej cele zagospodarowania przestrzennego mają charakter ogólny i horyzontalny. Aby przełożyć je na operacyjne działania oraz powiązać z celami strategicznymi gminy, w niniejszej Strategii pogrupowano je w cztery podstawowe komponenty przestrzeni:

- strukturę osadniczą,
- system powiązań przyrodniczych i krajobrazowych,
- korytarze i sieci transportowe,
- infrastrukturę techniczną i społeczną.

Takie ujęcie pozwala na powiązanie klasycznych celów planistycznych z celami strategicznymi gminy oraz przedstawienie ich w sposób operacyjny, możliwy do monitorowania i wdrażania.

Powiązanie elementów modelu z celami operacyjnymi Strategii

Powyższe cztery komponenty modelu przestrzennego są ściśle powiązane z celami operacyjnymi przyjętymi w części strategicznej dokumentu. Zestawienie w tabeli poniżej pokazuje, w jaki sposób poszczególne elementy struktury przestrzennej gminy wspierają realizację celów rozwojowych w obszarach społecznych, gospodarczych, środowiskowych i infrastrukturalnych. Dzięki temu model przestrzenny jest narzędziem wdrażania Strategii w praktyce, ułatwiającym późniejszą ewaluację i monitoring postępów.

Element modelu przestrzennego	**Powiązane cele operacyjne Strategii**
Struktura osadnicza (Miasto Skała + sołectwa)	II.2 Zaangażowana społeczność III.3 Sprawny transport publiczny III.4 Infrastruktura komunikacyjna IV.2 Ograniczenie niskiej emisji V.1 Zrównoważone zarządzanie przestrzenią
System powiązań przyrodniczych i krajobrazowych	I.4 Zrównoważony rozwój turystyki III.2 Ochrona wód IV.2 Ograniczenie niskiej emisji
Korytarze i sieci transportowe (piesze, rowerowe, drogowe)	I.1 Poszerzenie oferty turystycznej (spójność z ruchem pieszo-rowerowym) III.3 Sprawny transport publiczny III.4 Infrastruktura komunikacyjna
Infrastruktura techniczna i społeczna	II.2 Zaangażowana społeczność III.1 Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa III.2 Ochrona wód IV.2 Ograniczenie niskiej emisji

Analiza relacji pomiędzy celami dowodzi, że wszelkie cele przestrzenne znalazły swoje odzwierciedlenie w zapisach celów strategicznych. Jednocześnie szczegółowe zasady prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, zdefiniowane w rozdziale 13, gwarantują, że aspekty przestrzenne będą uwzględniane w polityce rozwoju gminy.

Sytuacja obecna kluczowych elementów modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy została opisana w Diagnozie Stanu Gminy Skała, która stanowi załącznik do niniejszej Strategii. Kierunki rozwoju wskazano poniżej oraz zobrazowano na mapach. Mapy użyte w Strategii mają jedynie poglądowy charakter - wskazują funkcje obszarów i kierunki rozwoju, a nie dokładne lokalizacje typów zagospodarowania terenów, czy też planowanej infrastruktury.

Obszary funkcjonalne

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, zaprezentowany powyżej w ujęciu czterech głównych komponentów, został rozwinięty w postaci **obszarów funkcjonalnych** obejmujących kluczowe przestrzenie rozwoju gminy. Dla każdego obszaru wskazano kierunki rozwoju i przypisano je do odpowiednich celów operacyjnych strategii, tak aby pokazać, w jaki sposób cele strategiczne przekładają się na zmiany w zagospodarowaniu. Układ obszarów funkcjonalnych zilustrowano na mapach zamieszczonych w niniejszym rozdziale.

Na terenie gminy wyróżniono dwa kluczowe obszary funkcjonalne, które wymagają szczególnej uwagi i stanowią filary modelu przestrzennego: **Ojcowski Park Narodowy** oraz **Miasto Skała**. Pozostałe tereny gminy (wieś, rolnictwo, zabudowa rozproszona) pełnią rolę zaplecza i nie tworzą spójnego obszaru funkcjonalnego.

Obszary funkcjonalne w Gminie Skała

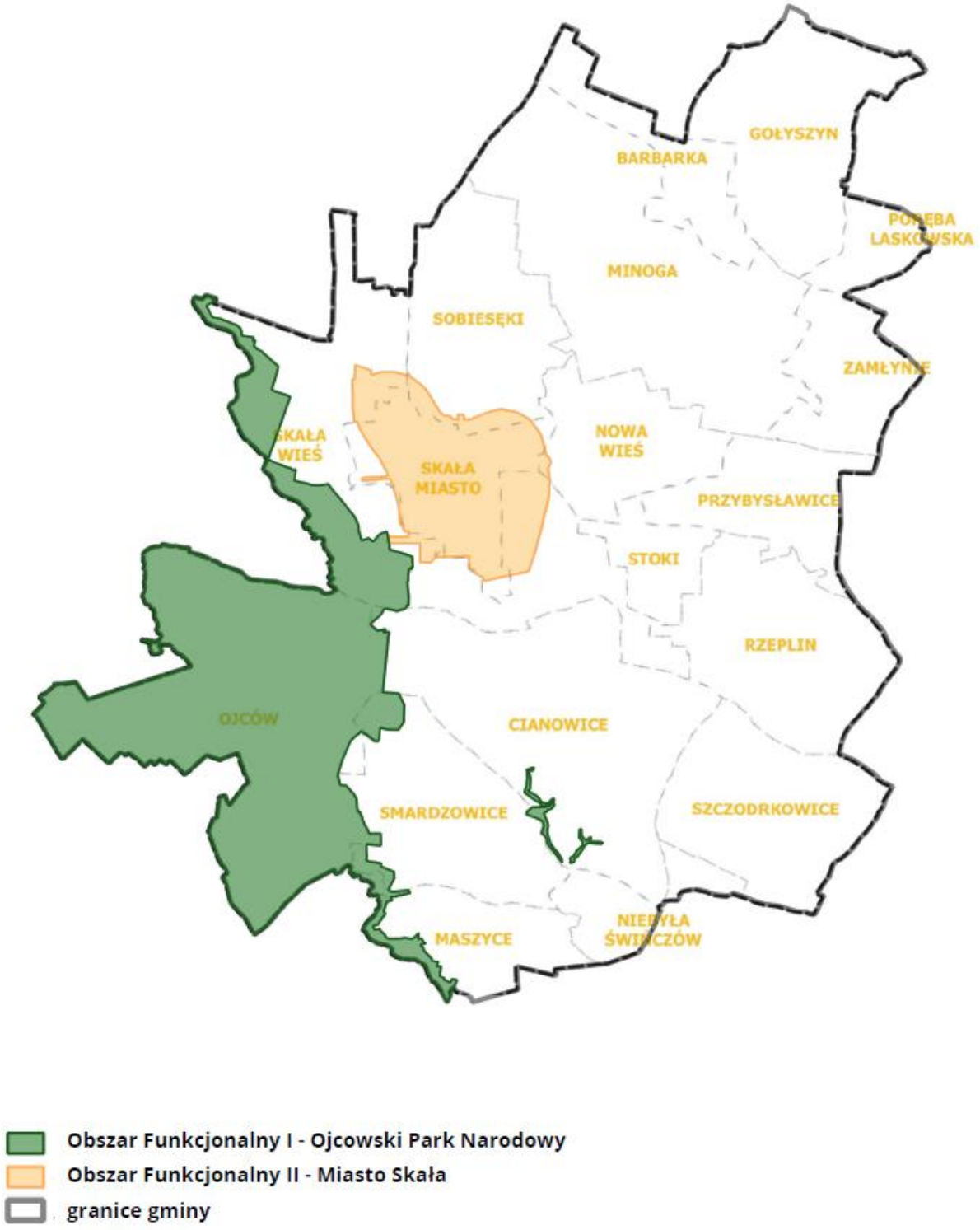

Źródło: UMiG Skała.

Obszar funkcjonalny I — Ojcowski Park Narodowy (OPN)

Obszar ten stanowi najcenniejszy zasób przyrodniczo-kulturowy Gminy i jako Park Narodowy podlega najwyższym standardom ochrony prawnej. Jego znaczący obszar jest położony w południowo-wschodniej części Gminy Skała.

Obszar ten koncentruje ruch turystyczny, który z jednej strony stanowi istotne źródło dochodów dla mieszkańców gminy oraz buduje jej atrakcyjny wizerunek, z drugiej jednak strony bardzo wysoka koncentracja ruchu turystycznego zwłaszcza w weekendy generuje znaczące problemy dla mieszkańców i turystów. Dotyczą one tłoku na najbardziej uczęszczanych szlakach i głównych drogach dojazdowych do Ojcowa, a przede wszystkim problemów z parkowaniem samochodów, wysokie natężenie hałasu.

W ramach I celu strategicznego „Kompleksowy produkt turystyczny" przewidziano cele operacyjne oraz kierunki działań służących poprawie sytuacji: I.1. Poszerzenie oferty turystycznej gminy, I.2. Zarządzanie ruchem turystycznym, I.3. Promocja produktu turystycznego i I.4. Zrównoważony rozwój turystyki, które mają za zadanie doprowadzić do zmian w tym zakresie. Dotyczą one promowania „dodatkowych" satelickich wejść do parku oraz parkingów w dalszych lokalizacjach służących wyciągnięciu ruchu samochodowego poza obszar ścisłej ochrony, a także stymulacji rozwoju usług turystycznych poza ścisłym centrum Ojcowa – elementy te wskazano na mapie. Drugie wyzwanie to intensywna promocja innych atrakcji turystycznych i miejsc na terenie gminy, które rozładują część ruchu turystycznego w Ojcowie oraz przyczynią się do wydłużenia czasu pobytu turystów na terenie gminy. Na mapach wskazano te promowane atrakcje.

Dzięki realizacji wskazanych celów funkcje turystyczne będą rozszerzane poza Ojców na cały teren gminy tak, aby wzrosły powiązania funkcjonalne pomiędzy Ojcowem a pozostałymi elementami produktu turystycznego Skały, a korzyści z lokalizacji tak atrakcyjnego punktu na mapie gminy rozszerzały się poza ścisłe centrum Ojcowa na inne miejscowości Gminy, w tym miasto Skałę, będące swoistą „bramą" do Ojcowa.

Obszar funkcjonalny I — Ojcowski Park Narodowy (OPN)

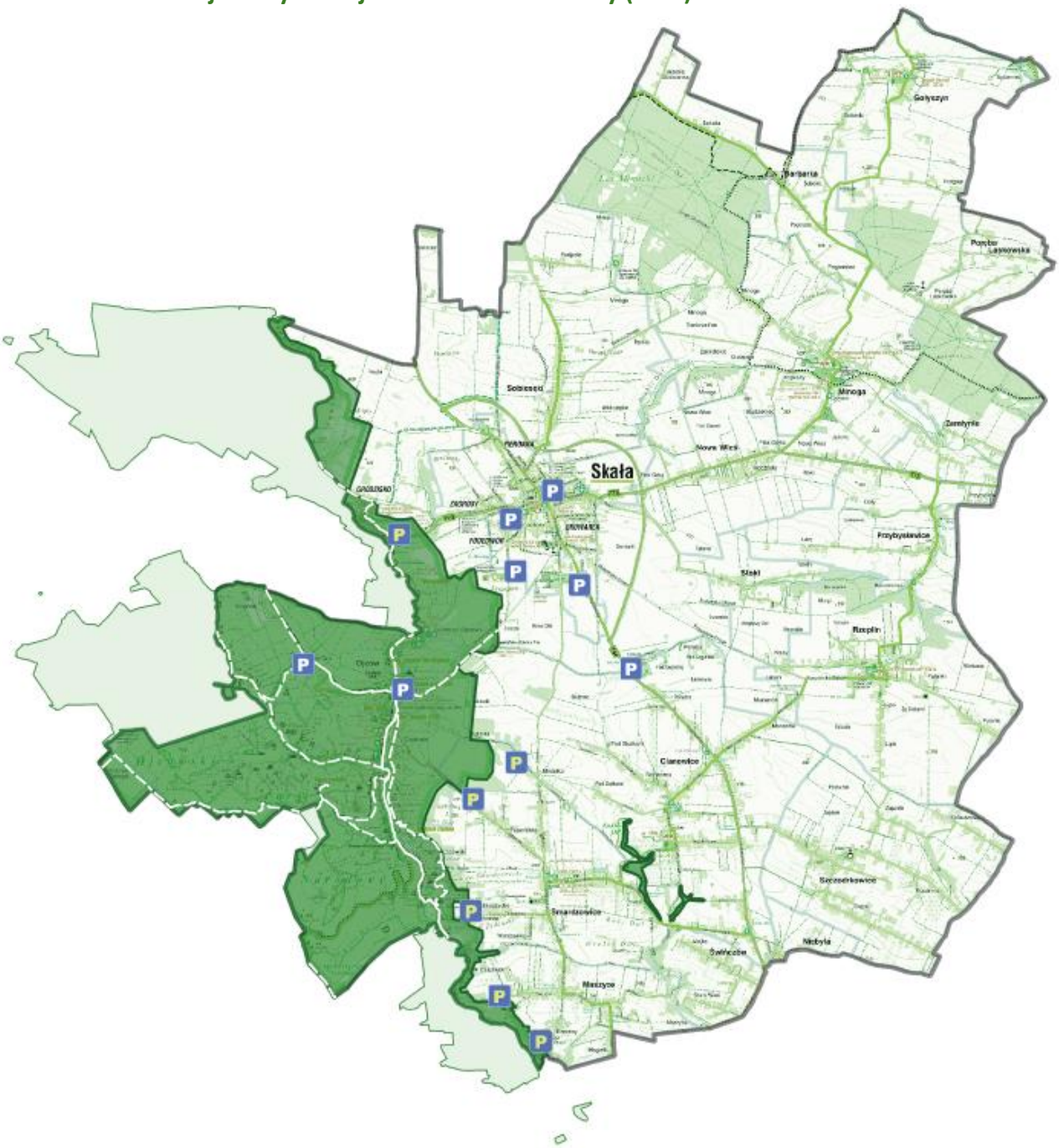

Ojcowski Park Narodowy - obszar poza Gminą Skała

Obszar Funkcjonalny I - Ojcowski Park Narodowy

granice gminy

parkingi satelickie - proponowana lokalizacja

parkingi satelickie - istniejące

szlaki turystyczne

Źródło: UMiG Skała.

Obszar funkcjonalny II — Miasto Skała

Drugi obszar funkcjonalny w gminie to teren miasta Skała stanowiącego ponadlokalne centrum o oddziaływaniu przekraczającym obszar gminy. Obszar ten Skała - centrum był wskazany jako obszar problemowy w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Skała na lata 2017 – 2023.

Obszar ten cechuje się najstarszą zabudową o bardzo zagęszczonym charakterze, w wielu miejscach zupełnie nieuporządkowaną, Jest to część gminy zamieszkiwana przez najstarszą wiekowo grupę mieszkańców, a część nieruchomości wymaga renowacji lub znaczących i prac remontowych, czy nawet wyburzeń. Brak przestrzeni blokuje nowe inwestycje – miasto nie jest atrakcyjnym miejscem do osiedlania się. Centralna część miasta – Rynek i jego otoczenie - dzięki lokalizacji instytucji publicznych (m.in. UMiG) i społecznych (m.in. Kościół, ośrodek zdrowia) oraz punktów handlowych (ich liczba spada) jest „żywa społecznie", jednak pomimo realizowanych działań rewitalizacyjnych tereny publiczne nadal wymagają działań zwłaszcza w zakresie zieleni i estetyki. Elementem ożywiającym przestrzeń jest środowy i sobotni targ odbywający się na placu Konstytucji 3-go maja, który z jednej strony zapewnia dostęp do lokalnych produktów mieszkańcom, przyciąga także klientów spoza Skały, z drugiej strony „paraliżuje" ruch samochodowy i funkcjonowanie części mieszkańców na kilka godzin w tygodniu. Obszar ten ze względu na gęstą zabudowę znacząco ograniczająco przewietrzanie miasta oraz starą infrastrukturę mieszkaniową ogrzewana głównie przez kotły na paliwa stałe boryka się z problemem smogu, który jest postrzegany przez mieszkańców jako istotny.

Powiązania funkcjonalne miasta Skały z pozostałym obszarem gminy są istotne, chociaż ich rola spadła po zlikwidowaniu części instytucji publicznych – m.in. wydziału zamiejscowego Starostwa Powiatowego, czy sądu. Strategia zakłada wzmacnianie roli Skały jako centralnego ośrodka gminy o miejskim (małomiasteczkowym) charakterze z ponadlokalnymi aspiracjami. Wyzwanie to będzie realizowane poprzez następujące cele operacyjne i wynikające z nich kierunki działań: II.2. Zaangażowana społeczność (m.in. rozwój infrastruktury społecznej oraz oferty kulturalnej, społecznej i sportowej), III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa, III.2. Ochrona wód; III.3. Sprawny transport publiczny; III.4. Infrastruktura komunikacyjna; IV.2. Ograniczenie niskiej emisji, a w szczególności cel V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią.

Pomimo tych trudności, Skała ma największy potencjał rozwojowy gminy. Jej małomiasteczkowy charakter, historyczny układ ulic, rynek, lokalne sklepiki i jarmarki to unikalny kapitał tożsamościowy, który należy chronić i rozwijać. Priorytety to: rewitalizacja przestrzeni publicznych, poprawa jakości powietrza, rozwój infrastruktury społecznej i transportu, a także wspieranie lokalnego handlu i usług. Dzięki temu Skała ma szansę stać się atrakcyjnym miejscem życia, pracy i spędzania czasu, pełniąc rolę centralnego ośrodka gminy z aspiracjami ponadlokalnymi.

Obszar funkcjonalny II — Miasto Skała

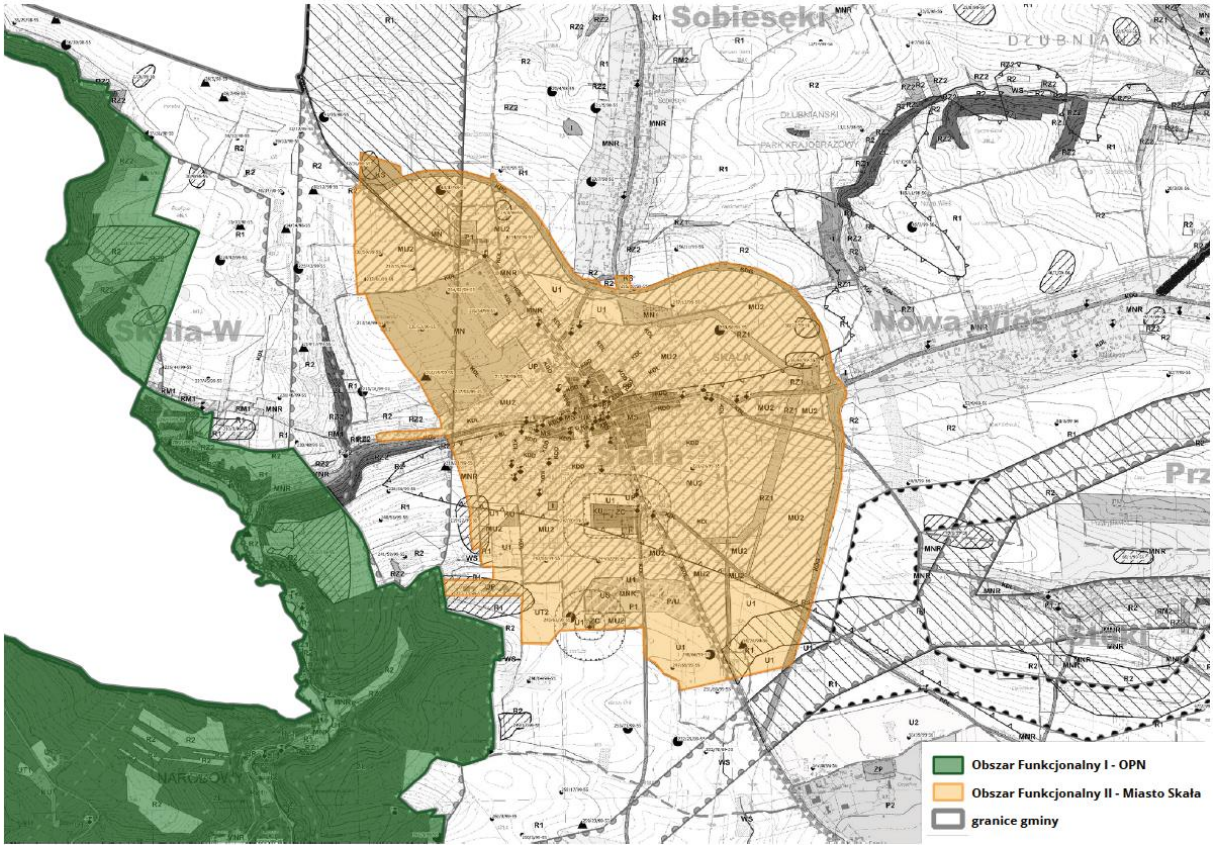

Źródło: UMiG Skała.

Pozostała część gminy, o charakterze rolniczym i mieszkaniowym, nie stanowi spójnego obszaru funkcjonalnego w ujęciu strategicznym. Pełni jednak istotną rolę uzupełniającą — zapewnia zasoby rolne, przestrzeń dla rozproszonej zabudowy oraz zaplecze dla turystyki rozwijanej wokół Ojcowskiego Parku Narodowego. Kierunki działań dla obszarów wiejskich obejmują: wspieranie gospodarstw rodzinnych i produkcji lokalnej żywności, rozwój agroturystyki, zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego oraz ograniczanie niekontrolowanej suburbanizacji. Może być także buforem zdolnym przyjąć znaczną ilość nowej zabudowy w przypadku nasilonej migracji. W dokumentach planistycznych należy zabezpieczyć odpowiednie rezerwy terenów, aby zapewnić podaż działek budowlanych w razie udokumentowanego wzrostu napływu ludności.

Mapa: Kierunki zagospodarowania przestrzennego prezentuje w schematyczny sposób kluczowe elementy modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Skała.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Skała

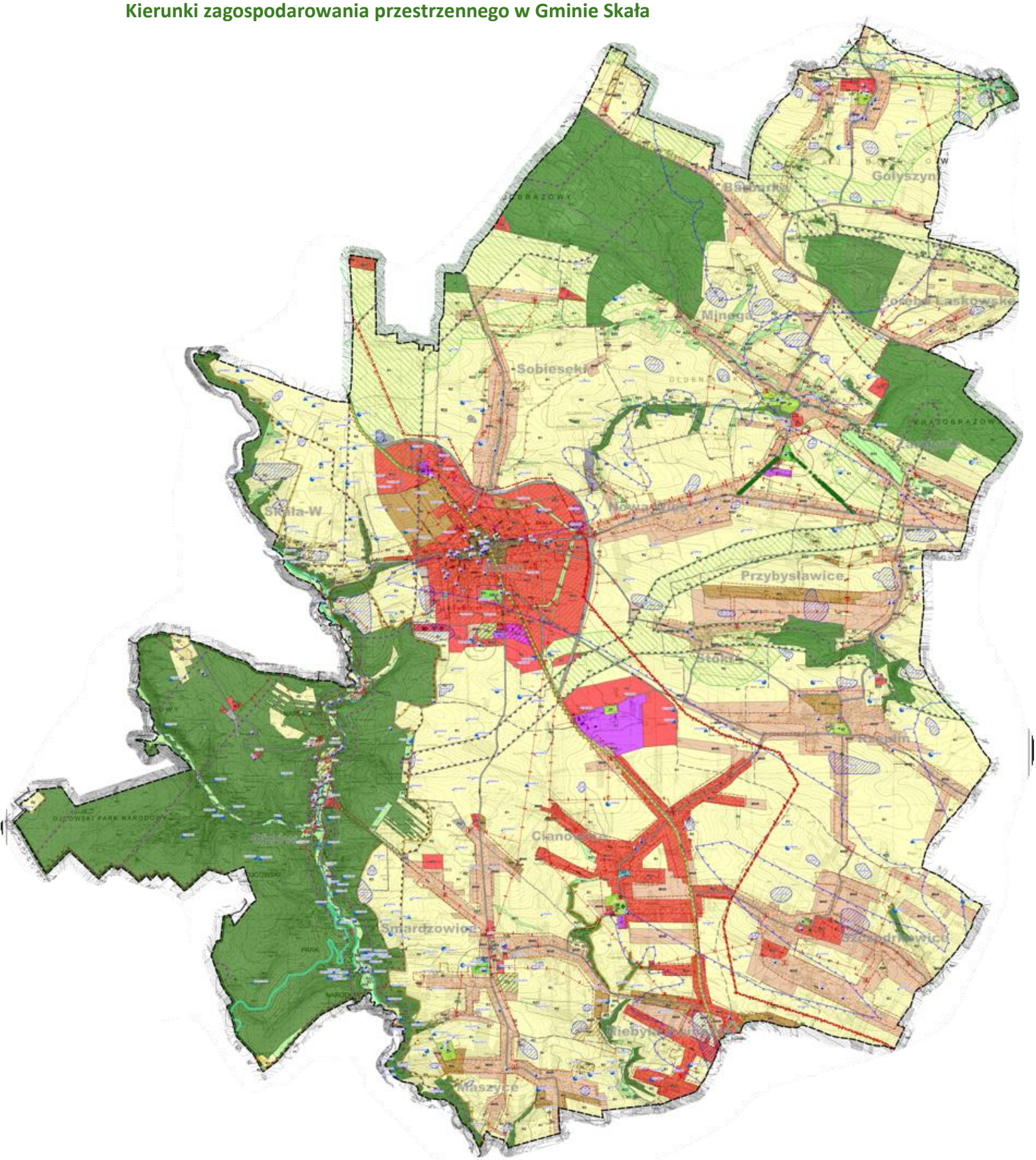

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (2023).

SPOSOBY ZAGOSPODAROWANIA TERENU	
MS	TERENY ZABUDOWY ŚRÓDMIEJSKIEJ
MNR	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ, ZAGRODOWEJ I USŁUGOWEJ
MW	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ
MU1, MU2	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ I USŁUGOWEJ
MN	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ
RM1, RM2	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ ZAGRODOWEJ
U1, U2, U3	TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ
UP	TERENY USŁUG PUBLICZNYCH
US	TERENY USŁUG SPORTU I REKREACJI
UT1, UT2, UT3	TERENY USŁUG TURYSTYKI
UK	TERENY KULTU RELIGJNEGO
P1, P2	TERENY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ
PU	TERENY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ I USŁUG
R1	TERENY ROLNICZE O WYSOKIEJ PRZYDATNOŚCI ROLNICZEJ
R2	TERENY ROLNICZE O NISKIEJ PRZYDATNOŚCI ROLNICZEJ
RZ1	TERENY ROLNICZE ŁĄK I PASTWISK O WYSOKIEJ KLASIE GLEB
RZ2	TERENY ROLNICZE ŁĄK I PASTWISK O NISKIEJ KLASIE GLEB
ZL	TERENY LASÓW
ZC	TERENY CMENTARZY
ZP	TERENY ZIELENI PARKOWEJ
WS	TERENY WÓD POWIERZCHNIOWYCH
I	TERENY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
KS	TERENY OBSŁUGI KOMUNIKACJI
KU	TERENY PARKINGÓW
PP	TERENY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA	
KDG	DROGA WOJEWÓDZKA - GŁÓWNA
KDZ	DROGI ZBIORCZE
KDL	DROGI LOKALNE
KDD	DROGI DOJAZDOWE

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
	LINIE ELEKTROENERGETYCZNE ŚREDNIEGO NAPIĘCIA (SN - 15kV)
	LINIA ELEKTROENERGETYCZNA WYSOKIEGO NAPIĘCIA (WN - 110kV) - PROJEKTOWANA
	STACJE TRANSFORMATOROWE
	SIECI GAZOWE ŚREDNIEGO CIŚNIENIA
	SIECI GAZOWE WYSOKIEGO CIŚNIENIA WRAZ ZE STREFĄ KONROLOWANĄ
	MASZTY TELEFONII KOMÓRKOWEJ
	AGLOMERACJA WODNA
UWARUNKOWANIA KULTUROWE	
	OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
	OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW
	STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE
OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ZASOBY NATURALNE	
	GRANICA OJCOWSKIEGO PARK NARODOWEGO - GRANICA OBSZARU NATURA 2000
	GRANICA OTULINY OJCOWSKIEGO PARKU NARODOWEGO
	GRANICA DŁUBNIAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO
	GRANICA OTULINY DŁUBNIAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO
	POMNIK PRZYRODY OŻYWIONEJ
	GRANICA GZWP
	STREFY OCHRONNE WOKÓŁ CMENTARZY (50 i 150 m)
	KORYTARZE EKOLOGICZNE REGIONALNE WG RDOŚ
	SIEĆ KORYTARZY EKOLOGICZNYCH 2012 r.
	KORYTARZE EKOLOGICZNE Z PLANU OCHRONY DLA DŁUBNIAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO
POZOSTAŁE ELEMENTY	
	SZLAKI ROWEROWE

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Tereny zabudowane w Gminie Skała

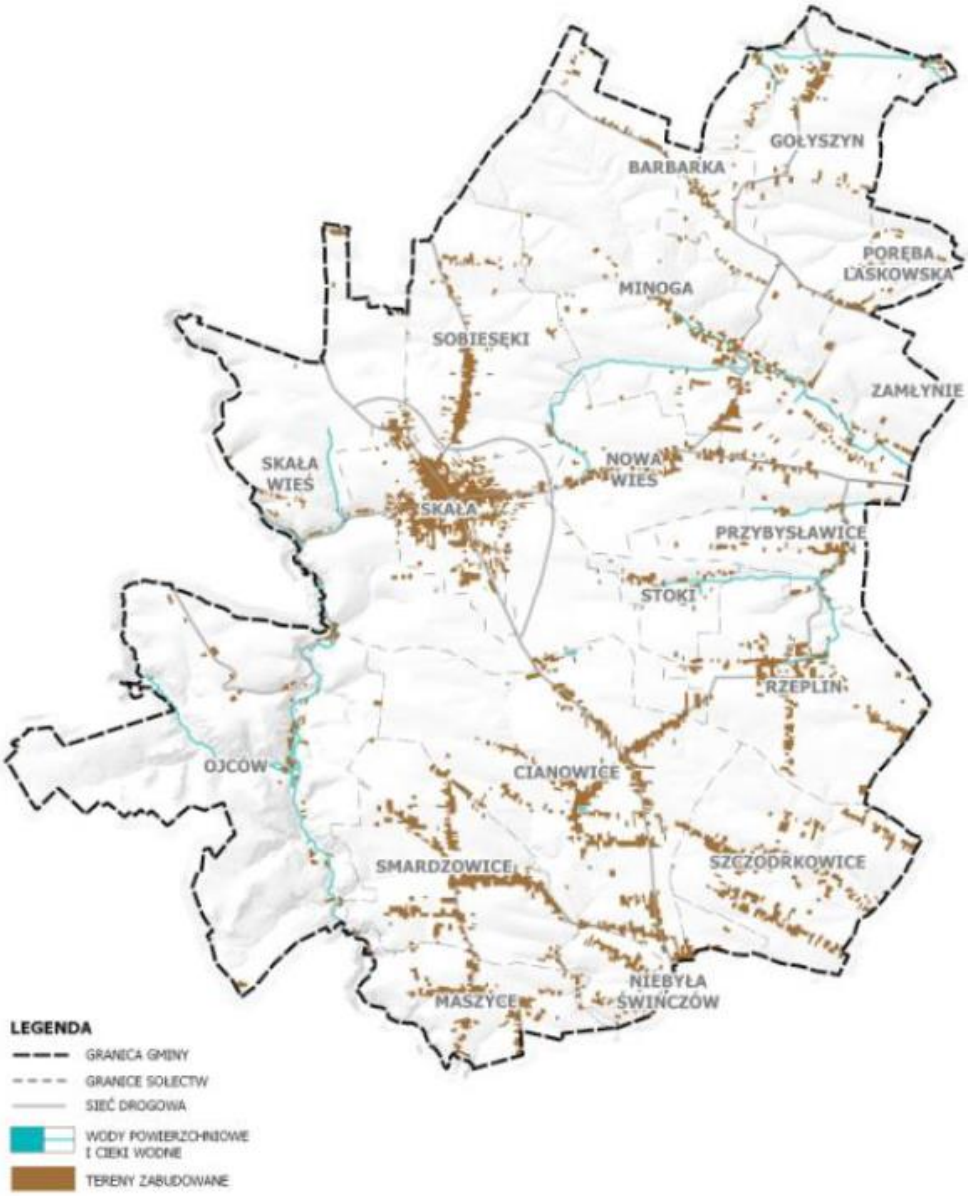

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (2023).

Szczegółowe dane zamieszczono na mapie „Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Skała”.

Sieć osadnicza koncentruje się wokół istniejących ciągów komunikacyjnych. Centralną rolę w układzie osadniczym pełni miasto Skała. Dla mieszkańców gminy pełni ono funkcję ośrodka centralnego, który zaspokaja potrzeby wyższego rzędu na obszarze gminy.

Na terenie gminy dominuje mieszkaniowy charakter zabudowy - indywidualne budownictwo mieszkaniowe, w większości zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Zabudowa wielorodzinna skupiona jest głównie wokół centrum miasta Skała, gdzie historyczna zabudowa przeplata się z budynkami współczesnymi. Wsie charakteryzują się występowaniem zabudowy zagrodowej o różnej formie, która współistnieje z budynkami jednorodzinnymi. Notuje się wzrost zainteresowania zabudową wielorodzinną oraz najmem. Gmina w odpowiedzi na ten trend inwestuje w wielorodzinne budownictwo społeczne w mieście oraz dobrze skomunikowanych wsiach z pełną infrastrukturą.

Kierunki rozwoju sieci osadniczej

Dążenie do zachowania odpowiednich proporcji wielkości planowanych terenów zabudowy do terenów faktycznie zabudowanych.
Wykorzystanie potencjału gminy, która posiada zróżnicowane i bogate walory krajobrazowe, zarówno pod względem przyrodniczym jak i kulturowym.
Ewentualne poszerzenia terenów pod zabudowę poza zasięgi wyznaczone w dotychczasowym Studium i planach miejscowych muszą uwzględniać wyniki analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych.
Ukształtowanie warunków dla nowej zabudowy należy prowadzić z zachowaniem tożsamości miejsca, ochrony wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy, jak również rozwiązania konfliktów społeczno-przestrzennych.
Należy uwzględnić możliwość rozwoju miejsc publicznych z rekreacją, wypoczynkiem i usługami kultury.
Zapewnienie dogodnego, czytelnego układ sieci drogowej do obsługi nowych terenów mieszkaniowych i terenów usługowych.
Zachowanie tradycyjnego charakteru zabudowy, w tym tradycyjne formy architektoniczne oraz poszerzać typowe funkcje usługowe w centrach sołectw.
Umocnienie miejskiego charakteru miejscowości Skała jako ponadlokalnego centrum, umożliwienie rozwoju zabudowy jednorodzinnej w Skale poprzez wyznaczenie i uzbrojenie terenów.
Umocnienie pozycji centrów sołectw jako lokalnych centrów usług.
Zapewnienie możliwości rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego Gminy Skała.

Cele operacyjne strategii przyczyniające się do rozwoju sieci osadniczej:

Odziaływanie bezpośrednie:

- # II.1. Rozwijające się dzieci i młodzież
- # II.2. Zaangażowana społeczność
- # III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa
- # III.3. Sprawny transport publiczny
- # III.4. Infrastruktura komunikacyjna
- # IV.2. Ograniczenie niskiej emisji
- # V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią

Oddziaływanie pośrednie:

- # I.4. Zrównoważony rozwój turystyki
- # IV.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii
- # V.4. Sprawnie zarządzana gmina

System powiązań przyrodniczych

Gmina Skała posiada unikalne walory przyrodniczo-krajobrazowe, w tym obszary chronione w ramach Ojcowskiego Parku Narodowego, liczne doliny i tereny zielone, które stanowią część sieci ekologicznej o znaczeniu ponadlokalnym. Zachowanie ciągłości tych powiązań jest kluczowe zarówno dla ochrony różnorodności biologicznej, jak i dla jakości życia mieszkańców. Model struktury przestrzennej gminy zakłada:

- utrzymanie i wzmacnianie korytarzy ekologicznych, łączących Ojcowski Park Narodowy z terenami rolnymi i leśnymi,
- próba wyznaczenia i ochrony zielonych klinów wchodzących w strukturę miasta Skała, co poprawia przewietrzanie miasta i przeciwdziała zjawisku smogu, w tym aktualnie niezabudowane rejony w obrębie miasta,
- rozwój zielonej infrastruktury w postaci parków, skwerów, alei drzew i pasów zieleni, zapewniających mieszkańcom codzienny kontakt z przyrodą,
- zwiększenie retencji wód opadowych poprzez naturalne doliny, małe zbiorniki i systemy błękitno-zielonej infrastruktury,
- powiązanie terenów przyrodniczych z infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną w sposób minimalizujący presję na OPN (np. ścieżki rowerowe i piesze wzdłuż korytarzy przyrodniczych poza parkiem).

Wskaźnikiem skuteczności działań w tym zakresie będzie m.in. powierzchnia gminy objęta zieloną infrastrukturą publiczną, liczba przedsięwzięć retencyjnych oraz stopień redukcji emisji niskiej poprzez zmniejszenie ilości dni w roku z przekroczeniem norm jakości powietrza i zwiększanie powierzchni terenów zielonych.

Układ powiązań przyrodniczych oraz ich powiązania z turystyką i dziedzictwem kulturowym obrazuje dokument Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skała. Na rysunkach 1–3 przedstawiono odpowiednio: system powiązań przyrodniczych, sieć szlaków turystycznych oraz rozmieszczenie zabytków

System przyrodniczo-krajobrazowy gminy tworzą obszary objęte ochroną (w tym Ojcowski Park Narodowy i Dłubniański Park Krajobrazowy), doliny cieków, korytarze ekologiczne oraz formy indywidualnej ochrony (m.in. pomniki przyrody). W celu pokazania, jak ten system przenika się z turystyką i dziedzictwem kulturowym, poniżej przedstawiono trzy mapy: ogólne powiązania przyrodnicze (rys. 1), sieć szlaków turystycznych (rys. 2) oraz rozmieszczenie zabytków (rys. 3). Razem ilustrują one spójny model: przyroda ↔ turystyka ↔ dziedzictwo.

W oparciu o aktualną inwentaryzację istniejącej zabudowy i faktyczne migracje zwierząt, w dokumencie Studium z 2025 r. zaproponowano alternatywny przebieg wybranych korytarzy ekologicznych. Nowe przebiegi omijają istniejącą zabudowę, co zabezpiecza ciągłość przyrodniczą i ogranicza konflikty przestrzenne, a jednocześnie wspiera przewietrzanie i jakość środowiska w Skale.

System powiązań przyrodniczych na terenie Gminy Skała

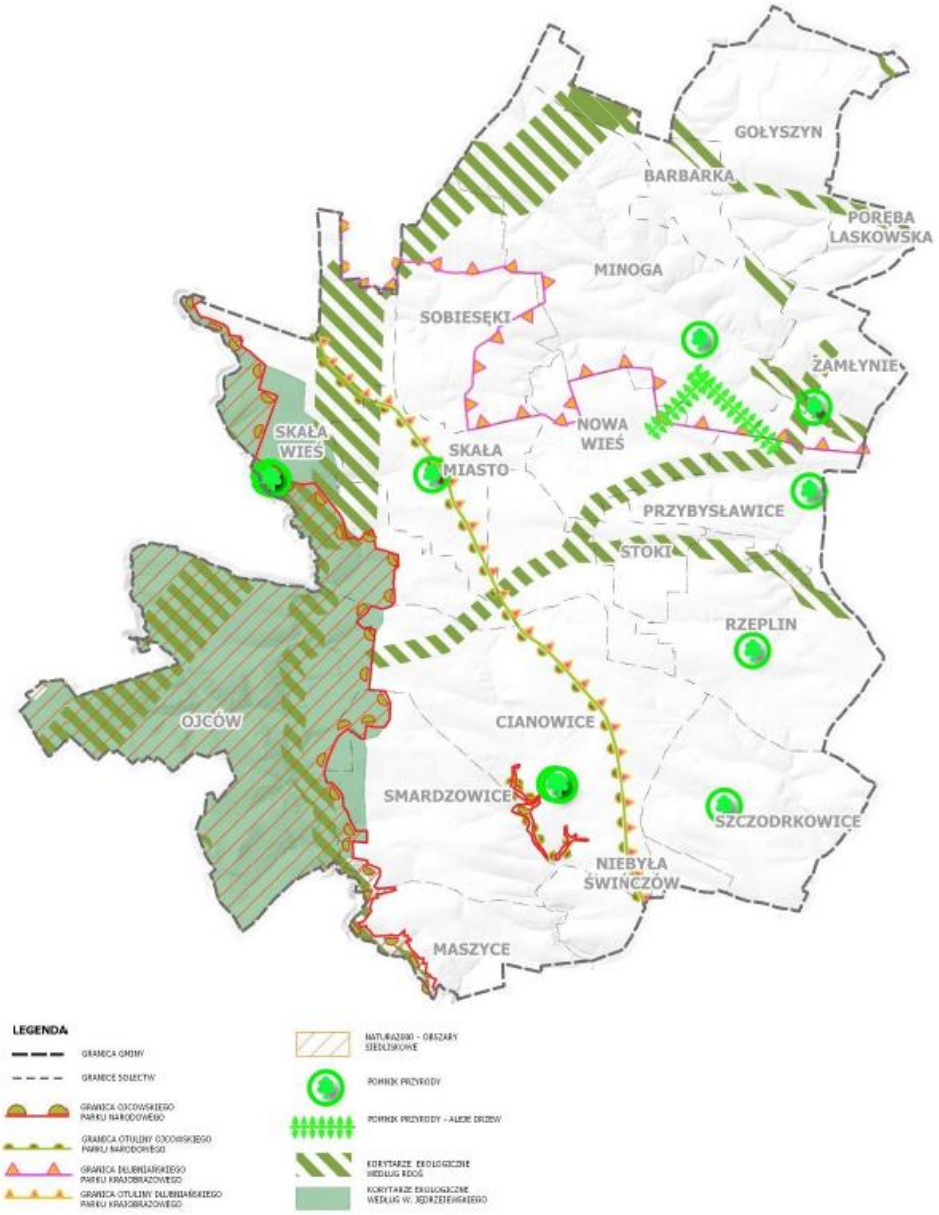

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (2023).

Szlaki turystyczne na terenie Gminy Skała

Istotnym elementem systemu przyrodniczo-kulturowego są **szlaki turystyczne**, koncentrujące się przede wszystkim w Ojcowie. Kluczowe znaczenie ma m.in. szlak Droga Drewniana, łącząca Skałę z Ojcowem i stanowiąca oś powiązania przestrzennego między dwiema najważniejszymi miejscowościami gminy. Ilustracja pokazuje również **nowe trasy w Rzeplinie i Stokach**, a więc poza głównymi obszarami funkcjonalnymi. Podkreśla to potrzebę **rozciągania ruchu turystycznego na całą gminę** oraz konieczność **integracji oferty turystycznej**, aby równoważyć presję na OPN i jednocześnie wzmacniać atrakcyjność mniej znanych miejscowości.

Szlaki turystyczne

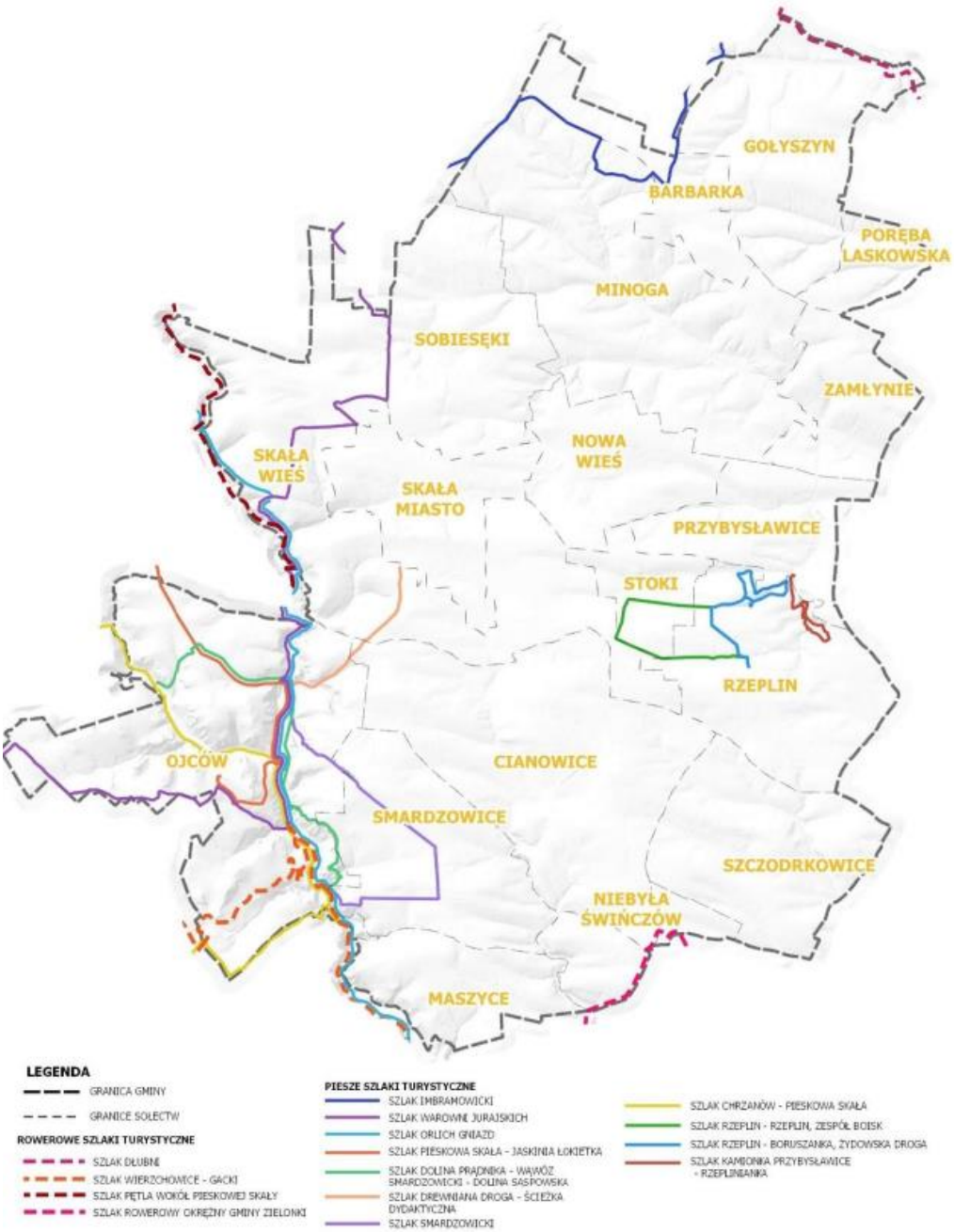

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (2023).

Dziedzictwo kulturowe Gminy Skała

Uwarunkowania **krajobrazowo-kulturowe** są integralną częścią modelu przestrzennego. Koncentracja zabytków w Ojcowie i w mieście Skała podkreśla, że ochrona dziedzictwa musi iść w parze z porządkowaniem ruchu turystycznego oraz z rewitalizacją śródmieścia.

Zabytki na terenie gminy Skała

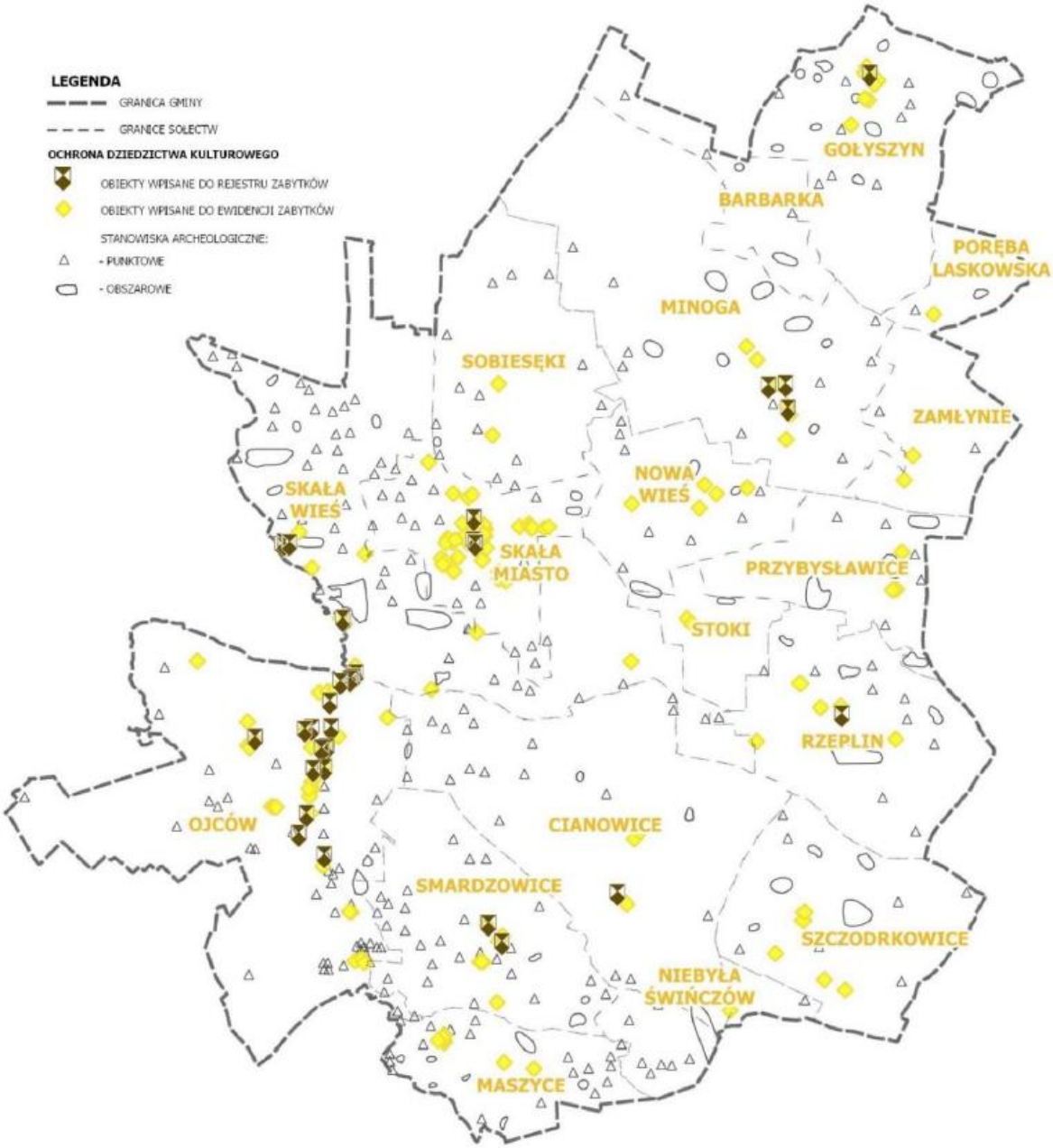

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (2023).

Zaprezentowane w niniejszym rozdziale mapy pokazują **jakościowy** obraz systemu przyrodniczo-krajobrazowego, turystyki i dziedzictwa. Uzupełniająco poniżej przedstawiono **ilościowe tło** – strukturę użytkowania terenów – która uzasadnia przyjęte kierunki ochrony, retencji i zagospodarowania (w tym zasadę dopełniania zabudowy i ograniczania rozpraszania).

W strukturze użytkowania terenów Gminy Skała zdecydowanie przeważają tereny otwarte – ok 96% powierzchni gminy. Wśród nich dominują użytki rolne oraz tereny lasów i zadrzewień. Pod względem struktury użytkowania gruntów w gminie przeważają użytki rolne – ok.75% oraz lasy i grunty leśne – ok. 21%. Wśród użytków rolnych największy odsetek stanowią grunty orne – ok. 67%, sady – ok. 2%, pastwiska – ok. 1% oraz łąki – poniżej 1 %,.

Wśród terenów zainwestowanych, zajmujących nieco ponad 4% powierzchni gminy, dominują tereny komunikacyjne stanowiące ponad 2% powierzchni gminy a następnie tereny mieszkaniowe – 1%. Tereny Zabudowane i zurbanizowane razem stanowią prawie 4% powierzchni gminy. Niewielki jest natomiast udział terenów przemysłowych – 0,08% oraz rekreacyjno-wypoczynkowych – zaledwie 0,15%. Tereny zurbanizowane niezabudowane zajmują około 0,04% powierzchni gminy a nieużytki – 0,16%.

Kierunki rozwoju w obszarze rolnictwa, ochrony przyrody, krajobrazu, dziedzictwa kulturowego i turystyki

Na podstawie przedstawionych uwarunkowań oraz struktury użytkowania gruntów, przyjmuje się następujące **kierunki rozwoju** w obszarze rolnictwa, ochrony przyrody, krajobrazu, dziedzictwa kulturowego i turystyki:

- Racjonalne wykorzystanie terenów rolnych, utrzymanie zwartych użytków rolnych.
- Zapobieganie erozji i wyjałowieniu gleb, utylizacja odpadów z rolnictwa.
- Kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową.
- Przeciwdziałanie rozdrobnieniu areału rolnego.
- Zalesianie lub wykorzystanie do produkcji OZE najsłabszych gruntów.
- Ochrona istniejących obszarów chronionych
- Ochrona krajobrazu (m.in. zadrzewień śródpolnych, lasów, cieków wodnych) oraz ochrona bioróżnorodności.
- Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, w tym retencjonowanie wody.
- Wprowadzenie pasów zieleni izolacyjnej na obszarach przeznaczonych do działalności usługowo-produkcyjnej sąsiadującej z zabudową mieszkaniową.

- W trakcie eksploatacji należy stosować rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne zapewniające dotrzymanie standardów jakości środowiska oraz przepisów obowiązującego prawa.
- Umożliwienie migracji zwierząt – przy realizacji dróg przewidzieć przejścia zapewniające swobodny przemieszczanie zwierzyny oraz prześwity do poziomu terenu do dolnej krawędzi elementów ogrodzenia.
- Stosowanie w trakcie prac budowlanych urządzeń o niskim poziomie hałasu oraz zanieczyszczeń.
- Gromadzenie, segregacja oraz zagospodarowanie odpadów zgodnie z przepisami odrębnymi.

Cele operacyjne strategii przyczyniające się do rozwoju w obszarze rolnictwa, ochrony przyrody, krajobrazu, dziedzictwa kulturowego i turystyki:

Odziaływanie bezpośrednie:

- I.1. Poszerzenie oferty turystycznej gminy
- I.2. Zarządzanie ruchem turystycznym
- I.3. Promocja produktu turystycznego
- I.4. Zrównoważony rozwój turystyki
- III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa
- III.2. Ochrona wód
- IV.2. Ograniczenie niskiej emisji
- IV.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii
- V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią
- V.3. Efektywne Rolnictwo

Oddziaływanie pośrednie:

- II.2. Zaangażowana społeczność
- IV.1. Energooszczędność
- IV.4. Budowanie świadomości klimatycznej mieszkańców
- V.4. Sprawnie zarządzana gmina
- V.5. Partnerska współpraca

Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Szczegółowe dane w tym zakresie zamieszczono na mapie „Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Skała”.

Układ transportowy Gminy Skała ma kluczowe znaczenie zarówno dla jakości życia mieszkańców, jak i dla obsługi intensywnego ruchu turystycznego związanego z Ojcowskim Parkiem Narodowym. Rozwój sieci komunikacyjnej jest jednym z najważniejszych czynników kształtujących funkcjonalno-przestrzenny charakter gminy – decyduje o atrakcyjności inwestycyjnej, bezpieczeństwie ruchu, a także o możliwościach przeciwdziałania zjawisku smogu poprzez wspieranie transportu zbiorowego i niskoemisyjnego.

Podstawowy szkielet sieci drogowej w Skale podporządkowany jest drogom wojewódzkim klasy głównej o numerach 773 oraz 794, które rozprowadzają ruch pojazdów w kierunkach wschód-zachód i północ-południe oraz obwodnicy Skały – drodze wojewódzkiej nr 79, wpisanej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 794. Obecnie komunikacja zarówno samochodów osobowych jak i ciężarowych na trasach Sieniczno-Wesoła koncentruje się w rynku miasta tworząc „wąskie gardło”, co wpływa negatywnie na przepustowość w rejonie centrum. Komunikacja na trasie Koniecpol - Kraków odbywa się oddaną do użytku w styczniu 2018 roku obwodnicą miasta Skała, wyprowadzającą częściowo ruch tranzytowy z centrum miasta.
Występuje dysproporcja w uporządkowaniu oraz ilości dróg pomiędzy wschodnią, zurbanizowaną, a zachodnią częścią gminy, gdzie naturalną barierą dla rozwoju sieci drogowej jest Ojcowski Park Narodowy. Mimo to na zachodzie, szczególnie w obrębach administracyjnych Cianowice, Ojców, Skała-wieś oraz Smardzowice widoczny jest deficyt dróg wyższej klasy o charakterze równoleżnikowym.

Kierunki rozwoju sieci komunikacyjnej

- Optymalizacja infrastruktury drogowej i ścieżek pieszo-rowerowych.
- Optymalizacja wykorzystania parkingów na potrzeby ruchu turystycznego.
- Zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego - chodniki, przejścia dla pieszych, skrzyżowania.
- Rozwój transportu zbiorowego i transportu multimodalnego (Parkingi Park & Ride).
- Uzupełnienie układu dróg lokalnych o połączenia i dojazdy o parametrach umożliwiających dogodną komunikację.
- Poprawa stanu nawierzchni dróg.

- Realizacja ciągów pieszych lub pieszo - rowerowych wzdłuż dróg układu podstawowego jak również dróg lokalnych w obszarach zainwestowania.
- Realizacja oświetlenia ciągów drogowych, w szczególności dróg układu podstawowego, w obszarach zabudowanych.
- W zakresie komunikacji kołowej, transportu publicznego, parkingów i komunikacji pieszej uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- Dbałość o stan techniczny przystanków i wiat autobusowych.

Cele operacyjne strategii przyczyniające się do rozwoju sieci komunikacyjnej:

Odziaływanie bezpośrednie:

- III.3. Sprawny transport publiczny
- III.4. Infrastruktura komunikacyjna

Oddziaływanie pośrednie:

- I.2. Zarządzanie ruchem turystycznym
- V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią
- V.5. Partnerska współpraca

Realizacja wskazanych działań powinna przyczynić się do odciążenia centrum Skały, lepszego skomunikowania sołectw oraz uporządkowania ruchu turystycznego. Szczególne znaczenie ma rozwój infrastruktury rowerowej i pieszej, integracja transportu zbiorowego z Krakowem i Olkuszem oraz wdrażanie rozwiązań sprzyjających mobilności ekologicznej.

Priorytetem w perspektywie najbliższych lat jest także zintensyfikowanie starań o domknięcie obwodnicy Skały. Pozwoli to odciążyć główną oś komunikacyjną wschód–zachód, wyprowadzić tranzyt poza historyczne centrum oraz ograniczyć ruch samochodowy w rejonie Ojcowa. Dzięki temu system transportowy gminy stanie się bardziej funkcjonalny i spójny, a jednocześnie przyjazny mieszkańcom i środowisku.

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Szczegółowe informacje w tym zakresie zamieszczono na mapie „Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Skała”.
Rozwój Gminy Skała w perspektywie najbliższych lat wymaga równoległego wzmacniania infrastruktury technicznej oraz społecznej. Oba obszary stanowią fundament jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjności gminy dla nowych osadników i inwestorów.

Podstawową kwestią jest dalsza rozbudowa i modernizacja systemów wodno-kanalizacyjnych, gospodarki odpadami oraz sieci energetycznych. Priorytetem pozostaje zapewnienie pełnego dostępu do kanalizacji w całej gminie, modernizacja sieci wodociągowych oraz podnoszenie efektywności gospodarki odpadami. Ważnym wyzwaniem jest również transformacja energetyczna – wymiana źródeł ciepła, rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE) i poprawa efektywności energetycznej budynków. W obszarze infrastruktury cyfrowej konieczne jest zapewnienie powszechnego dostępu do szybkiego internetu, zwłaszcza na terenach wiejskich, co stanowi warunek rozwoju usług zdalnych i przedsiębiorczości.

W sferze społecznej kluczowe jest wzmacnianie oferty edukacyjnej i kulturalnej. Gmina musi odpowiadać na wyzwania demograficzne poprzez rozwój i modernizację przedszkoli, szkół podstawowych oraz placówek opieki nad osobami starszymi. Ważnym zadaniem jest również rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, w tym boisk, hal sportowych i tras rowerowych. Dom Kultury w Skale oraz jednostki organizujące życie kulturalne wymagają wsparcia i dalszej rozbudowy oferty. W zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa istotne jest wzmocnienie dostępności podstawowej opieki medycznej, rozbudowa zaplecza ratownictwa oraz wsparcie dla Ochotniczych Straży Pożarnych.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

- Rozbudowa i utrzymanie systemu kanalizacji, w tym modernizacja dwóch oczyszczalni ścieków i zwiększenie ich przepustowości.
- Modernizacja i unowocześnienie istniejącej kanalizacji ogólnospławnej w kierunku rozdzielenia jej na kanalizację bytową i opadową, w szczególności w mieście.
- Utrzymanie i modernizacja sytemu wodociągowego.
- Optymalizacja systemu zbiórki odpadów, likwidacja dzikich wysypisk, zapewnienie punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
- Rozbudowa oświetlenia ulicznego.
- Rozwój produkcji energii ze źródeł odnawialnych, m.in. instalacje na obiektach publicznych.

- Głęboka termomodernizacja obiektów publicznych.
- Optymalizacja zarządzania energią w obiektach i sieciach należących do gminy.
- Promocja produkcji energii ze źródeł odnawialnych sektor prywatny – mieszkańcy, przedsiębiorcy, rolnicy oraz promocja transformacji energetycznej wśród mieszkańców, rozwój kooperacji energetycznej (klaster, spółdzielnia).
- Modernizacja sieci energetycznej umożliwiającej rozwój przedsiębiorczości i OZE.
- Ograniczenie niskiej emisji, rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury.

Cele operacyjne strategii przyczyniające się do rozwoju infrastruktury technicznej:

Odziaływanie bezpośrednie:

- III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa
- III.2. Ochrona wód
- III.4. Infrastruktura komunikacyjna

Oddziaływanie pośrednie:

- IV.1. Energooszczędność
- IV.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii
- V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią

Kierunki rozwoju infrastruktury publicznej o funkcjach społecznych

- Wsparcie rozwoju podstawowej opieki zdrowotnej.
- Zapewnienie dostępu do opieki żłobkowej, edukacji przedszkolnej i szkolnej oraz optymalizacja sieci szkół podstawowych w zależności od aktualnych potrzeb, w tym modernizacje obiektów edukacyjnych oraz obiektów należących do Gminy, w których prowadzone są placówki edukacyjne na rzecz osób z niepełnosprawnością.
- Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (m.in. boisk, placów zabaw, siłowni).
- Kreacja centrów wsi w poszczególnych sołectwach przez rozwój infrastruktury społecznej i małej architektury służących zaspokojeniu lokalnych potrzeb.
- Rozwój produkcji energii ze źródeł odnawialnych na obiektach publicznych i optymalizacja zużycia energii – zarządzanie energią, głęboka termomodernizacja, energooszczędne budynki, kooperacja energetyczna.
- Zapewnienie dostępu do szerokopasmowego internetu.

Cele operacyjne strategii przyczyniające się do rozwoju infrastruktury publicznej o funkcjach społecznych:

Odziaływanie bezpośrednie:

- II.2. Zaangażowana społeczność
- V.5. Partnerska współpraca

Oddziaływanie pośrednie:

- IV.1. Energooszczędność
- V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią
- V.4. Sprawnie zarządzana gmina

Kompleksowy rozwój infrastruktury technicznej i społecznej stanowi jeden z najważniejszych warunków realizacji całej Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała. Jakość usług publicznych, dostęp do edukacji, kultury, sportu i ochrony zdrowia, a także sprawna i nowoczesna infrastruktura techniczna decydują o tym, czy mieszkańcy zdecydują się pozostać w gminie, a nowi osiedleńcy wybiorą ją jako miejsce do życia. Wzmocnienie tych obszarów ma kluczowe znaczenie dla budowania przewagi konkurencyjnej Skały wobec gmin sąsiednich i dla poprawy jakości życia w perspektywie długoterminowej.

15. Obszary Strategicznej Interwencji

OSI krajowe

Obszar Gminy Skała nie znajduje się w obszarach strategicznej interwencji (OSI) wyznaczonych na poziomie krajowym. Skała nie należy do grupy miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze, nie jest także obszarem zagrożonym trwałą marginalizacją.

OSI regionalne

Gmina Skała należy do następujących regionalnych Obszarów Strategicznej Interwencji:
Po pierwsze, do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa stanowiącego OSI.

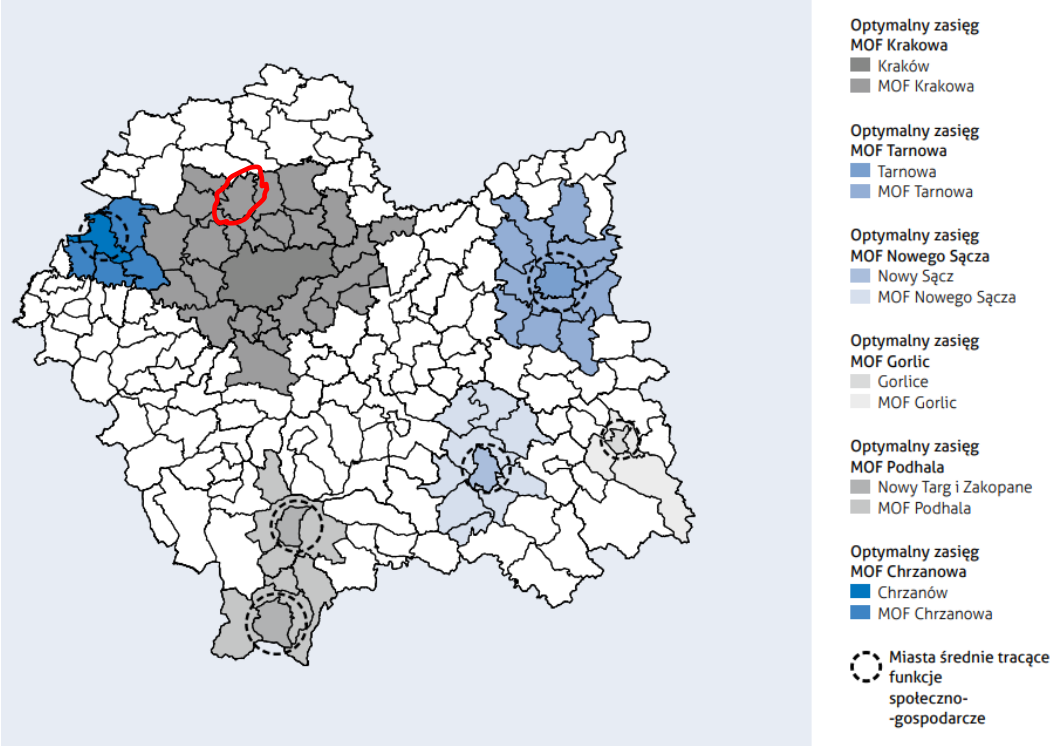

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2030.

Zgodnie z zapisami Strategii „Małopolska 2030" Województwo Małopolskie będzie wspierać gminy współpracujące w ramach MOF w szczególności poprzez instrumenty typu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) oraz Inne Inwestycje Terytorialne (IIT). Gmina Skała jako członek Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska korzysta z instrumentu IIT w ramach Strategii Terytorialnej Innego Instrumentu Terytorialnego Otulina Podkrakowska na lata 2021-2027.

Po drugie, na terenie Gminy Skała znajdują się obszary cenne przyrodniczo (prawnie chronione) stanowiące OSI.

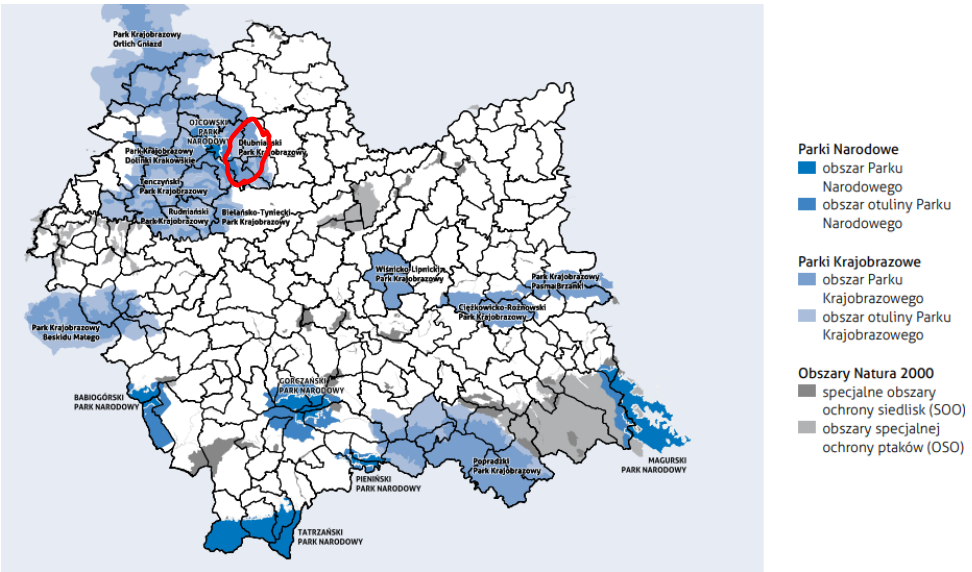

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2030.

Zgodnie z zapisami Strategii „Małopolska 2030" Województwo Małopolskie będzie wspierać obszary prawnie chronione w szczególności w zakresie działań z zakresu ochrony środowiska. Ponadto Województwo będzie wyróżniać gminy, które wykazują się aktywnością w zakresie działań środowiskowych w formie preferencji w konkursach finansowanych ze środków budżetu Województwa oraz programu FEM 2021-2027.

Ujęcie Gminy Skała w ramach OSI regionalnych ma istotne znaczenie dla realizacji niniejszej Strategii. Członkostwo w MOF Krakowa oraz Stowarzyszeniu Otulina Podkrakowska umożliwia realizację projektów transportowych, środowiskowych i społecznych przy wsparciu środków zewnętrznych. Z kolei zakwalifikowanie gminy do OSI obszarów cennych przyrodniczo wzmacnia działania na rzecz ochrony krajobrazu, rozwoju turystyki zrównoważonej i poprawy jakości powietrza. Tym samym OSI wojewódzkie znajdują bezpośrednie odzwierciedlenie w priorytetach rozwojowych Gminy Skała.

OSI gminne

Gmina nie wyznacza obszarów strategicznej interwencji na poziomie lokalnym.

Brak wyznaczenia OSI gminnych jest decyzją świadomą – Strategia zakłada bowiem, że obszar całej gminy wymaga zintegrowanego podejścia do rozwoju. Równocześnie koncentracja działań odbywa się poprzez wyodrębnienie dwóch kluczowych obszarów funkcjonalnych (Ojcowski Park Narodowy wraz z otoczeniem oraz Miasto Skała), które pełnią rolę faktycznych lokalnych osi interwencji.

16. Zgodność celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu

Poziom ponadlokalny

Na poziomie ponadlokalnym kluczowe odniesienie strategiczne stanowią Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021-2030 (2020) oraz Strategia Terytorialna Innego Instrumentu Terytorialnego Otulina Podkrakowska na lata 2021-2027 (2023).

Zgodność celów strategicznych Gminy Skała z celami strategicznymi Powiatu Krakowskiego

I cel - Kompleksowy produkt turystyczny wykazuje silną spójność z celem strategicznym 7 Powiatu Krakowskiego: Współpraca samorządowa i kształtowanie wizerunku powiatu krakowskiego, a w szczególności z Celem operacyjnym 4: Rozwój potencjału turystycznego powiatu krakowskiego. Poszerzenie oferty turystycznej Skały, renowacja szlaków, ochrona dziedzictwa i zmniejszenie uciążliwości ruchu turystycznego przyczyniają się do rozwoju potencjału turystycznego całego powiatu krakowskiego.

II cel: Wysoka jakość życia mieszkańców jest spójny z: celem 1: Wzmocnienie systemu świadczenia usług pomocy społecznej i usług zdrowotnych, szczególnie w zakresie rozwoju infrastruktury usług zdrowotnych i pomocy społecznej oraz doskonalenia systemu wspierania rodziny; celem 2: Kształcenie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego powiatu krakowskiego, w szczególności w obszarze kształtowania warunków rozwoju kapitału społecznego, wspierania kultury i sportu oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; celem 6: Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej powiatu krakowskiego oraz zapewnienie bezpieczeństwa jego mieszkańcom.

III cel: Efektywna i ekologiczna infrastruktura jest komplementarny z: celem 4: Ochrona, kształtowanie i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego powiatu krakowskiego, zwłaszcza w zakresie utrzymania wysokiego stanu środowiska naturalnego i poprawy jakości powietrza atmosferycznego oraz celem 6: Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej powiatu krakowskiego.

IV cel: Sprawiedliwa transformacja energetyczna jest silnie powiązany z celem 4: Ochrona, kształtowanie i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego powiatu krakowskiego, szczególnie z poprawą jakości powietrza atmosferycznego.

V cel: Stabilna gospodarka wpisuje się w: cel 3: Tworzenie i promowanie warunków dla rozwoju gospodarki powiatu krakowskiego, w szczególności w zakresie tworzenia warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich, cel 5: Spójność i ład przestrzenny powiatu krakowskiego, zwłaszcza w kontekście ograniczenia negatywnych skutków suburbanizacji oraz cel 7: Współpraca samorządowa i kształtowanie wizerunku powiatu krakowskiego, w obszarze współpracy wewnątrz powiatu krakowskiego oraz z otoczeniem zewnętrznym.

Zgodność celów strategicznych Gminy Skała z celami strategicznymi Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska

I cel - Kompleksowy produkt turystyczny jest silnie spójny z celem strategicznym 2 Otuliny Podkrakowskiej: Oferta czasu wolnego. Działania Skały mające na celu poszerzenie oferty turystycznej, renowację i utrzymanie szlaków, ochronę dziedzictwa oraz organizację imprez plenerowych bezpośrednio przyczyniają się do wzmocnienia atrakcyjności turystycznej i osadniczej całej Otuliny Podkrakowskiej.

II cel: Wysoka jakość życia mieszkańców jest spójny z celem strategicznym 3: Usługi. Inicjatywy Skały w zakresie rozwoju opieki żłobkowej i przedszkolnej, wsparcia dla zaangażowanej społeczności, rozwoju kultury i sportu, a także poprawy dostępu do usług publicznych komplementują dążenia Otuliny do zapewnienia wysokiej jakości usług publicznych i zrównoważonego rozwoju.

III cel: Efektywna i ekologiczna infrastruktura wykazuje silną spójność z celem 1: Klimat, przestrzeń i środowisko. Działania Skały dotyczące gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej, ochrony wód, zwiększenia udziału OZE oraz rozwoju infrastruktury drogowej i energetycznej wpisują się w dbałość o środowisko, racjonalne gospodarowanie zasobami oraz dążenie do neutralności klimatycznej na poziomie Otuliny.

IV cel: Sprawiedliwa transformacja energetyczna jest również silnie powiązany z celem 1: Klimat, przestrzeń i środowisko. Inicjatywy Skały w zakresie energooszczędności, ograniczenia niskiej emisji i rozwoju OZE bezpośrednio wspierają cel Otuliny dotyczący poprawy jakości środowiska i ograniczenia zmian klimatycznych.

V cel: Stabilna gospodarka wpisuje się we wszystkie trzy cele strategiczne Otuliny Podkrakowskiej. Rozwój przedsiębiorczości i efektywnego rolnictwa w Skale może przyczynić się do wzmocnienia oferty czasu wolnego (agroturystyka), poprawy jakości usług (dostępność lokalnych produktów) oraz zrównoważonego gospodarowania klimatem, przestrzenią i środowiskiem.

Poziom regionalny

Na poziomie regionalnym najważniejsze odniesienie strategiczne stanowi Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030”.

Zgodność celów strategicznych Gminy Skała z celami strategicznymi Województwa Małopolskiego

I cel - Kompleksowy produkt turystyczny wpisuje się w Obszar II: Gospodarka Strategii „Małopolska 2030”, w szczególności w kierunek rozwoju Turystyki. Działania Skały mające na celu poszerzenie oferty turystycznej gminy, zarządzanie ruchem turystycznym, promocję produktu turystycznego oraz dążenie do zrównoważonego rozwoju turystyki są spójne z celem Małopolski, jakim jest wzmacnianie atrakcyjności turystycznej regionu, rozwijanie nowoczesnych produktów turystycznych oraz promowanie Małopolski.

II cel: Wysoka jakość życia mieszkańców jest spójny z Obszarem I: Małopolanie Strategii „Małopolska 2030”, a w szczególności z głównymi kierunkami polityki rozwoju takimi jak Małopolskie rodziny, Opieka zdrowotna, Kultura i dziedzictwo, Edukacja oraz Rynek pracy.

III cel: Efektywna i ekologiczna infrastruktura jest spójny z Obszarem III: Klimat i środowisko oraz Obszarem V: Rozwój zrównoważony terytorialnie Strategii „Małopolska 2030”, a także z kierunkiem Transport w Obszarze II: Gospodarka. Działania Skały w zakresie efektywnej gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrony wód wpisują się w cel dotyczący wysokiej jakości środowiska i racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi, w tym gospodarki wodnej i gospodarki o obiegu zamkniętym. Rozwój transportu publicznego i infrastruktury komunikacyjnej jest spójny z celem województwa dotyczącym poprawy spójności wewnątrzregionalnej i dostępności, w tym rozwoju zrównoważonego transportu.

IV cel: Sprawiedliwa transformacja energetyczna jest spójny z Obszarem III: Klimat i środowisko Strategii „Małopolska 2030”, w szczególności z głównym kierunkiem polityki rozwoju Ograniczanie zmian klimatycznych.

V cel: Stabilna gospodarka koresponduje z Obszarem II: Gospodarka oraz Obszarem V: Rozwój zrównoważony terytorialnie Strategii „Małopolska 2030”, a także z Obszarem IV: Zarządzanie strategiczne rozwojem. Wspieranie rozwijającej się przedsiębiorczości i efektywnego rolnictwa jest spójne z celami województwa dotyczącymi wzmacniania konkurencyjności gospodarki, wspierania przedsiębiorczości oraz rozwoju obszarów wiejskich.

Poziom krajowy

Na poziomie krajowym kluczowym dokumentem strategicznym istotnym dla samorządu gminnego jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Zgodność celów strategicznych Gminy Skała z celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

I cel - Kompleksowy produkt turystyczny wpisuje się w cel 2 KSRR 2030: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych, działania Skały w zakresie wzmocnienia produktu turystycznego bazują na lokalnym potencjale gminy, specyficznym dla całego regionu.

II cel: Wysoka jakość życia mieszkańców jest spójny z celem 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, w szczególności w zakresie wyrównywania różnic rozwojowych pomiędzy obszarami wiejskimi i aglomeracjami i realizacji kierunku interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjna obszarów.

III cel: Efektywna i ekologiczna infrastruktura oraz IV cel: Sprawiedliwa transformacja energetyczna również wpisują się w realizację celu z 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym poprzez priorytetowe traktowanie rozwoju infrastruktury technicznej chroniącej środowisko oraz tej ograniczającej zmiany klimatyczne – poprzez transformacje energetyczną.

V cel: Stabilna gospodarka pośrednio wiąże się z 1 oraz 3 celem KSRR 2030 - Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie, w szczególności w obszarze kierunków interwencji 3.1. Wzmocnienie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem oraz 3.2. Wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym.
W powyższych analizach spójności celów strategicznych Gminy Skała z celami strategii ponad lokalnych, strategii regionalnej oraz z krajowymi celami rozwojowymi rozpatrywano zarówno ich komplementarność (cele uzupełniające się), jak i synergię (działania wzmacniające oddziaływanie innych interwencji).

Należy podkreślić, że zasady horyzontalne (społeczne, gospodarcze i środowiskowe) wyznaczone w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała: wpisują się bezpośrednio w kluczowe polityki horyzontalne Unii Europejskiej (równość szans i niedyskryminacja, zrównoważony rozwój i zasada DNSH) oraz w cele zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych.

17. Zarzadzanie, monitoring, ewaluacja

Zarządzanie

Niniejsza Strategia stanowi kluczowy dokument precyzujący cele rozwojowe w perspektywie długookresowej, tj. do 2035 roku. Ze względu na swój ponad kadencyjny charakter dokument ten stanowi ramę działań dla organu uchwałodawczego – Rady Miasta i Gminy Skała, a przede wszystkim dla organu wykonawczego – Burmistrza Miasta i Gminy Skała wspieranego przez Urząd Miasta i Gminy.
Samorząd gminy przyjął partycypacyjny model budowy strategii, mieszkańcy będą angażowani we wdrażanie i ewaluację strategii poprzez badania ankietowe, współpracę z lokalnymi liderami, prezentacje danych monitoringowych i ewaluacyjnych. W celu efektywnego wdrażania Strategii prowadzone będą działania informacyjne propagujące cele strategiczne oraz angażujące mieszkańców, sołtysów, radnych, lokalnych liderów.

Rada Miasta i Gminy w zarządzaniu Strategią pełni funkcje monitoringowo-ewaluacyjne.
Burmistrz Miasta i Gminy zarządza procesem przygotowania Strategii, jej aktualizacji oraz bieżącego wdrażania. Burmistrz może wskazać inna osobę do realizacji tych zadań.
W zakresie finansowym kluczowymi narzędziami operacjonalizacji strategii będą coroczne Budżety Miasta i Gminy Skała oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa.

Cele strategiczne i operacyjne będą realizowane poprzez działania (kierunki działań) w ramach trzech podstawowych ścieżek:

- ścieżka pierwsza – bieżące działania Urzędu Miasta i Gminy,
- ścieżka druga – dedykowane dokumenty wykonawcze (operacyjne) przygotowywane na poziomie gminy,
- ścieżka trzecia – projekty.

Cele te będą realizowane przy zachowaniu zasad horyzontalnych opisanych w rozdziale 7, które obejmują:

- **Społeczne zasady horyzontalne:** Zasada równości szans i niedyskryminacji, Zasada włączenia społecznego, Zasada włączenia zawodowego.

- **Ekonomiczne zasady horyzontalne:** Zasada optymalizacji kosztów działania samorządu, Zasada innowacyjności, Zasada cyfryzacji, Zasada współpracy, Zasada otwartej komunikacji i transparentności.

- **Środowiskowe zasady horyzontalne:** Zasada zrównoważonego rozwoju, Zasada Nie czyń Znaczących Szkód (DNSH) – uwzględniająca sześć celów środowiskowych, Zasada edukacji środowiskowej.

Wytyczne do przygotowywania dokumentów wykonawczych

Opracowywane **dokumenty wykonawcze** oraz projekty muszą być zgodne z przywołanymi zasadami horyzontalnymi oraz przyczyniać się do realizacji celów strategicznych (osiągania rezultatów). Spójność ze Strategią zostanie zagwarantowana zarówno na etapie opracowywania jak i aktualizowania dokumentów wykonawczych.

W trakcie prac nad Strategią dokonano analizy następujących, **dokumentów wykonawczych** i zweryfikowano ich zgodność ze strategią.

- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Skała na lata 2017-2023 – Uchwała RM nr XXXII/235/17.
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025.
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Miasta i Gminy Skała na lata 2024 – 2028 – Uchwała RM nr LXXI/764/23.
- Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Skała na lata 2023- 2025 – Uchwała RM nr LVI/636/22.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skała na lata 2022 – 2028.
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Skała na lata 2022 - 2025 z perspektywą do 2029 roku. Rozpoczęto prace nad przygotowaniem Programu Ochrony Środowiska na lata 2026 – 2030 z perspektywą do 2034 r.
- Wstępne założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, który zostanie przyjęty w 2025 roku.

W zakresie **przygotowania projektów**, rekomenduje się, aby na jak najwcześniejszym etapie przygotowywać przedsięwzięcia rozwojowe w formule projektowej, gromadząc i analizując co najmniej następujące informacje:

- analiza potrzeb
- analiza celów
- analiza koniecznych zasobów, w tym zasobów ludzkich
- mapowanie interesariuszy
- określenie korzyści dla grup interesariuszy
- analiza rozwiązań alternatywnych
- analizy finansowe (m.in. budżetowanie, przepływy finansowe, długookresowy rachunek kosztów eksploatacji)
- wymagania formalno-prawne dla projektu
- logika interwencji projektu (m.in. zasoby, działania, produkty, rezultaty, oddziaływanie)
- wskaźniki produktów i wskaźniki rezultatów (mierzalne)
- zadania i kamienie milowe w formie harmonogramu rzeczowo-finansowego
- sposób zarządzania projektem

macierz ryzyka (określenie ryzyk, prawdopodobieństwa ich wystąpienia i oddziaływania oraz środków zaradczych)
długookresowa analiza eksploatacji rezultatów projektu
ocena projektu po jego realizacji (z uwzględnieniem podstawowych kryteriów: trafność, efektywność, skuteczność, użyteczność, trwałość)

Część celów operacyjnych wskazanych w Strategii ze względu na swój charakter będzie jedynie pośrednio zależała od gminy i może być realizowana przez inne podmioty, m.in.: sektor prywatny, sektor pozarządowy, administrację powiatową i regionalną (samorządową i rządową), administrację krajową. Z tego powodu współpraca stanowi istotny obszar we wdrażaniu strategii.

Współpraca wewnętrzna obejmuje mieszkańców reprezentujących m.in. przedsiębiorców, rolników, organizacje pozarządowe. Współpraca zewnętrzna to kooperacja z sąsiednimi gminami, samorządem powiatowym, samorządem wojewódzkim, a także z administracją rządową oraz partnerami ponadlokalnymi m.in.: Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska, Lokalna Grupa Działania oraz podmioty przygotowujące i realizujące wspólnie z gminą przedsięwzięcia partnerskie. Wszelkie przejawy współpracy samorządu gminnego z partnerami wewnętrznymi i zewnętrznymi zwiększają potencjał rozwojowy gminy, a w przyszłości mogą stać się sposobem na ograniczenie kosztów funkcjonowania UMiG.

Monitoring i ewaluacja

Monitoring postępu wdrażania strategii będzie miał charakter ciągły – jako naturalna część procesu zarządzania operacyjnego w samorządzie. Kluczowym narzędziem monitoringu będą dane finansowe, dane w zakresie zgodności realizacji programów i projektów z przyjętymi harmonogramami, a przede wszystkim analiza realizacji projektów.

Ewaluacja - ocena rezultatów strategii będzie prowadzona w cyklu rocznym, co pozwoli zapewnić dane do procesu zarządzania strategicznego rozwojem gminy. Władze samorządowe będą gromadzić agregować i analizować dane ilościowe oraz jakościowe pozwalające na weryfikację przewidzianych w Strategii wskaźników rezultatu.

Raz do roku, w trakcie debaty nad Raportem o stanie Gminy, Burmistrz przedstawi Radzie i Mieszkańcom informację o postępach wdrażania Strategii. Informacja powinna odnosić się do poziomu celów operacyjnych, a w zakresie kluczowych rezultatów powinny zostać zaprezentowane wartości wskaźników, które zrealizowano w danym roku.

Monitoring realizacji Strategii będzie oparty na zestawie wskaźników zdefiniowanych w rozdziale 10 *„Rezultaty i wskaźniki”*. Wskaźniki te przypisane są do celów strategicznych i operacyjnych, a ich wartości i tendencje umożliwią ocenę postępów wdrażania Strategii. Dane będą pozyskiwane z GUS, Urzędu Miasta i Gminy Skała, jednostek organizacyjnych gminy oraz w drodze badań ankietowych. Wyniki monitoringu będą prezentowane corocznie Radzie

Miejskiej i mieszkańcom wraz z Raportem o stanie Gminy, a pełne zestawienia – co dwa lata w raporcie monitoringowym.

Przed przyjęciem Strategii przez Radę Miasta i Gminy Skała (październik 2025) dokonano jej uprzedniej oceny (ewaluacja *ex-ante*). Zakłada się, że w 2030 roku zostanie dokonany przegląd realizacji Strategii „na półmetku" (ewaluacja *mid-term*), a w 2036 kompleksowa ocena realizacji całej Strategii (ewaluacja ex-post). Wyniki niniejszych ewaluacji będą zaprezentowane Radzie Miejskiej w Skale.
Ewaluacja będzie obejmowała, co najmniej poniższe kryteria:

- trafność – ocena w jakim stopniu przyjęte cele odpowiadają realnym potrzebom i są zgodne ze zdiagnozowanymi wyzwaniami,
- wpływ – ocena skutków, jakie wywiera projekt w szerszym otoczeniu,
- użyteczność – ocena przydatności osiągniętych rezultatów,
- efektywność – ocena uzyskanych wyników w stosunku do poniesionych nakładów,
- skuteczność – ocena stopnia realizacji zakładanych celów (czy osiągnięto to, co zaplanowano), skuteczności użytych metod oraz wpływ czynników zewnętrznych na ostateczne rezultaty,
- trwałość – ocena, czy pozytywne efekty strategii mogą trwać również po zakończeniu realizacji projektów.

Wyniki monitoringu i oceny mogą być impulsem do wprowadzania zmian (aktualizacji) Strategii będących odpowiedzią na nowe wyzwania i potrzeby. Ścieżka aktualizacji Strategii jest analogiczna do procedury jej przygotowania.

18. Finansowanie

Źródła finansowania

Podstawowe źródło finansowania działań i projektów przyczyniających się do realizacji celów strategicznych i operacyjnych stanowi budżet gminy oraz zewnętrzne środki finansowe pozyskiwane w ramach dostępnych programów.
Katalog potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania obejmuje m.in.:

- programy Unii Europejskiej z perspektywy finansowej na lata 2021–2027 w ramach polityki spójności (m.in.: Program Fundusze Europejskie dla Małopolski, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, inne programy krajowe),
- programy Unii Europejskiej z perspektywy finansowej na lata 2023–2027 w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej,
- Krajowy Plan Odbudowy,
- instrumenty finansowane z budżetu państwa, funduszy celowych i innych krajowych środków publicznych,
- programy finansowane z budżetu państwa, m.in.: w zakresie ochrony środowiska – realizowane przez NFOŚiGW, właściwy WFOŚiGW, w zakresie w zakresie opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami; w zakresie kultury, sportu, profilaktyki itp.,
- środki dostępne w ramach Strategii IIT Otuliny Podkrakowskiej na lata 2021-2027,
- środki dostępne w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju wdrażanej przez Lokalną Grupę Działania,
- programy zarządzane bezpośrednio przez Komisję Europejską oraz Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy,
- instrumenty zwrotne.

Gmina dzięki stabilnej sytuacji budżetowej może korzystać z kredytów bankowych jako źródła finansowania działań rozwojowych.

Polityka inwestycyjna

Gmina kieruje się następującymi wytycznymi w finansowania strategii:

- Pozyskiwanie finansowania zewnętrznego na realizację projektów.
- Optymalizacja kosztów eksploatacji infrastruktury (np. poprzez wykorzystanie OZE, termomodernizację) oraz ograniczanie kosztochłonnych rozwiązań instytucjonalnych (w tym zatrudnienia).
- Priorytetowe traktowanie przedsięwzięć, które w mogą zwiększyć poziom dochodów własnych gminy (wpływy z podatków).
- Współpraca z interesariuszami gminy i partnerami instytucjonalnymi m.in.: organizacje pozarządowe, sektor prywatny, administracja powiatowa, regionalna, krajowa w celu wsparcia realizacji Strategii.

Potencjał finansowy gminy

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy na lata 2024 – 2037 wskazuje, że sytuacja finansowa gminy jest stabilna i powinna pozwolić na realizację założonych przedsięwzięć, rozumianą jako: wykonanie prac koncepcyjnych i projektowych, pokrycie kosztów inwestycyjnych (lub zapewnienia wkładu własnego przy finansowaniu tych kosztów środkami zewnętrznymi); zapewnienie płynności finansowej w trakcie inwestycji oraz finansowanie kosztów eksploatacji rezultatów projektów.

Przedsięwzięcia ujęte w Wieloletniej Prognozie Finansowej zostały wymienione w Diagnozie Stanu Gminy.

Dla poszczególnych lat od 2025 do 2037 budżet gminy spełnia wymogi wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Analiza danych z Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy, wynikająca z nich możliwość zaciągania i obsługi nowych zobowiązań oraz dotychczasowe doświadczenia UMiG Skała w pozyskiwaniu zewnętrznego finansowania i skutecznej realizacji projektów pozwalają na pozytywną ocenę potencjału gminy do finansowania realizacji celów strategicznych.

19. Źródła danych

1. Bank Danych Lokalnych GUS.
2. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody – www.crfop.gdos.gov.pl/CRFOP.
3. Gminny Program Rewitalizacji na lata 2017-2023, UMiG Skała (2017).
4. Górniak J., Mazur S., red. (2012). Zarządzanie Strategiczne Rozwojem, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa.
5. Karty Charakterystyki JCWP - www.apgw.gov.pl.
6. Karty Charakterystyki JCWPd - www.apgw.gov.pl.
7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (2019).
8. Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Nad Białą Przemszą" (2024).
9. Monitor Rozwoju Lokalnego – www.monitorrozwoju.pl.
10. Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) na lata 2021-2027.(Dz. U. 2021r. poz. 1615).
11. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U.2022.2739).
12. Portal statystyczny – www.polskawliczbach.pl.
13. Ranking Gmin Małopolski 2024 - Województwo Małopolskie, MISTIA, GUS, (2024).
14. Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała (2024).
15. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.
16. Statystyczne Vademecum Samorządowca.
17. Strategia Rozwoju Gminy – Poradnik Praktyczny, FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji (2021).
18. Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021-2030 (2020).
19. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2030 (2019).
20. Strategia Terytorialna Innego Instrumentu Terytorialnego Otulina Podkrakowska na lata 2021-2027 (2023).
21. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (2023).
22. Trzcionka Piotr (2024) Skała – Zarys dziejów miasta.
23. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Skała (2025).

20. Załączniki

1. Diagnoza stanu gminy
2. Raport z badania ankietowego
3. Raport z warsztatów strategicznych przeprowadzonych z udziałem mieszkańców
4. Raport z warsztatów z Młodzieżową Radą Miejską
5. Raport z warsztatów z pracownikami samorządowymi
6. Raport (sprawozdanie) z konsultacji społecznych
7. Ewaluacja uprzednia strategii

Załącznik nr 2 do uchwały nr XX/205/25
Rady Miejskiej w Skale
z dnia 30 października 2025 r.

Diagnoza stanu
Miasta i Gminy Skała

opracowana w ramach prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025-2035

Skała, luty 2025 r.

Spis treści

1. Wstęp 4
2. Obszar społeczny 7
Demografia 7
Edukacja 13
Kultura 16
Sport, rekreacja 16
Ścieżki i szlaki turystyczne 17
Zdrowie 19
Organizacje pozarządowe 19
Polityka społeczna 22
Bezpieczeństwo 22
Mieszkalnictwo 23
3. Obszar gospodarczy 25
Przedsiębiorczość 25
Rynek Pracy 26
Rolnictwo 28
Strefa Aktywności Gospodarczej 28
Sytuacja budżetowa gminy 29
Współpraca 33
4. Obszar przestrzenny (przestrzeń, środowisko i infrastruktura) 36
Zagospodarowanie przestrzenne 36
Obszary chronione 38
Wody 40
Ojcowski Park Narodowy 43
Dłubiański Park Krajobrazowy 43
Drogi 43
Transport 44
Wodociągi 45

Kanalizacja ... 45
Energia ... 45
Niska emisja ... 46
Telekomunikacja ... 46
Lasy ... 47
Odpady ... 47
Zabytki ... 47
5. Gmina Skała na tle Powiatu Krakowskiego ... 49
6. Gmina Skała na tle gmin Województwa Małopolskiego ... 57
7. Obszary o znaczeniu strategicznym ... 59
Obszary Strategicznej Interwencji ... 59
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego ... 61
Obszary rewitalizacji ... 62
8. Dane porównawcze ... 63
Ogólny wskaźnik rozwoju Gminy ... 63
Syntetyczny wskaźnik rozwoju gminy Skała ... 69
9. Zrealizowane projekty ... 71
10. Wieloletnia prognoza finansowa ... 77
11. Podsumowanie ... 79
Obszar społeczny ... 79
Obszar gospodarczy ... 80
Obszar przestrzenny (przestrzeń, środowisko i infrastruktura) ... 81
12. Źródła danych ... 83

1. Wstęp

Niniejsza diagnoza została opracowana w ramach prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025-2035.

Główne źródła informacji wykorzystane w pracach nad Diagnozą to:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego (w tym: Bank Danych Lokalnych, Bank Danych Regionalnych, Statystyczne Vademecum Samorządowca),
- portal statystyczny Polska w Liczbach,
- Raport Związku Miast Polskich - Monitor Rozwoju Lokalnego,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Skała (2023),
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”,
- dane własne Urzędu Miasta i Gminy Skała.

Diagnoza została przeprowadzona w trzech komplementarnych obszarach:

Obszar społeczny

Obszar gospodarczy

Obszar przestrzenny

Zastosowano podejście koncentrujące się na prezentacji zasobów gminy i jej działań w każdym z obszarów.

W ramach diagnozy przeanalizowano także sytuację Gminy Skała na tle innych gmin z powiatu krakowskiego oraz dokonano przeglądu danych porównawczych dla Gminy Skała z zastosowaniem metodologii Śleszyńskiego.

Gmina Skała jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowej części Polski, w północno-zachodniej części województwa małopolskiego w powiecie krakowskim.
Gmina Skała leży przy północnej granicy powiatu krakowskiego, w odległości 21 km od Krakowa, 24 km na wschód od Olkusza, 20 km na południe od Wolbromia i 17 km na zachód od Słomnik.

Gmina Skała – lokalizacja

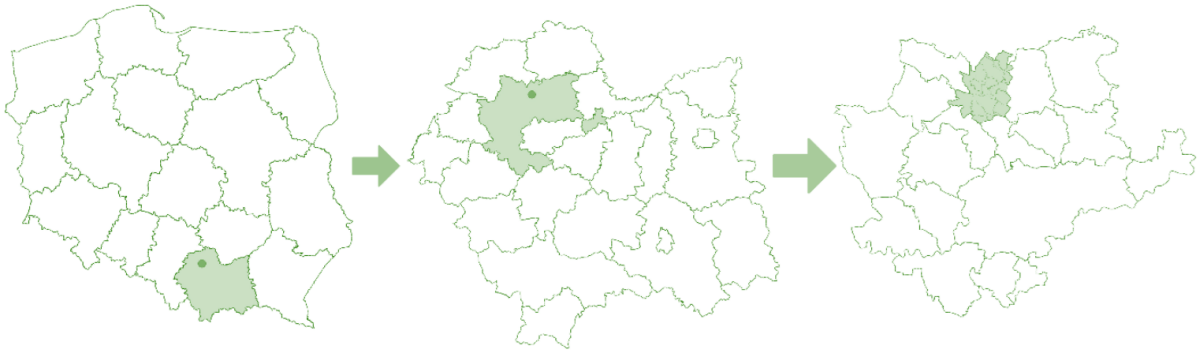

Polska **Małopolska** **Powiat krakowski**

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Skała (2023)

Całkowita powierzchnia gminy Skała to 7 493 ha, co stanowi prawie 0,5% powierzchni Województwa Małopolskiego i 6 % powierzchni Powiatu Krakowskiego.
Gmina sąsiaduje z siedmioma innymi gminami: od północy z gminami Gołcza (powiat miechowski) i Trzyciąż (powiat olkuski), od wschodu z gminą Iwanowice, od południa z gminą Zielonki, od zachodu z gminami Wielka Wieś, Jerzmanowice-Przeginia i Sułoszowa.

W skład gminy wchodzi 17 sołectw: największe to Skała (1145,6 ha; 3 753 mieszkańców), kolejne: Ojców (967,1 ha; 174 mieszkańców), Minoga (864,6 ha; 419 mieszkańców), Cianowice (785,7 ha; 1 411 mieszkańców), Gołyszyn (461,5 ha; 267 mieszkańców), Rzeplin (448,9 ha; 530 mieszkańców), Sobiesęki (426,5 ha; 389 mieszkańców), Smardzowice (424,4 ha; 661 mieszkańców), Szczodrkowice (419,9 ha; 739 mieszkańców), Nowa Wieś (281,5 ha; 276 mieszkańców), Przybysławice (253,1 ha; 281 mieszkańców), Zamłynie (218,5 ha; 161 mieszkańców), Maszyce (234,5 ha; 425 mieszkańców), Barbarka (191,7 ha; 228 mieszkańców), Niebyła-Świńczów (133,0 ha; 294 mieszkańców), Stoki (127,6 ha; 117 mieszkańców), Poręba Laskowska (98,3 ha; 166 mieszkańców).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r., na terenie Gminy Skała zameldowanych było 10 581 osób (10 371 na pobyt stały i 210 na pobyt czasowy), w tym 5 176 stanowiły kobiety, a 5 207 mężczyźni. Gęstość zaludnienia to 146 osób na km^2.

Sołectwa Gminy Skała

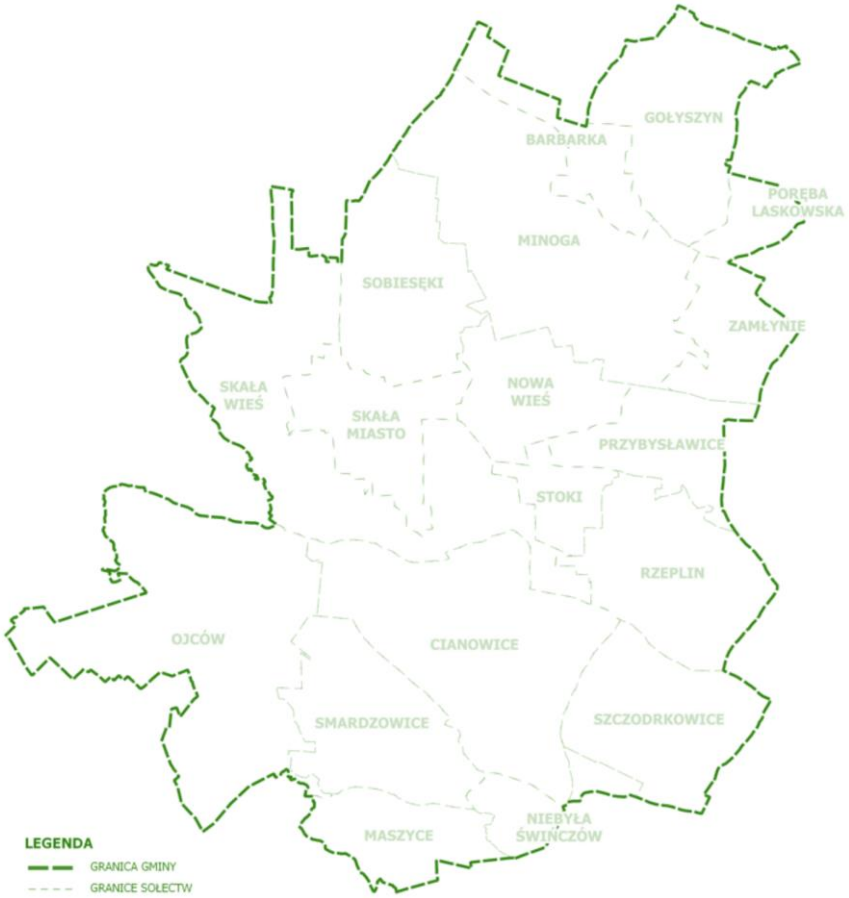

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Skała (2023).

Gmina Skała jest położona na południowej części Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej (w granicach Wyżyny Olkuskiej).

Południowo – zachodnią część gminy zajmuje Dolina Prądnika, chroniona w ramach Ojcowskiego Parku Narodowego, który stanowi ponad 16 % powierzchni gminy (1 223 ha). Na terenie Gminy Skała znajduje się także fragment Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego.

Klimat gminy Skała charakteryzuje się łagodnymi warunkami termicznymi o wyrównanym przebiegu temperatur, rzadkich przymrozkach i mgłach, ale o silnych wiatrach, z wyjątkiem Doliny Prądnika w której obserwuje się duże amplitud temperatur oraz częste przymrozki i mgły.

Średnia roczna temperatura powietrza, waha się od 7,8°C do 8,5°C, okres bezprzymrozkowy wynosi 155 dni, okres wegetacyjny wynosi 222 dni, suma rocznych opadów atmosferycznych, wynosi od 580 do 900 mm.

2. Obszar społeczny

Demografia

Gmina Skała ma 10 948 mieszkańców, z czego 49,4% stanowią kobiety, a 50,6% mężczyźni. W latach 2002-2023 liczba mieszkańców wzrosła o 15,1%.

Populacja gminy Skała w latach 1995 – 2023

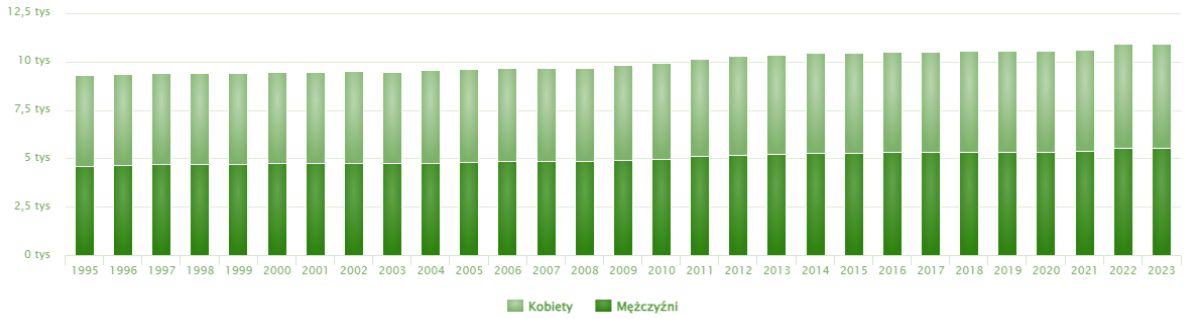

Źródło: GUS, 2024

Średni wiek mieszkańców wynosi 40,4 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców Polski.

Jednostka administracyjna	Wiek mieszkańców (2023)
Gmina Skała	40,4 lat
Województwo Małopolskie	41,2 lat
Polska	42,1 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

27,4% mieszkańców gminy Skała jest stanu wolnego, 59,9% żyje w małżeństwie, 5,1% mieszkańców jest po rozwodzie, a 7,4% to wdowy/wdowcy.

Jednostka administracyjna	Małżeństwa w 2022 na 1000 mieszkańców	Rozwody w 2022 na 1000 mieszkańców
Gmina Skała	3	0,7
Województwo Małopolskie	4,5	1,1
Polska	4,1	1,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Skała ma ujemny przyrost naturalny - 3,83 na 1000 mieszkańców.
Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,87 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Jednostka administracyjna	Przyrost naturalny
Gmina Skała	- 3,8
Województwo Małopolskie	- 1,4
Polska	- 3,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny w Gminie Skała 1995 - 2022

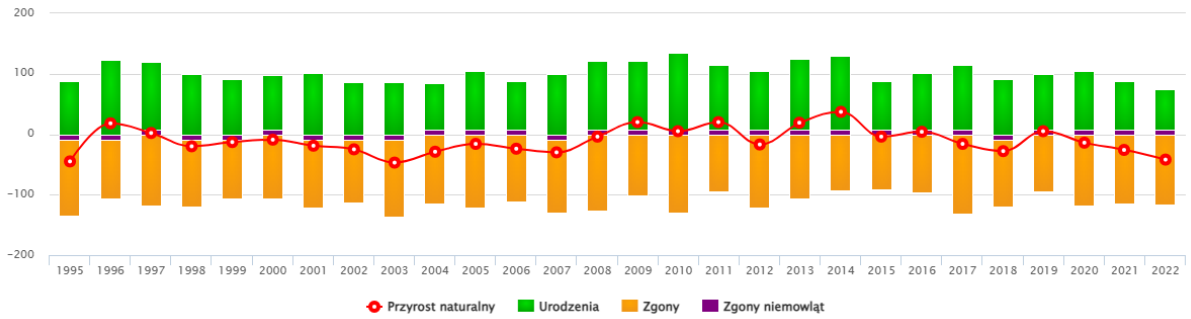

źródło: GUS, 2024

Piramida wieku 2023

źródło: GUS, 2024

Jednostka administracyjna	Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat (2023)
Gmina Skała	33,3
Województwo Małopolskie	38
Polska	35,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednostka administracyjna	Zgony spowodowane chorobami układu krążenia (2023)	Zgony spowodowane nowotworami (2023)	Zgony spowodowane chorobami układu oddechowego (2023)
Gmina Skała	44,6%	25,6%	5,0%
Województwo Małopolskie	41,2%	25,4%	5,3%
Polska	36,0%	23,6%	6,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Migracje na pobyt stały w gminie Skała 1995-2022

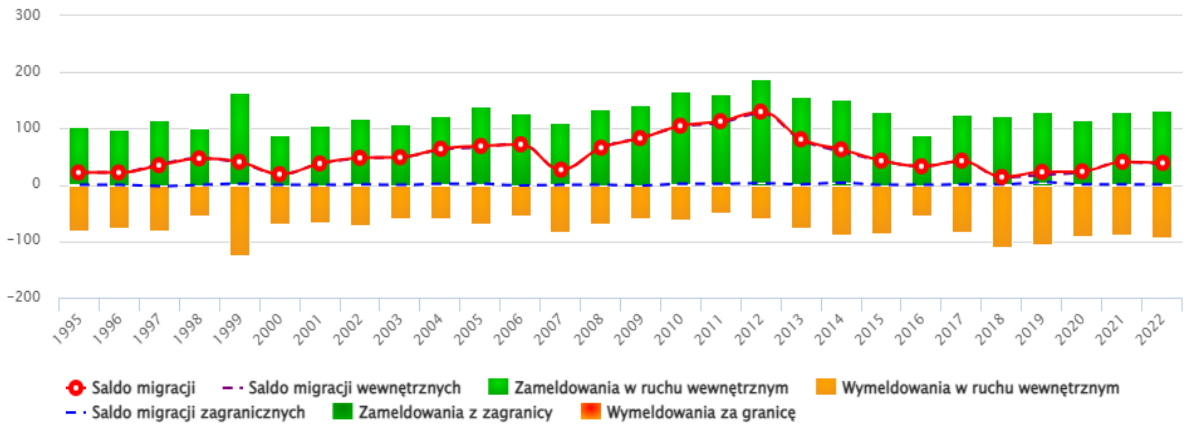

źródło: GUS, 2024

Współczynniki demograficzne – dane porównawcze (2023)

Jednostka administracyjna	Współczynnik dzietności ogólnej (1)	Współczynnik reprodukcji brutto (2)	Współczynnik dynamiki demograficznej (3)
Gmina Skała	1,24	0,61	0,87
Województwo Małopolskie	1,29	0,63	0,86
Polska	1,26	0,61	0,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

(1) Współczynnik dzietności ogólnej (Liczba dzieci, urodzonych przez przeciętną kobietę w ciągu całego okresu rozrodczego, 15 - 49 lat)
(2) Współczynnik reprodukcji brutto (Średnia liczba córek urodzonych przez kobietę w wieku rozrodczym, 15 - 49 lat)
(3) Współczynnik dynamiki demograficznej (Stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów)

Prognoza demograficzna dla gminy Skała 2025-2060 – liczba ludności

Płeć	Prognozowana liczba ludności - ogółem	Różnica	Prognozowana liczba mężczyzn	Prognozowana liczba kobiet
2025	10 821	-41	5 501	5 320
2026	10 798	-23	5 491	5 307
2027	10 815	17	5 493	5 322
2028	10 845	30	5 495	5 350
2029	10 845	0	5 485	5 360
2030	10 838	-7	5 479	5 359
2031	10 814	-24	5 480	5 334
2032	10 803	-11	5 477	5 326
2033	10 786	-17	5 472	5 314
2034	10 766	-20	5 467	5 299
2035	10 747	-19	5 464	5 283
2036	10 721	-26	5 453	5 268
2037	10 692	-29	5 447	5 245
2038	10 668	-24	5 444	5 224
2039	10 635	-33	5 432	5 203
2040	10 602	-33	5 419	5 183
2041	10 561	-41	5 401	5 160
2042	10 529	-32	5 391	5 138
2043	10 487	-42	5 379	5 108
2044	10 433	-54	5 357	5 076
2045	10 388	-45	5 338	5 050
2046	10 341	-47	5 319	5 022
2047	10 287	-54	5 301	4 986
2048	10 230	-57	5 275	4 955
2049	10 173	-57	5 249	4 924
2050	10 119	-54	5 225	4 894
2051	10 057	-62	5 201	4 856
2052	9 993	-64	5 176	4 817
2053	9 925	-68	5 148	4 777
2054	9 859	-66	5 113	4 746
2055	9 801	-58	5 088	4 713
2056	9 738	-63	5 054	4 684
2057	9 681	-57	5 029	4 652
2058	9 628	-53	5 005	4 623
2059	9 568	-60	4 974	4 594
2060	9 501	-67	4 940	4 561

Źródło: opracowanie własne na podstawie Prognoza ludności na lata 2023-2060 (GUS, 2023)

Prognoza demograficzna dla gminy Skała 2025-2060 – liczba ludności w grupach wiekowych

Grupa wieku/ prognoza	Ogółem	0-17	18-59/64	60+/65+
2025	**10 821**	2 119	6 374	2 328
		19,6%	**58,9%**	**21,5%**
2030	**10 838**	1 928	6 448	2 462
		17,8%	59,5%	22,7%
2035	**10 747**	1 768	6 397	2 582
		16,5%	59,5%	24,0%
2040	**10 602**	1 698	6 118	2 786
		16,0%	57,7%	26,3%
2045	**10 388**	1 696	5 685	3 007
		16,3%	54,7%	28,9%
2050	**10 119**	1 707	5 228	3 184
		16,9%	51,7%	31,5%
2055	**9 801**	1 698	4 949	3 154
		17,3%	50,5%	32,2%
2060	**9 501**	1 652	4 836	3 013
		17,4%	**50,9%**	**31,7%**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Prognoza ludności na lata 2023-2060 (GUS, 2023).

Prognozy demograficzne dla gminy zakładają ponad 10% spadek liczby mieszkańców, co na tle innych gmin z Małopolski zwłaszcza tych o wiejskim charakterze nie jest dużym spadkiem. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że dotychczasowe zmiany demograficzne nie potwierdzają tych prognoz. Rosnąca (wolno, ale stale) liczba mieszkańców jest dobrym prognostykiem utrzymania stabilności w obszarze demografii. Prognoza demograficzna GUS w swojej metodologii zakłada znaczące spadki liczby mieszkańców dla obszarów wiejskich, co w przypadku gminy Skała jest prawdziwe, ale jednocześnie zjawisko to jest równoważone osadnictwem o charakterze podmiejskim – bliskość metropolii krakowskiej.
Znacznie bardziej niepokojącym zjawiskiem jest szybkie tempo starzenia się społeczeństwa. Porównanie lat 2025 i 2060 w prognozie demograficznej wskazuje na wzrost o ponad 10 punktów procentowych odsetka osób w wieku poprodukcyjnym.

Edukacja

Sieć placówek edukacyjnych

Gmina ze względu na rozproszona zabudowę prowadzi rozbudowaną sieć placówek edukacyjnych, która spełnia obecne potrzeby mieszkańców, generuje jednak znaczące koszty osobowe, jak i koszty utrzymania infrastruktury. Istotnym atutem gminy jest możliwość edukacji ponadpodstawowej w Zespole Szkół i Placówek Oświatowych w Skale.

Żłobki:

Żłobek Samorządowy Bajka w Skale, ul. Tobolowa 16 – 16 dzieci

Przedszkola:

Przedszkole Samorządowe im. Hanny Zdzitowieckiej w Skale ul. Topolowa 16 – 146 dzieci

Przedszkole Niepubliczne Poziomka ul. Bohaterów Września 9 Skała – 24 dzieci

Szkoły podstawowe:

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Władysława Łokietka w Skale, ul. Topolowa 25 – 307 uczniów

Szkoła Podstawowa nr 2 im. Błogosławionej Salomei w Skale, ul. Ks. Stanisława Połetka 32 - 170

Szkoła Podstawowa im. Stulecia Odzyskania Niepodległości w Minodze, Minoga 12 206 uczniów

Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Cianowicach, Szkolna 30 – 230 uczniów

Szkoła Podstawowa im. Jama Brzechwy w Szczodrkowicach, Szczodrkowice 3 – 90 uczniów

Szkoła Podstawowa w Smardzowicach im. Doktora Stanisława Niedzielskiego, Szkolna 15 – 102 uczniów

Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Skale ul. Ks. Stanisława Połetka 30

1. Liceum Ogólnokształcące dla młodzieży z Internatem, o profilach: wojskowo-policyjnym, wojskowym, strażacko-ratowniczym, humanistycznym, biologiczno-chemicznym – 159 uczniów
2. Technikum, o profilach: technik informatyk, technik logistyk, technik spedytor, technik organizacji turystyki – 221 uczniów
6. Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Skale sezonowo w okresie ferii i wakacji

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025).

Jednostka administracyjna	Wykształcenie podstawowe i gimnazjalne	Wykształcenie zasadnicze zawodowe	Wykształcenie średnie i policealne	Wykształcenie wyższe
Gmina Skała	13,8% K-13,3% M-13,1%	23,2% K-18,1% M-28,7%	33,2% K-33,5% M-32,8%	26,5% K-30,8% M-21,9%
Województwo Małopolskie	13,9	22,6%	34,2%	26,3%
Polska	15,3	21,2%	35,2%	25,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2024).

Jednostka administracyjna	Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat	Uczniowie przypadający na jeden oddział w szkołach podstawowych
Gmina Skała	900	16,4
Województwo Małopolskie	929	16,7
Polska	927	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2024).

Jednostka administracyjna	Współczynnik skolaryzacji Brutto (1)	Współczynnik skolaryzacji netto (2)
Gmina Skała	82,57	82,20
Województwo Małopolskie	95,57	94,75
Polska	95,96	94,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2024).

(1) - Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat
(2) - Stosunek osób w wieku 7-12 lat uczących się w szkołach podstawowych do wszystkich osób w wieku 7-12 lat

Wyniki egzaminu ósmoklasisty – dane porównawcze (GUS, 2024)

Jednostka administracyjna	Język polski	Matematyka	Język angielski
Gmina Skała	63%	67%	72%
Województwo Małopolskie	67%	59%	66%
Polska	61%	52%	66%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2024).

Skała	Język polski	Matematyka	Język angielski
Skała 2019	62,98%	48,33%	53,94%
Skała 2020	60,78%	50,22%	55,28%
Skała 2021	67,95%	56,78%	71,10%
Skała 2022	58,19%	62,08%	67,51%
Skała 2023	obszar miejski: 72% obszar wiejski: 73%	obszar miejski: 68% obszar wiejski: 62%	obszar miejski: 70% obszar wiejski: 70%
Skała 2024	obszar miejski: 60% obszar wiejski: 66%	obszar miejski: 66% obszar wiejski: 69%	obszar miejski: 76% obszar wiejski: 68%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2024).

Kluczowe wskaźniki edukacyjne dla Gminy Skała są analogiczne do średnich wojewódzkich i krajowych

Kultura

Gmina Skała prowadzi Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną w Skale z dwoma filiami wiejskimi w Minodze i Smardzowicach.
Pozostałe placówki kultury to:

- Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Skale – prowadzi naukę gry na instrumentach muzycznych, naukę języków obcych, koła zainteresowań, organizuje imprezy regionalne, działalność turystyczną, wynajem Sali i sprzętu
- Muzeum Ojcowskiego Parku Narodowego im. prof. W. Szafera w Ojcowie,
- Hala Widowiskowo-Sportowa w Skale,
- Świetlice/remizy OSP na terenach wiejskich.

W lecie funkcjonuje kino plenerowe. Oferta kulturalna obejmuje zajęcia aktywizacyjne skierowane głównie do dzieci i młodzieży oraz seniorów.
Gmina realizuje cześć zadań z zakresu kultury w ramach corocznych Programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Sport, rekreacja

Kluczowe obiekty sportowe w gminie to:

- Hala Widowiskowo - Sportowa w Skale (wyposażona hala sportowa wraz z trybunami na ok. 200 osób, siłownia, sala taneczna, 4 szatnie wraz prysznicami, boisko trawiaste, kort tenisowy oraz boiska do siatkówki i koszykówki),
- Stadion miejski w Skale oraz boisko sportowe "Orlik" w Skale,
- Kompleks sportowo-rekreacyjny w Cianowicach
- Stadion LKS " Maszycanka" Maszyce w Smardzowicach
- Kompleks sportowo-rekreacyjny w Rzeplinie
- Kompleks sportowo-rekreacyjny w Gołyszynie
- Teren rekreacyjny w Porębie Laskowskiej
- Otwarte Strefy Aktywności (przy ul. Topolowej 25 i przy ul. Bohaterów Września 42 w Skale oraz w Cianowicach przy stawie)

Na terenie gminy działają kluby i organizacje sportowe koncentrujące się na zajęciach dla dzieci i młodzieży:

- Klub Sportowy „Maszycanka”,
- Klub Sportowy Skalanka- Razem w kierunku przyszłości
- Klub Krate Kyokushin Skała,
- Fundacja ATIGA,
- Stowarzyszenie Grappling Kraków,
- Miejski Klub Sportowy „Skała 2004”.

Gmina realizuje cześć zadań z zakresu sportu w ramach corocznych Programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.

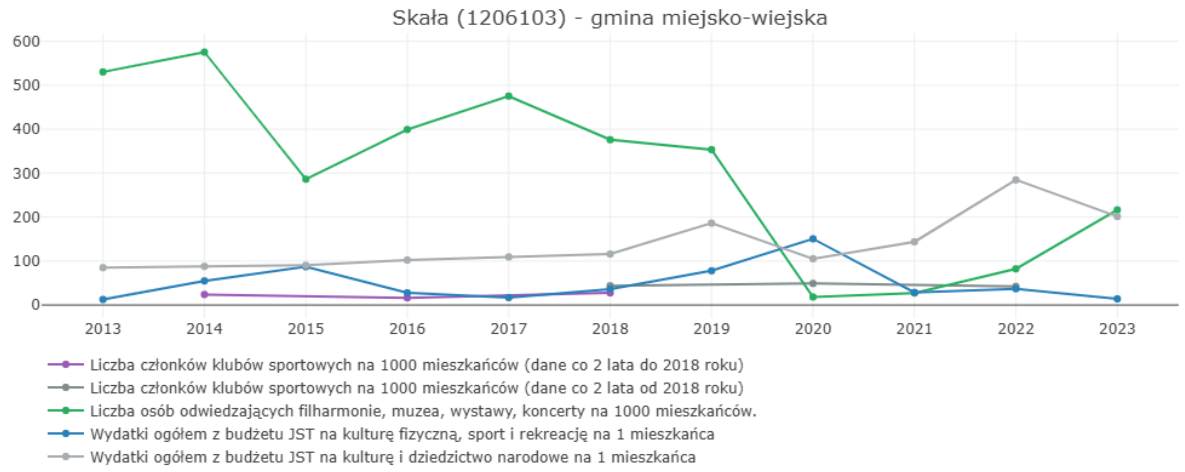

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025).

Ścieżki i szlaki turystyczne

Piesze:

- Szlak Orlich Gniazd (Krowodrza Górka - Zamek Pilcza w Smoleń krzyżówka)
- Szlak Warowni Jurajskich im. Andrzeja Stróżeckiego (Rudawa PKP - Ośrodek Zespołu Parków Krajobrazowych woj. Śląskiego w Smoleniu)
- Pieskowa Skała - Jaskinia Łokietka
- Chrzanów - Pieskowa Skała
- Szlak Smardzowicki (Prądnik Korzkiewski - Sobótka (szl. ziel.) - Ojców centrum)
- Prądnik Korzkiewski - Sobótka (szl. ziel.) - Dolina Sąspowska
- Ścieżka dydaktyczna "Drewniana Droga" (Ojców centrum - Skała (szkoła))
- Rzeplin - Rzeplin, zespół boisk
- Rzeplin - Boruszanka, Żydowska Droga
- Kamionka Przybysławice – Rzeplinianka
- Szlak Imbramowicki (Las Dębowiec – Glanów)
- Sieć tras nordic-walking (Nordic Walking Park „Gmina Skała” - 3 pętle: zielona - 6,2 km; czerwona – 10,7 km i czarna 11,6 km)

Rowerowe:

- Szlak Dłubni
- Pętla wokół Pieskowej Skały (Wola Kalinowska szkoła - Wola Kalinowska szkoła)
- Wierzchowie – Gacki
- Szlak rowerowy okrężny gminy Zielonki

Szlaki turystyczne na terenie gminy Skała

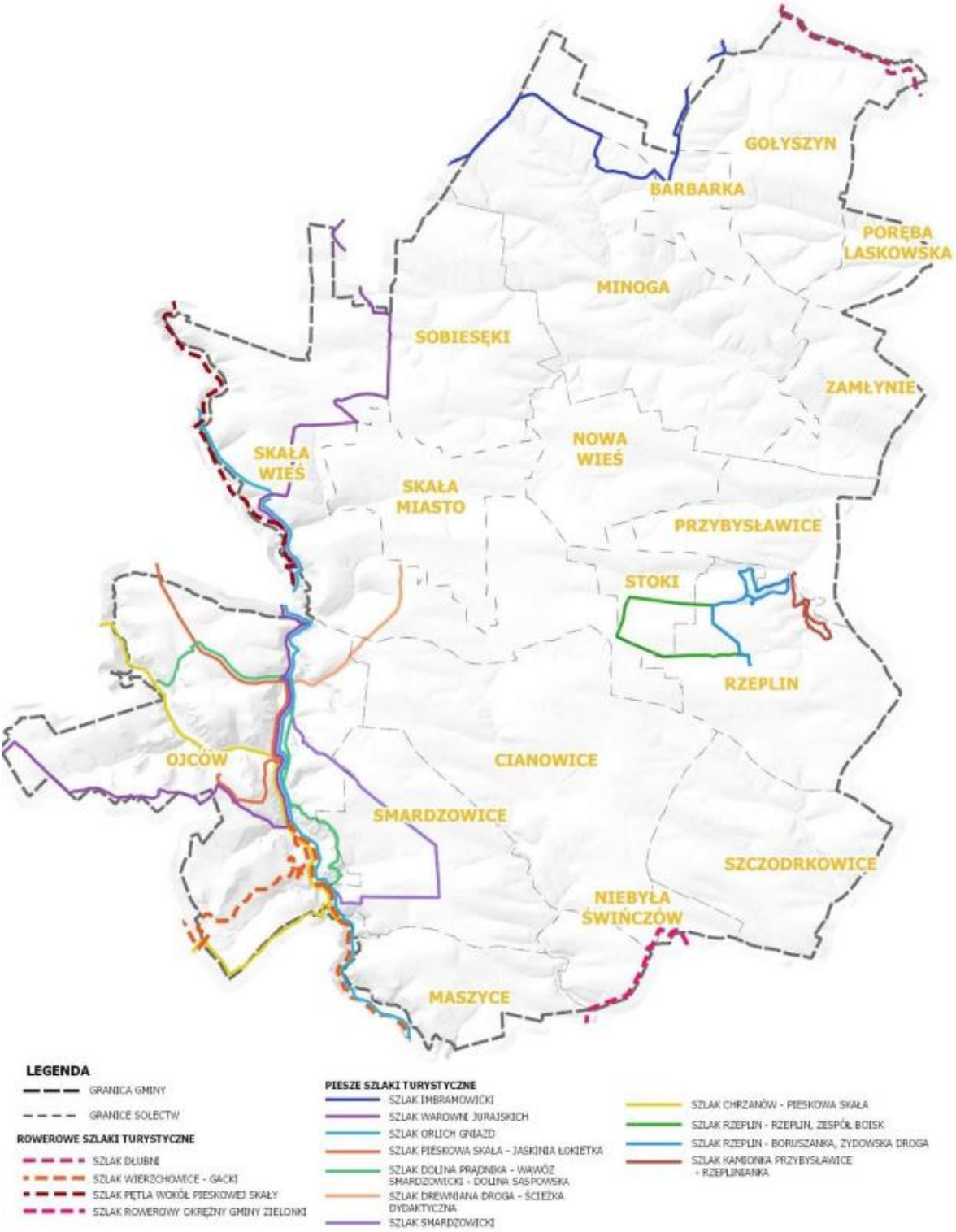

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Skała (2023)

Zdrowie

Na terenie gminy Skała funkcjonują 4 przychodnie lekarskie:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Rynek 8,
- Prywatna przychodnia w Skale, ul. Polna,
- Familia Medicina w Przybysławicach,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Słomnicka 69.

Na obszarze gminy mieszczą się cztery apteki.

Specjalistyczna i ambulatoryjna opieka zdrowotna są świadczone na rzecz mieszkańców w Krakowie.

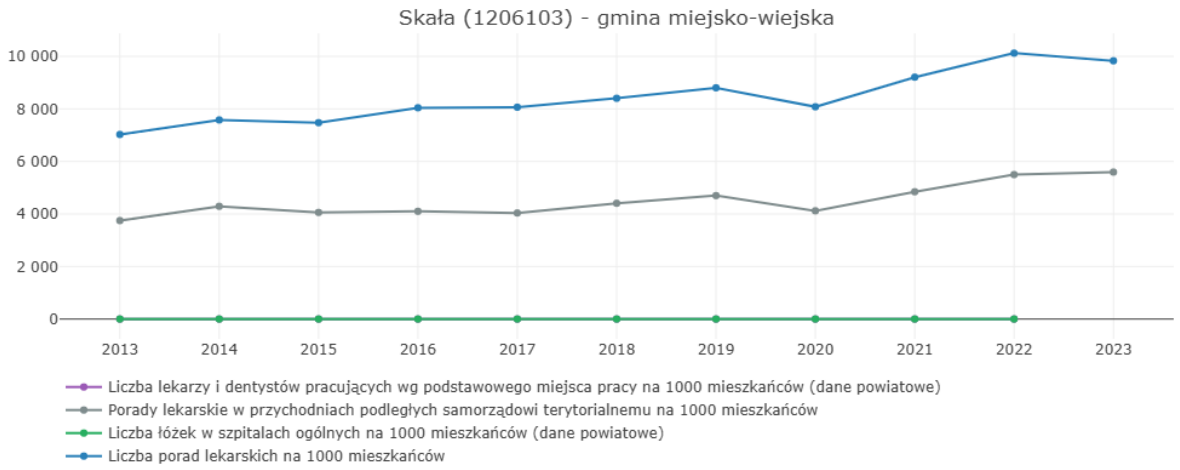

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025).

Organizacje pozarządowe

Na terenie gminy Skała funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Cianowic
- Stowarzyszenie Nasz Rzeplin
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ojcowa
- Stowarzyszenie Przyjaciół Skały
- Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami w Skale
- Stowarzyszenie Smardzowice
- LGD Jurajska Kraina
- LGD Nad Białą Przemszą
- Stowarzyszenie Winiarzy Jury Krakowskiej
- PTTK Oddział w Ojcowie
- Klub Seniora GROTA
- LKS Maszycanka Maszyce

- MKS SKAŁA 2004
- MLF (Międzygminna Liga Futsalu)
- Skalanka – Razem dla Przyszłości
- Stowarzyszenie Grappling
- Fundacja Leonardo
- Festiwale Ojcowskie

Ochotnicze Straże Pożarne

- OSP Skała
- OSP Maszyce
- OSP Nowa Wieś
- OSP Szczodrkowice
- OSP Smardzowice
- OSP Cianowice
- OSP Rzeplin
- OSP Barbarka
- OSP Minoga
- OSP Gołyszyn
- OSP Sobiesęki
- OSP Przybysławice

Koła Gospodyń Wiejskich

- KGW Skała
- KGW Maszyce
- KGW Nowa Wieś
- KGW Szczodrkowice
- KGW Smardzowice
- KGW Cianowice
- KGW Rzeplin
- KGW Barbarka
- KGW Minoga
- KGW Gołyszyn
- KGW Sobiesęki
- KGW Przybysławice

Gmina Skała co roku w ramach Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zleca do realizacji zadania publiczne w zakresie:

- Upowszechniania kultury fizycznej i sportu (organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych, stwarzanie warunków do rozwoju różnych dyscyplin sportu i rekreacji, organizowanie i prowadzeniu szkolenia sportowego).
- Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego (organizowanie wydarzeń kulturalnych, warsztatów teatralnych, muzycznych, kultywowanie lokalnej tradycji regionu, opracowywanie i druk wydawnictw poświęconych walorom historycznym i kulturalnym regionu).
- Turystyka i krajoznawstwo (tworzenie, rozwój i promowanie produktów turystycznych, opracowywanie i druku wydawnictw promocji walorów turystycznych i krajobrazowych regionu, organizowanie wydarzeń związanych z turystyką, rozwój, renowacja i aktywizacja szlaków turystycznych, e) organizowanie wydarzeń związanych z rekreacją).
- Pomoc społeczna (realizacja wsparcia w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej).
- Działalności na rzecz dzieci i młodzieży (wypoczynek dzieci i młodzieży, realizacja wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży).

Wysokość środków w budżecie Gminy Skała na rok 2025 planowanych na realizację Programu wynosi około 220 tys. złotych.

Polityka społeczna

Działania z zakresu polityki społecznej prowadzi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale, przy ul. Szkolnej 4.

Na terenie gminy jest zlokalizowany Dom Pomocy Społecznej Braci Albertynów, Ojców 64 – jednostka pobytu stałego przeznaczona dla 81 mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie.

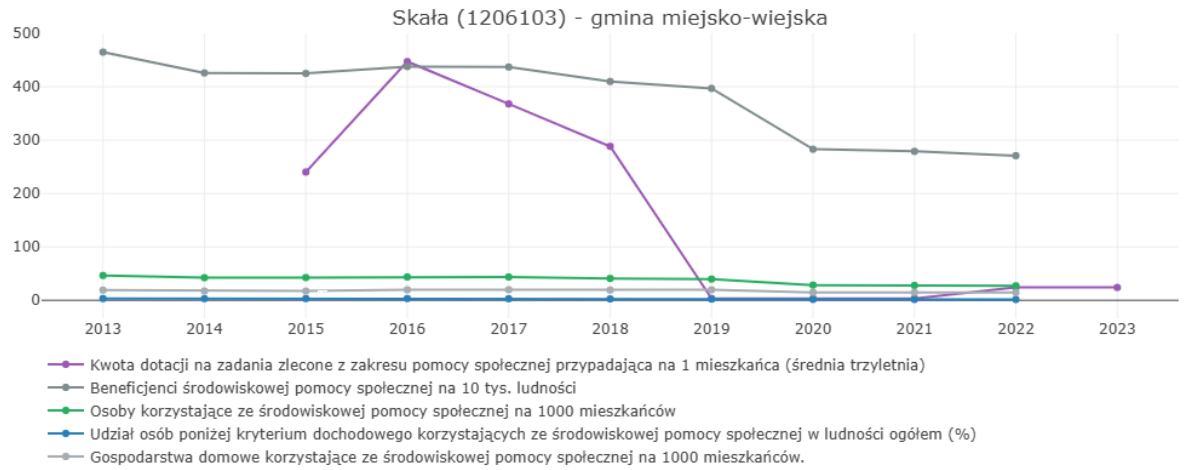

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025).

Bezpieczeństwo

Komisariat Policji w Skale znajduje się przy ul. Langiewicza 6. W zakresie działań profilaktycznych Policja realizuje programy zapobiegania przestępczości i niedostosowaniu społecznemu, programy dotyczące bezpieczeństwa na drodze, przeciwdziałania agresji, przemocy i uzależnieniom.
Na terenie gminy jest zlokalizowanych 12 strażnic Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP Skała, OSP Maszyce, OSP Nowa Wieś, OSP Szczodrkowice, OSP Smardzowice, OSP Cianowice, OSP Rzeplin, OSP Barbarka, OSP Minoga, OSP Gołyszyn, OSP Sobiesęki, OSP Przybysławice.

W 2022 roku w gminie Skała stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 108 przestępstw (9,91 przestępstw na 1000 mieszkańców) odnotowano. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości średnich dla województwa małopolskiego i Polski.
Wskaźnik wykrywalności sprawców wynosi 69,00% i jest mniejszy od analogicznego wskaźnika dla województwa małopolskiego oraz porównywalny do wskaźnika dla Polski.

Jednostka administracyjna	Przestępstwa na 1000 mieszkańców	w tym przestępstwa kryminalne na 1000 mieszkańców	w tym przestępstwa przeciwko mieniu na 1000 mieszkańców
Gmina Skała /pow. krakowski	9,91	5,41	3,95
Województwo Małopolskie	21,90	12,25	10,41
Polska	22,81	12,98	11,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednostka administracyjna	Wykrywalność przestępstw	Wykrywalność przestępstw kryminalnych	Wykrywalność przestępstw przeciwko mieniu
Gmina Skała/ pow. krakowski	69%	65%	38%
Województwo Małopolskie	75%	71%	56%
Polska	71%	63%	51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mieszkalnictwo

W Gminie Skała dominuje indywidualne budownictwo mieszkaniowe. W ostatnich latach najintensywniej rozwija się ono w miejscowościach: Cianowice Duże, Skała i Rzeplin. Dokumenty przestrzenne warunkują dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej, a drastyczny wzrost cen mieszkań w Krakowie oraz poprawiająca się komunikacja (m.in. dzięki trasie wolbromskiej, północnej obwodnicy Krakowa) pomiędzy Krakowem a Skałą, sprawiają, że teren gminy Skała stanowi atrakcyjną lokalizację dla nowych mieszkańców.

Liczba mieszkań w gminie Skała w latach 1995 - 2022

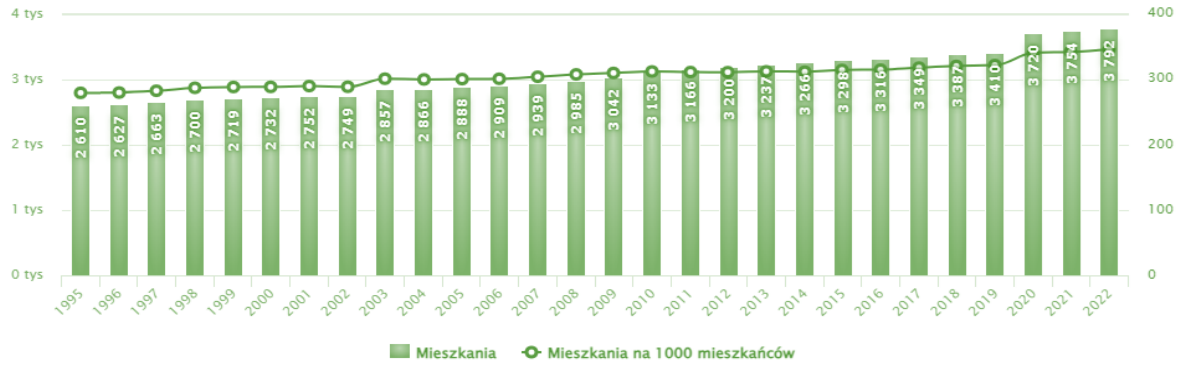

Źródło: GUS (2024)

Jednostka administracyjna	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania m2	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę m2	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu
Gmina Skała	102,2	35,4	4,72
Województwo Małopolskie	80,60	31,0	3,98
Polska	75,30	31,10	3,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W zasobie mieszkaniowym Gminy Skała są 23 lokale mieszkalne, w tym 2 lokale wolne - wymagające remontu.

3. Obszar gospodarczy

Przedsiębiorczość

Pracujący według sektorów ekonomicznych:

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 14,3%
Przemysł i budownictwo – 34,9%
Handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja- 29,1%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości – 0,8%
Pozostałe – 20,9%

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON 2009-2023

Źródło: GUS (2024)

(2023) Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON – 1 263

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo - 12
Przemysł i budownictwo - 298
Pozostała działalność – 953

Podmioty nowo zarejestrowane w gminie Skała w 2023 roku – 87
Podmioty wyrejestrowane w gminie Skała w 2023 roku – 43

(2023) Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa (<250 zatrudnionych) 1 263

Mikro-przedsiębiorstwa (0-9 zatrudnionych) 1 233
Małe przedsiębiorstwa (10-49 zatrudnionych) 26
Średnie przedsiębiorstwa (50-249 zatrudnionych) 4

Formy prawne

Spółdzielnie ogółem - 2
Spółki handlowe ogółem - 66 (w tym 56 to spółki z ograniczoną odpowiedzialnością)
Spółki cywilne ogółem – 52
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 1 020

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle 227
Budownictwo 189
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna 98
Transport i gospodarka magazynowa 78
Przetwórstwo przemysłowe 77
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna 71
Informacja i komunikacja 59
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca 53
Pozostała działalność 47
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi 44
Edukacja 28
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa 20
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją 14
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo 11
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości 4

Rynek Pracy

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Skała 2004 – 2023

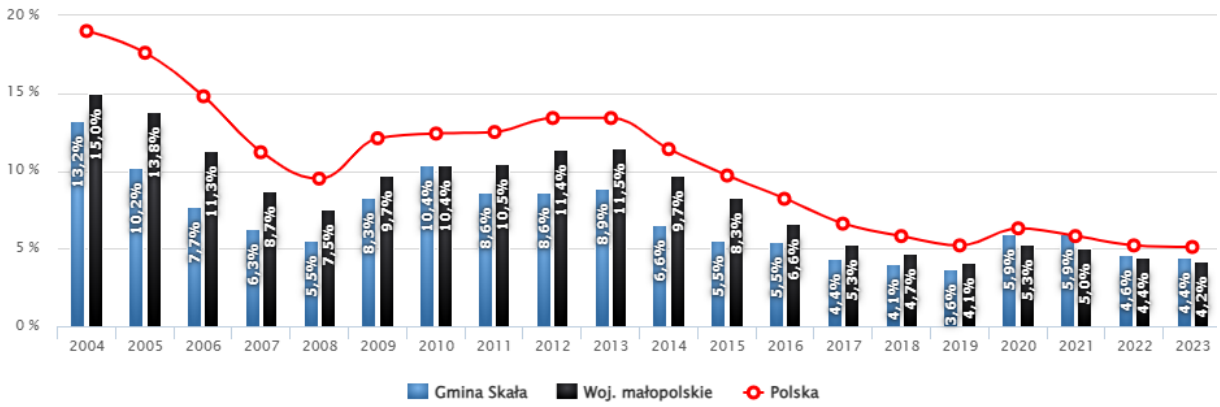

Źródło; GUS (2024)

Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

Jednostka administracyjna	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Skała w zł. (2022)
Gmina Skała	6 386,00
Województwo Małopolskie	6 825,00
Polska	6 706,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Skała w zł.

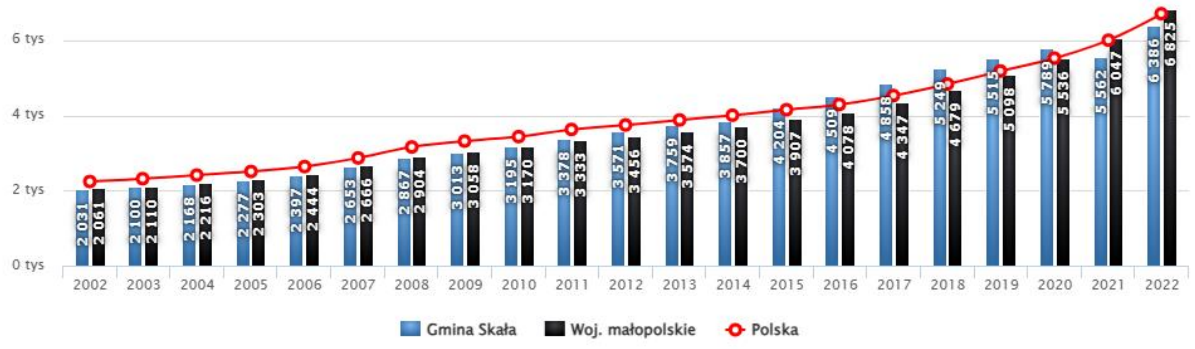

Źródło: GUS (2024).

Kondycja finansowa mieszkańców gminy

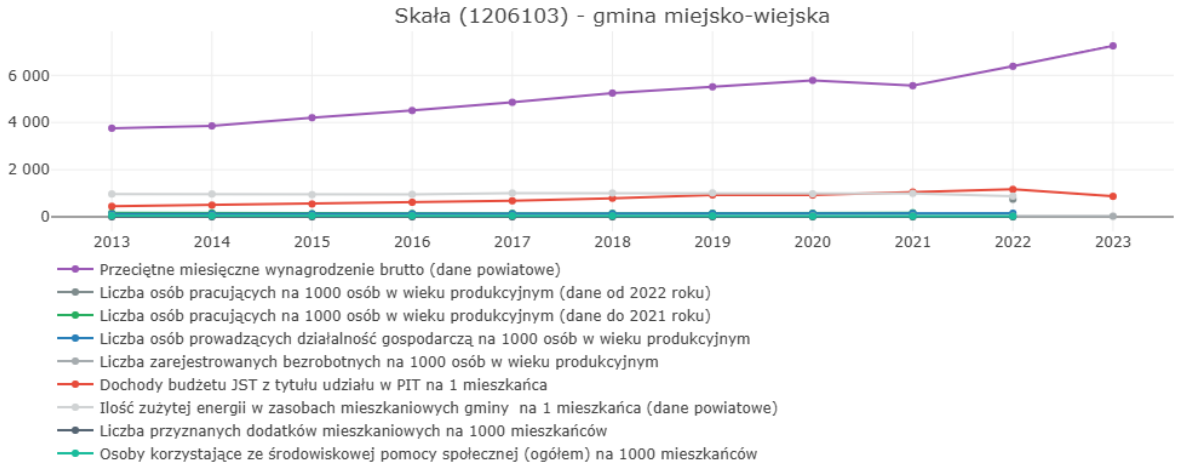

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025).

Produkcyjne grupy wieku:

Wiek przedprodukcyjny – 20,5% (w tym dla kobiet – 19,3%, dla mężczyzn – 21,7%)
Wiek produkcyjny – 59% (w tym dla kobiet – 54,9%, dla mężczyzn – 63%)
Wiek poprodukcyjny – 20,4% (w tym dla kobiet – 25,8%, dla mężczyzn – 15,2%)

Wskaźniki obciążenia demograficznego

Jednostka administracyjna	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
Gmina Skała	69,4	34,6	99,6
Województwo Małopolskie	67,1	35,0	109,4
Polska	69,0	38,2	124,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rolnictwo

Pod względem struktury użytkowania gruntów w gminie przeważają użytki rolne – ok.75% oraz lasy i grunty leśne – ok. 21%. Wśród użytków rolnych największy odsetek stanowią grunty orne – ok. 67%, sady – ok. 2%, pastwiska – ok. 1% oraz łąki – poniżej 1 %.
Tereny użytkowane rolniczo, zajmują ok. 5437 ha, co stanowi 72,6% powierzchni gminy. Grunty orne w klasach bonitacyjnych I-III zajmują 4360,7 ha. Grunty orne IV klasy bonitacyjnej zajmują 985,7 ha, grunty orne klasy V- VI zajmują 85,1 ha. Charakter gleb (duży udział frakcji pylastych), spadki terenu oraz wylesienie są przyczyną erozji.

Wśród upraw dominuje pszenica i ziemniaki, stosunkowo dużą powierzchnię zajmują owoce miękkie (tj. truskawka, malina, porzeczka jagoda kamczacka) oraz jabłka. Od kilku istotne znaczenie ma uprawa winogron i produkcja wina. W 2024 roku na terenie gminy działało 11 winnic.
Dominującym sektorem w gospodarce rolnej jest sektor indywidualny, a liczba gospodarstw rolnych wynosi ok. 1700. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego to ponad 3ha.

Strefa Aktywności Gospodarczej

W gminie od 2014 roku działa Strefa Aktywności Gospodarczej zlokalizowana w Skale przy ul. Krakowskiej (obszar przy drodze wojewódzkiej nr 794).
Firmy zlokalizowane w strefie: Firma Serafin PUH, Firma Metalplast sc, Old Wood A. Litwin, P. Brożek S.C., Vivenda, Przychodnia Weterynaryjna Paweł Mitera, Okna Krzynówek.
W chwili obecnej Gmina nie dysponuje istotnymi wolnymi terenami w ramach Strefy Aktywności Gospodarczej, do sprzedaży pozostaje jedynie jedna działka nr 3128, o powierzchni 0,0447 ha.

Sytuacja budżetowa gminy

Wydatki –78 369 109,20 zł;

- wydatki bieżące – 64 918 762,50 zł
- wydatki majątkowe – 13 450 346,70 zł

Kluczowe pozycje w **wydatkach bieżących** obejmowały:
Oświata i wychowanie (dział 801) – 30 887 039,36 zł. – m.in. funkcjonowanie systemu oświaty;
Administracja publiczna (dział 750) – 7 961 823,69 zł. – m.in. wynagrodzenia administracji;
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (dział 900) – 9 517 410,33 zł.
Pomoc społeczna (dział 852) – 3 269 175,47 zł. – m.in. zakup usług społecznych;
Rodzina (dział 855) – 4 286 966,84 zł. – m.in. świadczenia społeczne na rzecz rodziny.

Kluczowe pozycje w **wydatkach majątkowych** obejmowały:
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (dział 900) – 833 200,52 zł.
Rolnictwo i łowiectwo (dział 010) – 5 293 792,31 zł.
Transport i łączność (dział 600) – 1 409 626,10 zł.
Gospodarka mieszkaniowa (dział 700) – 568 751,74 zł.
Ochrona zdrowia (dział 851) – 300 000, 00zł.

Kluczowe wskaźniki budżetowe dla Gminy Skała – analiza w czasie

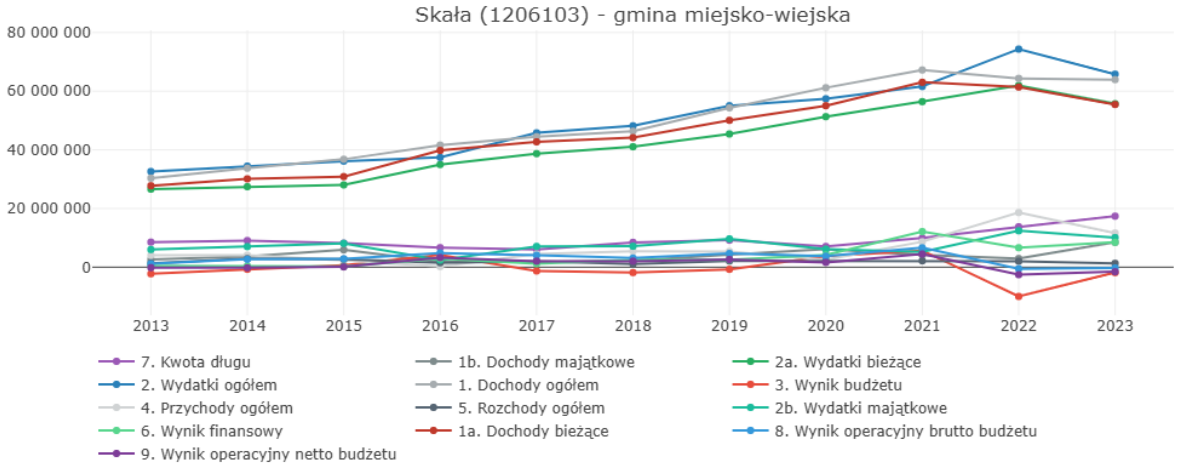

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025)

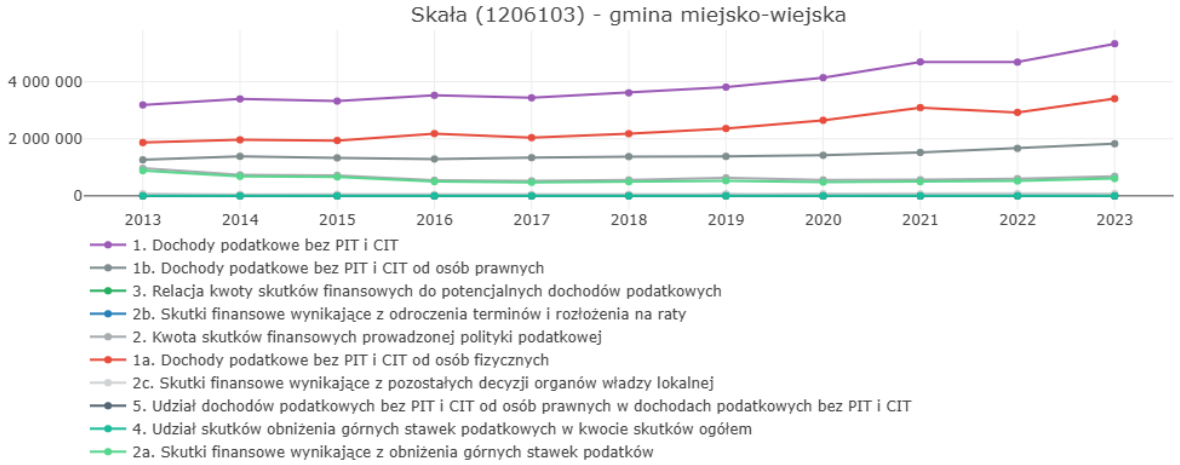

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025)

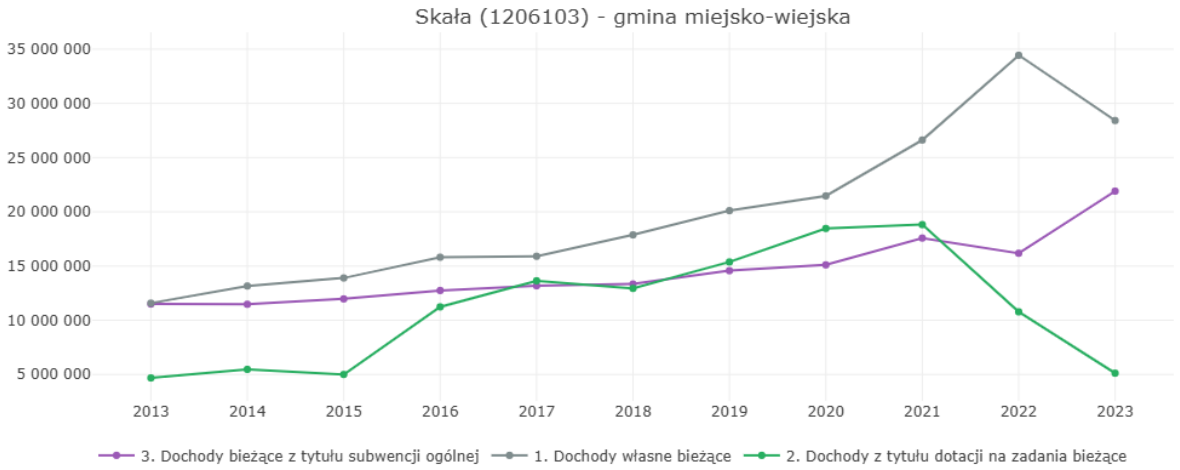

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025)

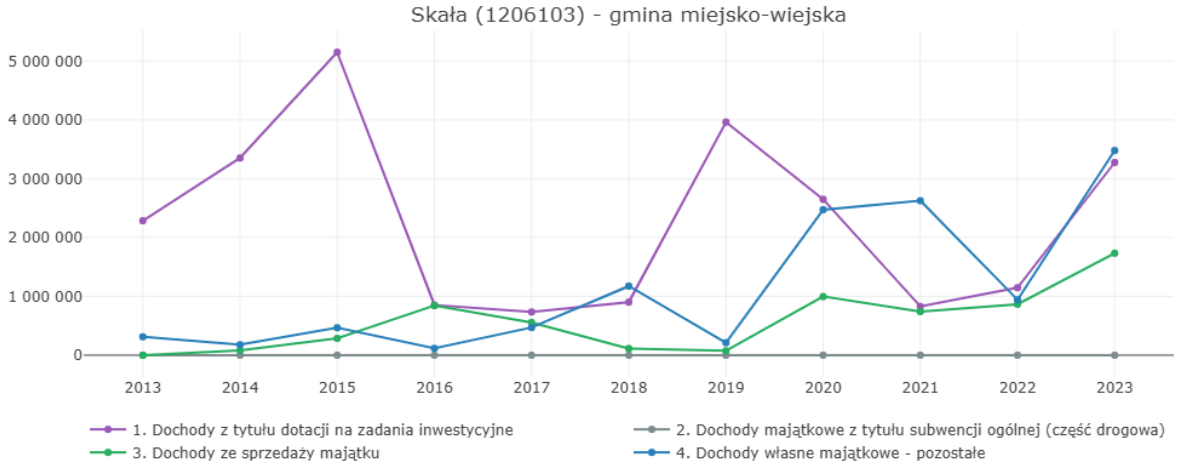

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025)

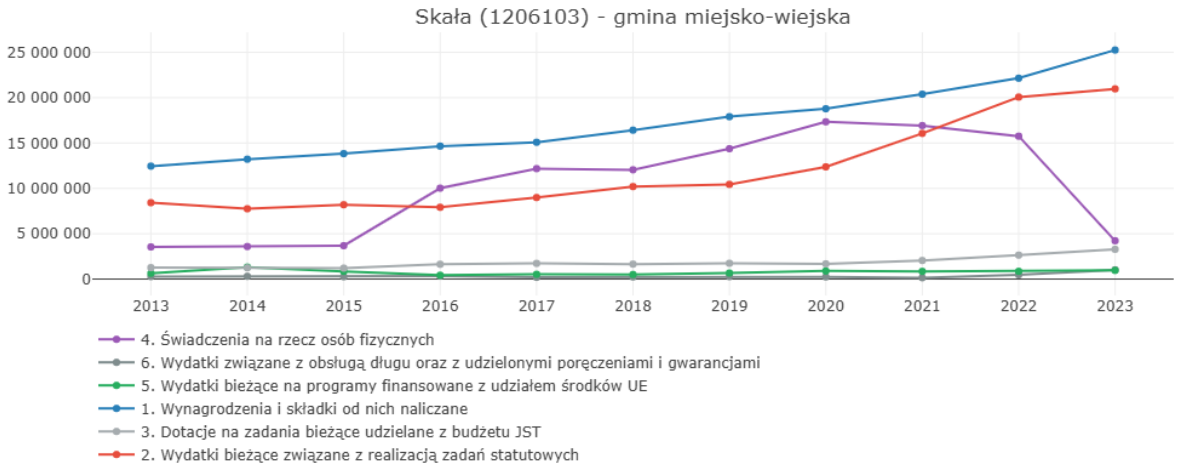

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025)

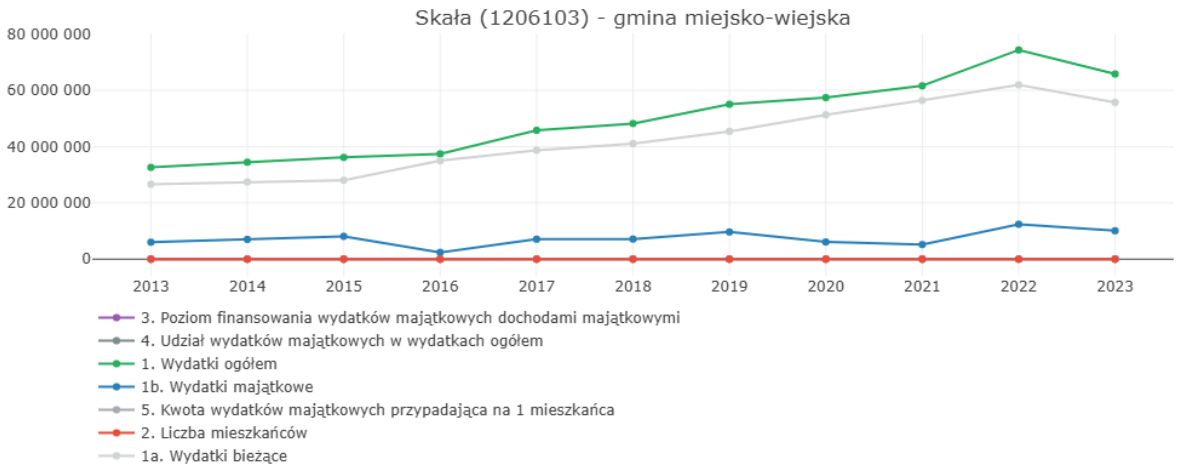

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025)

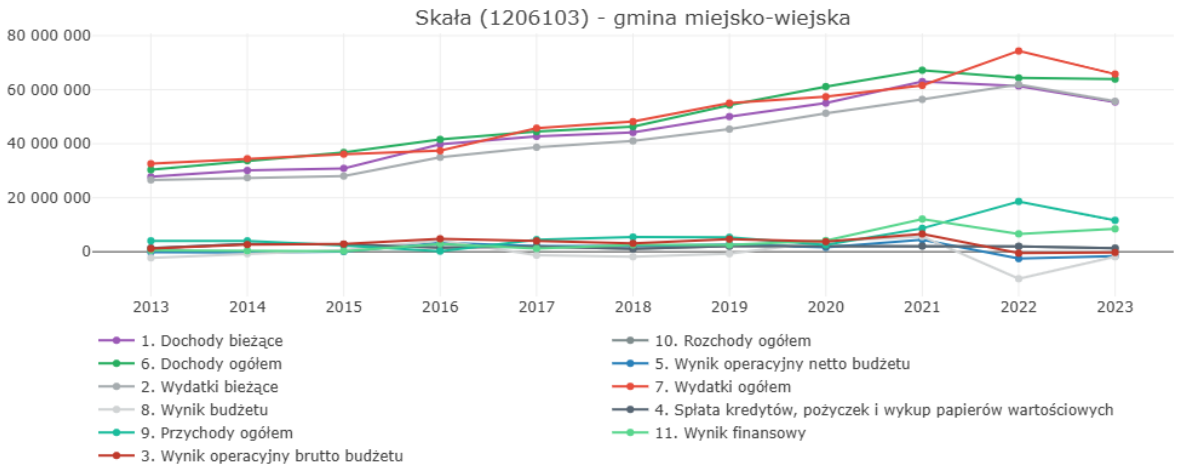

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025)

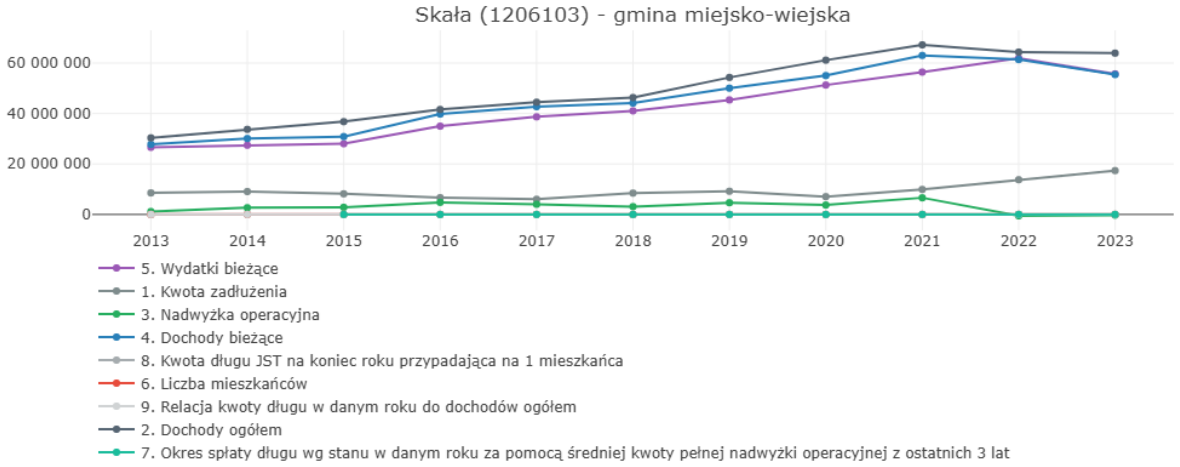

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025)

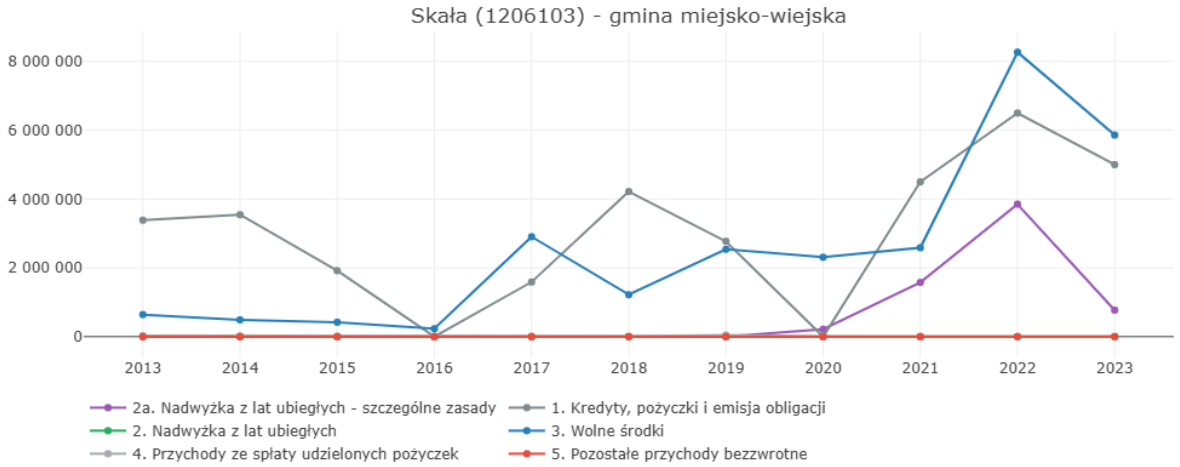

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (https://monitorrozwoju.pl/ - 2025)

Współpraca

Gmina Skała współpracuje z partnerami wewnętrznymi: Mieszkańcy, Sołtysi, Organizacje pozarządowe, Młodzieżowa Rada Miejska, seniorzy, przedsiębiorcy.
W zakresie współpracy z partnerami zewnętrznymi – kluczowi z nich to samorządy sąsiednich gmin, samorząd powiatowy i wojewódzki oraz administracja rządowa.
Gmina Skała jest partnerem instytucjonalnym zaangażowanym w następujące inicjatywy:

Otulina Podkrakowska

Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska jest organizacją zrzeszającą 10 podkrakowskich gmin: Iwanowice, Jerzmanowice – Przeginia, Kłaj, Koniusza, Krzeszowice, Myślenice, Siepraw, Skała, Słomniki oraz Sułoszowa – stanowiących otulinę Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego. Stowarzyszenie korzysta z Innego Instrumentu Terytorialnego wdrażanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021 – 2027. Stowarzyszanie w ramach swojej strategii wskazało następujące cele:

Cel strategiczny 1. Otulina Podkrakowska dbająca o wysoką jakość środowiska i dążąca do neutralności klimatycznej.

- Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury oraz racjonalne gospodarowanie wodą wraz z dostosowaniem do zmian klimatu oraz niwelowaniem ryzyka klęsk żywiołowych i katastrof.
- Cel operacyjny 1.2. Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi.
- Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie efektywności systemu komunikacyjnego oraz rozwój zrównoważonej mobilności.
- Cel operacyjny 1.4. Skuteczna ochrona i zachowanie przyrody oraz bioróżnorodności wraz z odnową.

Cel strategiczny 2. Otulina Podkrakowska przestrzenią atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty czasu wolnego, wzmacniającej jej atrakcyjność osadniczą i turystyczną.

- Cel operacyjny 2.1. Rozwój oferty oraz wzrost aktywności i uczestnictwa mieszkańców w kulturze.
- Cel operacyjny 2.2. Wykreowanie i wypromowanie zintegrowanej oraz atrakcyjnej oferty turystycznej.

Cel strategiczny 3. Otulina Podkrakowska zapewniająca dostępność wysokiej jakości usług publicznych, zorientowana na trwały, wrażliwy społecznie i terytorialnie zrównoważony rozwój.

- Cel operacyjny 3.1. Zapewnienie dostępnej, efektywnej i nowoczesnej oferty edukacyjnej.

Poszczególne samorządy mają w strategii otuliny krakowskiej wskazane zadania, na których realizację, powinny uzyskań dofinansowanie UE, po spełnieniu wymogów formalnych. W przypadku Gminy Skała są to następujące przedsięwzięcia:

Rozbudowa punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych w gminie Skała – 448 tyś euro

Rozwój i modernizacja urządzeń kanalizacyjnych i wodociągowych na terenie gminy Skała – 1 mln euro.

Dostępne, integrujące i wspierające rozwój uczniów szkoły w gminie Skała – 400 tyś euro

Nowa jakość edukacji szkolnej w gminie Skała – 172 tyś euro

Lokalna Grupa Działania NAD BIAŁĄ PRZEMSZĄ

LGD zrzesza gminy: Bolesław, Bukowno, Iwanowice, Jerzmanowice-Przeginia, Klucze, Krzeszowice, Olkusz, Skała, Sułoszowa, Trzyciąż, Wolbrom

Stowarzyszenie korzysta ze wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej UE 2024 – 2027 oraz z środków w ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021 – 2027. Stowarzyszanie w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju wskazało następujące przedsięwzięcia:

P. 1.1. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, infrastruktury kultury oraz ochrona i szerokie udostępnienie zabytków i dziedzictwa kulturowego

P.1.2. Wzmacnianie funkcji turystycznej obszaru LGD w oparciu o potencjały przyrodniczo-krajobrazowe, dziedzictwa kulturowego i produkt lokalny

P.1.3. Rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i przemysłem czasu wolnego – utworzenie nowego przedsiębiorstwa

P.1.4. Rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i przemysłem czasu wolnego - rozwój istniejącego przedsiębiorstwa

P. 2.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności i upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań ekologicznych (w tym związanych z OZE)

P.2.2. Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego

P.2.3. Zwiększenie innowacyjności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru poprzez rozwój przedsiębiorstw wpisujących się w branże wskazane w „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030”

P. 3.1. Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży

P.3.2. Rozwijanie usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

P.3.3. Kształtowanie świadomości obywatelskiej i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców LGD poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych

P.3.4. Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD

P.3.5. Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji

Stowarzyszenie dysponują kwotą 7 mln euro na wdrażanie powyższych przedsięwzięć w latach 2024 – 2025.

Gmina Skała i podmioty zlokalizowane na jej terenie jest uprawniona do ubiegania się w postępowaniach konkursowych o dofinansowanie projektów.

Klaster Energii Jurajska Kraina

Klaster Energii Jurajska Kraina to porozumienie cywilnoprawne dwóch gmin członkowskich Skała i Iwanowice prowadzone przez firmę DoEko Group Sp. z o.o.

Celem klastra energii jest zapewnienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego poprzez wspólne inwestycje dotyczące produkcji energii z OZE na potrzeby samorządów i ich mieszkańców oraz przedsiębiorców. Klaster może pozyskiwać środki zewnętrzne na swoje działania. Obecnie w klastrze działa 7 partnerów poza samorządowych: 4MAX, Bolton, Metalplast s.c., Przedsiębiorstwo Komunalne "Nad Dłubnią" sp. z o.o., F.H.C. Sanwoj Wojciech Stachura, KRAK MARFISH i F.H.P.U. WITAMINKA.

Ponadto Gmina Skała jest członkiem następujących stowarzyszeń i organizacji:

- Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski,
- Związek Gmin Jurajskich,
- LGD Jurajska Kraina,
- Unia Miasteczek,
- Lokalna Organizacja Turystyczna.

4. Obszar przestrzenny (przestrzeń, środowisko i infrastruktura)

Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Skała nie jest w całości pokryta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Plany miejscowe (z 2005 i 2018 r.) obejmują 11 sołectw: Barbarka, Gołyszyn, Minoga, Nowa Wieś, Poręba Laskowska, Przybysławice, Rzeplin, Sobiesęki, Stoki, Szczodrkowice, Zamłynie oraz Strefę Aktywności Gospodarczej w Skale.
W 2023 roku gmina opracowała nowe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Skała.
Gmina nie podjęła prac nad Planem Ogólnym.

W strukturze użytkowania terenów gminy Skała zdecydowanie przeważają tereny otwarte – ok 96% powierzchni gminy. Wśród nich dominują użytki rolne oraz tereny lasów i zadrzewień. Wśród terenów zainwestowanych, zajmujących nieco ponad 4% powierzchni gminy, dominują tereny komunikacyjne stanowiące ponad 2% powierzchni gminy a następnie tereny mieszkaniowe – 1%. Udział terenów przemysłowych to około 0,1%, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych – zaledwie 0,15%, podobnie jak nieużytków – 0,16%.

Zabudowa generalnie koncentruje się przy ważniejszych ciągach komunikacyjnych, w stosunku do obiektów chronionych i cennych przyrodniczo zachowano właściwe standardy ochrony, w szczególności dotyczy to OPN. Wymogi w zakresie ochrony dotyczące OPN i jego otuliny postrzegane są przez część mieszkańców i inwestorów jako ograniczenie.
Rozwijająca się zabudowa mieszkaniowa, ma stosunkowo skoncentrowany charakter co pozwala zapewniać dostęp do infrastruktury technicznej i komunikacyjnej – kluczowym problemem w tym zakresie pozostaje kanalizacja. W obrębie istniejącej zabudowy, szczególnie w Skale kluczowym problemem jest niska emisja.
Centralnym ośrodkiem gminy jest miasto Skała – siedziba gminy oraz miejsce zapewniające dostęp do podstawowych usług publicznych (m.in. edukacja podstawowa i średnia, zdrowie, kultura, urząd gminy, Policja, Poczta) oraz komercyjnych (obiekty handlowe, usługowe).
W poszczególnych sołectwach zapewniono dostęp do podstawowych usług publicznych (edukacja, rekreacja, bezpieczeństwo – OSP).

Bliskość metropolii krakowskiej sprawia, że Kraków stanowi ośrodek zaspokajający potrzeby mieszkańców najwyższym poziomie hierarchii usług.

Tereny zabudowane w Gminie Skała

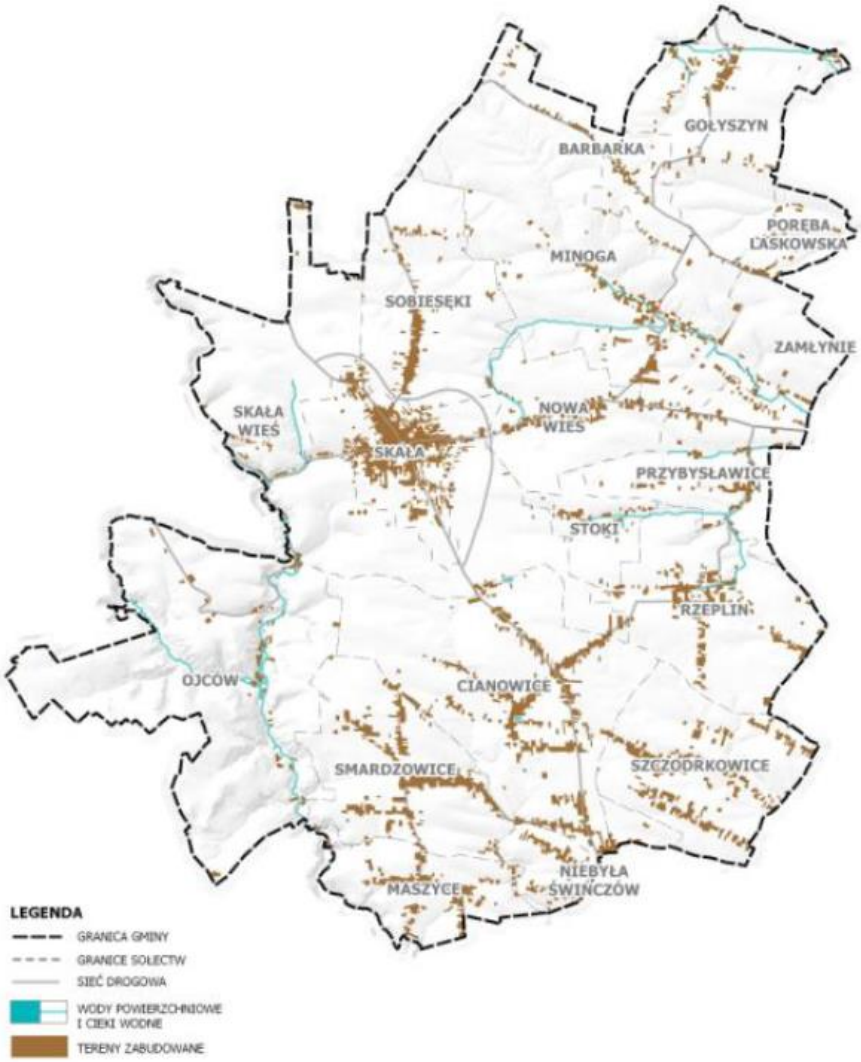

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Skała (2023)

W gminie Skała dominuje indywidualne budownictwo mieszkaniowe, w większości zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Zabudowa wielorodzinna skupiona jest głównie wokół centrum miasta Skała, gdzie historyczna zabudowa przeplata się z budynkami współczesnymi.
Wsie charakteryzują się występowaniem zabudowy zagrodowej o różnej formie, która współistnieje z budynkami jednorodzinnymi.

Obszary chronione

Gmina Skała leży w południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej zwanej Jurą, obejmującej swym zasięgiem teren Ojcowskiego Parku Narodowego i Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego. Prawie 44 % powierzchni Gminy stanowią obszary prawnie chronione, co stawia Gminę Skała na piątym miejscu wśród gmin powiatu krakowskiego (wskaźnik dla powiatu krakowskiego to około 30 %).

W Gminie Skała występują cenne gatunki roślin i zwierząt, które umieszczone są na listach prawnie chronionych gatunków. Występują one głównie na terenach objętych rozmaitymi formami przestrzennymi ochrony przyrody m.in. na obszarze Natura 2000 „Dolina Prądnika", na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego i Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego

Na terenie gminy występują następujące obszary chronione:

lp.	Kod	Forma ochrony	Nazwa
1	PL.ZIPOP.1393.PN.1	park narodowy	Ojcowski Park Narodowy
2	PL.ZIPOP.1393.PK.4	park krajobrazowy	Dłubniański Park Krajobrazowy
3	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH120004.H	obszar natura 2000	Dolina Prądnika
4	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.503	pomnik przyrody	Bez nazwy
5	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.504	pomnik przyrody	Bez nazwy
6	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.505	pomnik przyrody	Bez nazwy
7	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.506	pomnik przyrody	Aleja Kasztanowcowa
8	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.507	pomnik przyrody	Bez nazwy
9	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.508	pomnik przyrody	Bez nazwy
10	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.509	pomnik przyrody	Bez nazwy
11	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.510	pomnik przyrody	Bez nazwy
12	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.511	pomnik przyrody	Bez nazwy
13	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.512	pomnik przyrody	Lipa Kościuszki
14	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.514	pomnik przyrody	Bez nazwy
15	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.515	pomnik przyrody	Bez nazwy
16	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.516	pomnik przyrody	źródło Minożki
17	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.517	pomnik przyrody	źródło Lubawki i Minożki
18	PL.ZIPOP.1393.PP.1206103.518	pomnik przyrody	Aleja Jesionowa

Źródło: https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP (odczyt z dnia: 10 stycznia 2025 r.)

Krajowa sieć ekologiczna ECONET–PL - obszar Gminy Skała znajduje się w granicach korytarza ekologicznego w obszarach węzłowych o znaczeniu krajowym (Obszar Krakowski), jak i międzynarodowym (Jura Krakowsko-Częstochowska).

Obszary chronione gmina Skała

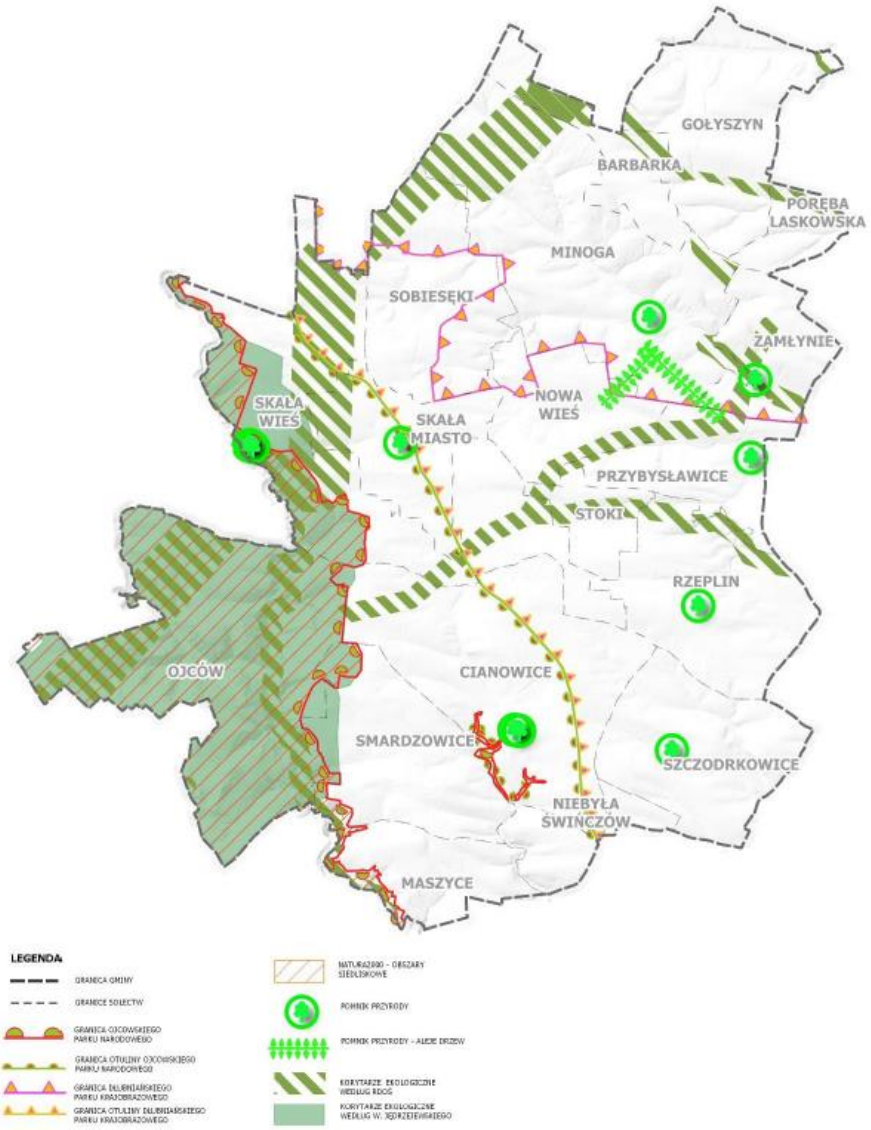

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (2023).

Wody

Główna część Gminy Skała położona jest na wododziale między dorzeczami Prądnika i Dłubni. Zachodnia część gminy należy do zlewni Prądnika i Sąspówki. Wschodnia część gminy jest odwadniana przez Minożkę oraz jej dopływ, Lubawkę. Wymienionym potokom dostarczają wodę źródła z terenu OPN, z Minogi oraz ze Skały. Źródła są naturalnymi wypływami wód podziemnych i charakteryzują się dużą czystością wód i niską temperaturą. W stosunkach wodnych panujących na terenie Gminy Skała istotną rolę odgrywają także podmokłe łąki oraz kilkanaście stawów rybnych.

Zgodnie z Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023, poz. 300) teren gminy Skała znajduje się w zasięgu trzech Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), których charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) położonych w granicach Gminy Skała

Symbol JCWP	Nazwa	Stan ogólny	Cel środowiskowy	Kategorie działań
RW200006213699	Rudawa	Zły stan wód	stan ekologiczny – dobry stan chemiczny – dobry lub poniżej dobrego	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków; gospodarka ściekowa; ograniczenie zanieczyszczeń z rolnictwa; poprawa warunków dla obszarów chronionych.
RW200006213769	Dłubnia	Zły stan wód	potencjał ekologiczny - dobry stan chemiczny – dobry lub poniżej dobrego	Gospodarka ściekowa; ograniczenie zanieczyszczeń z rolnictwa; poprawa warunków dla obszarów chronionych; poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków.
RW200006213749	Prądnik	Zły stan wód	potencjał ekologiczny – dobry stan chemiczny – dobry	Zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków; poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków; poprawa warunków dla obszarów chronionych; gospodarka ściekowa; ograniczenie zanieczyszczeń z rolnictwa.

Źródło: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyki JCWP.

Zagrożeniami dla wód podziemnych są zanieczyszczenia obszarowe, spowodowane m.in. poprzez: stosowanie nadmiernych dawek nawozów mineralnych oraz chemicznych środków ochrony roślin w rolnictwie i leśnictwie oraz przez infiltrację do gruntu ścieków z nieszczelnych zbiorników ściekowych.

Wody podziemne

Granica gminy obejmuje Jednolite Części Wód Podziemnych o nr JCWPd 131, które leżą w całości w województwie małopolskim. Położona jest w obrębie 5 powiatów: olkuskiego, miechowskiego, chrzanowskiego, krakowskiego oraz Miasta Kraków. Zajmuje on powierzchnię 834,5 km2, leży w dorzeczu Wisły, a głównymi zlewniami są I-rzędowa Wisła oraz Rudawa, Prądnik i Dłubnia.

Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) położonych w granicach Gminy Skała

Symbol JCWPd	Stan ogólny	Cel środowiskowy	Kategorie działań
GW2000131	stan chemiczny – dobry stan ilościowy – dobry stan ogólny – dobry	stan chemiczny – dobry stan ilościowy – dobry	Inne – administracyjne – ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)

Źródło: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyki JCWPd.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Obszar Gminy Skała zalicza się do najzasobniejszych w województwie małopolskim w wody podziemne. Decydują o tym zasobne w wodę formacje skalne górnej jury oraz kredy i związane z nimi dwa główne zbiorniki wód podziemnych.

Zbiornik GZWP nr 326 "Zbiornik Częstochowa (E)" – obejmuje obszar wychodni formacji jurajskiej pod zróżnicowanym, głównie przepuszczalnym nadkładem czwartorzędowym. Jest to przepływowy, odkryty, szczelinowo-krasowo-porowy zbiornik zbudowany z różnych litologicznie typów wapieni. Na skutek braku izolacji wody tego zbiornika łatwo ulegają degradacji. Główne zagrożenie pochodzi ze strony intensywnej gospodarki rolnej oraz innych zanieczyszczeń wielkoprzestrzennych.

Zbiornik GZWP nr 409 "Niecka Miechowska (SE)" – poziomem użytkowym jest kredowe piętro wodonośne związane z poziomem piaszczysto-piaskowcowo-zlepieńcowatych utworów oraz poziom spękanych margli, opok, wapieni i gez. Woda z głębszych ujęć jest dobrej jakości. Zbiornik posiada jeszcze znaczne rezerwy zasobów do wykorzystania. Z uwagi na brak lub niewielką miąższość utworów izolujących kredowy horyzont wodonośny, większa część powierzchni zbiornika to obszary zagrożone i silnie zagrożone zanieczyszczeniem. Największym problemem, stwarzającym potencjalne zagrożenie dla jakości wód, jest niski stopień skanalizowania wsi na terenie zbiornika.

Zagrożenie powodziowe

Warunki hydrologiczne oraz położenie gminy sprawiają, że zagrożenie powodziowe jest tutaj znikome. Na występowanie krótkotrwałych podtopień narażone są tereny znajdujące się w dolinie rzeki Prądnik, w tym sołectwo Ojców i przysiółek Grodzisko oraz w niewielkim stopniu tereny wzdłuż potoku Minóżka, w tym wieś Minoga i Zamłynie. Zagrożenie podtopieniami występuje głównie przy wzmożonych opadach i roztopach.

Na terenie gminy nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, o których mowa w art. 169 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ani obszary, o których mowa w art. 16 pkt 34 lit. c) ustawy Prawo wodne, nie ma też zastosowania art. 16 pkt 34 lit. d) wspomnianej ustawy.
Zgodnie z zapisami Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, który został przyjęty na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. (Dz.U.2022.2739), na terenie gminy Skała przewidziano zadanie „…….

Zagrożenie suszą

Zgodnie z zapisami Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) na lata 2021-2027, przyjętego na mocy Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021r.(Dz. U. 2021r. poz. 1615) Poziomy zagrożenia suszą (w czterostopniowej skali - słabe, umiarkowane, silne i ekstremalne) na terenie gminy Skała przyjmują następujące stany:

- zagrożenie suszą atmosferyczną: umiarkowane, silne,
- zagrożenie suszą rolniczą: słabe,
- zagrożenie suszą hydrologiczną: silne,
- zagrożenie suszą hydrogeologiczną: umiarkowane,
- łączne zagrożenie suszą: umiarkowane.

Ojcowski Park Narodowy

Ojcowski Park Narodowy został utworzony w 1956 r. Jego obecna powierzchnia to 2 145,62 ha, z czego 1 222,6 ha leży na terenie Gminy Skała). Powierzchnia strefy ochronnej (otuliny parku) wynosi 6 777 ha.

OPN obejmuje południową część Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej i jest najmniejszym parkiem w Polsce. Ścisłą ochroną objęte jest 251 ha powierzchni parku. Podłożem geologicznym Parku są wapienie jurajskie, w których woda wymyła głębokie wąwozy o stromych ścianach i skały o przedziwnych kształtach. Na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego znajdują się sławne ostańce: Brama Krakowska, Maczuga Herkulesa, Skamieniały Wędrowiec i Igła Deotymy. Skały Parku kryją także około 400 jaskiń m.in: Grota Łokietka, Jaskinia Ciemna i Zbójecka. Spośród wielu występujących na terenie parku zwierząt najbardziej charakterystycznymi dla tego rejonu są nietoperze, żyje tu ich 15 gatunków. Na granicach parku znalazły się także renesansowy zamek w Pieskowej Skale (oddział Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu) oraz ruiny gotyckiego zamku w Ojcowie.

Szacuje się, że OPN odwiedza corocznie od 400 do 500 tyś. turystów.

Dłubiański Park Krajobrazowy

„Dłubniański Park Krajobrazowy" został utworzony w 1981 r. jego powierzchnia wynosi 10 959,6 ha, z czego 2 048,2 ha leży na terenie Gminy Skała. Powierzchnia otuliny parku wynosi 11 684,7 ha.

Drogi

Struktura sieci drogowej w gminie opiera się na dwóch drogach wojewódzkich: 773 oraz 794, które rozprowadzają ruch pojazdów w kierunkach wschód-zachód i północ-południe oraz obwodnicy Skały (wpisana w ciąg drogi wojewódzkiej nr 794).

Na terenie gminy, wyróżnić możemy następujących zarządców dróg:
− wojewódzkich – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie;
− powiatowych – Zarząd Dróg Powiatu Krakowskiego;
− gminnych – Burmistrz Miasta i Gminy Skała.
Gminny system drogowy (wyłączając drogi dojazdowe i wewnętrzne) ma około 128,901 km
Na szkieletowy układ komunikacyjny gminy Skała składają się następujące drogi:
klasy głównej – drogi wojewódzkie 794 i 773 łączna długość to 20,838 km
klasy zbiorczej – drogi powiatowe, łączna długość to 27,977 km
klasy lokalnej – drogi gminne i lokalne, łączna długość to 80,086 km.

Widoczna jest dysproporcja w uporządkowaniu oraz ilości dróg pomiędzy wschodnią, zurbanizowaną, a zachodnią częścią gminy, gdzie naturalną barierą dla rozwoju sieci drogowej jest Ojcowski Park Narodowy.

Transport

Transport zbiorowy

Przez teren gminy Skała nie przebiegają żadne linie kolejowe, najbliższy przystanek w ramach Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej znajduje się w Słomnikach (18 km).

Skała znajduje się w II Strefie Aglomeracyjnej, która obejmuje terytoria Miast i Gminy, które przystąpiły do porozumienia w sprawie publicznego transportu zbiorowego. Na trasie linii nr 267 obsługiwanej przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne S.A. w Krakowie, w obrębie gminy Skała zlokalizowanych jest 9 przystanków autobusowych.

Dodatkowo komunikację publiczną realizują prywatne przedsiębiorstwa oferujące przewóz osób na podstawie zezwoleń wydawanych przez Starostwo Powiatowe w Krakowie. Oferta działających przewoźników jest obszerna i zapewnia transport zarówno na terenie całej gminy jak również na liniach międzymiastowych.

Poza przewozami osób, prywatne firmy transportowe realizują dodatkowo usługę przewozu dzieci do szkół.

Infrastruktura rowerowa

Na terenie gminy znajdują się 4 szlaki rowerowe: szlak Dłubni, szlak Wierzchowice – Gacki, szlak pętla wokół Pieskowej Skały oraz szlak rowerowy okrężny gminy Zielonki.

Istniejące szlaki rowerowe na terenie gminy Skała nie stanowią spójnego systemu komunikacyjnego

Przez gminę przebiegać będzie trasa rowerowa VeloPrądnik biegnąca z północy na południe przez Ojcowski Park Narodowy. Łączna długość trasy VeloPrądnik na terenie gminy Skała to około 7 km.

Parkingi

Na system parkingowy gminy składają się parking na Placu Konstytucji 3-go Maja, ul. Rynek (obok budynku Urzędu Miasta), Parking przy Zespole Szkół w Skale, parking pod Zamkiem w Ojcowie, parking na Złotej górze oraz parkingi w liniach rozgraniczających dróg.

Dostępna obecnie liczba miejsc parkingowych jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb lokalnej społeczności oraz turystów.

Wodociągi

Sieć wodociągowa w gminie Skała jest dobrze rozbudowana. W 2024 r. łączna długość sieci rozdzielczej to około 126 km. Liczba przyłączy to ponad 4 000 szt.
Głównymi źródłami zaopatrzenia w wodę są studnie głębinowe o głębokości 40 - 100 metrów. Wspólne ujęcie wody (cztery studnie głębinowe) w Minodze mają Skała, Minoga, Nowa Wieś, Przybysławice, Sobiesęki, Zamłynie i Grodzisko. Miejscowości Barbarka, Gołyszyn i Poręba Laskowska mają ujęcia wody ze studni głębinowych w Barbarce i Porębie Laskowskiej. Miejscowości Cianowice, Smardzowice, Niebyła-Świńczów i Maszyce zasilane są w wodę z ujęć zlokalizowanych w Cianowicach i Smardzowicach, a miejscowości Rzeplin i Szczodrkowice z ujęcia w Rzeplinie. Miejscowość Ojców zasilana jest z ujęcia zlokalizowanego w studni napływowej ze źródła Św. Jana.
Gmina Skała korzysta z dwóch ujęć wód powierzchniowych :
− ujęcie wody powierzchniowej z rzeki Dłubni w km 10+960 w miejscowości Raciborowice,
− ujęcie wody powierzchniowej z rzeki Rudawy, wraz ze strefą ochronną ustanowioną.

Kanalizacja

Na terenie gminy Skała funkcjonuje sieć kanalizacyjna o długości ok. 130 km (od 2010 r. jej długość zwiększyła się ponad dwukrotnie). Liczba osób korzystających z kanalizacji sanitarnej wzrosła przekracza 7 tyś. Pozostali mieszkańcy gminy ścieki socjalno-bytowe do bezodpływowych zbiorników lub przydomowych oczyszczalni.
Ścieki są odprowadzane do jednej z dwóch oczyszczalni.
Oczyszczalnia ścieków w Nowej Wsi - mechaniczno – biologiczna z tlenową stabilizacją osadu. Oczyszczalnia wymaga rozbudowy
Oczyszczalnia ścieków w Ojcowie. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna. Oczyszczalnia wymaga gruntownej modernizacji technologicznej.

Energia

Zaopatrzenie odbiorców z terenu Gminy Skała w energię elektryczną odbywa się poprzez zlokalizowaną w Skale rozdzielnię średniego napięcia zasilaną z GPZ „Słomniki”.
Poszczególni odbiorcy zaopatrywani są w energię elektryczną ze stacji transformatorowych 15/0,4 kV. Układ sieci jak również rozmieszczenie stacji transformatorowych dostosowany jest do aktualnych potrzeb w zakresie zapotrzebowania na energię elektryczną.
Planowana jest budowa stacji elektroenergetycznej 110/15kV Skała wraz z liniami zasilającymi 110kV.

Część mieszkańców w ramach rozwiązań producenckich posiada instalacje OZE – głównie zestawy paneli fotowoltaicznych lub instalacje solarne.
Na terenie gminy nie występują inne niż prosumenckie instalacje OZE.
Gmina jest członkiem klastra energetycznego – jednak obecnie klaster nie posiada, ani nie buduje żadnych Odnawialnych Źródeł Energii.

Potrzeby grzewcze w gminie zaspokajane są poprzez indywidualne kotłownie domowe wykorzystujcie paliwa stałe węgiel/drewno oraz gaz. W przypadku części budynków ogrzewanie jest zapewnione poprzez wykorzystanie pomp ciepła, najczęściej współpracujących z instalacjami OZE.
Na obszarze gminy Skała znajduje się gazociąg wysokiego ciśnienia DN500 PN63 relacji Łukanowice-Śledziejowice-Zederman oraz gazociągi średnioprężne rozprowadzające gaz do poszczególnych miejscowości.

Niska emisja

Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest na terenie gminy głównie tzw. niska emisja, która obejmuje emisję z palenisk domowych, małych kotłowni, firm oraz ruchu samochodowego.
Niska emisja zanieczyszczeń znajduje odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego głównie w sezonie grzewczym. Czynnikiem kształtującym stan powietrza w gminie jest również napływ zanieczyszczeń spoza jej granic. W przypadku miasta Skała istotnym czynnikiem negatywnie wpływającym na jakość powietrza jest gęsta zabudowa i ograniczone możliwości przewietrzania terenu.

Telekomunikacja

Na terenie Gminy zlokalizowanych jest 8 stacji przekaźnikowych różnych operatorów zapewniających dostęp do sieci komórkowej, dostępna jest także sieć światłowodowa, która obejmuje praktycznie całą gminę. W pojedynczych przypadkach ze względów technicznych nie jest możliwe doprowadzenie światłowodów do części posesji.

Lasy

Lesistość gminy Skała w 2020 roku wyniosła 20,4% i od 7 lat pozostaje niezmienna. Powierzchnia wszystkich gruntów leśnych w Gminie Skała wynosi ok. 1 540 ha, co oznacza lesistość na poziomie przekraczającym 20%.

Największe obszary leśne znajdują się we wsiach: Ojców – gdzie znajduje się Ojcowski Park Narodowy, Minoga, Barbarka i Gołyszyn. Lasy są pod nadzorem Nadleśnictwa Miechów.

Odpady

Odpady komunalne na terenie Gminy Skała powstają głównie w gospodarstwach domowych, z działalności gospodarczej oraz z koszy ulicznych i przystanków autobusowych.

Na terenie Gminy Skała na bazie magazynowej Cegielnia funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Odpady dostarczone do PSZOK-u przyjmowane są bezpłatnie tylko od mieszkańców Gminy Skała.

Zabytki

W Cianowicach:

Zespół dworski: dwór, park, około 1890 r., nr A-459; [A-619/M]

W Gołyszynie

Zespół dworski: dwór, spichlerz, park, 2 ćw. XIX w., A-452; [A-614/M]

W Minodze

Kościół par. p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny; dzwonnica, kostnica, ogrodzenie z 1736 r. A-204; [A-280/M

Zespół dworski: dwór, kuchnia, brama północna, relikt bramy południowej, rządcówka, stajnia, obora, park, kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena; 1859 r A-470; [A-606/M]

Spichlerz podworski, 1794r. [A-52/M]

W Ojcowie:

Kaplica p.w. św. Józefa z wyposażeniem, otoczenie, 1901 r., A-694; [A-378/M]

Zamek, najbliższe otoczenie, XIII w., 2 poł. XIV w., 1660 r., 546; [A-1235/M]

Hotel „Pod Kazimierzem”, Początki obiektu sięgają 1885 r., A-525; [A-579/M]

Hotel „Pod Łokietkiem”, Ok.1860 r., A-530; [A-584/M]

Willa „Jadwiga”, 1910 r., A-552; [A-549/M]

Willa „Pod Berłem”, 1885 r., A-553; [A-550/M]

Willa „Pod Koroną”, Ok.1910 r., A-551; [A-548/M]

Willa „Serdeczna”, koniec XIX w., A-554; [A-551/M]

Willa „Słoneczna”, 1903 r., A-129/M

Willa „Zawiszówka”, otoczenie, XIX / XX w., A-652;
Willa Grzybowskich XIX / XX w., A-526; [A-580/M]
Zespół domów „Opalówki”, 1875 r. / 1885 r., A-418; [A-638/M]
Willa „Lenartówka”, Lata 1934 – 36, [A-1560/M]

W Rzeplinie

Zespół dworski: dwór, park, ok. poł. XIX w., A-479; [A-610/M]

W Skale

Kościół par. p.w. św. Mikołaja, dzwonnica, drzewostan, XIX w., A-228; [A-286/M]
Dom ul. Wolbromska 15, 1914 r., A-718; [A-413/M

W Skale – Grodzisku

Zespół kościoła p.w. Wniebowzięcia NPMarii: kościół, ogrodzenie z bramkami, posągami i figurą św. Klary na kolumnie i budynkiem mieszkalnym, bramka i obelisk w kształcie słonia, pustelnia bł. Salomei, groty, drzewostan, XVII w., XVIII w., ok.1900 r., A-72; [A-259/M]
Młyn i tartak wodny, 1856 r., 636; [A-1332/M]

W Smardzowicach:

Zespół kościoła par. p.w. MB Różańcowej i św. Małgorzaty: kościół z ogrodzeniem, plebania, otoczenie z drzewostanem i stawem, ok. 1918 r., A-728; [A-386/M]
Dwór z otoczeniem, 1933 r., A-593; [A-513/M]

147 obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków
Domy, zabudowania gospodarcze, cmentarze, figurki i krzyże

Obiekty sakralne:

Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja w Skale,
Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Różańcowej w Smardzowicach,
Kaplica katechetyczna p.w. Miłosierdzia Bożego w Szczodrkowicach,
Kaplica p.w. Józefa Robotnika tzw. kaplica na wodzie w Ojcowie,
Kościół parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Minodze,
Zespół Kościoła Pielgrzymkowego - obecnie filia pw. Wniebowzięcia NMP w Skale Grodzisku.

5. Gmina Skała na tle Powiatu Krakowskiego

Gmina Skała to jedna z 17 gmin powiatu krakowskiego – ziemskiego. Poniżej zamieszczono podstawowe dane obrazujące sytuację Gminy Skała na tle pozostałych gmin powiatu.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ludność [osoba]	10556	10579	10911	10964	10942	10954

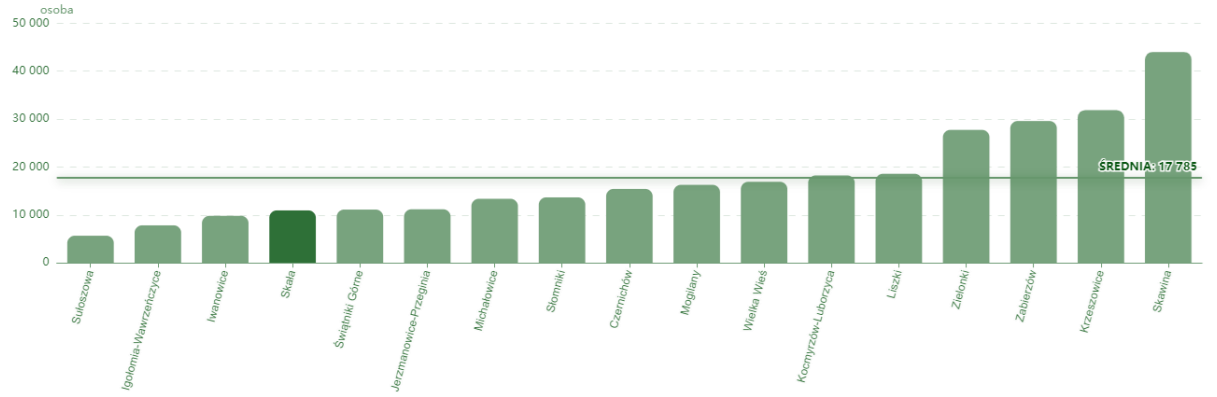

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gęstość zaludnienia [osoba/km²]	141	141	146	147	146	146

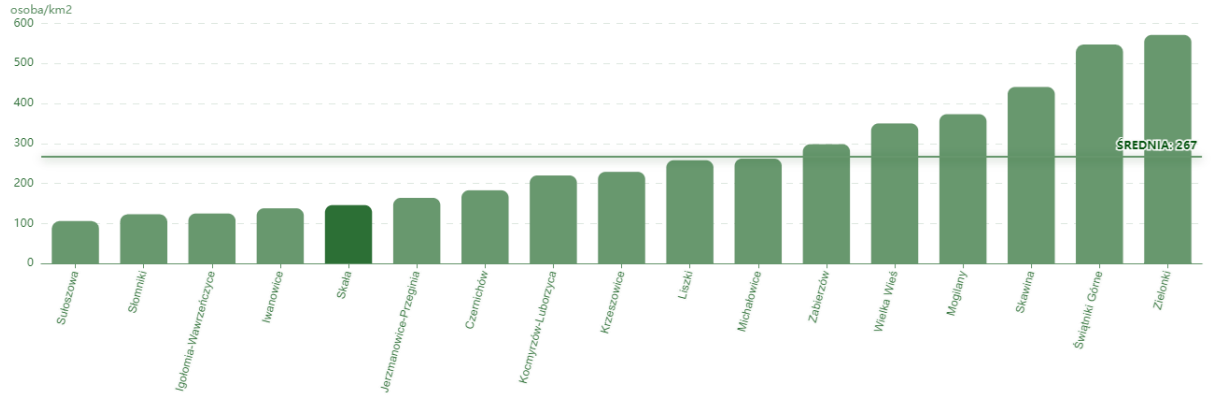

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kobiety na 100 mężczyzn [osoba]	98	98	98	98	97	97

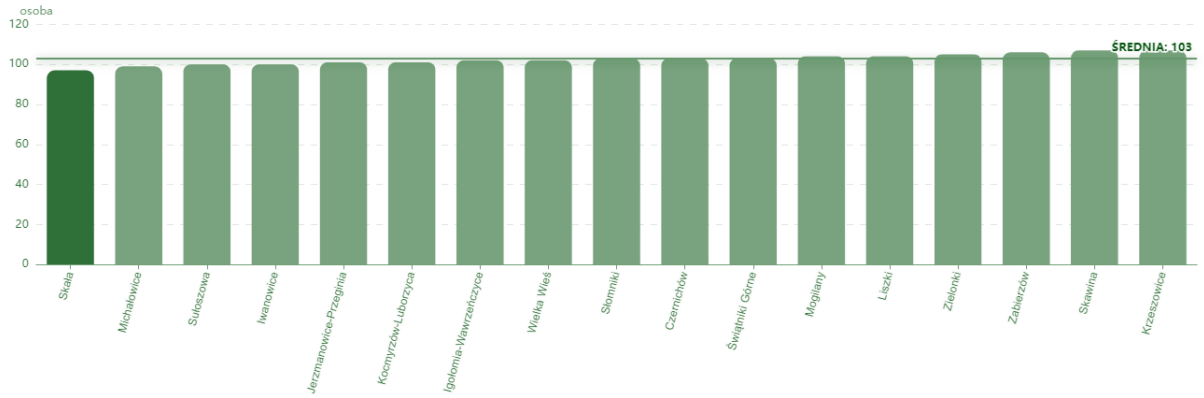

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym [osoba]	64,1	65,5	67,9	69,4	70	69,8

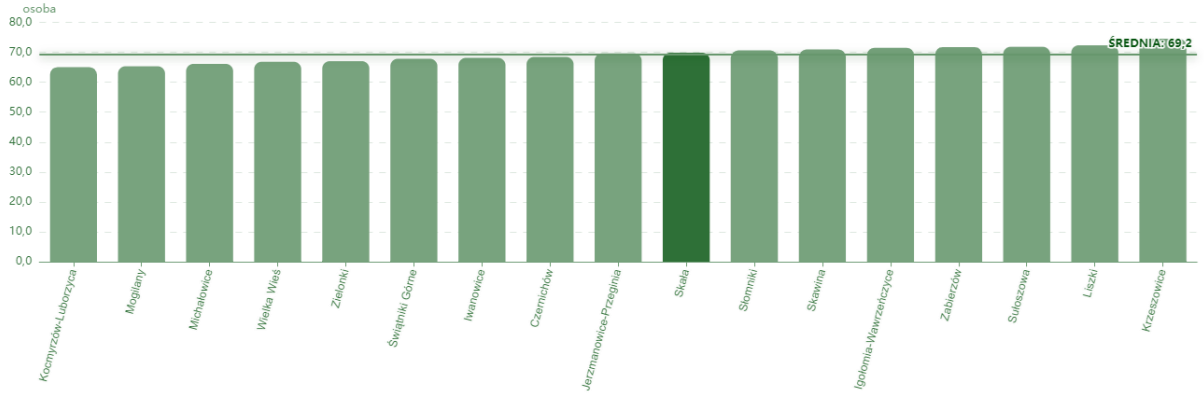

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca [zł]	4401,69	5133,01	5582,68	6158,69	5872,09	5839,94

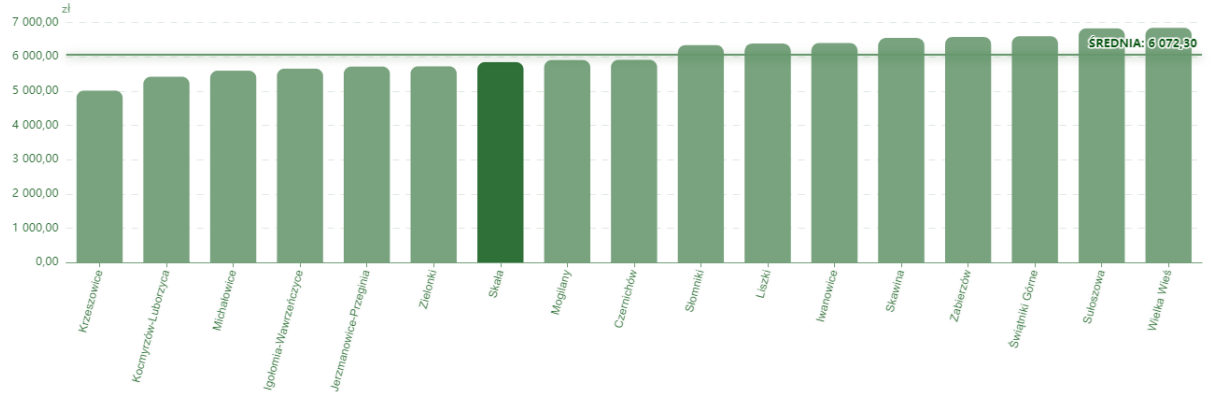

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca [zł]	4577,23	5202,88	5240,39	5642,78	6783,37	6009,12

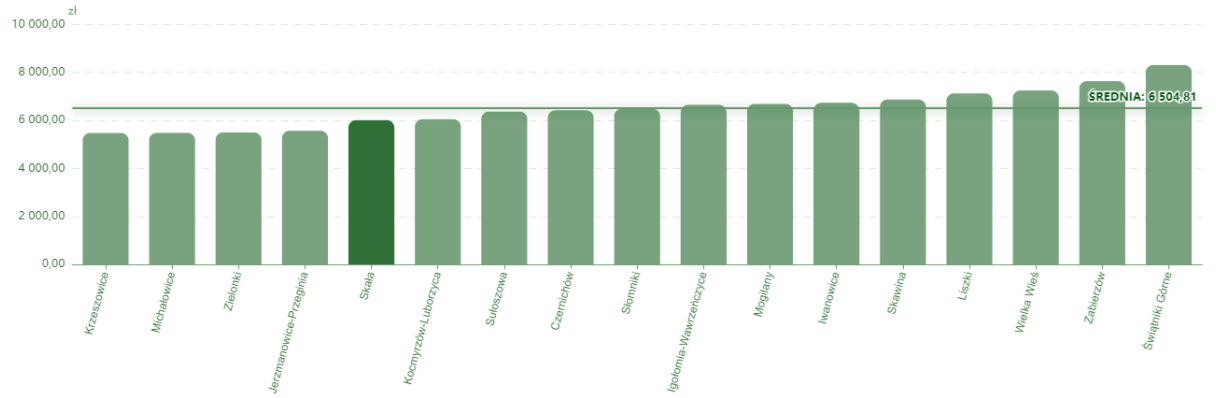

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Turystyczne obiekty noclegowe [ob.]	3	3	3	4	3	3

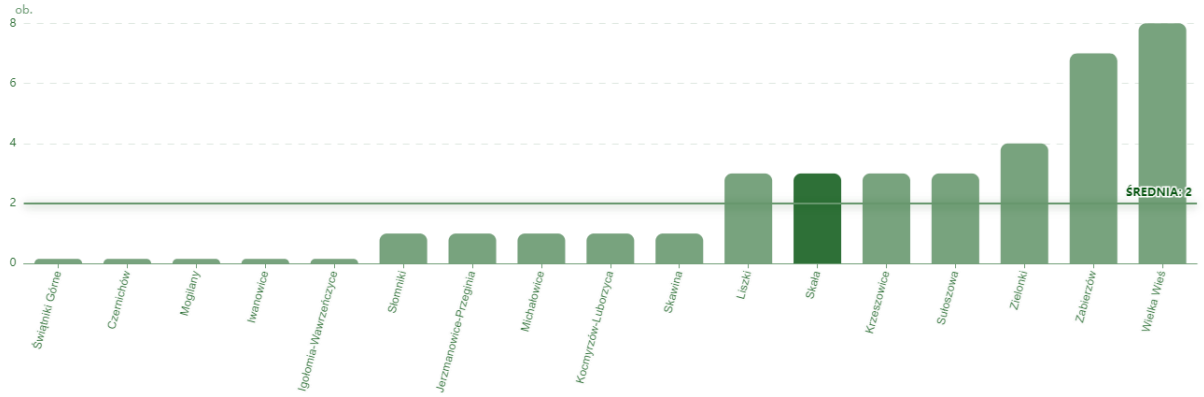

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności [szt.]	39,9	24,6	21,9	42,1	42,9	30,1

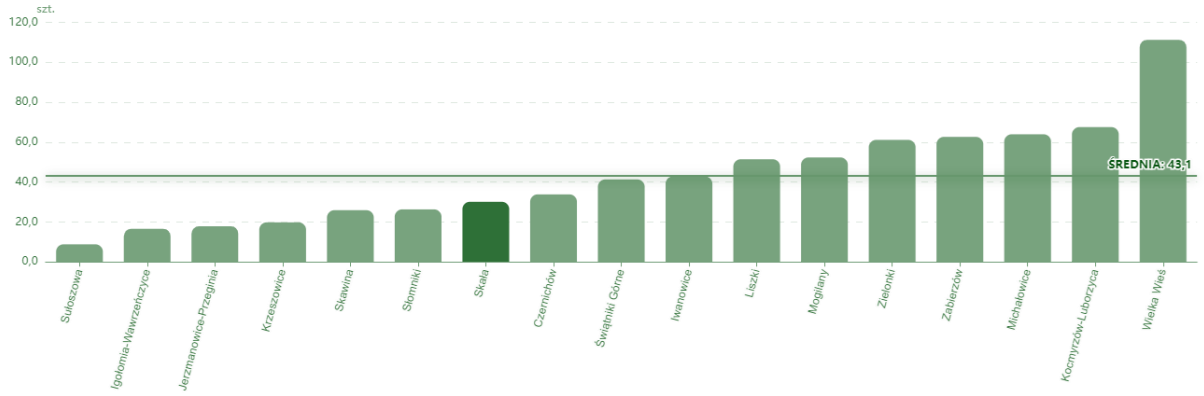

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pracujący na 1000 ludności [osoba]	89	91	91	100	(.)	(.)

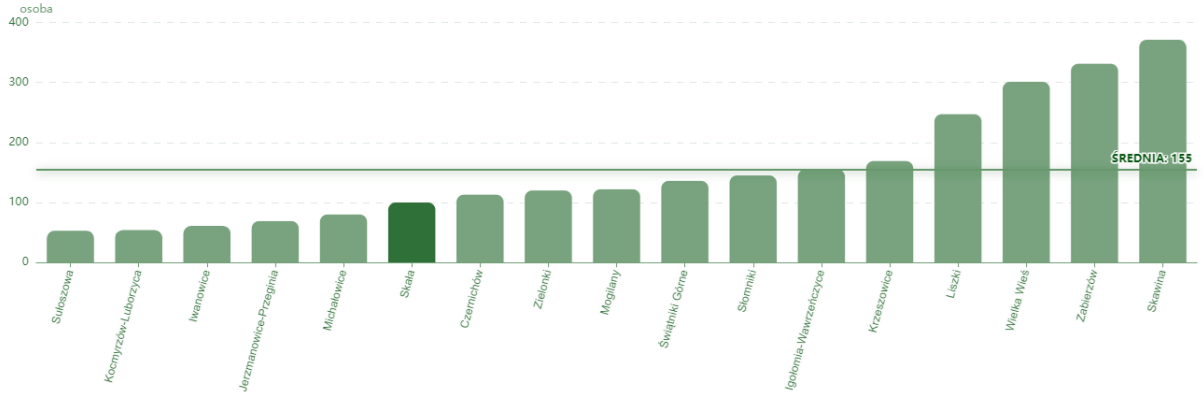

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	2,5	2,3	3,7	3,4	2,8	2,5

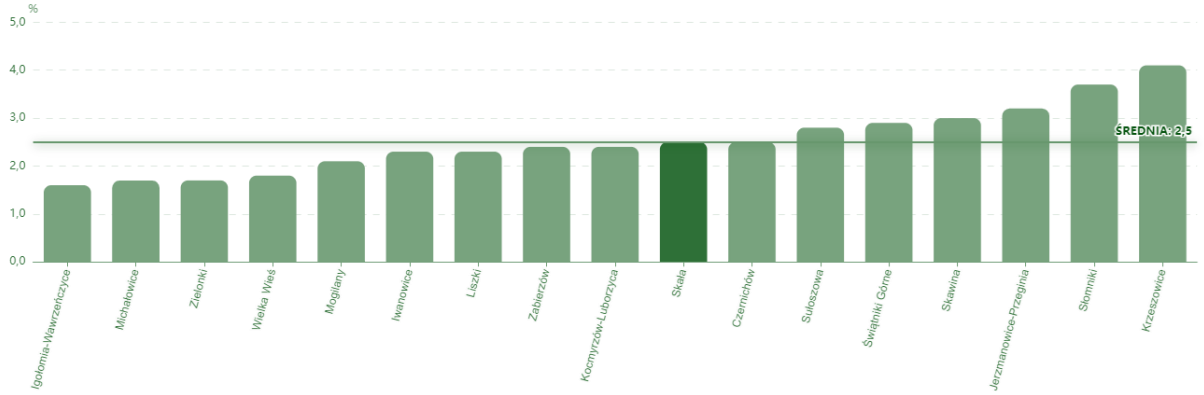

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Odsetek ludności korzystającej z instalacji wodociągowej [%]	98	98,1	98,1	98,1	98,1	98,1

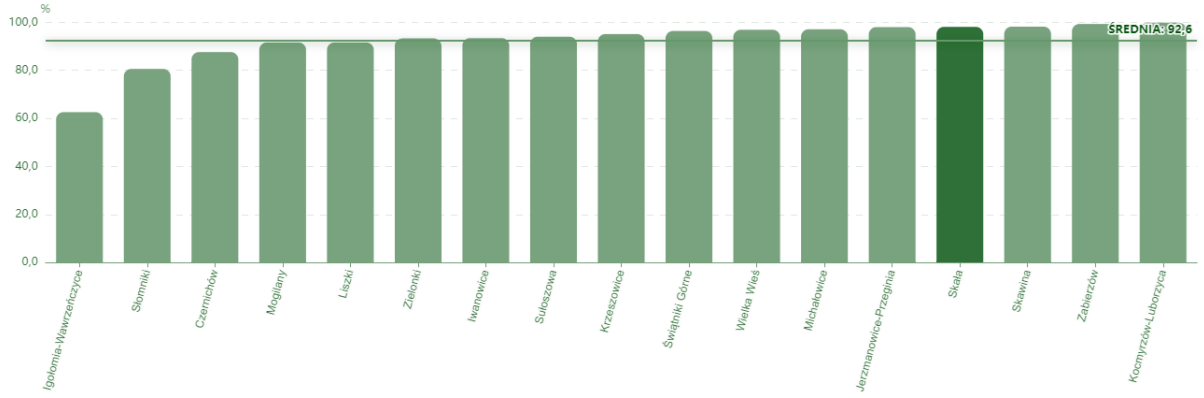

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Odsetek ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej [%]	62,1	66,8	67,1	67,6	67,9	68,3

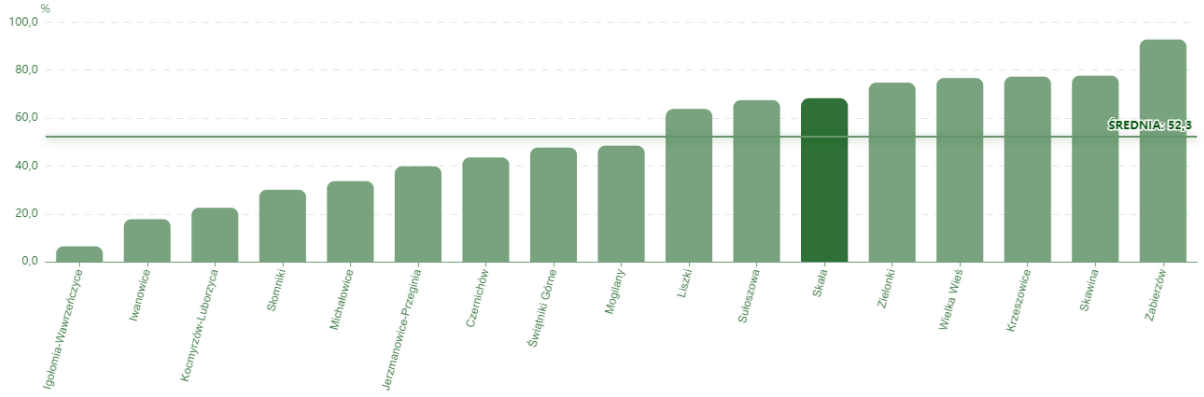

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej [%]	60,2	61,2	68,9	72,8	75,8	78,2

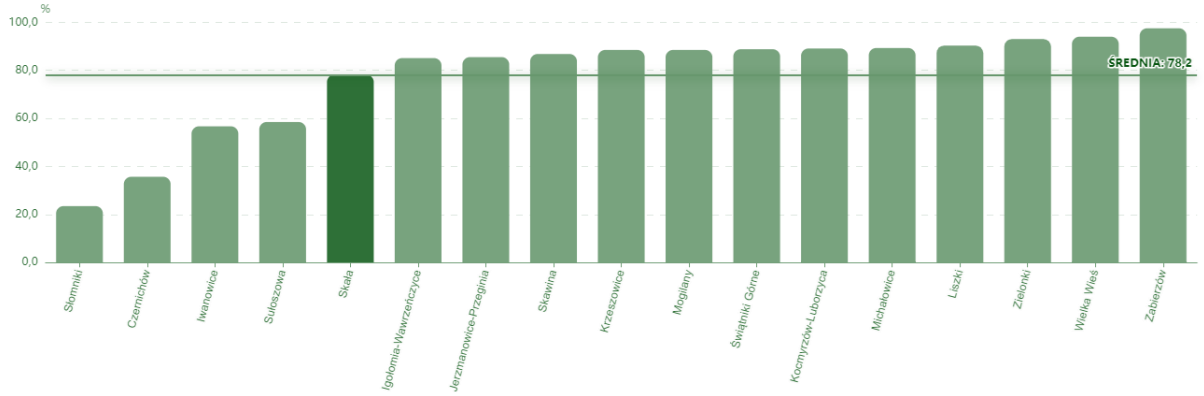

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym [szt.]	1607,3	1697,7	1714,1	1834,1	1883,2	1957,8

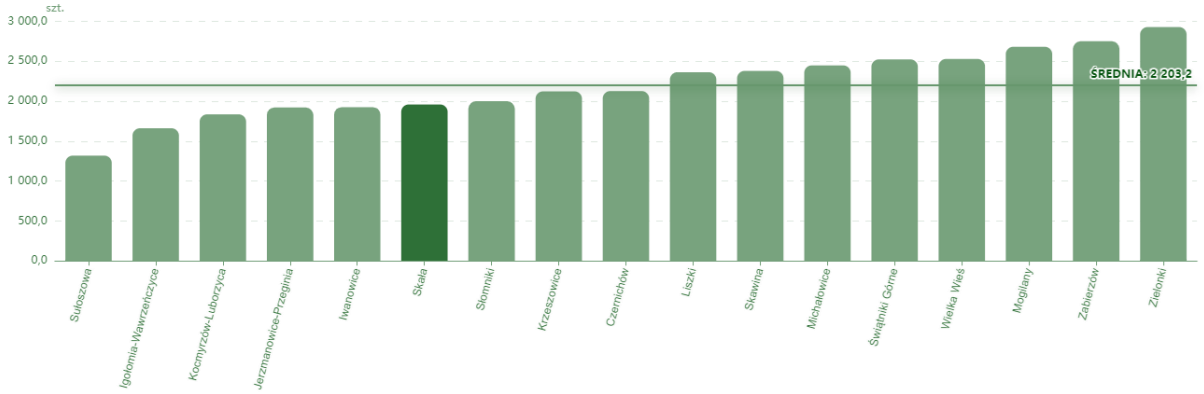

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2024.

Gmina Skała Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem [%]	47,2	47,2	47,2	47,2	50,8	50,8

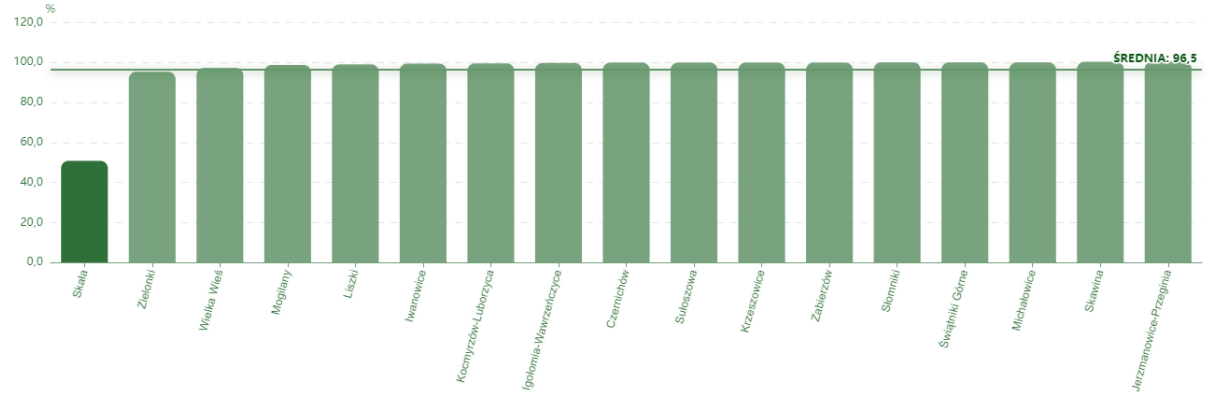

6. Gmina Skała na tle gmin Województwa Małopolskiego

Województwo Małopolskie wraz z GUS i małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego bada kondycję wszystkich gmin w regionie używając zestawu 17 wskaźników społeczno-gospodarczych.

W edycji z 2024 roku (w oparciu o dane statystyczne z 2023 r) Gmina Skała zajęła 72 lokatę na 182 gminy w Województwie Małopolskim, 14 lokatę na 17 gmin w powiecie krakowskim oraz 28 wśród 48 gmin miejsko-wiejskich w Małopolsce.
W poniższej tabeli zamieszczono szczegółowe wskaźniki użyte w rankingu oraz lokaty Gminy Skała w województwie w ramach poszczególnych kryteriów.

Ranking Gmin Małopolski 2024

Średnioroczne dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w latach 2021-2023	2755,71	wskaźnik
	46	lokata w województwie
Średnioroczne wydatki majątkowe inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w latach 2021–2023	735,70	wskaźnik
	165	lokata w województwie
Średnioroczny wskaźnik zadłużenia budżetów gmin w latach 2021–2023	19,6	wskaźnik
	99	lokata w województwie
Udział wydatków bieżących gmin na administrację publiczną w wydatkach ogółem w 2023 r.	11,2%	wskaźnik
	154	lokata w województwie
Średnioroczne środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegające zwrotowi na finansowanie programów i projektów unijnych stanowiące dochód budżetów gmin na 1 mieszkańca w latach 2021-2023	192,22	wskaźnik
	84	lokata w województwie
Liczba podmiotów gospodarki narodowej w REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.	196	wskaźnik
	54	lokata w województwie
Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2022/2023 – średni wynik w %	67,7	wskaźnik
	20	lokata w województwie
Saldo migracji na 1000 ludności w 2023 r.	2,37	wskaźnik
	45	lokata w województwie
Wydatki budżetów gmin na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (z wyłączeniem wydatków majątkowych inwestycyjnych) na 1 mieszkańca w 2023 r.	201,50	wskaźnik
	31	lokata w województwie
Udział środków przekazanych organizacjom pozarządowym i innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego w wydatkach bieżących budżetów gmin w 2023	0,80	wskaźnik
	64	lokata w województwie
Wydatki budżetów gmin na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu na 1 mieszkańca w 2023 r.	43,75	wskaźnik
	70	lokata w województwie
Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.	68,3	wskaźnik
	46	lokata w województwie
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	-1,0	wskaźnik
	91	lokata w województwie
	50,8	wskaźnik

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem gminy w 2023 r.	17	lokata w województwie
Wydatki bieżące budżetów gmin na oświatę, wychowanie i opiekę nad dzieckiem w wieku do lat 3 na 1 mieszkańca w wieku przedprodukcyjnym w 2023 r.	10318,64	wskaźnik
	109	lokata w województwie
Udział nakładów na szkolenia pracowników rad i urzędów gmin w wydatkach bieżących budżetów gmin na administrację publiczną w 2023 r.	0,75	wskaźnik
	32	lokata w województwie
Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r.	3,01	wskaźnik
	119	lokata w województwie

Źródło: Ranking Gmin Małopolski 2024 (Województwo Małopolskie, MISTIA, GUS 2024)

7. Obszary o znaczeniu strategicznym

Obszary Strategicznej Interwencji

OSI krajowe

Obszar Gminy Skała nie znajduje się w obszarach strategicznej interwencji (OSI) wyznaczonych na poziomie krajowym Skała nie należy do grupy miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze, nie jest także obszarem zagrożonym trwałą marginalizacją.

OSI regionalne

Gmina Skała należy do następujących regionalnych Obszarów Strategicznej Interwencji:

Po pierwsze, do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa stanowiącego OSI.

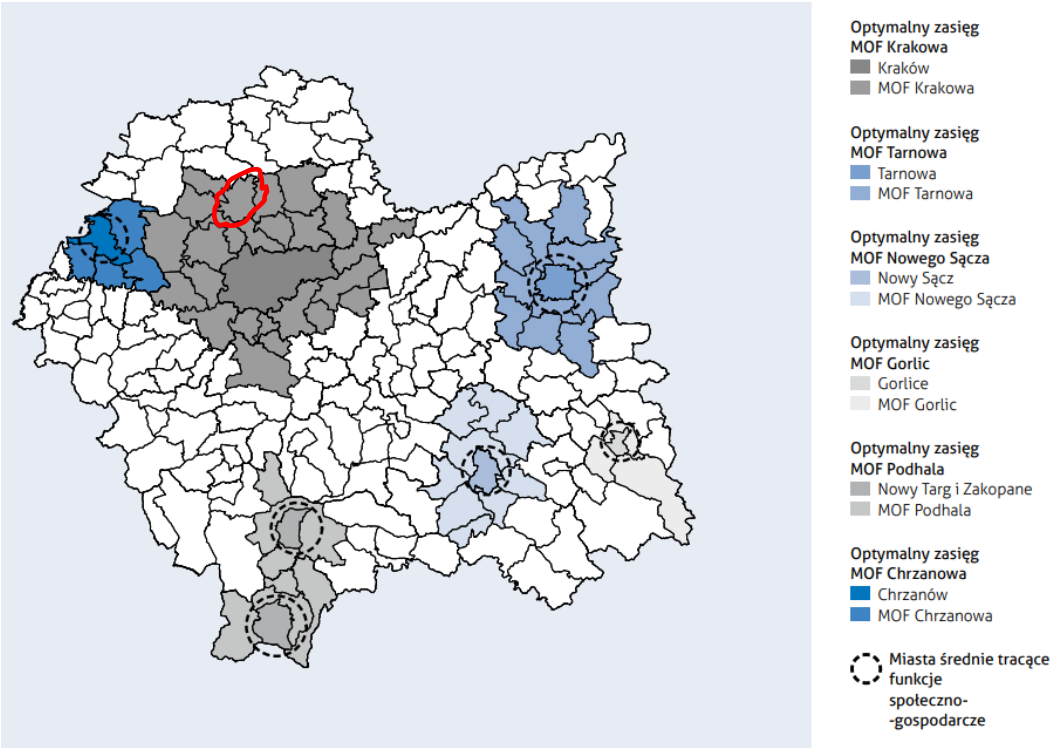

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2030.

Po drugie, na terenie gminy Skała znajdują się obszary cenne przyrodniczo (prawnie chronione) stanowiące OSI.

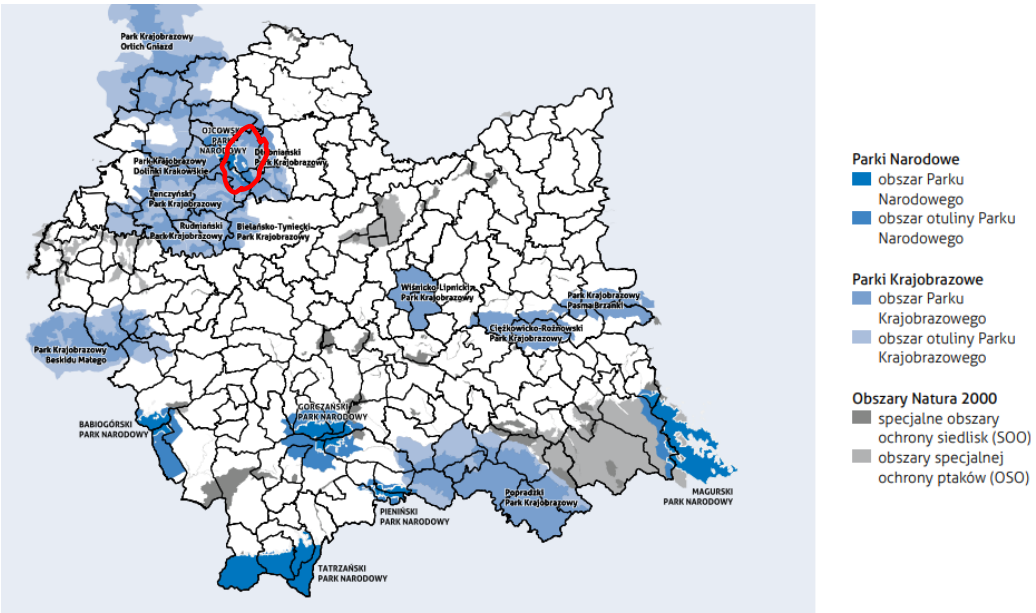

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2030.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

W **Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego** delimitowano 7 terytoriów biorąc pod uwagę ich specyfikę, Gmina Skała leży na terytorium **FARMA 1**. Terytorium to cechuje się: niską gęstością zaludnienia, regresem w procesach demograficznych, kurczeniem się miast i suburbanizacją, wysokiej jakości glebami oraz rolnictwem dominującym w strukturze zatrudnienia. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego podkreślono, że cechą charakterystyczną obszaru funkcjonalnego Farma jest niższy od średniej wojewódzkiej poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, część gmin charakteryzuje się najniższymi dochodami w województwie, a na dodatek są to gminy małe, co jeszcze bardziej ogranicza ich możliwości inwestycyjne - jest to obszar kumulacji negatywnych procesów społecznych (odpływu ludności, niskiego przyrostu naturalnego i starzenia się społeczeństwa).

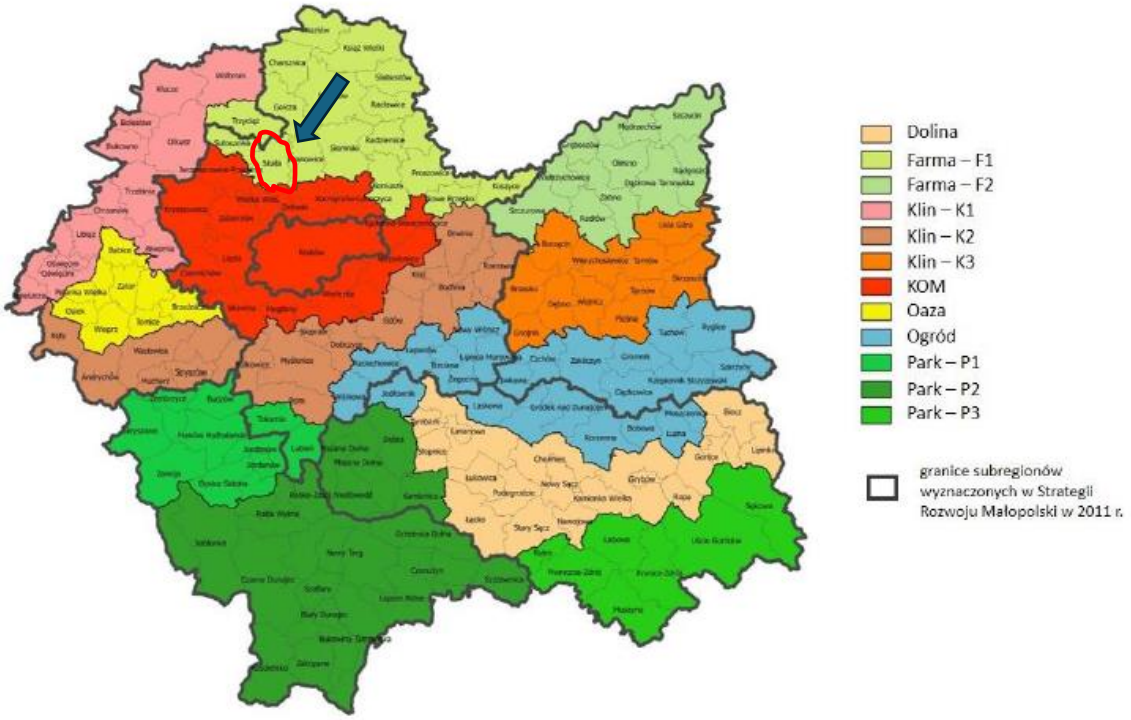

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego.

W przeciwieństwie do gmin z powiatów miechowskiego i proszowickiego Gmina Skała jedynie w swojej rolniczej części wpisuje się specyfikę obszaru Farma 1. OPN sprawia, że potencjał turystyczny gminy oraz w coraz większym stopniu jej „podmiejski" charakter równoważą przywołane powyżej problemy.

Obszary rewitalizacji

Gmina Skała, działając na podstawie ustawy z dnia 13 marca 2017 roku o rewitalizacji opracowała i przyjęła Gminny Program Rewitalizacji Gminy Skała na lata 2017 – 2023 (Uchwały nr XXVIII/209/16 Rady Miejskiej w Skale z dnia 29 grudnia 2016 roku). Stanowi on wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej zmierzający do wyprowadzenia wyznaczonych obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego oraz ustala warunki dla zrównoważonego rozwoju gminy.

Zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji oraz Diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy znajduje się pięć podobszarów podlegających rewitalizacji (określonych jako zdegradowane). (1) Podobszar Miasto Skała – centrum, (2) Podobszar Minoga, (3) Podobszar Gołyszyn, (4) Podobszar Rzeplin, (5) Podobszar Smardzowice.

Program rewitalizacji opracowano do roku 2023 jednakże problemy i wyzwania w nim zdefiniowane pozostają w znacznej mierze aktualne.

Obszary rewitalizacji w Gminie Skała

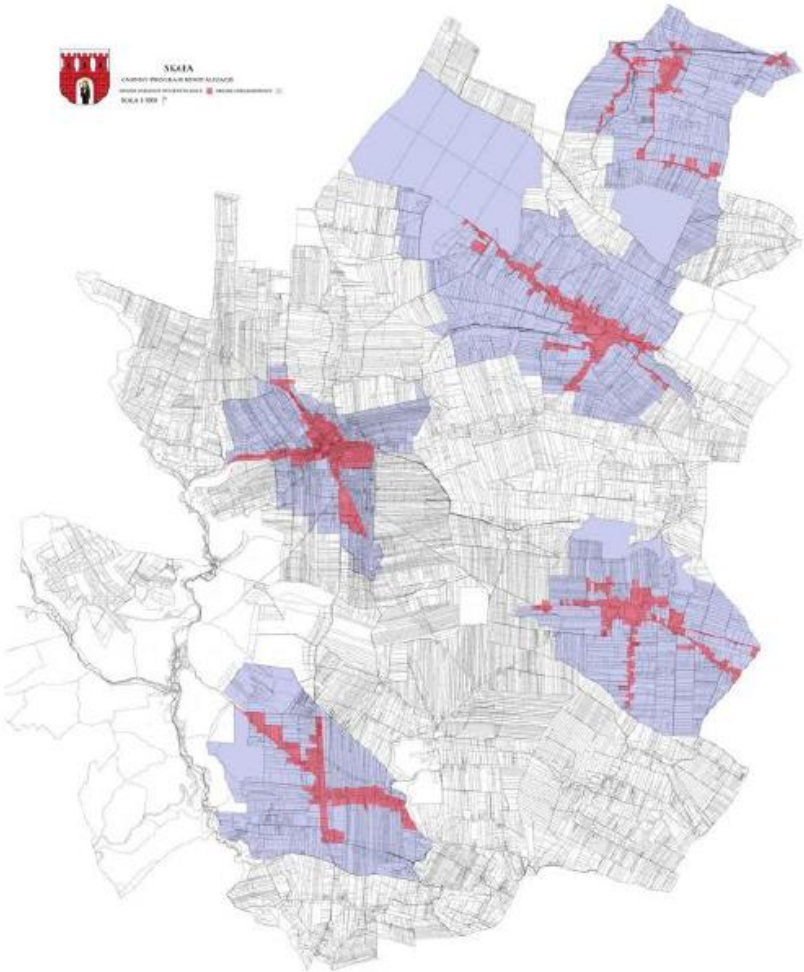

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji na lata 2017-2023, UMiG Skała (2017).

8. Dane porównawcze

W oparciu o dane publikowane przez Monitor Rozwoju Lokalnego dla jednostek samorządu terytorialnego prezentowane są zagregowane wskaźniki obrazującej rozwój poszczególnych z nich, analizie poddano:

- ogólny wskaźnik rozwoju Gminy Skała (porównanie do gmin o podobnych funkcjach i specyfice),
- syntetyczny wskaźnik rozwoju Gminy Skała (porównanie do wszystkich gmin w kraju).

Ogólny wskaźnik rozwoju Gminy

Ogólny wskaźnik rozwoju - stanowi obraz trzech wymiarów funkcjonowania samorządu i jego mieszkańców: wymiaru gospodarczego, wymiaru społecznego i wymiaru środowiskowego. Jest on zobrazowany przez 12 wskaźników rozwojowych oraz 44 wskaźniki cząstkowe.

Gminy są porównywane z podobnymi samorządami. Gmina Skała należy do grupy gmin o symbolu B – obejmującej strefy zewnętrzne miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw – grupa ta składa się z 266 gmin w Polsce, z czego 45 gmin to gminy miejskie (podgrupa B2), 146 gmin to gminy wiejskie (podgrupa B4) oraz 75 gmin to 75 to gminy miejsko-wiejskie (podgrupa B3). Skała należy do Grupy porównawczej B3. W Małopolsce do tej grupy porównawczej należ następujące gminy: Wieliczka, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Krzeszowice, Myślenice i Dobczyce – czyli gminy, w których miasta mają znacząco większy potencjał niż Skała.

Wartości dodatnie wskaźników w tabeli (pierwsza kolumna) oznaczają, że wartości wskaźników dla Gminy Skała kształtują się powyżej średniej dla gmin z grupy porównawczej; natomiast wartości ujemne wskaźników oznaczają, że wartości wskaźników dla Gminy Skała kształtują się poniżej średniej dla gmin z grupy porównawczej.

W dwóch ostatnich kolumnach podano wartości dla 44 wskaźników cząstkowych dla lat 2016 oraz 2023.

Wskaźniki rozwojowe gminy Skała 2016 i 2023 rok.

WYMIAR GOSPODARCZY			
Wskaźnik rozwoju 2023	**Wskaźniki szczegółowe**	**2016**	**2023**
1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki - budżet **wskaźnik -0,18**	Dochody budżetu Gminy z tytułu udziału w CIT (zł)	60 067,62	239 625,00
	Dochody budżetu Gminy z tytułu udziału w PIT (zł)	6 490 342,00	9 513 065,00
	Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z REGON na 1000 mieszkańców	6,61	3,99
	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 mieszkańców	92,50	115,30
2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej **wskaźnik -0,30**	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (zł)	4 509,18	7 252,41
	Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat	-92,00	-40,00
	Udział bezrobotnych powyżej roku w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%)	1,25	1,09
	Udział pracujących w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%)	13,96	17,01 (2021)*
3. Sytuacja materialna mieszkańców **wskaźnik -0,07**	Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców	0	0
	Wpływy JST z tytułu udziału we wpływach BP z PIT przypadające na 1 mieszkańca (średnia 3 letnia)	552,1	1 028,0
	Wartość majątku zakumulowanego w przeliczeniu na 1 mieszkańca	122 471	292 446
4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju) **wskaźnik – 0,66**	Kwota nadwyżki operacyjnej brutto (średnia 3letnia) (zł)	3 436 794,87	1 933 523,00
	Relacja kwoty zadłużenia w danym roku do dochodów ogółem	15,99	27,19
	Relacja wyniku operacyjnego do kwoty własnych dochodów bieżących (średnia 3letnia)	23,7	7,4
	Udział bieżących dochodów "nieznaczonych" w dochodach bieżących (%)	50,2	66,1

* Udział pracujących w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%) – od 2022 r. nastąpiła zmiana metodologii liczenia wskaźnika: dane dla 2022-74,67%, 2023 – 74,45%.

źródło: Opracowanie własne w oparciu o Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

WYMIAR SPOŁECZNY			
Wskaźnik rozwoju 2023	**Wskaźniki szczegółowe**	**2016**	**2023**
5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury **wskaźnik -0,36**	Liczba porad lekarskich na 1000 mieszkańców	8 044	9 834
	Liczba udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców (dane powiatowe)	881	1 200
	Liczba podmiotów gospodarczych świadczących usługi na 1000 mieszkańców	83	104
	Miejsca noclegowe w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych na 1000 mieszkańców (dane powiatowe)	5	6
	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (%)	62	68,3
	Stosunek liczby dzieci w przedszkolach do liczby dzieci w wieku 3-6 lat (%)	31,71	37,72
	Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych (%)	89,7	77,1
	Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca (zł)	27,77	14,06
	Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające na 1 mieszkańca (zł)	102,33	201,39
6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie **wskaźnik -0,22**	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (%)	62	68,3
	Powierzchnia nowych mieszkań na osobę w wieku 25-34 lata (m^2)	2,15	3,98
	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkaniowa na mieszkańca (m2/os)	30,50	35,70
7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny Gminy **wskaźnik 0,53**	Odsetek dzieci do lat 17 na które rodzice/opiekunowie otrzymują zasiłek rodzinny (%)	32,89	10,35
	Odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (%)	4,37	2,70
	Zasięg ubóstwa głębokiego (%)	3,30	1,40
8. Poziom bezpieczeństwa **wskaźnik 0,39**	Odsetek zgonów wśród osób poniżej 60 roku życia (dane powiatowe) (%)	15,9	12,3
	Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu, mieniu i drogowe na 1000 mieszkańców	7,59	6,17
9. Demografia **wskaźnik -0,1**	Ludność ogółem	10 519	10 954
	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	89,9	107,2
	Przyrost naturalny w ostatnich 3 latach na 1000 osób	3,52	-7,21
	Saldo migracji na 1000 osób	3,14	2,37
	Współczynnik dzietności kobiet	1,41	1,22

źródło: Opracowanie własne w oparciu o Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

WYMIAR ŚRODOWISKOWY			
Wskaźnik rozwoju 2023	**Wskaźniki szczegółowe**	**2016**	**2023**
10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna) **wskaźnik 0,48**	Łączna długość dróg gminnych i powiatowych na 100 km2 powierzchni (dane powiatowe) (km/km2)	210,19	186,94
	Liczba samochodów osobowych na 100 mieszkańców (dane powiatowe)	61,08	69,58
11. Ład i struktura przestrzenna obszaru **wskaźnik -0,17**	Liczba inwestycji realizowanych na podstawie WZ w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	7,42	4,75
	Liczba mieszkań oddanych do użytku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	2,00	3,01
12. Lokalne środowisko przyrodnicze **wskaźnik - 0,05**	Ścieki oczyszczane biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków wymagających oczyszczania	100,00	100,00
	Udział odpadów poddanych odzyskowi w odpadach wytworzonych w ciągu roku (z wyłączeniem komunalnych) (%)	bd	bd
	Udział powierzchni obszarów cennych przyrodniczo prawnie chronionych w powierzchni JST (dane powiatowe) (%)	43,7	43,8

źródło: Opracowanie własne w oparciu o Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

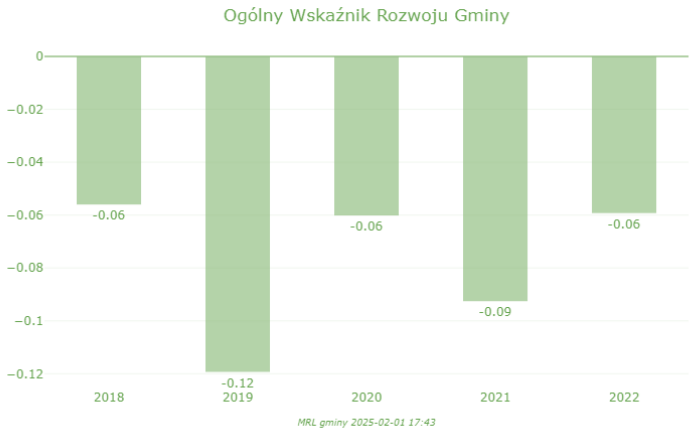

Źródło: Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała

Ogólny wskaźnik rozwoju gminy Skała stanowi średnią arytmetyczną wartości z wszystkich wskaźników diagnostycznych w 12 badanych obszarach i wynosił – 0,06, co oznacza, że był nieznacznie niższy od średniej dla grupy porównawczej.

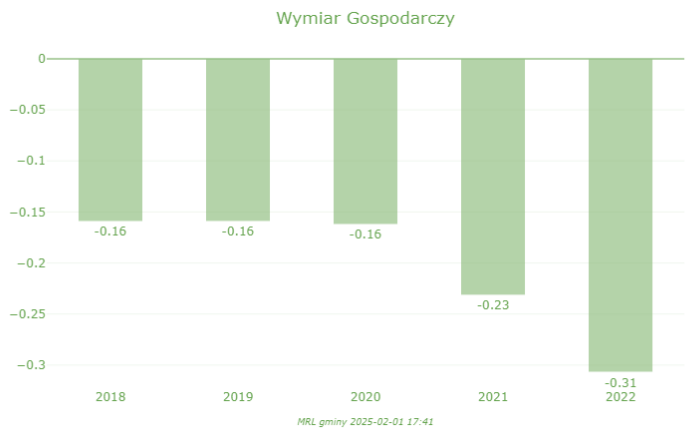

Źródło: Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała

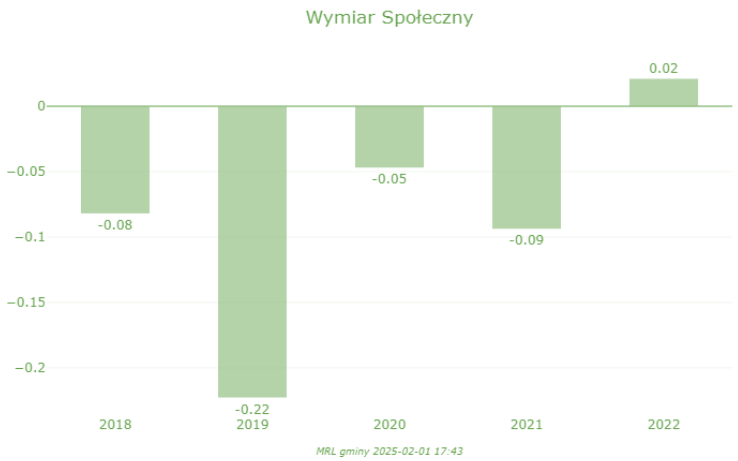

Źródło: Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała

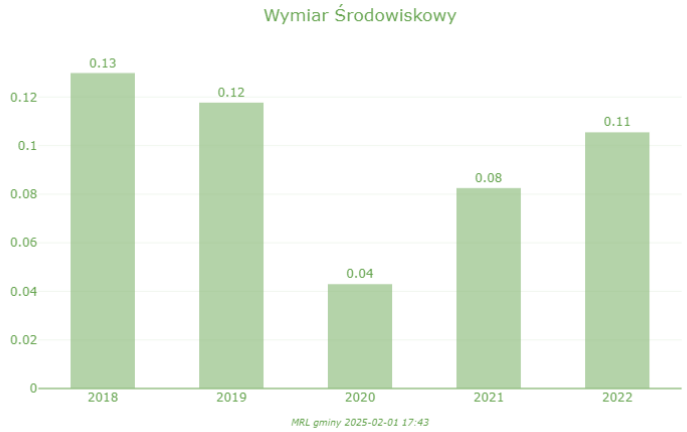

Źródło: Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

Skała na tle wybranych gmin z grupy porównawczej

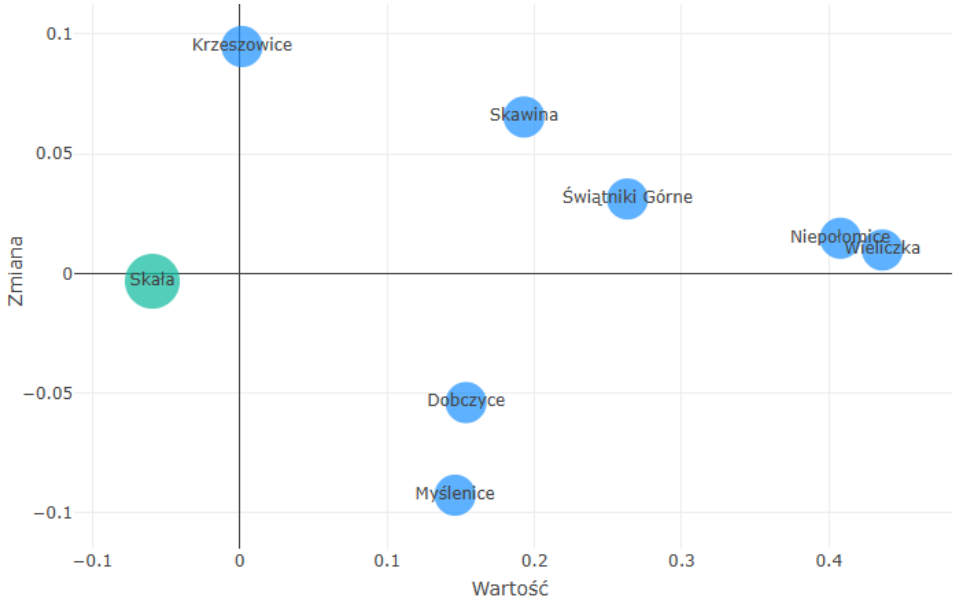

Źródło: Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

Analiza danych dla Gminy Skała wskazuje na jej niską pozycje na tle grupy porównawczej. O ile w zakresie wartości osiąganych wskaźników Gmina lokuje się poniżej średniej dla całej grupy porównawczej, to w zakresie dynamiki dokładnie wpisuje się w średnią dla całej grupy porównawczej.

Powodem tych niekorzystanych statystyk jest fakt, że gminy miejsko-wiejskie należące do grupy porównawczej obejmującej strefy zewnętrzne miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województw są znaczące większe (powierzchniowo i ludnościowo) od Gminy Skała. Dla przykładu w Małopolsce do tej grupy należą przedstawione na wykresie gminy: Wieliczka, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Krzeszowice, Myślenice i Dobczyce – które w większości należą do grupy najszybciej rozwijających się gmin w regionie.

Syntetyczny wskaźnik rozwoju gminy Skała

Syntetyczny wskaźnik rozwoju wyliczony został dla gminy Skała w relacji do wszystkich gmin w kraju. Odzwierciedla on kluczowe czynniki rozwoju lokalnego i pozwala śledzić zmianę potencjału rozwoju gminy, składa się z 7 wskaźników bazowych. Wskaźniki od A,B,C,D i E mają charakter stymulujący rozwój, a wskaźniki F i G mają charakter destymulant.
Wartość dodatnia syntetycznego wskaźnika rozwoju oznacza, że wartości dla Gminy Skała kształtują się powyżej średniej dla wszystkich gmin w kraju; wartość ujemna syntetycznego wskaźnika rozwoju oznacza, że wartości dla Gminy Skała kształtują się poniżej średniej dla innych gmin w kraju.

Wskaźniki bazowe dla Gminy Skała 2016 i 2023 r.

Wskaźnik bazowy	2016	2023
A. Dochody z PIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca (PLN/mieszk)	617,01	868,46
B. Przedsiębiorczość - dochody z CIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca (PLN/mieszk)	5,71	21,88
C. "Produktywność przestrzeni" - suma podatków nieruchomościowych na mieszkańca (PLN/mieszk.)	268,17	382,86
D. Podatek od czynności cywilno-prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (PLN/mieszk.)	38,72	68,26
E. Wskaźnik potencjału demograficznego (%) Liczba mieszkańców w wieku 25-34 w liczbie mieszkańców ogółem	15,57	11,45
F. Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (%) Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie.	3,32	2,54
G. Wskaźnik obciążenia demograficznego (%)Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym.	61,51	69,80
Syntetyczny wskaźnik rozwoju	**0,59**	**-0,03**

źródło: Opracowanie własne w oparciu o Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała

Ad. A. Dochody z PIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca (PLN/mieszkańca) - wskaźnik obrazuje poziom dochodów mieszkańców JST, pochodzących ze źródeł opodatkowanych przez PIT (głównie umów o pracę). Wskaźnik ten nie zawsze odnosi się do "zamożność gminy", zwłaszcza w gminach, w których dochody z PIT nie mają istotnego udziału w ogólnych dochodach budżetu (szczególnie w gminach wiejskich i wiejsko-miejskich.
Ad. B. Przedsiębiorczość - dochody z CIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca (PLN/mieszkańca) - wskaźnik pokazuje udział dochodów z podatku dochodowego od osób prawnych, ma on znaczenie w przypadku w przypadku JST, w których zlokalizowane jest dużo firm, w szczególności tych większych.

Ad. C. "Produktywność przestrzeni" - suma podatków nieruchomościowych na mieszkańca (PLN/mieszkańca.) wskaźnik obrazuje poziom zasilania budżetów gmin dochodami własnymi (w pełni zależnymi od gminy w odróżnieniu od udziału w PIT i w CIT), w związku z tym pokazuje poziom stabilizacji budżetu lokalnego lepiej niż wskaźnik pokazujący udział dochodów własnych w dochodach ogółem.

Ad. D. Podatek od czynności cywilno-prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (PLN/mieszkańca.) – odnosi się m.in. do opodatkowania umów różnego rodzaju spółek, a także umów cywilnych, związanych ze zmianą prawa własności do nieruchomości lub niektórych rzeczy oraz darowizn i działów spadków, jest wypadkowym wskaźnikiem dwóch aktywności: obrotu majątkiem trwałym oraz dynamiki zmian w sferze spółek kapitałowych. Dla właściwej jego interpretacji należy posiadać wiedzę o ilości i zmianach kapitałowych spółek w gminie. W przypadku, gdy spółki działające w gminie funkcjonują stabilnie bez znaczących zmian, wskaźnik można interpretować jako wskaźnik dynamiki zmian własności składników majątkowych w gminie (głównie nieruchomości).

Ad. E. Wskaźnik potencjału demograficznego (%) - liczba mieszkańców w wieku 25-34 w liczbie mieszkańców ogółem - wskaźnik obrazuje przyszły potencjał demograficzny i atrakcyjność gminy dla młodych mieszkańców, którzy są w wieku najbardziej rozwojowym pod względem demograficznym, społecznym i gospodarczym.

Ad. F. Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (%) - stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie.

Ad. G. Wskaźnik obciążenia demograficznego (%) - liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Syntetyczny wskaźnik rozwoju gminy Skała 2016 - 2023

źródło: Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała.

9. Zrealizowane projekty

W latach 2018 – 2024 Samorząd Skały zrealizował następujące projekty inwestycyjne:

Tytuł inwestycji	Rok	Miejsce	Kwota
Remont istniejącej Hali Sportowej w Skale, w zakresie: wymiana istniejącej posadzki w Hali Sportowej, malowanie i zabezpieczenie ścian wewnątrz Hali Sportowej, remont schodów zewnętrznych, izolacja wraz z wykończeniem podmurówki i ścian fundamentowych, obróbki blacharskie	2018	Skała	699 939
Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania: ”Przebudowa oczyszczalni ścieków na pompownie ścieków wraz z budową systemu pompowni i sieci grawitacyjno- tłocznej Ojców -Skała”	2018	Ojców	95 400
Kanalizacja sanitarna wraz z przyłączami w miejscowości Cianowice Małe, Niebyła, Świńczów	2019	Ciaanowice Małe, Niebyła, Świńczów	3 256 152
Kanalizacja sanitarna wraz z przyłączami w miejscowości Maszyce	2019	Maszyce	3 126 745
Żłobek samorządowy „BAJKA” w Skale, ul. Topolowa 16	2019	Skała	2 054 471
Modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Rzeplinie, w gminie Skała poprzez budowę boiska do piłki nożnej, boiska do siatkówki i koszykówki oraz terenu rekreacyjnego wyposażonego w urządzenia typu street-workout	2019	Rzeplin	599 621
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Szczodrkowice	2019	Szczodrkowice	12 865
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Świńczów	2019	Świńczów	10 911
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Stoki, Skała-W	2019	Stoki, Skała-W	7 370
Rozwój infrastruktury produkcji energii ze źródeł odnawialnych na terenie gminy Skała	2020	Skała	1 031 287
Remont drogi powiatowej w Barbarce	2020	Barbarka	316 980
Oddanie do użytku boiska w Gołyszynie	2020	Gołyszyn	311 350
Naprawa Nakładek asfaltowych w mieście Skała	2020	Skała	295 263
I etap remontów dróg obejmujący uzupełnianie ubytków remonterami, utwardzenia dróg kamieniem oraz remont lub położenie nowej nakładki asfaltowej	2020	Gmina Skała	248 105
Oddanie do użytku Klubu Senior+ w Barbarce	2020	Barbarka	142 576
Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania: „Rozbudowa wodociągu rozdzielczego oraz kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami i pompownią sieciową w miejscowości Ojców”	2020	Ojców	107 379
Droga Gołyszyn - gm. Gołcza	2020	Gołyszyn - Gołcza	96 611
Remont drogi łączącej Stoki i Rzeplin	2020	Stoki - Rzeplin	57 996
Remont drogi łączącej Rzeplin ze Szczodrkowicami	2020	Rzeplin - Szczodrkowice	38 844
Opracowanie dokumentacji projektowej rozbudowy sieci wodociągowej rozdzielczej w Cianowicach ul. Krakowska	2020	Cianowice	24 000
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Stoki, Skała-W	2020	Stoki, Skała-W	19 270

Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Cianowice ul. Odolowa	2020	Cianowice	13 262
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Cianowice ul. Krakowska	2020	Cianowice	8 142
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Sobiesęki	2020	Sobiesęki	6 126
Nowoczesny e-urząd w Gminach Skała i Sułoszowa	2021	Gmina Skała i Sułoszowa	5 468 290
Wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych (biomasa i paliwa gazowe) na terenie gmin Skała, Iwanowice, Jerzmanowice-Przeginia, Słomniki i Sułoszowa	2021	Gmina Skała	4 750 360
Montaż dodatkowych 6 szt. lamp w miejscowości Smardzowice i Cianowice	2021	Smardzowice, Cianowice	2 724 650
wymiana zniszczonych nawierzchni asfaltowych wraz z częściową wymianą podbudowy	2021	Gmina Skała	1 159 407
Budowa zaplecza szatniowo – socjalnego na boisku sportowym w Smardzowicach	2021	Smardzowice	1 096 767
Projekt "Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę węglowych źródeł ciepła w gospodarstwach domowych na terenie Gminy Skała – II etap"	2021	Gmina Skała	716 926
Zakup w formie leasingu dwóch nowych ciągników	2021	Gmina Skała	692 155
Modernizacja dróg dojazdowych do pól materiałem kamiennym	2021	Gmina Skała	450 995
Wykonane i montaż nowy nakładek asfaltowych na końcowym fragmencie ul. Topolowej oraz w całości na ul. Gołębiej w mieście Skała	2021	Skała	275 520
Prace remontowo – budowlane w budynku remizy OSP Nowa Wieś	2021	Nowa Wieś	250 000
Remont drogi powiatowej 2133K	2021	Gmina Skała	240 967
Naprawy dróg gminnych w Sołectwach Rzeplin, Szczodrkowice, Minoga, Smardzowice, Cianowice	2021	Rzeplin, Szczodrkowice, Minoga, Smardzowice, Cianowice	231 667
Modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej przy Szkole Podstawowej im. Jana Brzechwy w Szczodrkowicach poprzez budowę piłkochwytów, wykonanie bezpiecznej nawierzchni oraz montaż elementów małej architektury	2021	Szczodrkowice	202 707
Dostawa i montaż urządzeń UV do dezynfekcji wody pitnej w 7 ujęciach w Gminie Skała	2021	Gmina Skała	144 992
Montaż systemu szlabanowego dla parkingu przed budynkiem UMiG Skała	2021	Skała	135 396
Naprawa dróg o nawierzchni tłuczniowej	2021	Gmina Skała	108 610
Budowa wiaty przystankowej – podkonstrukcji dla roślin pnących (pergoli)	2021	Skała	104 656
Wymiana zbiornika wody pitnej w miejscowości Rzeplin	2021	Rzeplin	89 000
Przebudowa sieci kanalizacji deszczowej na dz. 3123 ,3117, 3122 , 3114 obr. Skała ul. Postępu w Skale	2021	Skała	76 613
Rewitalizacja budynku dawnego LO w Skale, ul. Langiewicza 8 – projekt budowlany	2021	Skała	69 000
Program Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - edycja 2021	2021	Gmina Skała	49 333

Odnowieniu istniejącego oznakowania poziomego, wiat przystankowych wzdłuż dróg wojewódzkich, wraz z montażem koszy na śmieci	2021	Gmina Skała	45 387
Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowości Szczodrkowice	2021	Szczodrkowice	44 715
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Maszyce	2021	Maszyce	26 266
Przebudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej, wraz z wewnętrznym układem komunikacyjnym na działce nr 194 w miejscowości Barbarka Gmina Skała	2021	Barbarka	23 881
Małopolskie OSP 2021	2021	Gmina Skała	22 734
Remont fragmentu drogi prowadzącej na teren Ojcowskiego Parku Narodowego	2021	Gmina Skała	21 955
Zakup i montaż trzech sztuk lamp solarnych LED oświetlenia ulicznego w miejscowości Rzeplin, gmina Skała	2021	Rzeplin	20 299
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Przybysławice	2021	Przybysławice	19 291
Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowości Gołyszyn (działka drogowa nr 399, w kierunku nieruchomości nr 115)	2021	Gołyszyn	18 501
Budowa ogrodzenia od strony zachodniej i północnej terenu rekreacyjnego o łącznej długości 55 mb w miejscowości Cianowice przy ulicy Stawowej	2021	Cianowice	9 327
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Cianowice	2021	Cianowice	6 353
Kanalizacja sanitarna wraz z przyłączami i pompownią sieciową w miejscowości Stoki	2022	Stoki	5 541 435
Wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych na paliwa stałe na terenie gmin Skała, Iwanowice, Jerzmanowice-Przeginia, Słomniki i Sułoszowa	2022	Gmina Skała	1 566 630
Przebudowa boiska sportowego trawiastego na boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową w Minodze przy Szkole Podstawowej	2022	Minoga	1 531 783
Remont drogi gminnej, tzw. „Miotełki”	2022	Gmina Skała	1 348 222
Rewitalizacja Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Skale wraz z utworzeniem plenerowego kina letniego	2022	Skała	963 931
Remont drogi gminnej w m. Zamłynie	2022	Zamłynie	222 919
Wykonanie prac na drogach powiatowych w ramach Inicjatyw Samorządowych (IS)	2022	Gmina Skała	221 732
Budowa otwartego obiektu rekreacyjnego pn. "Plac zabaw Bajka" w miejscowości Skała.	2022	Skała	171 753
Modernizacja obiektu Hali Widowiskowo – Sportowej w Skale poprzez budowę instalacji fotowoltaicznej na dachu Sali gimnastycznej	2022	Skała	170 219
Wykonanie rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Cianowice	2022	Cianowice	166 493
Modernizacja obiektu Hali Widowiskowo – Sportowej w Skale poprzez przystosowanie pomieszczenia Hali sportowej do salki na ćwiczenia	2022	Skała	99 280

Remont pomieszczenia kotłowni w remizie OSP Skała.	2022	Skała	44 300
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Skale ul. Stocka	2022	Skała	39 000
Budowa sieci wodociągowej	2022	Gmina Skała	30 609
Montaż 3 sztuk lamp typu LED w miejscowości Skała Grodzisko	2022	Skała Grodzisko	22 634
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Sobiesęki	2022	Sobiesęki	21 764
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Rzeplin	2022	Rzeplin	17 536
Projekty sieci kanalizacji sanitarnej w Skale	2022	Skała	12 915
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Sobiesęki	2022	Sobiesęki	10 845
Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Świńczów	2022	Świńczów	10 251
Modernizacja wraz z remontami budynków sześciu szkół podstawowych w Gminie Skała	2023	Gmina Skała	3 697 589
Budowa kanalizacji sanitarnej, wód opadowych, wodociągu i obustronnego chodnika z przejściem dla pieszych w pasie drogi gminnej ul. Wolbromska w Skale”	2023	Skała	2 220 895
Dostarczenie wraz z montażem i uruchomieniem jednej sztuki lamp solarnych LED oświetlenia na terenie miejscowości Rzeplin, gm. Skała	2023	Rzeplin	1 844 232
Modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych w ramach Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych	2023	Gmina Skała	728 671
Remont odcinka drogi o długości 1,5 km w miejscowości Szczodrkowice	2023	Szczodrkowice	720 318
Rewitalizacja zabytkowego budynku kościoła parafialnego p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Minodze – pozyskanie dofinansowania, realizacja od 2024 r. do 2026 r.	2023	Minoga	715 000
Odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic i zewnętrznych odrzwi i drzwi w budynku plebanii przy kościele parafialnym w Smardzowicach – pozyskanie dofinansowania, 2024 r. wybór wykonawcy, 2025 r. realizacja.	2023	Smardzowice	500 000
Rekonstrukcja i odnowienie zabytkowego muru ogrodzeniowego oraz remont istniejących bram murowanych przy kościele parafialnym p.w. św. Mikołaja w Skale– pozyskanie dofinansowania, 2024 r. wybór wykonawcy, 2025 r. realizacja.	2023	Skała	500 000
Budowa nowego odcinka chodnika na ul. Poddomie w Skale	2023	Skała	492 467
wykonanie sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej i deszczowej ul. Zacisze w Skale	2023	Skała	450 000
Przeprowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich przy kamiennych ołtarzach-głównym i bocznych św. Marii Magdaleny i bł. Salomei z kościoła w Grodzisku. – pozyskanie dofinansowania, 2024 r. wybór wykonawcy, 2025 r. realizacja.	2023	Grodzisko	450 000
Odnowienie elewacji zabytkowego kościoła parafialnego p.w. św. Mikołaja w Skale– pozyskanie dofinansowania, 2024 r. wybór wykonawcy, 2025 r. realizacja.	2023	Skała	300 000

Budowa obiektu rekreacyjnego w postaci altany wraz z utwardzeniem terenu oraz montażem elementów małej architektury na terenie Poręby Laskowskiej, dz. nr ewid. 52/1 obręb Poręba Laskowska	2023	Poręba Laskowska	292 456
Wykonanie nakładki asfaltowej na drodze dojazdowej do gruntów rolnych w m. Skała –Wieś (dz. nr 3041/2)	2023	Skała - Wieś	274 452
Odnowienie drzwi zewnętrznych w Sanktuarium Matki Bożej Różańcowej w Smardzowicach wraz z zakupem i montażem instalacji przeciwwłamaniowej– pozyskanie dofinansowania, 2024 r. wybór wykonawcy, 2025 r. realizacja.	2023	Smardzowice	250 000
Montaż tężni solankowej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną oraz elementami małej architektury w Gminie Skała na dz. nr 3000/2	2023	Skała	238 968
Opracowanie dokumentacji projektowej sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjno – ciśnieniowej wraz z przyłączami oraz uzyskaniem ostatecznej decyzji pozwolenia na budowę w miejscowości Rzeplin i części miejscowości Stoki-Kresy	2023	Rzeplin	210 330
Konserwacja i restauracja prospektu organowego w kościele p.w. Wniebowzięcia NMP w Grodzisku. – pozyskanie dofinansowania, 2024 r. wybór wykonawcy, 2025 r. realizacja.	2023	Ojców	185 000
Opracowanie dokumentacji projektowej sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjno – ciśnieniowej wraz z przyłączami oraz uzyskaniem ostatecznej decyzji pozwolenia na budowę w miejscowości Przybysławice	2023	Przybysławice	184 500
Remont 5 pomieszczeń referatu komunalnego wraz z wymianą instalacji elektrycznych i teletechnicznych zlokalizowanych na parterze budynku UMiG Skała	2023	Skała	162 774
Uzupełnienie termomodernizacji budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Sobiesękach	2023	Sobiesęki	147 812
Budowa centrum sportowo rekreacyjnego w miejscowości Gołyszyn w Gminie Skała. Budowa obiektów małej architektury w miejscu publicznym, w tym urządzeń do ćwiczeń fitness i urządzeń zabawowych, ławek bez oparcia, leżaków obrotowych oraz zewnętrznej instalacji oświetleniowej. Działka ewidencyjna nr 104	2023	Gołyszyn	78 810
Wymiana gazowego kotła c.o. wraz z osprzętem oraz podejściami instalacyjnymi w budynku UMiG Skała	2023	Skała	74 524
Budowa sieci wodociągowej w Skale ul. Bohaterów Września-Boczna	2023	Skała	74 346
Wykonanie przebudowy sieci kanalizacji sanitarnej w Skale	2023	Skała	53 180
Wymiana barier ochronnych przy drodze gminnej w Ojcowie	2023	Ojców	52 967,00
Dostarczenie wraz z montażem i uruchomieniem pięciu sztuk lamp solarnych led oświetlenia ulicznego na terenie Miasta i Gminy Skała	2023	Miasto i Gmina Skała	47 100
Naprawa oświetlenia ulicznego w miejscowości Skała ulica Nullo	2023	Skała	44 882

Poprawa bezpieczeństwa dla pieszych w ciągu dróg wojewódzkich Województwa Małopolskiego	2023	Gmina Skała	39 500
Wykonanie dokumentacji projektowej zestawu hydroforowego w zakresie podniesienia ciśnienia wody w rejonie ul. Zamkowej w msc. Smardzowice	2023	Smardzowice	36 900
Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowości Maszyce przysiółek Podgóry	2023	Maszyce	36 006
Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowości Gołyszyn (Podgaje)	2023	Gołszyn	30 399
Budowa oświetlenia drogowego w miejscowości Minoga - droga do Barbarki	2023	Minoga	27 176
Dostarczenie wraz z montażem i uruchomieniem czterech sztuk lamp solarnych led oświetlenia na terenie miejscowości Rzeplin, gm. Skała	2023	Rzeplin	26 933
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Rzeplin	2023	Rzeplin	26 024
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Przybysławice-Łazy	2023	Przybysławice - Łazy	24 900
Opracowanie projektu budowlanego świetlicy wiejskiej w Rzeplin, wraz z uzyskaniem prawomocnej decyzji pozwolenia na budowę	2023	Rzeplin	23 370
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Minoga, Przybysławice	2023	Minoga, Przybysławice	21 136
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Skała	2023	Skała	11 302
Utwardzenie placu k/kościoła w Minodze	2024	Minoga	240 118

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Skała.

10. Wieloletnia prognoza finansowa

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Skała przewiduje następujące zadania inwestycyjne:

Lp.	Przedsięwzięcie	Rozpoczęcie	Zakończenie	Wartość w zł
1	Rozwój i modernizacja urządzeń kanalizacyjnych i wodociągowych na terenie Gminy Skała - ochrona środowiska naturalnego oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców	2025	2027	6 053 070
2	Cyberbezpieczny samorząd - Podniesienie poziomu ochrony cybernetycznej w Gminie Skała	2024	2025	743 000
3	Sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - Wprowadzenie ładu architektonicznego na terenie gminy	2024	2025	500 000
4	Audyt gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy - Poprawa stanu środowiska naturalnego	2024	2025	102 000
5	Stworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej przy Centrum Aktywności Społecznej i Gospodarczej Skały - Wysoka jakość przestrzeni publicznych, służących aktywizacji społecznej mieszkańców	2017	2026	1 000 000
6	Centrum Aktywności Społecznej i Gospodarczej Skały – Modernizacja budynku tzw. 'starego Liceum' - Ożywienie gospodarcze terenów rewitalizacji	2017	2027	2 000 000
7	Rozbudowa kanalizacji na wsiach - Poprawa stanu środowiska naturalnego i zaspakajanie potrzeb mieszkańców	2023	2026	1 300 000
8	Rozbudowa szkoły podstawowej w Szczodrkowicach	2024	2026	9 000 000
9	Rewitalizacja Rynku w Skale-projekt budowlano-wykonawczy - Uporządkowanie ładu przestrzennego	2023	2027	270 000
10	Remonty budynków komunalnych oraz użyteczności publicznej w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej - poprawa stanu środowiska	2024	2025	3 300 000
11	Modernizacja oświetlenia drogowego na terenie Gminy Skała - Redukcja zużycia energii elektrycznej	2024	2026	1 050 000
12	Odnowienie drzwi zewnętrznych w Sanktuarium Matki Bożej Różańcowej w Smardzowicach wraz z zakupem instalacji przeciwwłamaniowej - Ochrona sakralnych obiektów zabytkowych przed degradacją i niszczeniem	2023	2025	250 000
13	Odnowienie elewacji kościoła parafialnego p.w.Ś w. Mikołaja w Skale - Ochrona sakralnych obiektów zabytkowych przed degradacją i niszczeniem	2023	2025	300 000
14	Odnowienie okien i drzwi w budynku plebanii przy kościele parafialnym w Smardzowicach - Ochrona obiektów zabytkowych przed degradacją i niszczeniem	2023	2025	500 000
15	Rekonstrukcja i odnowienie zabytkowego muru ogrodzeniowego oraz remont istniejących bram przy kościele parafialnym p.w. Św. Mikołaja w Skale - Ochrona sakralnych obiektów zabytkowych przed degradacją i niszczeniem	2023	2025	500 000
16	Rewitalizacja zabytkowego budynku kościoła parafialnego w Minodze - Rewitalizacja zabytkowych obiektów sakralnych	2024	2026	715 000
17	Konserwacja i restauracja prospektu organowego w kościele p.w. Wniebowzięcia NMP w Grodzisku -	2024	2025	185 000

	Rekonstrukcja i ochrona zabytkowych obiektów sakralnych			
18	Przeprowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich przy kamiennych ołtarzach kościoła w Grodzisku - Rekonstrukcja i odnowienie zabytkowych obiektów sakralnych	2024	2025	451 000
19	Modernizacja ul. Olkuskiej w Skale - Zaspokojenie potrzeb mieszkańców , poprawa stanu środowiska	2025	2026	200 000
20	Budowa drogi przeciwpożarowej przy S.P. Minoga – Uporządkowanie przestrzeni publicznej	2024	2025	600 000
21	Budowa skateparku w Skale - projekt -dokumentacja	2024	2025	100 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr X/89/24 Rady Miejskiej w Skale z dnia 19 grudnia 2024r w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Skała.

11. Podsumowanie

Gmina Skała ze względu na swój miejsko-wiejski charakter i lokalizację, z jednej strony boryka się z wyzwaniami specyficznymi dla obszarów wiejskich (m.in. starzenie się społeczeństwa, brak dużych firm na terenie gminy, specjalizacja produkcji rolniczej). Z drugiej strony lokalizacja gminy w ramach Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego sprawia, że obserwowane są tu zjawiska typowe dla gmin podmiejskich (m.in. zmniejszająca się produkcja rolna, suburbanizacja skutkująca napływem mieszkańców i rozwojem zabudowy mieszkaniowej).
Powyższe uwarunkowania sprawiają, że w zestawieniach porównawczych Gmina Skała prezentuje się jak silny i dynamiczny samorząd na tle gmin wiejskich, natomiast w statystykach odnoszących się do gmin miejsko—wiejskich zwłaszcza tych wchodzących w skład Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego (np. Skawina, Wieliczka, Niepołomice, Dobczyce, Myślenice, Krzeszowice) Skała plasuje się poniżej wartości średnich.

Najistotniejszym zasobem gminy jest jej potencjał turystyczny – Ojcowski Park Narodowy jako popularny kierunek wycieczek stanowi kluczowy element tego potencjału, który jest uzupełniany poprzez inne atrakcje nie związane z Ojcowem.

Obszar społeczny

Gmina Skała w bardzo nieznacznym zakresie na tle innych samorządów bardziej oddalonych od metropolii krakowskiej, boryka się z problemami demograficznymi. Liczba mieszkańców wykazuje tendencję wzrostową. Co prawda prognoza demograficzna GUS, w perspektywie do 2060 roku zakłada spadek liczby mieszkańców, jednak ma on charakter nieistotny, co więcej poprawa komunikacji z Krakowem (północna obwodnica) i stosunkowo wysoka atrakcyjność osadnicza może przyczynić się do dalszego wzrostu liczby nowych osiedleń.
Zjawisko to niesie ze sobą istotne ryzyka związane z rozlewaniem się zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej, co jest szczególnym wyzwaniem w sąsiedztwie obszarów chronionych (OPN i DPK oraz ich otuliny). Ponadto nowa infrastruktura mieszkaniowa może doprowadzić do ograniczenia dostępności i przepustowością infrastruktury transportowej i sieciowej, czy też powodować zmiany (nie zawsze korzystane) w strukturze społecznej. Konieczna w tym obszarze jest szczególnie rozważna polityka przestrzenna gminy godząca ze sobą rozwój infrastruktury z wartościami społecznymi i środowiskowymi. Zwłaszcza, że to środowisko jest kluczowym zasobem, budującym potencjał turystyczny gminy.
Istotnym problemem pozostaje jednak tempo starzenia się społeczeństwa gminy, co oznacza konieczność zapewnienia dedykowanych usług publicznych dla tej grupy, co już teraz okazuje

się trudne przy wzroście cen tych usług i problemach z dostępem do pracowników, którzy mogą je świadczyć.

Sieć placówek edukacyjnych – szkoły i przedszkola na terenie gminy można uznać za zoptymalizowaną. Koszty prowadzenia działań oświatowych są kluczowym wydatkiem w budżecie gminy i nadal rosną, m.in. ze względu na wysoki udział kosztów osobowych. Prognoza demograficzna wskazuje, że zapotrzebowanie na edukację będzie się na zbliżonym (lub niewiele niższym) poziomie przez najbliższą dekadę. Infrastruktura edukacyjna wymaga działań inwestycyjnych zarówno tych zmniejszających koszty jej eksploatacji (transformacja energetyczna), jak i tych podnoszących jakość świadczenia usług (wyposażenie). Wyzwaniem pozostaje zapewnienie pełniej dostępności do tej infrastruktury osobom z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami.

Poziom nauczania (mierzony wynikami egzaminu ósmoklasisty) przekracza średnie powiatowe i wojewódzkie, nie wykazuje jednoznacznej tendencji wzrostowej.

Oferta Kulturalna gminy koncentruje się na dzieciach i młodzieży oraz seniorach. Zmiany w zakresie jej specyfiki są widoczne – tradycyjna działalność Biblioteki traci na znaczeniu, na rzecz działań aktywizacyjnych. Mieszkańcy pozytywnie oceniają imprezy plenerowe, które kreują nie tylko lepsze warunki życia, ale w przypadku Skały mogą być katalizatorem ruchu turystycznego.

W zakresie sportu, kultury, rekreacji istotną rolę odgrywa sektor organizacji pozarządowych, który z własnej inicjatywy lub w ramach współpracy (i finansowania ze środków publicznych).

Obszar gospodarczy

Znaczący odsetek obszarów chronionych na terenie gminy sprawia, że możliwości lokowania przedsiębiorstw są znacząco ograniczone zarówno w zakresie dostępności terenów, rozwoju transportu (ograniczenia tonażowe) jak i typów działalności, która może być prowadzona w gminie. Gmina w 2014 roku utworzyła Strefę Aktywności Gospodarczej, która jest obecnie zapełniona, a budowa obwodnicy Skały znacząco polepszyła możliwości komunikacyjne i transportowe. Wskaźniki przedsiębiorczości dla gminy oscylują wokół średnich powiatowych – czyli stosunkowo wysokich w odniesieniu do całego regionu. Rosnący poziom wynagrodzeń, spadające bezrobocie, wzrastająca liczba firm na terenie gminy obrazują dobrą koniunkturę gospodarczą ostatnich dwóch dekad.

Możliwości pracy zdalnej, są jednym z czynników, który sprawia, że gmina pomimo swojego oddalenia od Krakowa jest miejscem osiedlania się nowych mieszkańców.

Potencjał rolniczy gminy, w zakresie produkcji żywności np. nabiał – OSM Skała, także w zupełnie nowych obszarach takich jak winiarstwo daje możliwości rozwojowe. Co więcej,

dzięki lepszej organizacji i promocji miejsc sprzedaży tej żywności (Targ w Skale) może on stanowić część produktu turystycznego.

Ojcowski Park Narodowy stanowi turystyczną wizytówkę gminy. Obszar ten stanowi popularny kierunek jednodniowych wycieczek dzięki swojej atrakcyjności krajobrazowej, przyrodniczej i historycznej. Najpopularniejsze aktywności to: wędrówki piesze, nordic walking, biegi, jazda rekreacyjna i wyczynowa na rowerze, wspinaczka skałkowa, eksploracja jaskiń, zwiedzanie obiektów historycznych. Koncentracja ruchu turystycznego w dolinie Prądnika stanowi jedno z wyzwań, z którym mierzy się gmina wspólnie z OPN (ruch samochodowy, parkingi).

Potencjał rolniczy i kulturowy gminy predysponuje do rozbudowy kompleksowego produktu turystycznego (co dzieje się od kilku lat) w oparciu o zasoby dziedzictwa niematerialnego takie jak: lokalna żywność i kulinaria, kultura, imprezy rekreacyjne i sportowe.

UMiG Skała prowadzi zrównoważona politykę rozwojową, konsekwentnie realizując projekty infrastrukturalne, podnoszące jakość życia w gminie. Wsparcia wymaga także obszar projektów społecznych nakierowanych na budowanie kapitału ludzkiego oraz działania aktywizacyjne i integracyjne.
Niestety struktura dochodów gminy sprawia, że większość działań rozwojowych realizowana jest przy wsparciu środków pomocowych – głównie z Unii Europejskiej oraz Budżetu Państwa.
Gmina angażuje się we współpracę z partnerami wewnętrznymi np. z organizacjami pozarządowymi, jak i współpracę instytucjonalną np. Stowarzyszenie Otulina Podkrakowska, LDG Nad Białą Przemszą, Jurajski Klaster Energii.
UMiG Skała rozwija kanały informacyjne w relacjach z mieszkańcami – zarówno te elektroniczne (np. strona internetowa) jak i te tradycyjne (np. regularne spotkania sołeckie, warsztaty rozwojowe, konsultacje).
Jednym z ważniejszych zadań samorządu jest wdrożenie standardów dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.

Obszar przestrzenny (przestrzeń, środowisko i infrastruktura)

Walory środowiskowe Gminy Skała – w znacznej mierze w formie obszarów prawnie chronionych stanowią przewagę konkurencyjną gminy – w postaci potencjału turystycznego, który dzięki bliskości aglomeracji krakowskiej jest skutecznie wykorzystywany. Rozwój tego potencjału, przy jednoczesnym zapewnieniu dobrych warunków życia mieszkańców spotyka się z ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska i wymaga szczególnych działań.

Gmina boryka się z poważnymi wyzwaniami w zakresie rozbudowy i modernizacji systemu kanalizacyjnego i traktuje to obecnie jako zadanie priorytetowe.
Infrastruktura komunikacyjna jest na zadowalającym poziomie w zakresie sieci dróg i ich jakości. Jednak system transportu zbiorowego jedynie częściowo zależny od gminy wymaga dalszej optymalizacji, tak aby stał się konkurencyjny w stosunku do transportu indywidualnego. Jednocześnie w kontekście taboru komunikacyjnego uwzględniać należy potrzeby osób starszych i osób ze specjalnymi potrzebami.
Gmina rozpoczęła proces budowy sieci ścieżek rowerowych – których funkcje powinny łączyć w sobie rekreację i turystykę, ale także komunikacje wewnątrz gminy.
Bezpieczeństwo w ruchu drogowym zwłaszcza pieszym i rowerowym to obszar wymagający kontynuacji dotychczasowych działań.
System gospodarowania odpadami funkcjonuje sprawnie, jednak wdrażanie standardów Gospodarki w Obiegu Zamkniętym (w tym piramidy postepowania z odpadami) będzie on wymagał dalszych inwestycji a także nieprzerwanych działań z zakresu budowania świadomości ekologicznej mieszkańców.
Zasoby wody w gminie są stosunkowo bogate, jednakże widać potrzeby działań w zakresie retencjonowania wody, optymalizacji jej zużycia, eliminacji strat w systemie wodociągowym, przeciwdziałania podtopieniom, eliminacji zagrożenia suszą, czy też rozwoju zielono-niebieskiej infrastruktury budującej odporność klimatyczną gminy.
Transformacja energetyczna gminy postępuje od wielu lat zarówno na poziomie indywidualnych mieszkańców (wymiana kotłów, ocieplenia domów, instalacje OZE) jak i budynków użyteczności publicznej – głęboka termomodernizacja, montaż OZE.

12. Źródła danych

Bank Danych Lokalnych GUS

Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody – www.crfop.gdos.gov.pl/CRFOP

Gminny Program Rewitalizacji na lata 2017-2023, UMiG Skała (2017).

Karty Charakterystyki JCWP - www.apgw.gov.pl

Karty Charakterystyki JCWPd - www.apgw.gov.pl

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Nad Białą Przemszą" (2024)

Monitor Rozwoju Lokalnego – www.monitorrozwoju.pl

Portal statystyczny – www.polskawliczbach.pl

Ranking Gmin Małopolski 2024 - Województwo Małopolskie, MISTIA, GUS, (2024).

Raport Związek Miast Polskich – sytuacja społeczno - ekonomiczna G. Skała (2024).

Statystyczne Vademecum Samorządowca

Strategia Rozwoju Otuliny Podkrakowskiej (2023)

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2030 (2019)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Skała (2023)

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Skała (2024)

Załącznik nr 3 do uchwały nr XX/205/25
Rady Miejskiej w Skale
z dnia 30 października 2025 r.

Raport z badania ankietowego

przeprowadzonego wśród
Mieszkańców Gminy Skała
w ramach opracowania
Strategii Rozwoju
Gminy Skała
2025-2035

Skała, grudzień 2024 r.

W ramach prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035 przeprowadzono anonimowe badanie ankietowe wśród Mieszkańców gminy.
Badanie odbyło się w listopadzie i grudniu 2024 roku.
Formularz ankiety został udostępniony mieszkańcom w wersji elektronicznej i był promowany poprzez stronę internetową Gminy oraz media społecznościowe.
Do dnia 23 grudnia 2024 r. wpłynęło 140 wypełnionych ankiet.

Opracowując niniejszy raport wykorzystano dane ilościowe i jakościowe pozyskane w ramach badania ankietowego.
W zakresie pytań otwartych w raporcie przywoływano najczęściej pojawiające się odpowiedzi (bez analizy ilościowej).
Z odpowiedzi w ramach pytań otwartych usunięto wpisy typu: „nie wiem”, „nie mam zdania”, „ - ” itp.

Dane z metryczki

Rozkład płci ankietowanych:

7a. Jaka jest Twoja płeć?
140 odpowiedzi

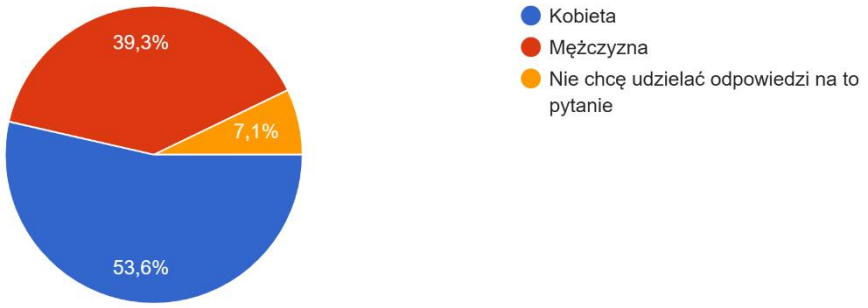

Rozkład wieku ankietowanych:

7b. W jakim jesteś wieku?
140 odpowiedzi

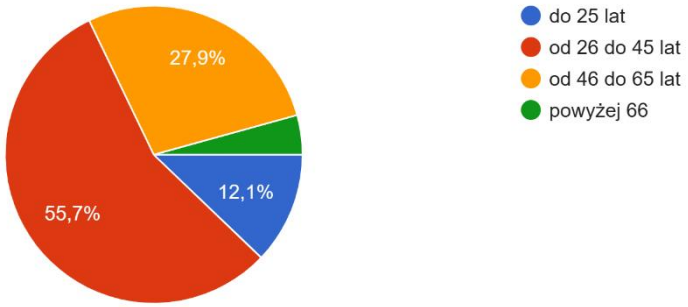

Wyniki:

1. Jakość życia na terenie gminy

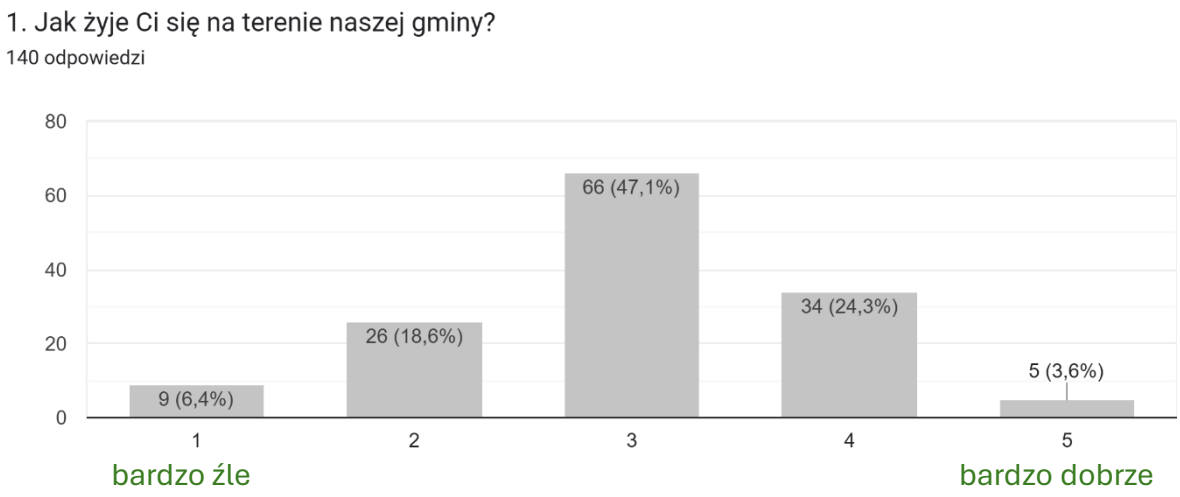

Ocena jakości życia w poszczególnych obszarach:

2. Mocne strony gminy - potencjały, które można wykorzystać do dalszego rozwoju

Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie 3 kluczowych mocnych stron.

Z listy odpowiedzi usunięto wpisy „nie wiem”, a następnie dokonano wstępnego grupowania odpowiedzi na: te najczęściej wskazywane – tzw. wskazania priorytetowe oraz pozostałe wskazania. Potencjały w rubryce „wskazania pozostałe” nie są uszeregowane pod względem ważności.

Wskazania priorytetowe	**Wskazania pozostałe**
Ojcowski Park Narodowy jako potencjał turystyczny Turystyka i dalsza możliwość zagospodarowania zasobów naturalnych i przestrzeni na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, oferta wydarzeń kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, ścieżki rowerowe, szlaki piesze Bliskość Krakowa i dobra komunikacja z Krakowem Strefa Gospodarcza Dostęp do lokalnej, ekologicznej żywności, dostęp do produktów bezpośrednio od rolnika OSM - najpopularniejszy zakład w Skale, produkt znane w całej Polsce Targ	Historia regionu infrastruktura sportowa Dostępne usługi, sklepy Usługi medyczne - ośrodek zdrowia Obwodnica - niewykorzystana możliwość zagospodarowania terenów przy drodze sklepami, punktami usług, małej galerii handlowej Możliwość przyciągnięcia turystów przyjeżdżających do OPN dodatkowymi atrakcjami: kulturalnymi, historycznymi, kulinarnymi Hala sportowa, dom kultury Dużo obszarów wokół Skały do wykorzystania pod zabudowę mieszkaniową albo inwestycje Dobrze prosperujący Urząd Gminy Rolnictwo (rozwój wyspecjalizowanej ekologicznej produkcji rolnej i rybnej, produktów lokalnych, promocja eko-upraw, targi żywności bez pośredników) Ścieżki spacerowe i biegowe oraz rowerowe Bardzo dobra szkoła średnia Budowa elektrowni wiatrowych (niekoniecznie "wiatraki") Rozwój/promocja budownictwa jednorodzinnego

	Lokalne produkty: nabiał, jagoda kamczacka, winnice - możliwość tworzenie gospodarstw rolnych o profilu zdrowej żywności, Kanalizacja chociaż szkoda że nie na terenie całej gminy Grodzisko, kościół w Skale Wspinaczka skałkowa Jezioro-cegielnia, kąpielisko Las sobiesęcki, las koło przybysławic i rzeplina/stokow, jezioro koło pszoku droga dla zajęcy (rzeplińska) i inne drogi polne które można zmienić na asfaltowe trasy rowerowe Nowi mieszkańcy i ich ciągły napływ Dostęp do datacji na rozwój Orlik Dobre szkoły Zasoby ludzkie Bardzo dobrze przygotowane żłobek i przedszkole

3. Słabe strony gminy - problemy, które należy rozwiązać

Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie 3 kluczowych słabych stron.

Z listy odpowiedzi usunięto wpisy „nie wiem” itp., a następnie dokonano wstępnego grupowania na: te najczęściej wskazywane – tzw. wskazania priorytetowe oraz pozostałe wskazania. Problemy w rubryce „wskazania pozostałe” nie są uszeregowane pod względem ważności.

Wskazania priorytetowe	Wskazania pozostałe
Smog - niezmienna od lat zła jakość powietrza, kopciuchy Słaby transport zbiorowy – wykluczenie komunikacyjne części gminy, niewystarczające połącznie z Kałkowem (brak bezpośredniej linii MPK) Niewykorzystany potencjał turystyczny Parkowanie na chodnikach Brak miejsc parkingowych przy OPN Brak miejsc parkingowych w centrum Brak miejsc parkingowych przy targu Brak terenów zielonych w centrum Skały (szczególnie parku miejskiego) i zbyt mała ilość drzew w przestrzeni miejskiej Oczyszczalnia ścieków i brak kanalizacji w części gminy Brak dróg rowerowych Estetyka rynku Bezpieczeństwo - brak chodników i ich oświetlenia Place zabaw - brak	Niemal całkowite wyłączenie kulturalne osób w wieku średnim – głównie wydarzenia dla dzieci i seniorów Zaściankowość mieszkańców. Bezpieczeństwo na drogach Brak działek gminnych w centrum miasta Pijani żule na rynku Słaba komunikacja zewnętrzna zarówno z mieszkańcami jak i promocja gminy, choćby w pobliskim Krakowie Bezpieczeństwo mieszkańców - doposażenie czołowych jednostek OSP Brak przedsiębiorstw to brak wpływów z podatków do budżetu gminy Oświetlenie dróg Brak basenu na terenie gminy Brak zdecydowanych działań w sprawie ochrony środowiska, w szczególności powietrza Poprawa potencjału targu „godne” warunki współpracy aby przybywało sprzedawców. Brak miejsc w żłobkach i wysokie opłaty Zły stan dróg Kiepska oferta kulturalna Brak ciekawych miejsc spotkań dla mieszkańców w centrum (kawiarnie, restauracje, kino) Brak połączenia asfaltowego pomiędzy Rzeplinem a Stokami Rada Miasta

	Niewystarczające wykorzystywanie środków unijnych Mała liczba miejsc pracy w Gminie Brak budownictwa spółdzielczego i socjalnego mieszkaniowego Władze gminy powinny słuchać głosu mieszkańców i realizować NAJPIERW zadania, które są NIEZBĘDNE a później ""fontanny"" Rozbudowa oczyszczalni ścieków i budowa nowych oczyszczalni Problemy z drożnością niektórych ulic - np. ul Zagrodzka - w wielu przypadkach niektórzy mieszkańcy mają po kilka pojazdów i parkują je na ulicy - to jest przyczyna. Może abonamenty dla mieszkańców parkujących na ulicy - do 1 sztuka na nieruchomość darmo, powyżej 1 odpłatnie Żądam przywrócenia zabranego przejścia dla pieszych w Rynku w Skale - od str. południowej i przywrócenia pełnego ruchu okrężnego w Rynku w Skale Opieka medyczna zwłaszcza pediatra Brak dużych przedsiębiorstw niezbędnych do rozwoju gminy Brak dopłaty z gminy do źródeł energii odnawialnej Problem z osobami nadużywającym alkohol i młodzieży w godzinach wieczornych okupujących przystanek autobusowy i płytę rynku - nie jest bezpiecznie Brak informacji o działaniach urzędu Słaba komunikacja dla turystów z Ojcowa i brak inicjatyw przyciągający ich do Skały np. informator o zabytkach i ofercie kulturalnej w której mogą uczestniczyć, gry, zniżki do restauracji - to się najczęściej spotyka w niektórych miejscach (Skała nie korzysta przez to z dobrodziejstw lokalizacji pod kątem biznesu Brak przekazu informacji dla mieszkańców nie posługujących się social mediami

	Młodzież nie ma co robić po lekcjach. Jedynie piłka nożna funkcjonuje dobrze co widać po frekwencji Społeczeństwo jest coraz starsze Brak infrastruktury dla dzieci, rodziców z dziećmi oraz dziadków z dziećmi. Jakość wody – bardzo twarda Nie ma w ogóle miejsc, gdzie można by pójść na spacer z dzieckiem, z wózkiem lub nauczyć dziecko jeździć na rowerze. Władze gminne i niekompetencja niektórych urzędników, ich niedostosowanie do dzisiejszych realiów Brak miejsca stałej opieki nad seniorami Niewielki udział młodych w życiu publicznym, ich niskie zaangażowanie Narastająca roszczeniowa postawa mieszkańców Otulina OPN i wy Rolniczy charakter gminy Ograniczenia tonażowe na drogach Dzikie wysypiska Budynki szkół i przedszkoli zaniedbane, nieremontowane, bez sal gimnastycznych, albo z salą tak starą, zaniedbaną, zbyt małą, nie spełniającą żadnych obecnych standardów (patrz SP1 w Skale). Brak apteki 24h Podzielone środowisko lokalne Brak pomysłów na rozwój gminy Wciąż niewykorzystany potencjał OPN i Ojcowa, szczególnie od strony Skały - Drewniana droga nie jest dla każdego (osoby niepełnosprawne nie mają szansy przejść), brakuje drogi, która istniała - przez Gawówkę

4. Ocena ważności kierunków rozwoju gminy na najbliższe 10 lat?

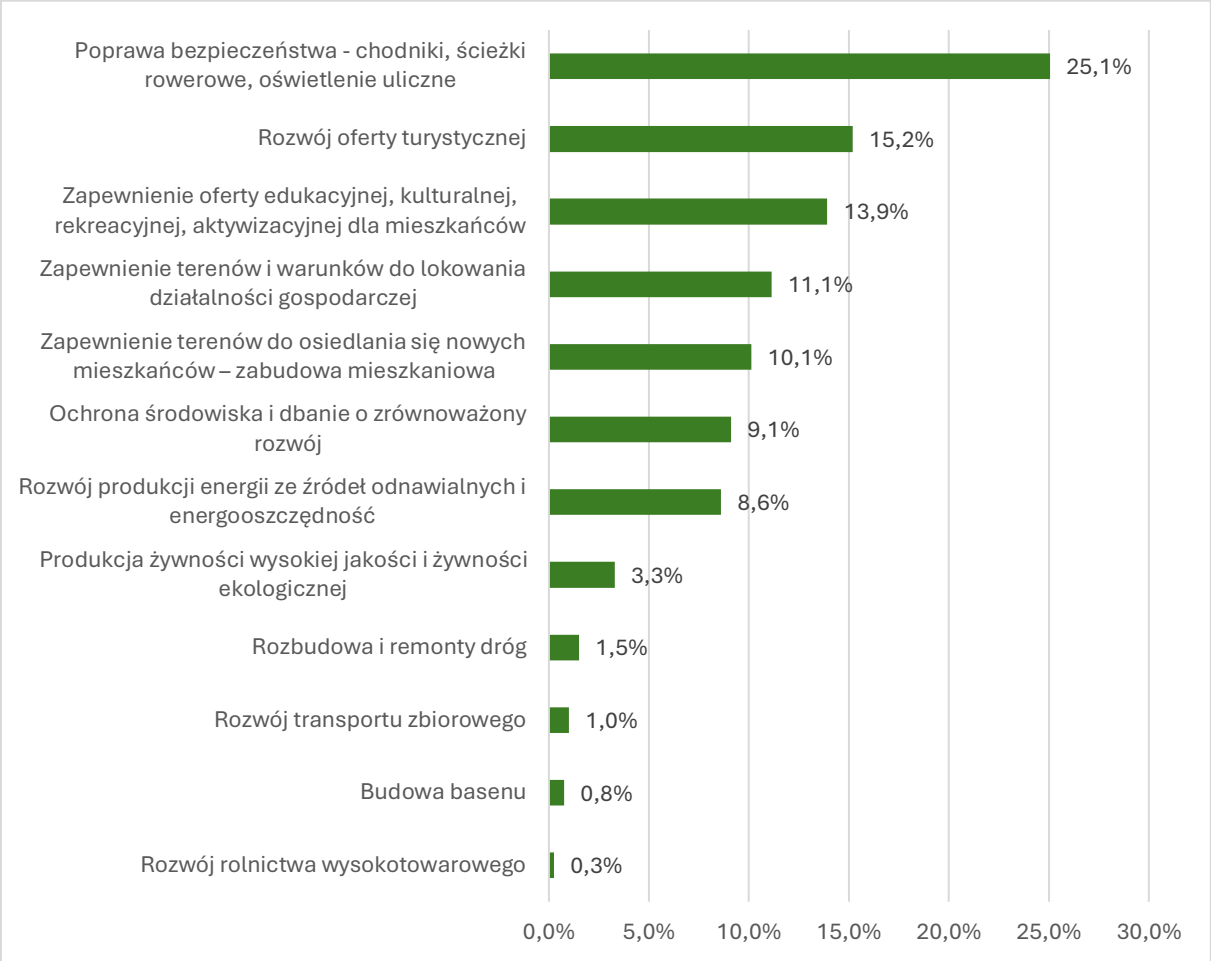

5. Wskazanie priorytetowych kategorii wydatków w budżecie gminy

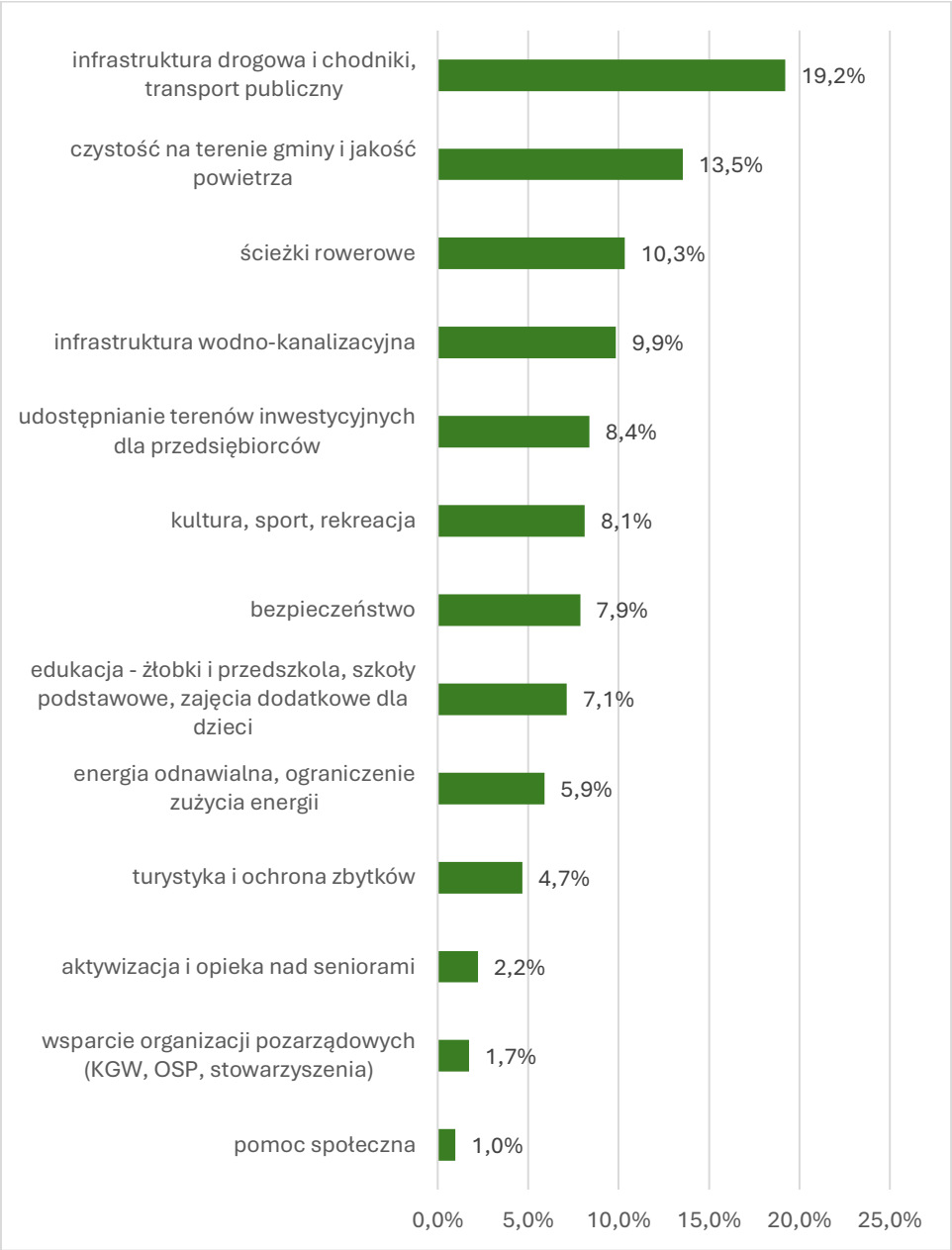

6. Preferowany sposób informowania o działaniach gminy.

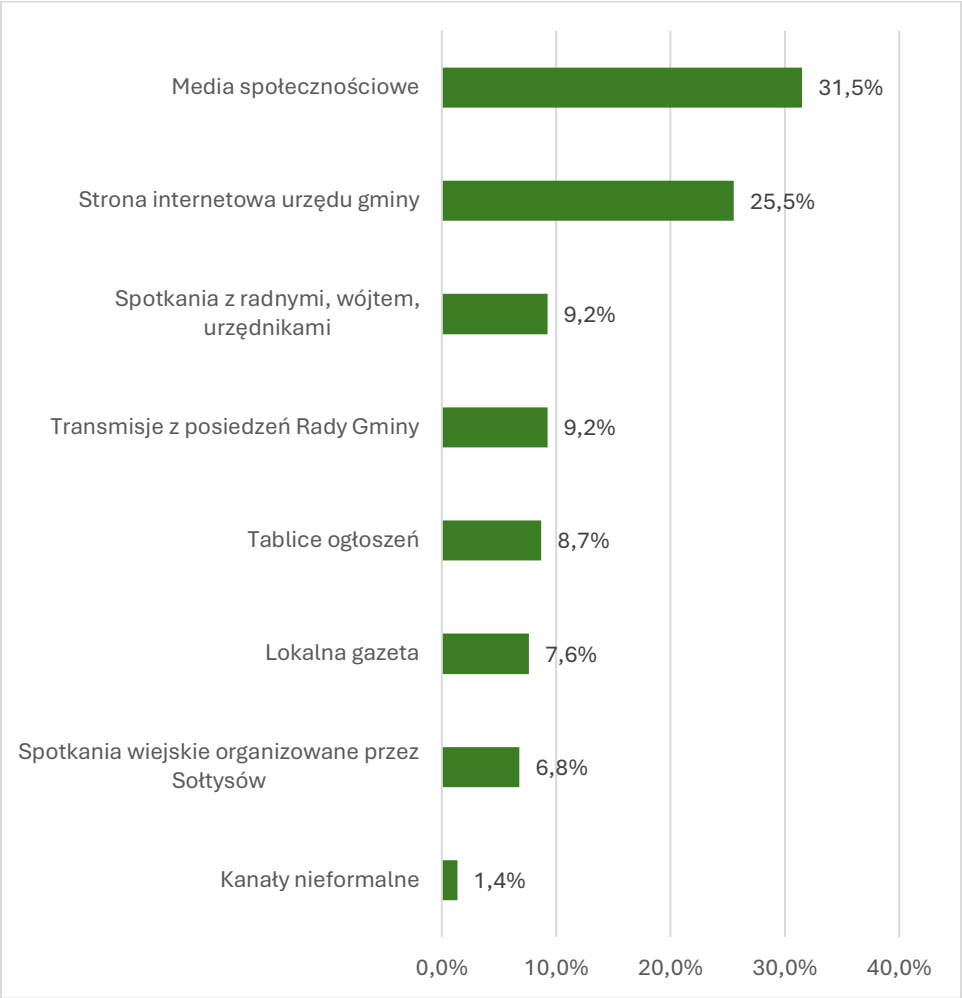

Miejsce realizacji podstawowych aktywności mieszkańców

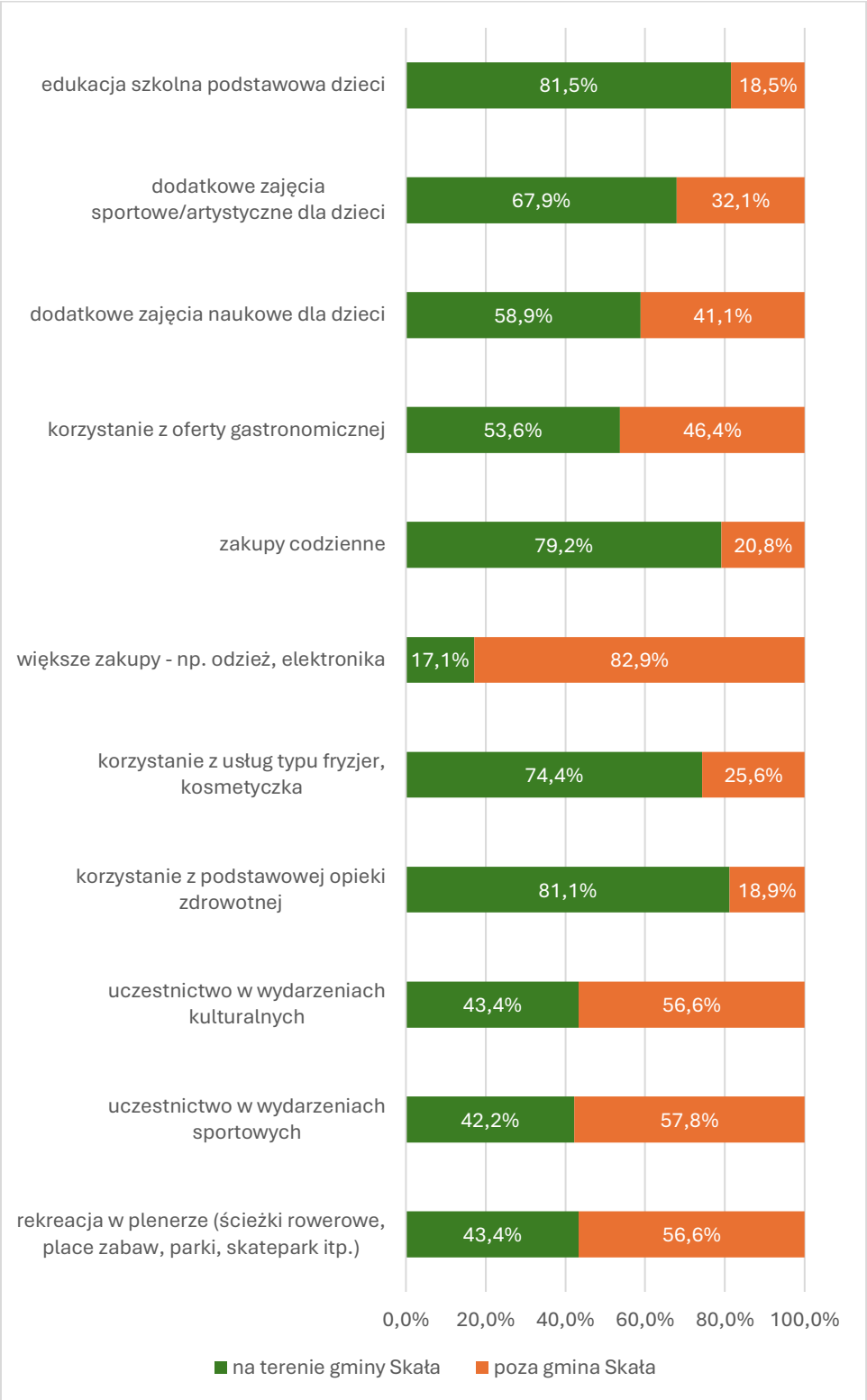

7. Ankietowani wskazywali z czym w ich opinii powinna kojarzyć się Gmina Skała.

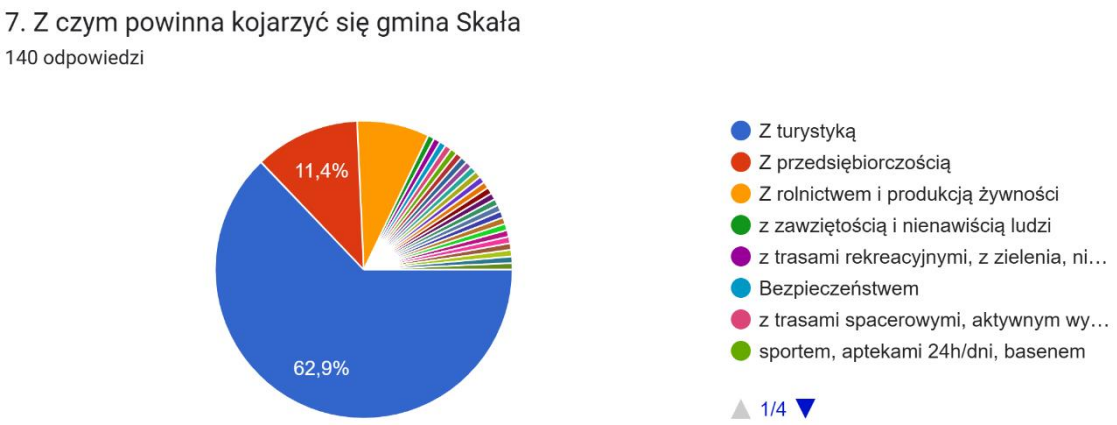

63% **z turystyką**

11% **z przedsiębiorczością**

8% **z rolnictwem i produkcją żywności**

pozostałe 18%, to min następujące wskazania:

z trasami rekreacyjnymi, rowerowymi i aktywnym wypoczynkiem
z zielenią
z dobrym miejscem do życia
z dobrym poziomem edukacji
ze zdrową żywnością
z otwartymi mieszkańcami, którzy stanowią zgraną społeczność

Załącznik nr 4 do uchwały nr XX/205/25
Rady Miejskiej w Skale
z dnia 30 października 2025 r.

Raport z warsztatów z Mieszkańcami Gminy Skała

przeprowadzonych
w ramach opracowania
Strategii Rozwoju Gminy Skała 2025-2035

Organizatorzy
dziękują Mieszkańcom
za aktywny udział w warsztatach strategicznych

Skała, styczeń 2025 r.

W ramach prac nad **Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035** przeprowadzono warsztaty z udziałem Mieszkańców gminy.

Warsztaty odbyły się 23 stycznia 2025 roku, w godzinach od 16.30 do 19.30, w hali widowiskowo-sportowej w Skale.

W warsztatach wzięło udział 20 **Mieszkańców**.

W warsztatach ze strony **Samorządu gminnego** wzięli udział:

Pan Aleksander Dańda – Wiceburmistrz Miasta i Gminy Skała
Pani Dorota Buczek – Sekretarz Miasta i Gminy Skała
Pan Mariusz Gajewski – Przewodniczący Rady Miejskiej w Skale
Pani Joanna Mazela – Pracownik Biura Strategii, Rozwoju i Promocji Gminy Skała
Pan Piotr Guzik – Pracownik Biura Strategii, Rozwoju i Promocji Gminy Skała

Moderatorem warsztatów był dr Hubert Guz.

Warsztaty przeprowadzono zgodnie z następującym scenariuszem:

Przywitanie uczestników przez Pana Wiceburmistrza oraz Panią Sekretarz.

Wprowadzenie dotyczące partycypacyjnej formuły procesu strategicznego, dotychczasowych działań oraz roli mieszkańców w tym procesie.

Uczestnicy za pośrednictwem aplikacji MENTI odpowiadali na pytanie „z czym kojarzy Ci się Gmina Skała?”. Zadanie miało na celu zainicjowanie dyskusji na temat kluczowych potencjałów i problemów gminy.

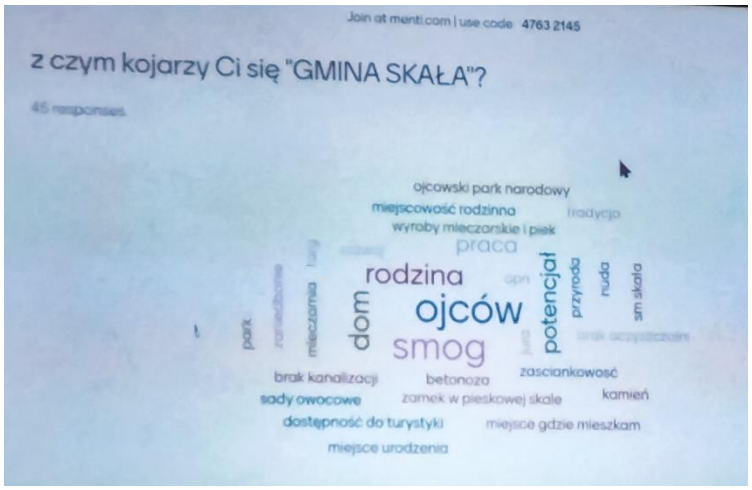

Część informacyjna, w formie prezentacji prowadzonej przez moderatora, stanowiła:

- podsumowanie kluczowych ustaleń diagnostycznych w oparciu o dane z Diagnozy stanu gminy,
- podsumowanie badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców (n=140),
- podsumowanie warsztatów z Młodzieżową Radą Miejską
- omówienie formuły pracy warsztatowej.

Treść prezentacji:

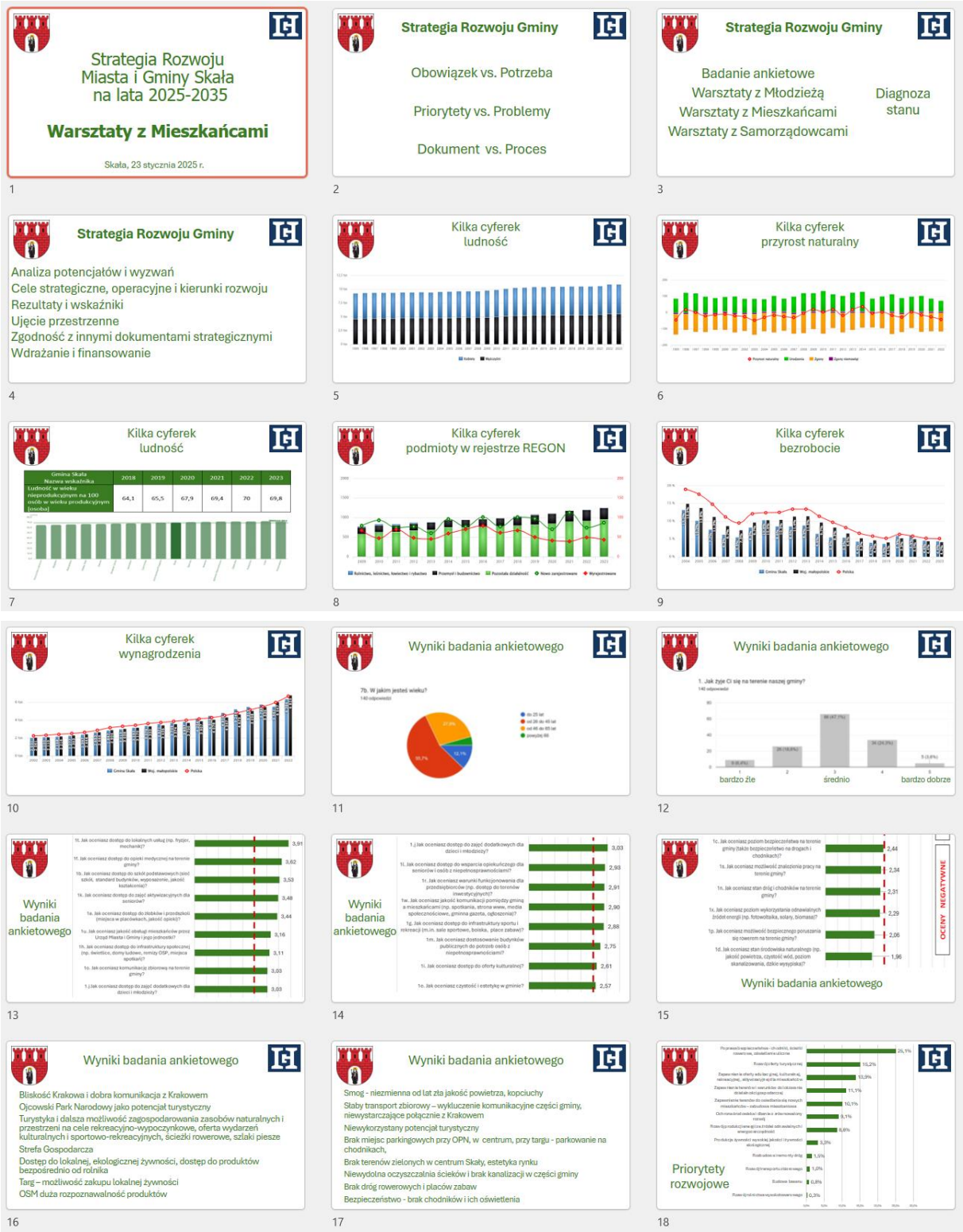

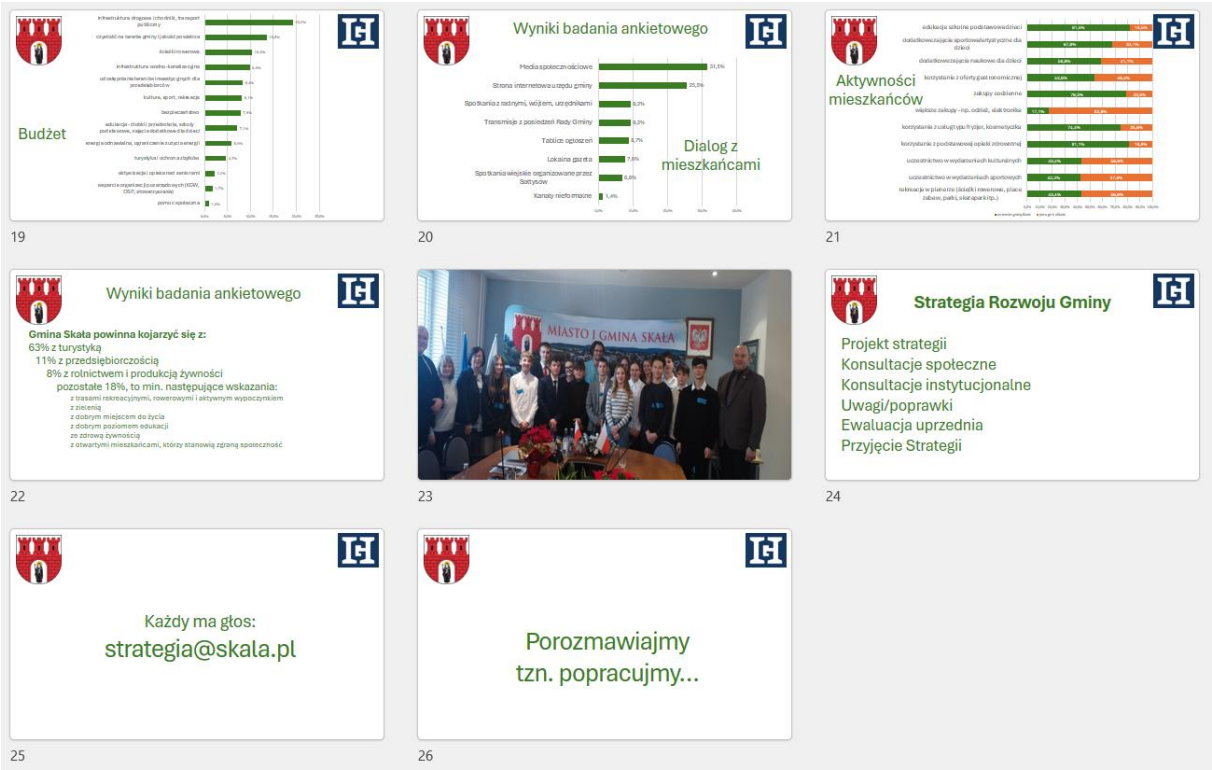

W kolejnym kroku zdefiniowane zostały trzy obszary rozwojowe gminy:

„Gospodarka" – perspektywa gospodarcza – m.in.: przedsiębiorczość, turystyka, rolnictwo, zarządzanie gminą

„Społeczność" – perspektywa społeczna – m.in.: edukacja, kultura, sport, rekreacja, polityka społeczna w tym senioralna, organizacje pozarządowe

„Infrastruktura i środowisko" – perspektywa przestrzenna – m.in.: Infrastruktura sieciowa, infrastruktura komunikacyjna, planowanie i zarządzanie przestrzenią, transformacja energetyczna.

Uczestnicy warsztatów podzielili się na trzy grupy zgodnie z powyższą strukturą, uwzględniając swoje doświadczenia i zainteresowania.

Zadaniem poszczególnych grup była dyskusja o najważniejszych potencjałach i problemach we wskazanych obszarach rozwojowych, a następnie określenie w formule burzy mózgów istotnych wyzwań/celów/projektów dla samorządu gminnego na kolejną dekadę.

W celu zainicjowania dyskusji w poszczególnych grupach przegląd potencjałów i problemów rozpoczął się od pytań pomocniczych:

Treść pytań inicjujących pracę w grupach:

Grupa 1 – Gospodarka

Potencjał gospodarczy

Jakie są atuty gminy w oczach przedsiębiorców?
Czy gmina ma szanse na dalszy rozwój działalności gospodarczej na swoim terenie?
Czy strefa gospodarcza spełnia swoje zadanie?

Potencjał turystyczny

Czy turystyka przynosi gminie wymierne korzyści?
Istniejące na terenie gminy walory przyrodniczo-krajobrazowe, atrakcje turystyczne, zabytki, szlaki piesze/rowerowe, miejsca historyczne – czy to potencjał do rozwoju?
Co warunkuje rozwój turystyki i agroturystyki?

Potencjał rolniczy

Czy mieszkańcy kupują lokalne produkty spożywcze?
Czy rolnictwo ekologiczne to potencjalna ścieżka rozwoju?
Czy targ to „wizytówka" Skały?

Działanie samorządu

Czy dostęp do usług publicznych jest zadowalający?
Czy gmina pozyskuje zewnętrzne środki?
Jak gmina komunikuje się z mieszkańcami?
Jak wygląda współpraca lokalnych instytucji?

Grupa 2 – Społeczność

Starzejące się społeczeństwo

Jak postrzega się zjawisko starzenia się społeczeństwa?
Czy gmina jest już dziś przygotowane na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa?
Jakie będą kluczowe działania i inwestycje związane z aktywnościami i potrzebami osób w wieku senioralnym?
Co będzie barierą w ich realizacji?
Jakie są główne wyzwania polityki społecznej w Skale?
Czy miasto jest dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych?
Czy system podstawowej opieki zdrowotnej jest efektywny?

Integracja społeczna

Czy Skała to dobre miejsce do życia dla młodych, jak ich zatrzymać w Skale?
Jak można ocenić system edukacji w Skale?
Jak wygląda integracja „nowych mieszkańców"?
Czy usługi publiczne są na zadowalającym poziomie?
Czy organizacje pozarządowe angażują się w działania samorządu?
Czy opieka nad bezdomnymi zwierzętami (działania gminy i mieszkańców) jest efektywna?

Jaka jest dostępność do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej?
Czy istniejąca infrastruktura społeczna jest dostępna dla wszystkich mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, osób niemobilnych/starszych, osób z niepełnosprawnością?

Odpoczynek – rekreacja, sport, kultura

Jakie są potrzeby mieszkańców w kontekście „spędzania wolnego czasu”?
Czy można powiedzieć, że oferta kulturalna jest atrakcyjna i dostosowana do potrzeb wszystkich grup społecznych, w tym osób młodych?
Jak postrzegana jest oferta sportowo-rekreacyjna gminy? Jakie są kluczowe zasoby, a jakie bariery?
Dostępność do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz placów zabaw?
Czy istniejąca infrastruktura jest dostępna dla wszystkich mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, osób niemobilnych/starszych, z niepełnosprawnością?

Grupa 3 – Infrastruktura i środowisko

Zmiany klimatu i transformacja energetyczna

Jakie zjawiska wynikające ze zmian klimatu, są szczególnie widoczne w gminie?
Co gmina powinna robić, aby przygotować się do skutków zmian klimatu (w tym: przeciwdziałanie skutkom suszy, gospodarowanie wodą)?
Czy mieszkańcy miasta, przedsiębiorcy, instytucje mają świadomość zagrożeń wynikających z problemów środowiska?
Jak przyspieszyć walkę z niska emisją?
Jaka powinna być rola Odnawialnych Źródeł Energii w gminie?
Czy nadal są obiekty wymagające głębokiej termomodernizacji?
Czy kooperacja energetyczna – (klastry i spółdzielnie energetyczne) ma sens?

Infrastruktura

Czy istniejąca na terenie gminy infrastruktura mająca wpływ na jakość życia mieszkańców (drogi, budynki użyteczności publicznej, infrastruktura techniczna – wymaga dalszych inwestycji?
Czy komunikacja publiczna wewnątrz gminy (między sołectwami) i z innymi gminami jest sprawna?

Środowisko a jakość życia

Jakie są główne problemy związane z jakością środowiska i tym samym jakością życia?
Jakie są wyzwania pod względem poprawy jakości powietrza?
Czy system gospodarki odpadami jest w stanie z czasem przystosować się do gospodarki o obiegu zamkniętym?
Jakie kluczowe działania należy zrealizować z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury?

Przestrzeń

Czy istniejąca struktura zabudowy przyczynia się do dobrych warunków życia?
Na co zwrócić uwagę planują przestrzeń?
Czy tereny chronione (park, otulina, Natura 2000) blokują rozwój?

Wnioski

Poszczególne grupy w toku dyskusji wypracowały ustalenia, które następnie poddano dyskusji na forum całego spotkania. Zastosowana pierwszy etap formuły burzy mózgów – czyli zbieranie pomysłów bez ich oceny. Jednak dyskusja na forum przyczyniła się do wyboru najistotniejszych zagadnień.

Grupa 1 – Gospodarka

Ustalenia diagnostyczne:

- # OPN jako kluczowy potencjał gminy
- # Koncentracja ruchu turystycznego w Ojcowie
- # Niewykorzystany potencjał turystyczny i rekreacyjny innych sołectw
- # Brak możliwości lokowania nowych działalności gospodarczych w istniejącej Strefie Aktywności Gospodarczej
- # Znaczące ograniczenia w zakresie prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej ze względy na OPN i jego otulinę oraz ograniczenia nośności dróg
- # Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Skale – rozpoznawalny lokalny producent żywności dobrej jakości
- # Rozwinięte sadownictwo
- # Rosnąca liczba winnic i aktywność winiarzy indywidualna oraz w ramach stowarzyszenia
- # Dostępne środki (niewielkie, ale jednak) w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na działania promocyjne
- # Dostępność środków z LGD na zakładanie i rozwój działalności gospodarczej
- # Targ jako lokalna tradycja i dobre miejsce zakupów
- # Bogata historia miasta i gminy
- # Niewykorzystany potencjał terenów przy obwodnicy
- # Działająca na terenie gminy szkoła średnia – duży atut

Wyzwania/cele/projekty:

- # Rozwój turystyki na terenie całej gminy Skała – wykorzystanie innych od OPN potencjałów np. tereny leśne, pola lawendy, stadniny koni, lokalne sery, dworki, szlak I Wojny Światowej, cmentarz żydowski
- # Wdrożenie we współpracy z OPN systemu informacji o parkingach i atrakcjach gminy Skała
- # Promocja turystyczna gminy w mediach społecznościowych
- # Promocja lokalnej żywności, punktów jej sprzedaży oraz gastronomii
- # Wsparcie dla utworzenia pola namiotowego/camperowego na terenie gminy
- # Organizacja imprez plenerowych skierowanych do turystów (promocja) oraz do mieszkańców (integracja, aktywizacja, włączenie społeczne)

Miejsca spotkań dla mieszkańców w sołectwach – plenerowe, ale także w obiektach ogrzewanych.
Organizacja „lasów społecznych”
Budowa wieży widokowej / punktów widokowych w otulinie OPN
Parki linowy w otulinie OPN
Wino, jabłka, jagoda kamczacka jako część produktu turystycznego gminy Skała
Systemowa (zorganizowana) promocja wydarzeń kulturalnych, turystycznych, sportowych i innych przez UMiG Skała
Promocja targu w Skale jako miejsca sprzedaży lokalnej i ekologicznej żywności prosto od producentów – część produktu turystycznego

Grupa 2 – Społeczność

Ustalenia diagnostyczne:

Stabilna liczba mieszkańców, dzięki napływowi nowych mieszkańców
Uzupełniające się potencjały staruch i nowych mieszkańców gminy
Starzejące się społeczeństwo
Bliskość Krakowa i częściowo metropolitalna specyfika gminy, jednak nadal część gminy ma charakter wiejski – Skała należy do Otuliny Podkrakowskiej – obszar oddziaływania metropolii.
Problem z wykorzystaniem infrastruktury OSP – remizy w zimie (brak lub bardzo wysokie koszty ogrzewania)
Wystarczająca baza edukacyjna – przedszkola i szkoły
Wystarczająca baza sportowa
Lokalne imprezy plenerowe przyciągające coraz więcej mieszkańców i turystów

Wyzwania/cele/projekty:

Wsparcie utworzenia klubów seniora w części sołectw – zajęcia aktywizacyjne, integracyjne i rehabilitacyjne
Aktywizacja działań kulturalnych i integracyjnych na poziomie sołectw – konieczność zapewnienia odpowiedzialnego za to pracownika ???
Integracja międzypokoleniowa
Zadbanie o dostępność architektoniczną infrastruktury publicznej (przestrzeń, budynki)
Zapewnienie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej w zakresie usług publicznych
Zapewnienie oferty zajęć (sportowych, kulturalnych, hobby) skierowanych do konkretnych grup (np. zajęcia na siłowni dedykowane dziewczynom)
Budowa basenu
Zapewnienie lodowiska w okresie zimowym
Miejsca spotkań – świetlice, place zabaw, wiaty grillowe, altany umożliwiające integracje na terenie sołectw
Monitoring wizyjny w przestrzeni publicznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa
Poszerzenie oferty biblioteki – zakup nowości, spotkania autorskie
Poszerzenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla osób w wieku 18-60 (nie dzieci i młodzież i nie seniorzy)
Efektywna komunikacja UMiG Skała z mieszkańcami z wykorzystaniem mediów społecznościowych, strony internetowej oraz spotkań bezpośrednich.
Poszerzenie oferty kina plenerowego o repertuar skierowany do osób w wieku 18-60
Organizacja przedsięwzięć rekreacyjnych m.in. rajdów pieszych, nordic-walking, biegowych, rowerowych

Grupa 3 – Infrastruktura i środowisko

Ustalenia diagnostyczne:

Smog – istotny problem miasta Skała, a nie całej gminy
Bliskość metropolii krakowskiej i poprawiająca się komunikacja publiczna z Krakowem, ale nadal wymagająca poprawy, aby mieszkańcy rezygnowali z podróży samochodami
Braki w infrastrukturze kanalizacyjnej
Drogi, chodniki wymagające modernizacji, oświetlenia
Centrum Skały – Rynek jako istotna przestrzeń centrotwórcza w gminie, jednocześnie brak możliwości rozbudowy/modernizacji centrum

Wyzwania/cele/projekty:

Gruntowna modernizacja techniczna oczyszczalni w Ojcowie
Rozbudowa oczyszczalnie w Nowej Wsi
Zapewnienie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej na potrzeby rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej
Wzmożenie kontroli i nadzoru w zakresie niskiej emisji, edukacja, promocja programów typu „czyste powietrze”
Rozwój transportu multimodalnego
Budowa centrów przesiadkowych z parkingami P&R
Promocja wykorzystania UTI (Urządzenia Transportu Indywidualnego – rowery, hulajnogi)
Budowa ciągów pieszo rowerowych w całej gminie pełniących zintegrowane funkcje – dla mieszkańców: komunikacyjną, rekreacyjną, dla turystów: krajoznawczą – przemieszczanie się pomiędzy atrakcjami na terenie gminy
Zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym (samochodowy, pieszy, rowerowy), oświetlenie, monitoring wizyjny
Rozwój OZE – indywidualne wykorzystanie - mieszkańcy
Rozwój OZE – wykorzystanie na potrzeby samorządu i biznesu
Kooperacja energetyczna w formule klastra/spółdzielni energetycznych

Dodatkowe ustalenia

W trakcie dyskusji i komentarzy Pan Kacper Popiołek - Radny Rady Sołeckiej w Skale zwrócił uwagę na koncentrację działań kulturalnych, sportowych i aktywizacyjnych gminy na grupach wiekowych obejmujących dzieci i młodzież oraz seniorów, przy jednoczesnej marginalizacji osób w wieku produkcyjnym. Informacje te zostały poparte wynikami roboczej ankiety przeprowadzonej wśród 7 mieszkańców gminy. Pan Kacper przekazał kluczowe spostrzeżenia w tym zakresie w formie postulatów do uwzględnienia w trakcie prac nad strategią.

Podsumowanie

Po prezentacji wyników pracy warsztatowej poszczególnych grup, Pan Wiceburmistrz podsumował warsztaty i kluczowe wnioski.
Wskazano kolejne kroki w pracach nad Strategią – planowane na luty warsztaty dla kadry zarządzającej z UMIG Skała oraz jednostek samorządowych.

Wskazano adres mailowy do zgłaszania pomysłów i uwag w ramach procesu opracowania Strategii:

strategia@skala.pl.

Dokumentacja fotograficzna

foto by: Joanna Mazela/UMiG Skała

Załącznik nr 5 do uchwały nr XX/205/25
Rady Miejskiej w Skale
z dnia 30 października 2025 r.

Raport z warsztatów z przedstawicielami Młodzieżowej Rady Miejskiej w Skale

w kadencji 2024-2025 przeprowadzonych w ramach opracowania Strategii Rozwoju Gminy Skała 2025-2035

Organizatorzy
dziękują Młodzieży oraz Nauczycielom
za aktywny udział w warsztatach strategicznych

Skała, styczeń 2025 r.

W ramach prac nad **Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035** przeprowadzono warsztaty z udziałem przedstawicieli szkół z terenu Gminy.

Uczniowie reprezentowali następujące szkoły:

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Władysława Łokietka w Skale - 2 osoby

Szkoła Podstawowa nr 2 im. Błogosławionej Salomei w Skale - 2 osoby

Szkoła Podstawowa im. Stulecia Odzyskania Niepodległości w Minodze - 2 osoby

Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Cianowicach - 2 osoby

Szkoła Podstawowa im. Jama Brzechwy w Szczodrkowicach - 2 osoby

Szkoła Podstawowa w Smardzowicach - 2 osoby

Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Skale – 2 osoby

Młodzież, która wzięła udział w warsztatach to członkowie Młodzieżowej Rady Miejskiej w Skale w kadencji 2024/2025.

W warsztatach wzięli udział ze strony **Samorządu gminnego**:

Pan Mariusz Gajewski – Przewodniczący Rady Miejskiej w Skale

Pan Aleksander Dańda – Wiceburmistrz Miasta i Gminy Skała

Pani Dorota Buczek – Sekretarz Miasta i Gminy Skała

Pani Joanna Mazela– Pracownik Biura Strategii, Rozwoju i Promocji Gminy Skała

Moderatorem warsztatów był dr Hubert Guz.

Warsztaty odbyły się 13 stycznia 2025 roku, w godzinach od 10.00 do 12.30, w sali konferencyjnej Urzędu Miasta i Gminy w Skale.

Warsztaty przeprowadzono zgodnie z następującym scenariuszem:

Przywitanie uczestników przez Przewodniczącego Rady Miejskiej oraz przez Wiceburmistrza.
Posiedzenie Młodzieżowej Rady Miejskiej – zaprzysiężenie trzech nowych radnych.
Wprowadzenie do warsztatów strategicznych. Przedstawienie się uczestników w formule (moje imię i ciekawostka o mnie).

Aktywności warsztatowe – „strategiczne skojarzenia”

Uczestnicy podawali skojarzenia z frazą „strategia rozwoju” z wykorzystaniem aplikacji MENTI – diagnozowanie dynamiki potencjałów rozwojowych gminy i poczucia sprawczości młodzieży.

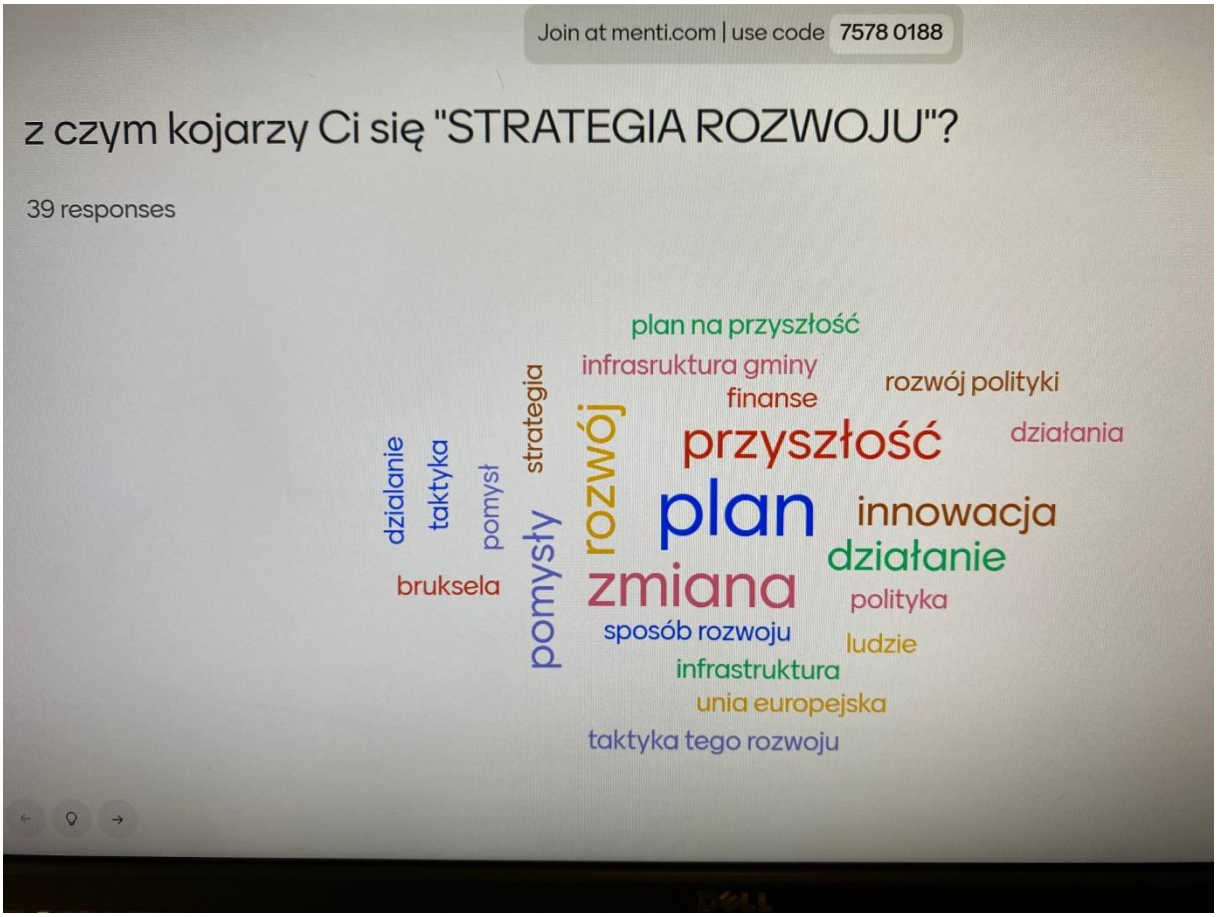

Aktywności warsztatowe – „barometr opinii” badanie poczucia wpływu młodzieży na przyszłość gminy

Uczestnicy określali możliwość swojego wpływu na przyszłość gminy, poprzez zajęcie miejsca w wyznaczonej przestrzeni (podział podłogi na „za” i „przeciw”) oraz dyskutowali o swojej obecnej i przyszłej roli w tym zakresie – analiza poczucia sprawczości uczestników.

Aktywności warsztatowe – personifikacja poprzez portret statystycznego mieszkańca gminy Skała.

Uczestnicy po podziale na dwie grupy (podział poprzez ćwiczenie wspomagające komunikację niewerbalną oraz postawy liderskie w grupie) rysowali i opisywali cechy charakterystyczne dla statystycznego mieszkańca gminy – używając metafory postaci – diagnozowanie sytuacji gminy, zwłaszcza w obszarze społecznym.

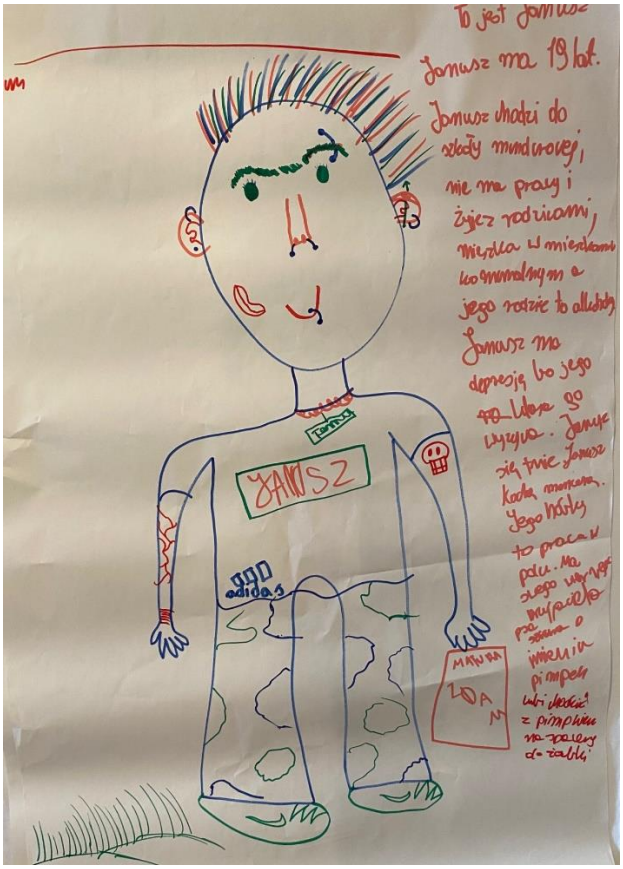

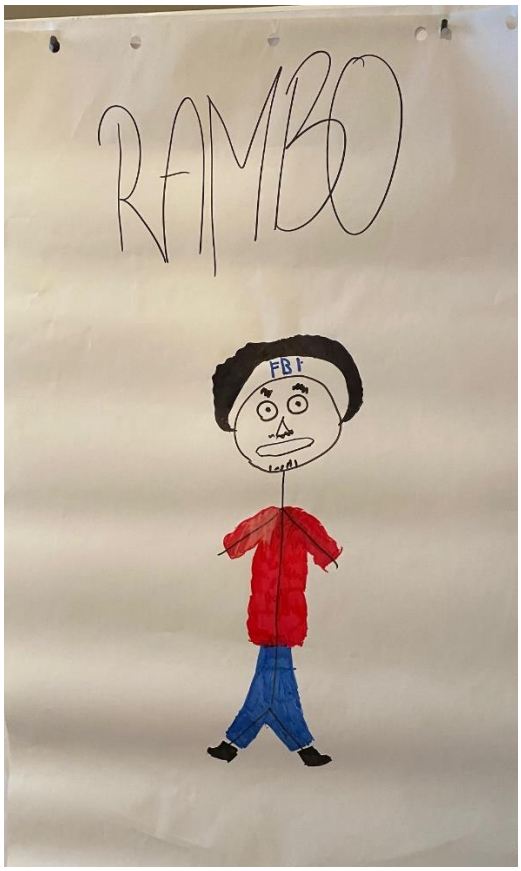

Burza mózgów i dyskusja – zadania gminy

Uczestnicy w formie burzy mózgów i dyskusji określali kluczowe zadania realizowane przez samorząd gminny. W trakcie dyskusji wskazywano także potencjały gminy, głównie w kontekście rekreacji, spędzania czasu wolnego, sportu, edukacji itp. – weryfikacja wiedzy i świadomości uczestników o roli samorządu oraz diagnoza potencjałów rozwojowych.

Aktywności warsztatowe – Gmina Skała za 10 lat

Uczestnicy pracując w dwóch grupach określali kluczowe wyzwania rozwojowe – przegląd pomysłów zgłaszanych przez młodzież wraz z ich uzasadnieniem.

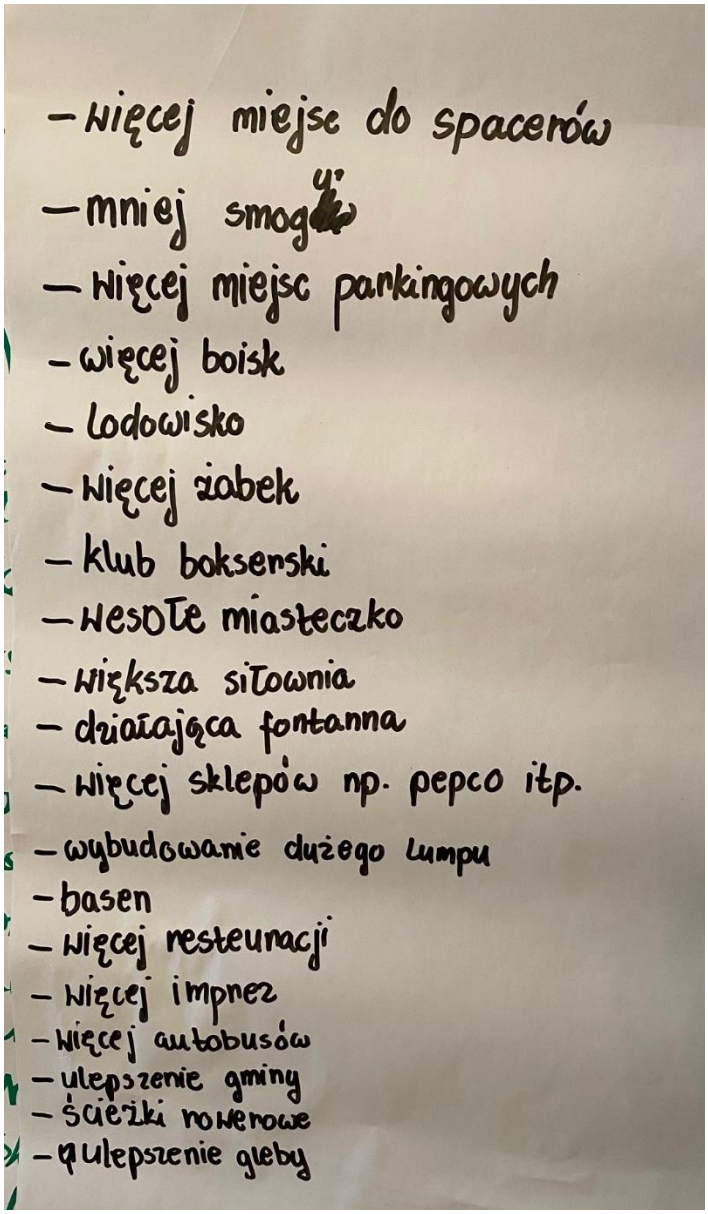

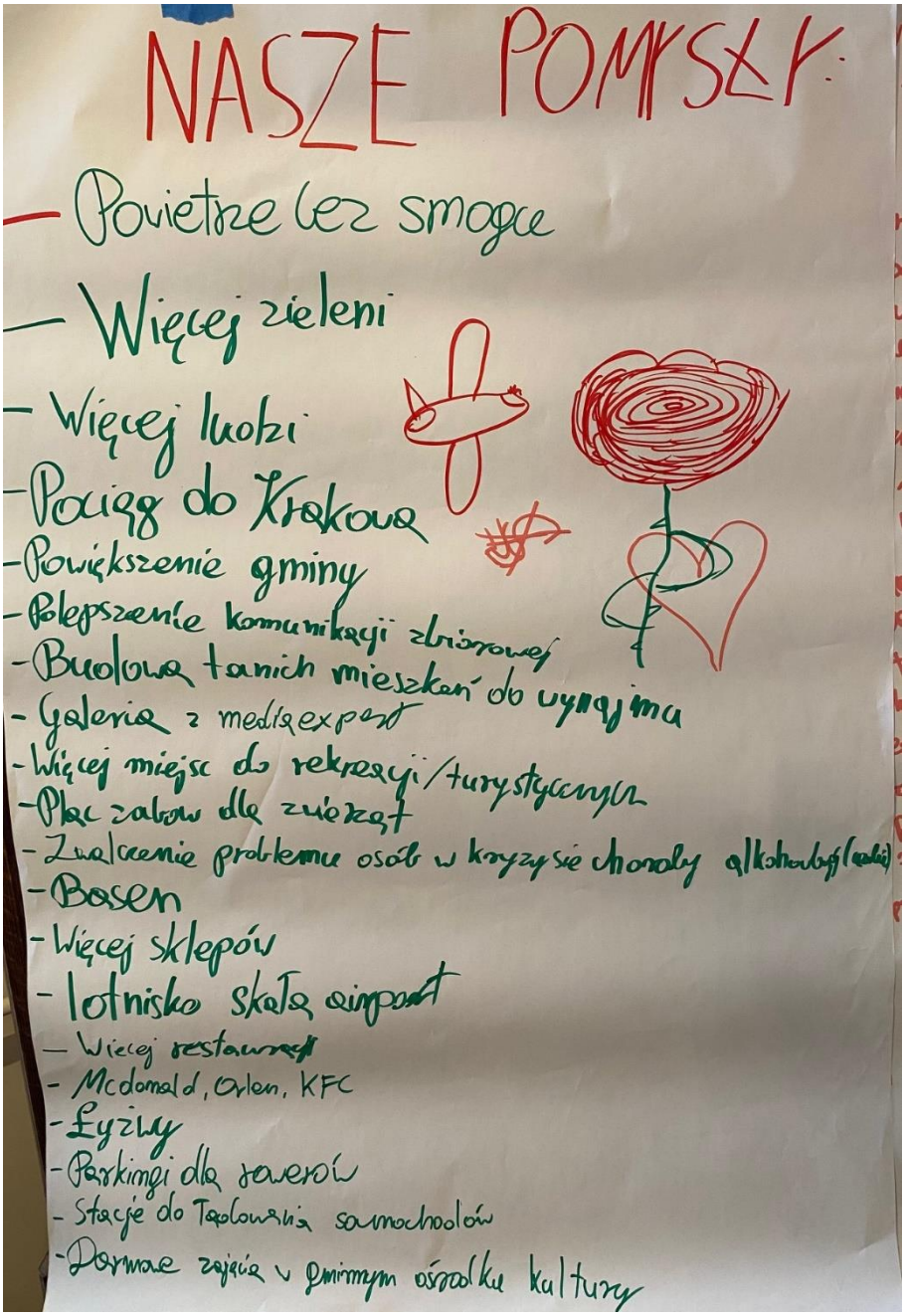

Podsumowanie

Moderator oraz przedstawiciele władz gminy podsumowali warsztaty, wskazując kluczowe obszary aktywności gminy w perspektywie najbliższej dekady.

Wymiana wrażeń z pracy warsztatowej.

Wnioski

Młodzież z bardzo dużym zaangażowaniem i otwartością, pomimo różnic wiekowych uczestniczyła w warsztatach.

Uczestnicy wykazali się znaczącą **wiedzą** o funkcjonowaniu samorządu gminnego, w szczególności o jego zadaniach i wyzwaniach, z którymi się mierzy.

Część z uczestników posiada imponujące **umiejętnościami** nawiązywania kontaktów, pracy w grupie, prezentacji oraz dyskusji, a także poczucie humoru 😊.

Postawy obserwowane u młodzieży potwierdzają jej otwartość i poczucie sprawczości, a także świadomość znaczenia ich zaangażowania (należy jednak podkreślić, że nie można tych wniosków odnosić do wszystkich młodych ludzi w gminie, ponieważ w warsztatach brali udział członkowie Młodzieżowej Rady Miejskiej – czyli osoby już zaangażowane w działalność samorządową.

W zakresie **ustaleń diagnostycznych** młodzież identyfikuje kluczowe **problemy** gminy, takie jak:

- szybkie starzenie się społeczeństwa gminy,
- bardzo uciążliwy smog powodowany niską emisją,
- niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie gminy,
- niewystarczający transport zbiorowy,
- brak miejsc parkingowych w Skale,
- brak zielni w obrębie centrum miasta – rynek,
- problemy psychiczne ludzi młodych,
- wykluczenie społeczne części młodzieży,
- niewystarczająca infrastruktura rowerowa – ścieżki.

Młodzież ma dużą świadomość istniejących **potencjałów** rozwojowych gminy, takich jak:

- lokalizacja - bliskość Krakowa,
- Ojcowski Park Narodowy,
- atrakcje turystyczne,
- baza edukacyjna i dobra jakość kształcenia,
- istniejąca baza sportowa,
- lokalne imprezy kulturalne (atrakcja dla mieszkańców i turystów – promocja gminy).

W zakresie **kluczowych pomysłów rozwojowych**, które powstały na niniejszych warsztatach, a także w odniesieniu do ustaleń z sesji Młodzieżowej Rady Miejskiej w Skale, która obyła się 5 grudnia 2024 r. ustalono, że najistotniejsze pomysły, które bezpośrednio lub pośrednio powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w dalszych pracach nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035, to:

- Budowa basenu
- Oferta darmowych zajęć dodatkowych (hobby) oferowanych przez dom kultury
- Plac zabaw dla zwierząt
- Rozwiązanie problemu osób w kryzysie alkoholowym
- Posadzenie drzew w centrum miasta
- Utworzenie punktów widokowych na terenie OPN
- Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych, chodników, ciągów pieszo-rowerowych, lepsze oznakowanie przejść dla pieszych itp.
- Większa liczba koszy na śmieci na terenie gminy
- Modernizacja Sali gimnastycznej przy SP 1 w Skale
- Budowa skateparku na terenie gminy
- Organizacja sezonowego lodowiska
- Powiększenie siłowni przy hali widowiskowo-sportowej w Skale
- Organizacja imprez plenerowych - festiwali muzycznych na terenie gminy
- Podniesienie jakości komunikacji zbiorowej na terenie gminy, z ościennymi gminami i z Krakowem
- Nowe atrakcje na terenie gminy (np. trasy motocrossowe)

Dokumentacja fotograficzna

foto by: Joanna Mazela/UMiG Skała

MIASTO I GMINA SKAŁA

Załącznik nr 6 do uchwały nr XX/205/25
Rady Miejskiej w Skale
z dnia 30 października 2025 r.

Raport z warsztatów z pracownikami samorządowymi Gminy Skała

przeprowadzonych

w ramach opracowania

Strategii Rozwoju Gminy Skała 2025-2035

Skała, luty 2025 r.

W ramach prac nad **Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035** przeprowadzono warsztaty z udziałem pracowników samorządowych.

Warsztaty odbyły się 17 lutego 2025 roku, w godzinach od 9.00 do 12.00 w Sali sesyjnej UMiG Skała.

W warsztatach ze strony **Samorządu gminnego** udział wzięli:

Piotr Trzcionka - Burmistrz
Aleksander Dańda - Zastępca Burmistrza
Dorota Buczek - Sekretarz
Sylwia Seweryn - Kierownik Referatu Inwestycji
Agnieszka Natkaniec - Referat Inwestycji
Magdalena Pieszczek - Kierownik Referatu Rolnictwa
Izabela Jakubek - Kierownik Referatu Organizacyjnego
Bogumił Trzop - Kierownik Referatu Komunalnego
Hubert Dajtrowski - Oczyszczalnia ścieków
Piotr Guzik - Biuro Strategii, Rozwoju i Promocji
Joanna Mazela - Biuro Strategii, Rozwoju i Promocji
Małgorzata Cebulska - Biuro Strategii, Rozwoju i Promocji
Cezary Bejm - Dyrektor CKSiR
Marta Parzelka - Redaktor Kroniki
Dawid Duda - Kierownik Hali sportowej
Barbara Stanisz - Kierownik MGOPS
Maciej Antkiewicz - Dyrektor Administracji Szkół

Moderatorem warsztatów był dr Hubert Guz.

Warsztaty przeprowadzono zgodnie z następującym scenariuszem:

Przywitanie uczestników przez Pana Burmistrza.

Wprowadzenie dotyczące partycypacyjno-eksperckiej formuły procesu strategicznego, dotychczasowych działań oraz roli pracowników samorządowych w tym procesie.

Przedstawienie się uczestników.

Część informacyjna, w formie prezentacji prowadzonej przez moderatora, obejmowała:

- podsumowanie kluczowych ustaleń diagnostycznych w oparciu o dane z Diagnozy stanu gminy,
- podsumowanie badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców (n=140),
- podsumowanie warsztatów z Młodzieżową Radą Miejską,
- podsumowanie warsztatów z Mieszkańcami,
- omówienie formuły pracy warsztatowej.

Treść prezentacji:

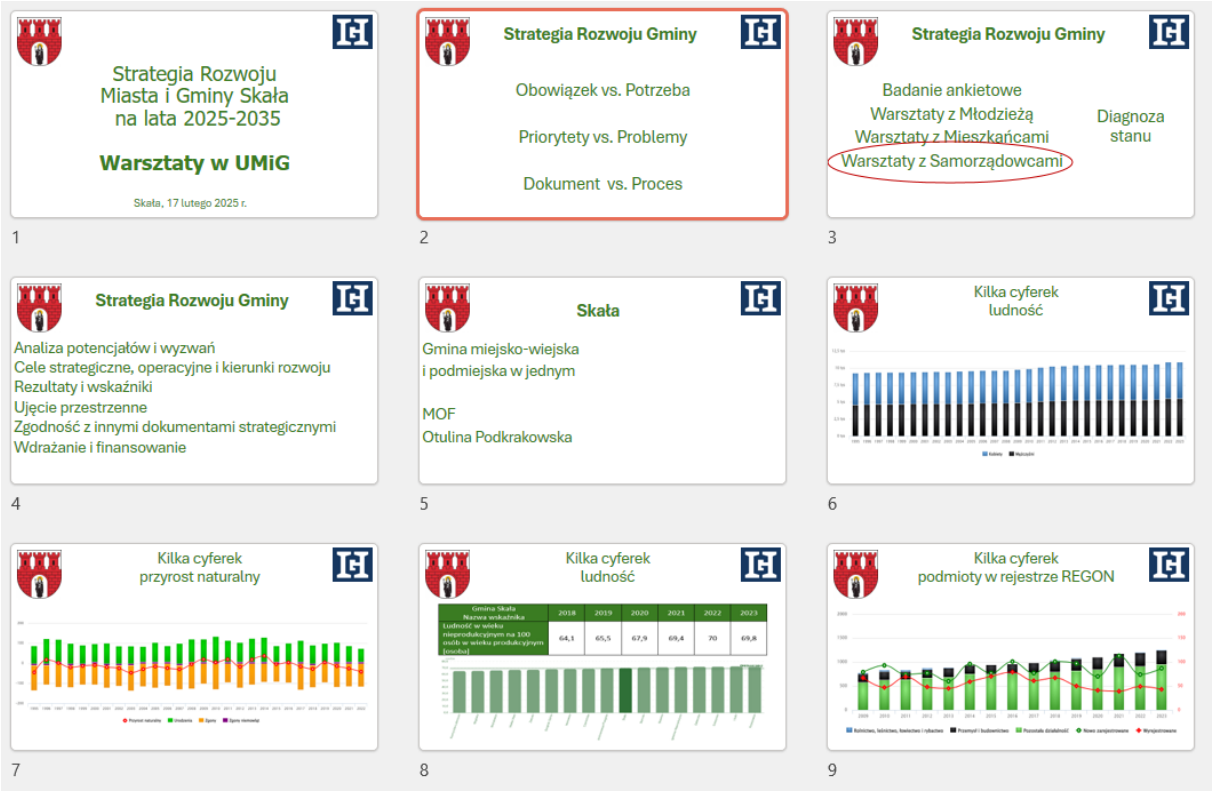

10

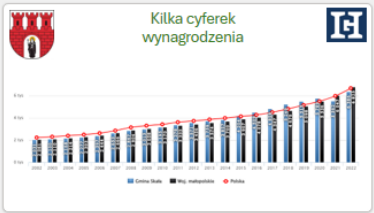

11

12

13

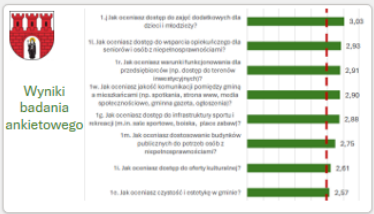

14

15

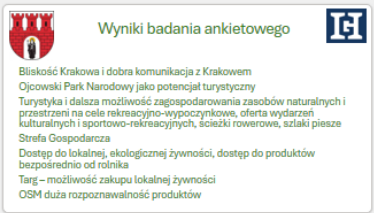

16

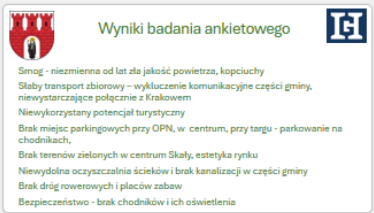

17

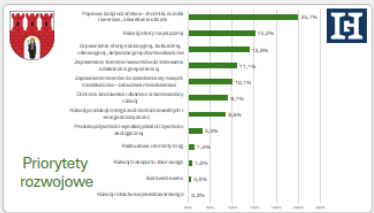

18

19

20

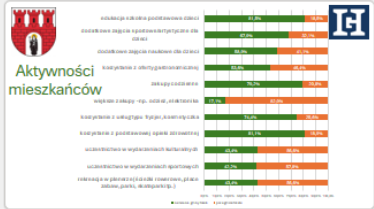

21

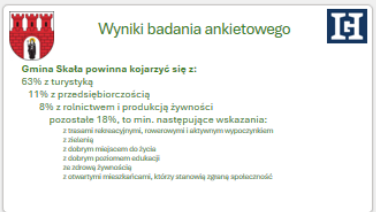

22

23

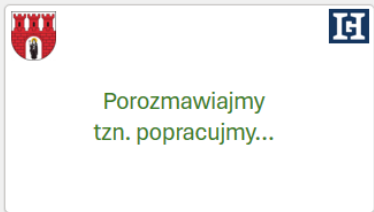

24

Moderator przedstawił wyniki roboczego badania ankietowego (n=7) dotyczącego realizacji celów poprzedniej strategii rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2014 – 2020.

Cel strategiczny: Wysoka atrakcyjność turystyczna Miasta i Gminy Skała	**29%**
Cel operacyjny 1: Rozwój infrastruktury turystycznej i możliwości spędzania czas wolnego	**23%**
Cel operacyjny 2: Utworzenie oferty turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej Miasta i Gminy Skała	**50%**
Cel operacyjny 3: Współpraca z Ojcowskim Parkiem Narodowym w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej i oferty spędzania wolnego czasu	**13%**
Cel strategiczny: Kompetencje gospodarcze Miasta i Gminy Skała	**19%**
Cel operacyjny 1: Rozwój infrastruktury gospodarczej na terenie Miasta i Gminy	**20%**
Cel operacyjny 2: Rozwój kwalifikacji i postaw przedsiębiorczych mieszkańców Miasta i Gminy	**18%**
Cel strategiczny: Wysoki i bezpieczny standard życia	**34%**
Cel operacyjny 1: Poprawa stanu środowiska naturalnego	**24%**
Cel operacyjny 2: Dywersyfikacja źródeł energii	**45%**
Cel operacyjny 3: Wzmacnianie potencjału usług edukacyjnych i kulturalnych Gminy	**33%**
Cel strategiczny: Spójny układ i dobre warunki dla komunikacji	**58%**
Cel operacyjny 1: Poprawa funkcjonalności transportu na terenie Gminy Skała	**41%**
Cel operacyjny 2: Udrożnienie komunikacyjne centrum Skały	**75%**
Cel strategiczny: Nowy wymiar zarządzania publicznego	**19%**
Cel operacyjny 1: Współpraca – tworzenie partnerstwa w układzie instytucjonalnym i zadaniowym	**4%**
Cel operacyjny 2: Zarządzanie przestrzenią Miasta i Gminy	**34%**

W trakcie dyskusji omówiono uwarunkowania realizacji tych celów oraz skomentowano subiektywne oceny poziomu realizacji celów oraz ich relacje z obszarami rozwojowymi planowanymi na okres 2025 – 2035.

W kolejnym kroku zaprezentowano roboczy podział zastosowany w Diagnozie stanu gminy obejmujący trzy obszary rozwojowe gminy:

„Gospodarka" – perspektywa gospodarcza – m.in.: przedsiębiorczość, turystyka, rolnictwo, zarządzanie gminą

„Społeczność" – perspektywa społeczna – m.in.: edukacja, kultura, sport, rekreacja, polityka społeczna w tym senioralna, organizacje pozarządowe

„Infrastruktura i środowisko" – perspektywa przestrzenna – m.in.: Infrastruktura sieciowa, infrastruktura komunikacyjna, planowanie i zarządzanie przestrzenią, transformacja energetyczna.

Powyższy podział stanowił ramę do dyskusji o wyzwaniach rozwojowych Gminy Skała na okres 2025 – 2035.

Uczestnicy warsztatów ustalili, że ich praca skoncentruje się na wyzwaniach rozwojowych, przyjęto, że dotychczasowe działania zapewniły wystarczający zasób informacji w zakresie potencjałów i problemów, przyjęto formułę pracy opierającą się o moderowaną dyskusję, z elementami burzy mózgów.
W trakcie dyskusji pojawiło się jednak wiele ustaleń o diagnostycznym charakterze, które przytoczono poniżej.

Ustalenia

„Patriotyzm podatkowy”

Znaczący odsetek mieszkańców nie jest zameldowany na terenie Gminy Skała i nie rozlicza się podatkowo w gminie. Zjawisko jest powszechne i w istotny sposób uszczupla wpływy samorządu z udziału w PIT, a także w mniejszym stopniu z udziału w CIT.

Proponowane działania:

- Akcje promocyjne i informacyjne
- Dodatkowe punkty w rekrutacji do żłobków i przedszkoli
- Promocja wysokiej jakości usług publicznych na terenie gminy – m.in. edukacja podstawowa na dobrym poziomie i oferta zajęć dodatkowych

Promocja lokalnych szkół

Zmiana trendu polegającego na wożeniu dzieci do szkół w Krakowie – zamiast korzystania z lokalnej oferty edukacyjnej.

Proponowane działania:

- Dni otwarte promujące lokalne szkoły
- Akcja promocyjna w mediach społecznościowych
- Oferta zajęć dodatkowych dla cieci na terenie szkoły
- Dłuższe godziny działania świetlic szkolnych

Transport zbiorowy

Specyfika gminy należącej do Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego sprawia, że kluczowe znaczenie ma komunikacja z Krakowem – miejscem pracy dla większości mieszkańców gminy. Transport publiczny został zoptymalizowany dzięki współpracy z MPK, Kolejami Małopolskimi i ofercie przewoźników prywatnych.
Optymalnym rozwiązaniem byłoby połączenie kolejowe – praktycznie niemożliwe do zrealizowania w perspektywie wdrażania strategii (do 2035), ale jest to zadanie wymagające lobbowania ze strony samorządu gminnego – ewentualne połączenia kolejowe Kraków – Olkusz, czy Słomniki – Iwanowice.

Proponowane działania:

- Dalsza optymalizacja połączeń z Krakowem
- Współpraca z MPK, Kolejami Małopolskimi i przewoźnikami prywatnymi
- Budowa przystanków i punktów przesiadkowych
- Rozwój sieci parkingów P&R
- Budowa ciągów pieszo rowerowych w całej gminie pełniących zintegrowane funkcje – dla mieszkańców: komunikacyjną, rekreacyjną, dla turystów: krajoznawczą
- Działania lobbingowe gminy na rzecz rozwoju Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej
- Współpraca w ramach Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska na rzecz optymalizacji transportu zbiorowego

Transport indywidualny (samochodowy) do Krakowa

Obwodnica Skały, modernizacje i budowa dróg gminnych i powiatowych, trasa wolbromska, północna obwodnica Krakowa przyczyniają się do optymalizacji ruchu Gmina Skała – Kraków, jednak wzrost liczby mieszkańców gminy i gmin ościennych, dzięki nowym osiedleniom sprawia, że pomimo tych zmian ruch nadal jest utrudniony. Co więcej, coraz gęstsza zabudowa w gminie w wielu miejscach przyczynia się do znaczących utrudnień. Gmina powinna dążyć do ograniczenie ruchu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego.

Proponowane działania:

- Promocja transportu zbiorowego
- Promocja transportu multimodalnego
- Rozwój sieci parkingów P&R
- Dalsza modernizacja i utrzymanie wysokiego standardu dróg gminnych
- Współpraca z Powiatem Krakowskim i Województwem Małopolskim w zakresie modernizacji i optymalizacji sieci dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich
- Promocja przez gminę rozwiązań carpooling (wspólne dojazdy do Krakowa)

Nowi mieszkańcy gminy

Lokalizacja Gminy w ramach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, atrakcyjne krajobrazowo tereny i polepszająca się komunikacja z Krakowem sprawiają, że nowe osiedlenia to nieuchronny proces. Gmina przekształca się z gminy o częściowo wiejskim charakterze w gminę, w której dominują funkcje podmiejskie. Gmina powinna stwarzać warunki dla nowych mieszkańców przy uwzględnieniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Proponowane działania:

- Promocja transportu zbiorowego
- Opracowanie Planu Ogólnego dla gminy
- Zrównoważony rozwój obszarów zabudowy mieszkaniowej uwzględniający możliwość rozbudowy infrastruktury technicznej
- Promocja lokalnych usług publicznych – edukacja podstawowa (dni otwarte w szkołach).
- Oferta zajęć dodatkowych dla wszystkich grup mieszkańców, tj. dzieci, młodzież, dorośli i seniorzy
- Infrastruktura rekreacyjna na terenie gminy
- Wysoki poziom obsługi mieszkańców przez Gminę i jednostki samorządowe
- Zapewnienie wydajnej sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni dla całego terenu gminy
- Zapewnienie sprawnej sieci wodociągowej – odpornej na okresy suszy
- Zapewnienie infrastruktury komunikacyjnej
- Dbałość o zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy

Kanalizacja

Modernizacja/rozbudowa dwóch oczyszczalni: w Ojcowie i w Nowej Wsi oraz skanalizowanie całego obszaru gminy to obecnie zadania priorytetowe dla samorządu gminnego, które wpływają na ochronę środowiska, jakość życia i atrakcyjność osiedleńczą gminy.

Proponowane działania:

- Gruntowna modernizacja techniczna oczyszczalni w Ojcowie
- Rozbudowa oczyszczalnie w Nowej Wsi
- Skanalizowanie pozostałego obszaru gminy
- Wykorzystanie przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach o najbardziej rozproszonej zabudowie
- Promocja finansowania oczyszczalni przydomowych z WFOŚiGW

Drogi, chodniki

Infrastruktura drogowa gminy obejmująca drogi gminne, drogi dojazdowe, chodniki i oświetlenie – stanowi jeden z kluczowych wydatków w corocznych budżetach. Działania te spotykają się z bardzo wysokimi wymaganiami mieszkańców – często nieuzasadnionymi ekonomicznie i wymagają racjonalnego działania.

Proponowane działania:

- Modernizacja i utrzymanie istniejącej sieci drogowej
- Rozbudowa chodników i przejść dla pieszych w celu zapewnienia bezpieczeństwa
- Oświetlenie uliczne (wyłączenie energooszczędne i inteligentne) podnoszące bezpieczeństwo
- Zapewnienie sieci komunikacyjnej na nowych terenach mieszkaniowych

Kompleksowy produkt turystyczny

OPN stanowi największy potencjał gminy, turystyka koncentruje się jednak w Ojcowie (zbyt intensywny ruch turystyczny), konieczne jest poszerzenie produktu turystycznego o kolejne atrakcje z terenu gminy oraz dodatkowe elementy np. żywność, imprezy cykliczne, gastronomia.

Proponowane działania:

- Opracowanie kompleksowego produktu turystycznego obejmującego: OPN, miejsca rekreacji, zabytki, ofertę gastronomiczne i produkty żywnościowe, imprezy cykliczne, tereny leśne, pola lawendy, stadniny koni, lokalne sery, dworki, szlak I Wojny Światowej, cmentarz żydowski itp.
- Promocja produktu turystycznego
- Optymalizacja systemu parkingów i informacji (mobilny system on-line)

Żywność i lokalne produkty

Gmina ma tradycje i potencjał w zakresie produkcji rolnej – nabiał (OSM Skała), mięso, wędliny, lokalne pieczywo, pstrągi, warzywa, owoce, od kilku lat wina. Potencjał te powinien stanowić część produktu turystycznego.

Proponowane działania:

Opracowanie kompleksowego produktu turystycznego OPN, miejsca rekreacji, zabytki, oferta gastronomiczna i produkty żywnościowe, imprezy cykliczne
Promocja lokalnych produktów
Uruchomienie i promocja szlaku winiarskiego
Promocja targu w Skale jako ekologicznego źródła lokalnej żywności

Dostępność i wsparcie seniorów

Pomimo stabilnej liczby mieszkańców (z niewielka tendencja wzrostową) społeczeństwo gminy starzeje się. Zjawiska te wymagają działań ze strony gminy zarówno w obszarze infrastrukturalnym jak i społecznym.

Proponowane działania:

Zapewnienie dostępności architektonicznej obiektów użyteczności publicznej
Wdrożenie standardów dostępności informacyjno-komunikacyjnej w samorządzie
Wdrożenie standardów dostępności cyfrowej w samorządzie
Oferta zajęć aktywizacyjnych dla seniorów
Oferta usług opiekuńczych dla seniorów zarówno domowych jak i instytucjonalnych
Wsparcie utworzenia klubów seniora w części sołectw – zajęcia aktywizacyjne, integracyjne i rehabilitacyjne

Kultura, zajęcia aktywizacyjne, rekreacyjne, sportowe, artystyczne

Gmina oferuje szeroką gamę zajęć i wydarzeń w tym obszarze, które przyczyniają się do podnoszenia jakości życia na terenie gminy.

Proponowane działania:

Utrzymanie szerokiej oferty kulturalnej dla mieszkańców dopasowanej do ich potrzeb wiekowych
Bieżące dopasowanie oferty zajęć aktywizacyjnych, rekreacyjnych, sportowych, artystycznych do oczekiwań mieszkańców
Współpraca z różnymi partnerami w tym z organizacjami pozarządowymi w tym zakresie
Kontynuacja organizacji imprez cyklicznych i promowanie ich jako części produktu turystycznego

Gospodarowanie

Sprawne zarządzanie samorządem, przedsiębiorczość, rolnictwo – to ważne elementy wymagające zachowania co najmniej obecnych standardów.

Proponowane działania:

- Opracowanie i przyjęcie Planu Ogólnego dla gminy
- Cyfryzacja usług publicznych, przy zachowaniu standardów cyberbezpieczeństwa
- Wykorzystanie sztucznej inteligencji w działaniach operacyjnych samorządu
- Zrównoważony budżet gminy
- Efektywna komunikacja UMiG Skała z mieszkańcami z wykorzystaniem mediów społecznościowych, strony internetowej oraz spotkań bezpośrednich
- Promocja lokalnych przedsiębiorców i SAG
- Promocja produkcji żywności i ochrona bioróżnorodności

Transformacja energetyczna gminy

Transformacja energetyczna gminy stanowi wyzwanie obejmujące zarówno aspekty obiektów publicznych, prywatnych jak i szeroko rozumianej kooperacji energetycznej.

Proponowane działania:

- Ograniczenie niskiej emisji zwłaszcza na terenie miasta Skała
- Wzmożenie kontroli i nadzoru w zakresie niskiej emisji, edukacja, promocja programów typu „czyste powietrze”
- Głęboka termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej
- Promocja OZE wśród mieszkańców
- Kooperacja energetyczna

Wnioski

Dyskusja wskazała następujące obszary rozwoju Gminy Skała jako priorytetowe w perspektywie dekady:

Turystyka i rekreacja – jako kluczowy potencjał gminy, stworzenie i rozwój kompleksowego produktu turystycznego (walory przyrodnicze, historyczne, rekreacyjne, lokalna żywność, imprezy cykliczne), przy zachowania zasad zrównoważonego rozwoju.

Jakość życia – sfera społeczna (projekty miękkie) – atrakcyjna oferta edukacyjna, kulturalna, sportowa, rekreacyjna – skierowana do różnych grup wiekowych, wrażliwa polityka społeczna, wsparcie aktywizacyjne i opiekuńcze seniorów, integracja mieszkańców (w tym integracja międzypokoleniowa), współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Jakość życia – sfera infrastrukturalna (projekty twarde) – infrastruktura komunikacyjna (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, bezpieczeństwo w ruchu drogowym), kanalizacja, wodociągi, system zbiórki odpadów.

Transformacja energetyczna – głęboka termomodernizacja, OZE, zarządzanie energią, kooperacja energetyczna, promocja OZE wśród mieszkańców, walka z niską emisją.

Gospodarowanie gminą – zarządzanie przestrzenią, zrównoważony budżet, współpraca z różnymi sektorami i różnymi instytucjami, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych i IA na rzecz zwiększania jakości usług publicznych.

Dokumentacja fotograficzna

foto by: Joanna Mazela/UMiG Skała

Załącznik nr 7 do uchwały nr XX/205/25
Rady Miejskiej w Skale
z dnia 30 października 2025 r.

Sprawozdanie z przebiegu oraz wyniki konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach opracowania Strategii Rozwoju Gminy Skała 2025-2035

Organizatorzy
dziękują Mieszkańcom
za aktywny udział w konsultacjach społecznych

Skała, czerwiec 2025 r.

Partycypacja społeczna

Władze samorządowe podjęły decyzję o przygotowaniu strategii w formule partycypacyjno-eksperckiej. Zakłada ona, że proces strategiczny prowadzony jest przez eksperta, w celu zapewnienia jego transparentności oraz obiektywizmu, a kluczowymi aktorami tego procesu są władze gminne i pracownicy samorządowi oraz szeroko rozumiana społeczność gminy.

W celu ułatwienia zaangażowania mieszkańców oraz zapewnienia pełnej transparentności UMiG prowadzi zakładkę https://skala.pl/strategia-gminy-2025-2035/ na stronie internetowej gminy. Udostępniane były tam wszelkie dokumenty tworzone w procesie strategicznym, umożliwiono także zgłaszanie uwag i pomysłów w trakcie całego procesu strategicznego (utworzono w tym celu dedykowany adres mailowy strategia@skala.pl), a w szczególności w ramach konsultacji społecznych projektu strategii.

W celu aktywizacji mieszkańców i zaangażowania ich w proces strategiczny przeprowadzono: badanie ankietowe, warsztaty strategiczne z mieszkańcami, warsztaty z Młodzieżową Radą Miejską, warsztaty z lokalnymi liderami i urzędnikami samorządowymi.
Po opracowaniu pierwszego projektu strategii przeprowadzono konsultacje społeczne, w tym warsztaty konsultacyjne. Szczegóły działań partycypacyjnych zostały opisane w raportach stanowiących załączniki do niniejszej strategii.
W trakcie prac z mieszkańcami korzystano z szeregu narzędzi zapewniających partycypację, kluczowe z nich obejmowały: badanie ankietowe wśród mieszkańców, warsztaty strategiczne, konsultacje robocze elementów Strategii oraz konsultacje całej Strategii. W szerokim zakresie korzystano z nieformalnych kanałów komunikacyjnych (formuła wywiadów indywidualnych i konsultacji indywidualnych).
W trakcie spotkań warsztatowych (strategicznych i operacyjnych) korzystano z prostych technik heurystycznych: burza mózgów, metoda ekspercka, world café, drzewo problemów i drzewo celów, mapowanie interesariuszy, panel ekspercki. Generalną zasadą pracy na każdym z etapów był otwarty dialog umożliwiający analizowanie zróżnicowanych pomysłów a następnie odnoszenie ich do istniejących uwarunkowań.
Podjęte przez samorząd gminy działania świadczą o angażowaniu wszystkich zainteresowanych stron w opracowanie strategii od oceny potrzeb, poprzez identyfikację szans po wyznaczanie celów i planowanie wdrażania projektów strategicznych.
Zachowano pełną transparentność publikując na stronie www bieżące informacje oraz cząstkowe rezultaty tego procesu i zachęcając interesariuszy do zgłaszania swoich uwag – zgodnie z logiką piramidy partycypacji społecznej tj.: informowanie -> konsultowanie -> partycypacja.

Podstawy prawne procesu konsultacji

- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057;
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465);
- Uchwała Nr VIII/56/24 Rady Miejskiej w Skale z dnia 31.10.2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii i trybu konsultacji (Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 2024 r. poz. 7130);
- Uchwała nr LIII/400/10 Rady Miejskiej w Skale w sprawie przyjęcia Regulaminu konsultacji społecznych z radą działalności pożytku publicznego, organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2010 roku, nr 456, poz. 3376);
- Zarządzenie Nr 88/2025 BURMISTRZA MIASTA I GMINY SKAŁA z dnia 23 kwietnia 2025 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035.

Przedmiot i cel konsultacji

Konsultacje społeczne, których przedmiotem był projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035, prowadzono w celu zebrania uwag i propozycji zmian w zakresie projektu ww. Strategii oraz upowszechnienia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań wśród mieszkańców gminy oraz partnerów społeczno-gospodarczych.

Termin

Konsultacje przeprowadzono w okresie od 24 kwietnia 2025 r. do 31 maja 2025 r.

Interesariusze zaangażowani w konsultacje

- mieszkańcy Gminy,
- lokalni partnerzy społeczni i gospodarczy działając na terenie Gminy Skała, w szczególności z organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy,
- sąsiednie gminy tj.: Gołcza, Trzyciąż, Iwanowice, Zielonki, Wielka Wieś, Jerzmanowice-Przeginia i Sułoszowa,
- powiat krakowski,
- Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie,

Dodatkowo, projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035, wraz z informacją o konsultacjach oraz formularzem zgłaszania zmian, został wysłany do:

- Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska - 23 kwietnia 2025 r.
- Stowarzyszenia LGD Nad Białą Przemszą - 23 kwietnia 2025 r.
- Radnych Rady Miasta i Gminy Skała - 24 kwietnia 2025 r.
- Sołtysów Gminy Skała – 23 - 24 kwietnia 2025 r.
- Organizacji pozarządowych z terenu Gminy Skała – 24 kwietnia 2025 r.

Przebieg i formy konsultacji

23 kwietnia Burmistrz Miasta i Gminy Skała ogłosił w formie zarządzenia (Nr 88/2025) konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035.

Konsultacje (w tym zgłaszanie uwag oraz pomysłów) przeprowadzono w następujących formach:

- pisemnej – poprzez przesłanie pism o wydanie opinii do sąsiednich samorządów i instytucji,
- pisemnej oraz za pomocą poczty elektronicznej – poprzez wskazanie uwag i opinii do projektu strategii za pomocą wypełnionego i podpisanego formularza według wzoru opublikowanego wraz z projektem strategii. Uwagi można było:
  - zgłaszać w siedzibie Urzędu Gminy – Rynek 29, 32-043 Skała (Dziennik Podawczy),
  - przesłać pocztą na adres Urzędu Gminy - Rynek 29, 32-043 Skała,
  - przesłać pocztą elektroniczną na adres: sekretarz@skala.pl lub adres strategia@skala.pl (uruchomiony wraz z rozpoczęciem procesu strategicznego).
- ustnej lub pisemnej podczas dyżurów konsultacyjnych, które odbyły się w dniach: 02.05.2025 r. w godzinach 8:00 – 12:00 oraz 26.05.2025 r. w godzinach 12:00 – 15:00 w budynku Urzędu Miasta i Gminy Skała,
- ustnej lub pisemnej podczas warsztatów konsultacyjnych, które odbyły się 21 maja, w godzinach 16.30 – 18.15 w Sali lustrzanej Hali widowiskowo- sportowej w Skale.

Ogłoszenie o konsultacja społecznych opublikowane na stronie www.skala.pl.

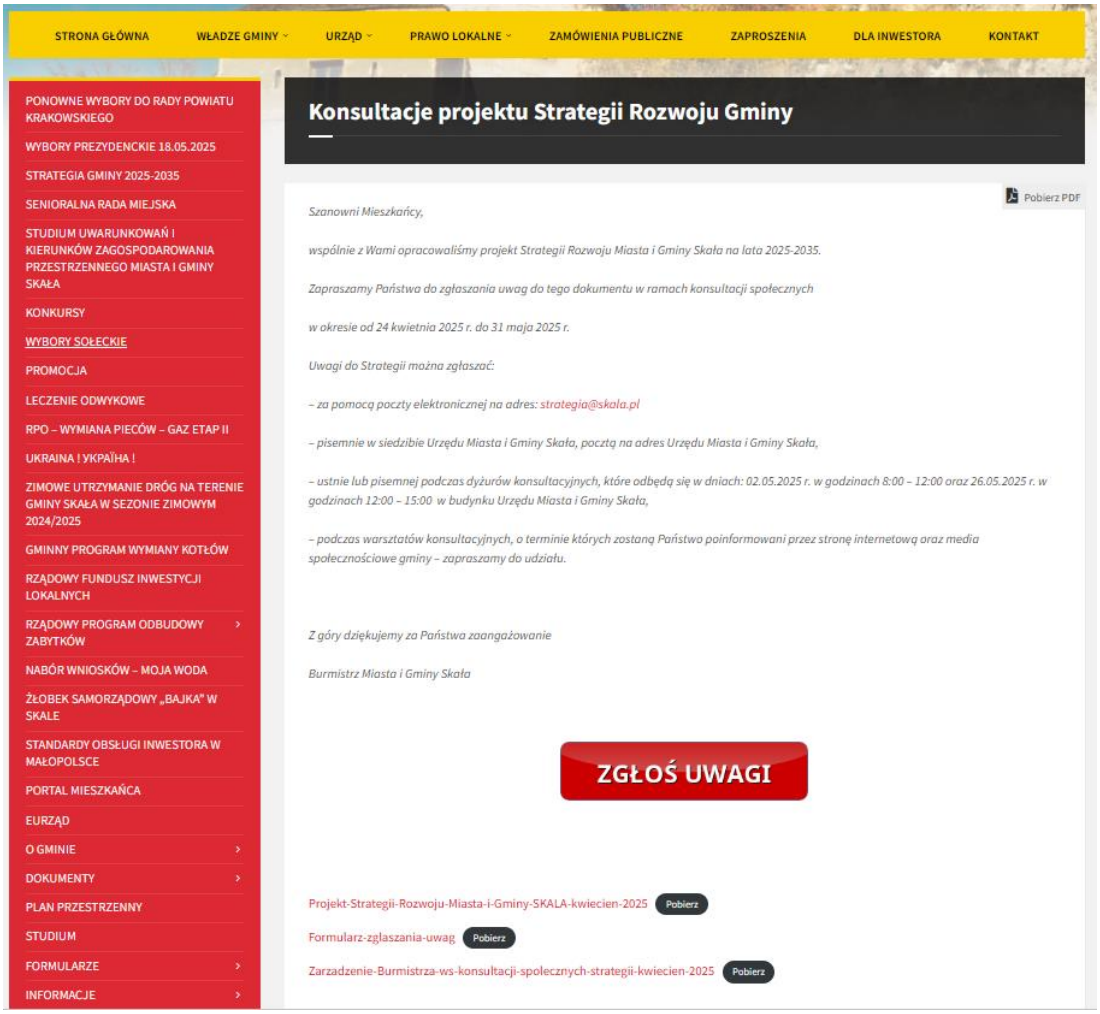

Analogiczne ogłoszenie zamieszczono na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta i Gminy.

Dokumenty udostępnione na stronie www.skała.pl w ramach procesu konsultacji społecznych.

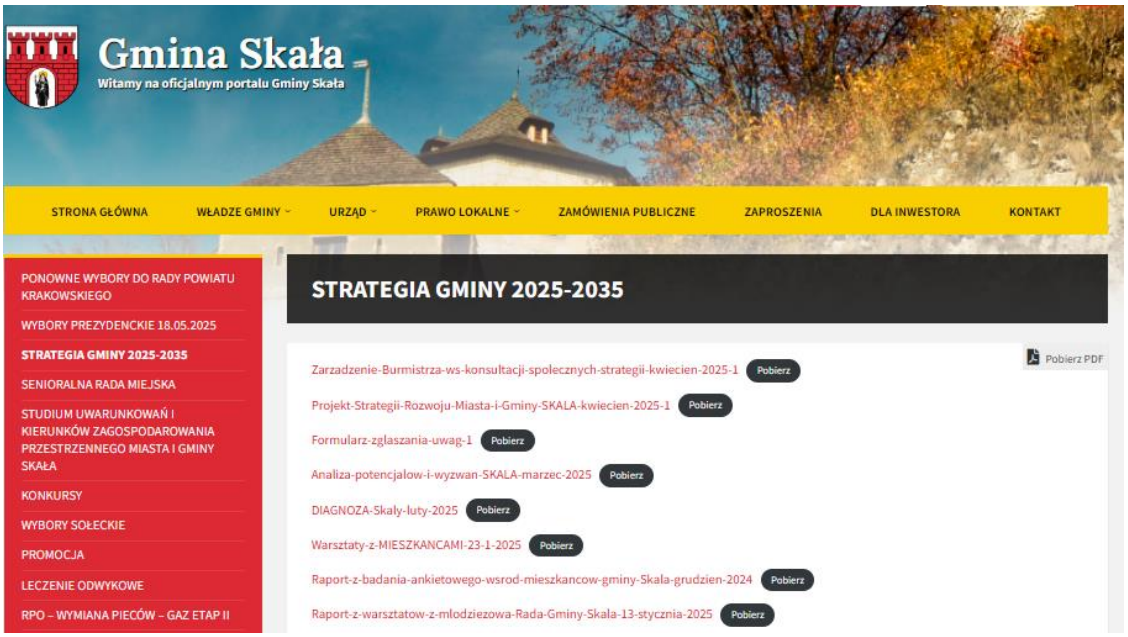

Warsztaty konsultacyjne

Ogłoszenie o warsztatach konsultacyjnych z profilu FB Gminy Skała.

Post Gmina Skała - profil urzędu

Gmina Skała - profil urzędu
15 maja o 07:09 ·

Szanowni Państwo,
za nami kluczowy etap prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025-2035.
Serdecznie dziękuję za Państwa dotychczasowe zaangażowanie w ten proces, w szczególności pomysły i opinie, które pojawiły się na naszych pierwszych warsztatach.
Wspólnie opracowaliśmy projekt Strategii, który jest dostępny na naszej stronie internetowej:
https://skala.pl/strategia-gminy-2025-2035/

Obecnie trwają konsultacje społeczne tego dokumentu.
Serdecznie zapraszam Państwa na warsztaty konsultacyjne, które odbędą się 21 maja o godzinie 16.30 w sali lustrzanej - Hala widowiskowo-sportowa w Skale, ul. Ks. Stanisława Połetka 34.

Podczas warsztatów zostaną zaprezentowane najważniejsze cele i działania nowej Strategii Rozwoju oraz będą Państwo mogli zgłaszać swoje uwagi do zapisów tego dokumentu.

Z góry dziękujemy za Państwa obecność!

Warsztaty konsultacyjne odbyły się 21 maja, w godzinach 16.30 – 18.15 w Sali lustrzanej Hali widowiskowo- sportowej w Skale, wzięło w nich udział 10 osób.
W trakcie warsztatów konsultacyjnych ekspert strategiczny Hubert Guz zaprezentował przebieg procesu strategicznego, kluczowe ustalenia diagnostyczne oraz omówiono dokument strategii (prezentacja z warsztatów stanowi załącznik do sprawozdania).

W ramach dyskusji zaprezentowano poszczególne cele strategiczne i operacyjne oraz kluczowe kierunki działań zgodnie z poniższą logiką interwencji strategicznej:

Cele strategiczne	Cele operacyjne
I. Kompleksowy produkt turystyczny	I.1. Poszerzenie oferty turystycznej gminy
	I.2. Zarządzanie ruchem turystycznym
	I.3. Promocja produktu turystycznego
	I.4. Zrównoważony rozwój turystyki
II. Wysoka jakość życia mieszkańców	II.1. Rozwijające się dzieci i młodzież
	II.2. Zaangażowana społeczność
	II.3. Zdrowi mieszkańcy
	II.4. Aktywni seniorzy
III. Efektywna i ekologiczna infrastruktura	III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa
	III.2. Ochrona wód
	III.3. Transport publiczny
	III.4. Infrastruktura komunikacyjna
IV. Sprawiedliwa transformacja energetyczna	IV.1. Energooszczędność
	IV.2. Ograniczenie niskiej emisji
	IV.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii
	IV.4. Budowanie świadomości klimatycznej mieszkańców
V. Stabilna gospodarka	V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią
	V.2. Rozwijająca się przedsiębiorczość
	V.3. Efektywne Rolnictwo
	V.4. Sprawnie zarządzana gmina
	V.5. Partnerska współpraca

W kolejnej części warsztatów konsultacyjnych uczestnicy zgłaszali swoje uwagi do zapisów strategii oraz zadawali pytania.

W ramach podsumowania warsztatów uczestnicy dokonali priorytetyzacji celów operacyjnych – poprzez wskazanie pięciu najważniejszych celów w ich opinii.

Warsztaty zostały podsumowane i zamknięte przez Pana Burmistrza Miasta i Gminy Skała Piotra Trzcionkę.

Priorytetyzacja celów strategicznych i operacyjnych

W wyniku oceny ważności priorytetów przez uczestników warsztatów konsultacyjnych ustalono, że najważniejsze cele strategiczne to:

- # cel II. Wysoka jakość życia mieszkańców,
- # cel III. Efektywna i ekologiczna infrastruktura.

Analiza celów operacyjnych pozwoliła na ich podział na trzy grupy. W zależności od odsetka wskazań danego celu przypisano go do danej grupy.

Odsetek wskazań danego	Cele operacyjne
CELE PRIORYTETOWE od 8% do 12 % wskazań	I.4. Zrównoważony rozwój turystyki
	II.2. Zaangażowana społeczność
	III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa
	IV.1. Energooszczędność
	V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią
CELE WAŻNE od 4% do 7% wskazań	I.1. Poszerzenie oferty turystycznej gminy
	II.1. Rozwijające się dzieci i młodzież
	V.2. Rozwijająca się przedsiębiorczość
	V.4. Sprawnie zarządzana gmina
CELE ISTOTNE do 3 % wskazań	I.2. Zarządzanie ruchem turystycznym
	I.3. Promocja produktu turystycznego
	II.3. Zdrowi mieszkańcy
	II.4. Aktywni seniorzy
	III.2. Ochrona wód
	III.3. Transport publiczny
	III.4. Infrastruktura komunikacyjna
	IV.2. Ograniczenie niskiej emisji
	IV.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii
	IV.4. Budowanie świadomości klimatycznej mieszkańców
	V.3. Efektywne Rolnictwo
	V.5. Partnerska współpraca

Uczestnicy nie wskazali żadnych dodatkowych celów operacyjnych, ani też nie postulowali usunięcia żadnego z wyznaczonych w projekcie strategii celów.

Informacja o kluczowych priorytetach rozwoju została zamieszczona w Strategii w rozdziale 9. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań.

Wyniki konsultacji społecznych

Uwagi zgłoszone mailowo przez Pana Łukasza Majewskiego

Uwagi w zakresie możliwości zabudowy mieszkaniowej na terenie miasta Skała – w szczególności na terenach przy obwodnicy.

Uwaga nie dotyczy wprost zapisów strategii (jej treść przekazano władzom gminy), jednakże w ramach zapisów rozdziału 14 Strategii dodano w podrozdziale „Kierunki rozwoju sieci osadniczej" zapis: „Umocnienie miejskiego charakteru miejscowości Skała jako ponadlokalnego centrum, umożliwienie rozwoju zabudowy jednorodzinnej w Skale poprzez wyznaczenie i uzbrojenie terenów" – UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Uwagi zgłoszone mailowo przez Pana Bogusława Kurka

Wprowadzenie zapisu w Strategii, że wyznaczanie terenów pod zabudowę w dokumentach planistycznych będzie kontynuacją polityki przestrzennej wynikającej z aktualnego (kwiecień 2024) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – UWAGA UWZGLĘDNIONA, w rozdziale 13. Ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej, wprowadzono zapis: „W celu zachowania ciągłości polityki przestrzennej w tym rozwoju osadnictwa na terenie gminy, zakłada się, że polityka ta będzie prowadzona w oparciu o aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała (przyjęte w kwietniu 2025)."

Uwagi zgłoszone mailowo przez Pana Wojciecha Regulskiego

Uwagi miały charakter pytań wyjaśniających część danych i zapisów w strategii, dotyczyły m.in. wydatków i dochodów budżetu gminy, planów budowy ścieżek rowerowych, już zrealizowanych inwestycji, LGD Nad Białą Przemszą, remontów placów zabaw.
Treść pytań nie przekłada się na zapisy strategii (pytania przekazano władzom gminy).

Uwagi zgłoszone mailowo przez Pana Kacpra Popiołka

Uwagi o charakterze omyłek w obliczeniach i błędów edytorskich

Kluczowe ustalenia diagnostyczne, strona 9 – liczba mieszkańców w podziale na kobiety i mężczyzn – błąd w sumowaniu – UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Kluczowe ustalenia diagnostyczne, strona 9 – gęstość zaludnienia – zmiana na 141 osób na km2 – UWAGA UWZGLĘDNIONA

Kluczowe ustalenia diagnostyczne, strona 10 – poprawka w liczbie mieszkańców (dane z 2023 roku) – UWAGA UWZGLĘDNIONA

Kluczowe ustalenia diagnostyczne, strona 11 – poprawka edytorska w numeracji podpunktów, zmiana z nr 6 na nr 3 – UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Uwaga edytorska ogólna – w zakresie pisowni „Gmina Skała" – UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Kluczowe ustalenia diagnostyczne, strona 16 - Uwaga edytorska – uzupełnienie daty w źródle przy tabeli – UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Kluczowe ustalenia diagnostyczne, strona 19 – Produkcyjne grupy wiek, poprawka w rozkładzie procentowym – UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Potencjały i wyzwania, strona 49 – poprawka edytorska usunięcie powtórzenia: „Budowa ciągów pieszo rowerowych w całej gminie pełniących zintegrowane funkcje – dla mieszkańców: komunikacyjną, rekreacyjną, dla turystów: krajoznawczą" " - UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Wizja i cele strategiczne, strona 55 – poprawa błędu językowego z „nakłoń" na „nakłonić" - UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Kluczowe ustalenia diagnostyczne, strona 13 – podkreślenie dysproporcji w ofercie kulturalnej skierowanej dla osób 18-59 w porównaniu do oferty dla osób 0-18 i 60+ – UWAGA CZĘŚCIOWO UWZGLĘDNIONA. Zamieszczono zapis: „Oferta kulturalna obejmuje zajęcia aktywizacyjne skierowane głównie do dzieci i młodzieży oraz seniorów. Oferta dla osób w wieku 18-59 jest znacznie skromniejsza."

Kluczowe ustalenia diagnostyczne, strona 19 dodano słowo „dawnej" przy lokalizacji SAG. Zapis brzmi: „W gminie od 2014 roku działa Strefa Aktywności Gospodarczej zlokalizowana W Skale przy ul. Krakowskiej (obszar przy dawnej drodze wojewódzkiej nr 794)."
Kluczowe ustalenia diagnostyczne, strona 23 – dopisać, że parking na Placu Konstytucji 3-go Maja jest niedostępny w godzinach odbywania się targu) – UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Wnioski z ustaleń diagnostycznych, strona 36 – zmiana zapisu: „Oferta Kulturalna gminy koncentruje się na dzieciach i młodzieży oraz seniorach. Zmiany w zakresie jej specyfiki są widoczne – tradycyjna działalność Biblioteki traci na znaczeniu, na rzecz działań aktywizacyjnych. Mieszkańcy pozytywnie oceniają imprezy plenerowe, które kreują nie tylko lepsze warunki życia, ale w przypadku Skały mogą być katalizatorem ruchu turystycznego."
na zapis: „Oferta Kulturalna gminy koncentruje się niemal wyłącznie na dzieciach i młodzieży oraz seniorach, oferta Kulturalna dla osób w wieku produkcyjnym jest zbyt uboga i niedostosowana do aktualnych trendów. Tradycyjna działalność Biblioteki traci na znaczeniu, na rzecz działań aktywizacyjnych, co mogłoby zostać odwrócone poprzez szerszą ofertę biblioteki, organizację otwartych spotkań autorskich, wystaw czy wernisaży. Na podstawie

ankiety wypełnionej przez X osób, można wysnuć wniosek, że mieszkańcy pozytywnie oceniają imprezy plenerowe, które kreują nie tylko lepsze warunki życia, ale w przypadku Skały, przy odpowiednim wykorzystaniu potencjału, mogą być katalizatorem ruchu turystycznego" – UWAGA NIE UWZGLEDNIONA, niemniejszy problem jest już zaakcentowany w Analizie potencjałów i wyzwań.

Wnioski z ustaleń diagnostycznych, strona 37 – zmiana zapisu: „Potencjał rolniczy i kulturowy gminy predysponuje do rozbudowy kompleksowego produktu turystycznego (co dzieje się od kilku lat) w oparciu o zasoby dziedzictwa niematerialnego takie jak: lokalna żywność i kulinaria, kultura, imprezy rekreacyjne i sportowe." na zapis: „Potencjał rolniczy i kulturowy gminy predysponuje do rozbudowy kompleksowego produktu turystycznego (co dzieje się od kilku lat, jednak znacznie wolniej niż w gminach z większym potencjałem w okolicy) w oparciu o zasoby dziedzictwa niematerialnego takie jak: lokalna żywność i kulinaria, kultura, imprezy rekreacyjne i sportowe" - UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Potencjały i wyzwania, strona 45, przeredagowanie zapisu na: „Inne zlokalizowane poza Ojcowem atrakcje turystyczne, m.in. tereny leśne, pola lawendy, stadniny koni, lokalne sery, dworki, winnice, szlak I Wojny Światowej, cmentarz żydowski." - UWAGA UWZGLĘDNIONA.
Potencjały i wyzwania, strona 48, zamiana zapisu „Poszerzenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla osób w wieku 18-60 (nie dzieci i młodzież i nie seniorzy)" na zapis: „Poszerzenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla osób w wieku produkcyjnym; szeroka promocja takich wydarzeń, konsultacje społeczne i zbieranie propozycji wśród mieszkańców dotyczących przebiegu, atrakcji, gości takich wydarzeń" - UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Potencjały i wyzwania, strona 48 – zmiana zapisu: „Organizacja imprez plenerowych skierowanych do mieszkańców (integracja, aktywizacja, włączenie społeczne)" na zapis: „Organizacja imprez plenerowych skierowanych do mieszkańców w różnym wieku – młodzieży, osób w wieku produkcyjnym i seniorów w równym stopniu (integracja, aktywizacja, włączenie społeczne)" - UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Wizja i cele strategiczne, strona 56 – przeredagować opis celu w następujący sposób: „Cel ten uwzględnia stopniowe, skuteczne rozwiązywanie problemu smogu w Skale, potrzebę rozwoju OZE na różnych poziomach, konieczność wzmożenia kontroli niskiej emisji i promocji programów wymiany pieców oraz rosnące koszty energii." - UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, strona 57 – zmiana celu „III.3. Transport publiczny" na „III.3. Transport publiczny dostosowany do potrzeb mieszkańców" - UWAGA UWZGLĘDNIONA. Zmieniono cel na „Sprawny Transport Publiczny".

Rezultaty i wskaźniki, strona 67 zamiana wskaźnika: „Liczba skarg mieszkańców dotyczących uciążliwości ruchu turystycznego (liczba rocznie)" na: „Wskaźnik: Liczba skarg mieszkańców dotyczących uciążliwości ruchu turystycznego (liczba rocznie) – spadek oraz liczba pozytywnych opinii mieszkańców na temat odpowiedzialnego gospodarowania ruchem turystycznym (liczba rocznie) - UWAGA NIE UWZGLĘDNIONA. Zaproponowany wskaźnik jest subiektywny i praktycznie niemożliwy do mierzenia.

Rezultaty i wskaźniki, strona 68 – zamiana wskaźnika: „Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych (liczba rocznie)" na „Wskaźnik: wysoka frekwencja, zainteresowanie i wyznaczanie trendów w organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych (liczba uczestników rocznie) - UWAGA NIE UWZGLĘDNIONA. Zaproponowany wskaźnik jest subiektywny i praktycznie niemożliwy do mierzenia.

Rezultaty i wskaźniki, strona 68 – zamiana wskaźnika: Liczba zorganizowanych wydarzeń integrujących pokolenia (liczba rocznie) na: Wskaźnik: wysoka frekwencja, zainteresowanie i wyznaczanie trendów w organizacji wydarzeń integrujących pokolenia (liczba uczestników rocznie)" - UWAGA NIE UWZGLĘDNIONA. Zaproponowany wskaźnik jest subiektywny i praktycznie niemożliwy do mierzenia.

Rezultaty i wskaźniki, strona 69– zmiana wskaźnika „Długość nowo wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych (km) – wzrost" na: „Wskaźnik: Długość nowo wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych (km) oraz długość zmodernizowanych, bezpiecznych ciągów pieszych i pieszo-rowerowych (km)" – UWAGA CZEŚCIOWO UWZGLĘDNIONA. Wprowadzono zapis „Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych ciągów pieszych, rowerowych i pieszo-rowerowych (km)."

Rezultaty i wskaźniki, strona 71 – zmiana wskaźnika „Powierzchnia nowo zagospodarowanych terenów zieleni (m²) – wzrost" na: „Wskaźnik: Powierzchnia nowo zagospodarowanych terenów zieleni (m²), zwiększenie liczby koszy na śmieci i odchody zwierząt - wzrost, liczba skarg mieszkańców na zaśmiecone, niesprzątane i niezadbane rejony miasta i Gminy Skała – spadek" – UWAGA NIE UWZGLĘDNIONA. Zaproponowany wskaźnik jest subiektywny i brakuje danych porównawczych.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej, strona 84 – propozycja zmiany zapisu dotyczącego wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m2, poprzez dodanie zapisu; „ale w przypadku dużego zainteresowania mieszkańców takim obiektem, Gmina Skała przeprowadzi konsultacje społeczne w zakresie możliwości jego powstania" – UWAGA NIE UWZGLĘDNIONA. Gmina nie planuje realizacji takich inwestycji ze względu na charakter zabudowy.

Uwagi zgłoszone mailowo przez Panią Urszulę Leśniewską oraz Panią Małgorzatę Trzeplę

Strona78 - usunięcie słowa „bezpośrednim" w zapisie: „Przyrost terenów osadniczych o charakterze mieszkaniowym powinien polegać przede wszystkim na dopełnianiu i intensyfikacji zagospodarowania istniejących układów, a następnie na dodawaniu nowych terenów zainwestowanych w ~~bezpośrednim~~ sąsiedztwie granic istniejących terenów osadniczych. Niedopuszczalne jest rozpraszanie nowej zabudowy poza skupione układy osadnicze. Na nowo wyznaczonych terenach dla zabudowy przyrost zabudowy powinien również mieć charakter zwarty, a nie rozproszony." – UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Modyfikacja zapisu na stronie 94 poprzez nadanie jej treści:

„Należy przeciwdziałać fragmentacji przestrzeni rolniczej, także w wyniku przeprowadzenia liniowych elementów zainwestowania technicznego (zwłaszcza dróg). Zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze należy ograniczyć do nieruchomości, dla których do dnia wejścia w życie niniejszej strategii złożono wniosek lub wnioski o zmianę aktu planowania przestrzennego w przedmiocie zmiany przeznaczenia działek oraz do terenów wyznaczonych w Studium pod nowe zainwestowania." UWAGA NIE UWZGLĘDNIONA Strategia nie jest dokumentem warunkującym zagospodarowanie przestrzenne gminy.

Uwagi zgłoszone w trakcie warsztatów konsultacyjnych

Konieczność działań podkreślających miejski charakter Skała i przyczyniających się do jej rozwoju jako ponadlokalnego centrum – UWAGA UWZGLĘDNIONA. W ramach zapisów rozdziału 14 Strategii dodano w podrozdziale „Kierunki rozwoju sieci osadniczej" zapis: „Umocnienie miejskiego charakteru miejscowości Skała jako ponadlokalnego centrum, umożliwienie rozwoju zabudowy jednorodzinnej w Skale poprzez wyznaczenie i uzbrojenie terenów"

Promocja współpracy gminy z innymi samorządami oraz stowarzyszeniami samorządowymi jak i współpracy wewnętrznej w gminie (sektor publiczny, sektor społeczny w tym pozarządowy oraz sektor gospodarczy) UWAGA UWZGLĘDNIONA – nie wymaga zmian zapisów Strategii. W Strategii wyznaczoną w ramach horyzontalnych zasad ekonomicznych zasadę współpracy odnoszącą się do postulowanych aspektów oraz dedykowany temu tematowi cel operacyjny: V.5. Partnerska współpraca.

Wniosek o dopisanie w kierunkach działań – aktywności samorządu gminy w zakresie dostępu Gminy Skała do Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej i współpraca z innymi samorządami w tym zakresie – UWAGA UWZGLĘDNIONA. W ramach kierunków działań dla celu operacyjnego III.3. Sprawny transport publiczny, uzupełniono zapisy w następujący sposób: „Działania, wspólnie z sąsiednimi samorządami, na rzecz rozbudowy linii Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej i zwiększenia dostępności komunikacyjnej gminy oraz ograniczenia transportu indywidualnego."

Podkreślenie działań związanych z bieżącym utrzymaniem czystości i estetyki w gminie – m.in. koszenie – UWAGA UWZGLĘDNIONA. W ramach celu operacyjnego V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią dodano zapis w kierunkach działań: „Bieżące utrzymanie czystości i estetyki na terenie całej gminy – m.in. sprzątanie, wykaszanie."

Propozycja zmiany zapisu dotyczącego wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m2. Po dyskusji UWAGA NIE UWZGLĘDNIONA.

Uwagi wewnętrzne zespołu strategicznego

Konieczność jednoznacznego wskazania ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. UWAGA UWZGLĘDNIONA. Wszystkie wymagane elementy w tym zakresie zostały zawarte w rozdziale 13.Ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej, w ramach podrozdziału: Zasady prowadzenia polityki przestrzennej w gminie tak, aby jednoznacznie wskazać wymagane ustawowo elementy, tj. odniesienie się do:

a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,

b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,

c) kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych mieszkaniowej,

d) zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130),

e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,

f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,

g) zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,

h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,

i) zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,

j) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;

Wprowadzenie do Strategii w ramach kierunków działań – przedsięwzięć wynikających ze Strategii Rozwoju Sportu w Gminie Skała – UWAGA UWZGLĘDNIONA. W ramach II celu strategicznego: Wysoka jakość życia mieszkańców, cel operacyjny II.2. Zaangażowana społeczność, do kierunków działań wprowadzono zapisy:

„Infrastruktura sportowo – rekreacyjna – m.in.: rozbudowa siłowni z trenażerami dla kobiet, remont Orlika, budowa strzelnicy sportowej, place zabaw, skatepark, street-workout, rowerowe miasteczko ruchu drogowego

Poszerzenie oferty sportowej m.in. sekcja i turnieje tenisa stołowego, zajęcia animacyjne z siatkówki i koszykówki, cykliczne zawody lekkoatletyczne, gminny test sprawności fizycznej

Poszerzenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla osób w wieku 18-60, w tym rozbudowa domu kultury, zapewnienie dostępności”

Wyniki konsultacji instytucjonalnych

Uwagi z samorządów

UMiG Skała zwrócił się do samorządów tj. powiatu krakowskiego i sąsiednich gmin: Gołcza, Trzyciąż, Iwanowice, Zielonki, Wielka Wieś, Jerzmanowice-Przeginia i Sułoszowa z prośbą o wyrażenie opinii w zakresie Projektu Strategii Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035.

Zarząd Powiatu Krakowskiego uchwałą nr 167/25 z dnia 22 maja 2025 r. wyraził pozytywna opinię o zgodności Projektu Strategii Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035 ze Strategią Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021-2030 „Powiat Krakowski 2030".

Z sąsiednich gmin wpłynęły uwagi jedynie od Gminy Zielonki (pismo z dnia 9 maja 2025 r. znak: ROP.0033.17.2025), następującej treści: „W miarę możliwości wnosimy o dostosowanie infrastruktury kanalizacji sanitarnej gminy Skała, do parametrów umożliwiających zwiększenie limitu zrzutu ścieków z Gminy Zielonki w punkcie Zrzutu Niebyła do poziomu 15m3/d." – UWAGA UWZGLĘDNIONA, w ramach Cele operacyjne i kierunki działań w ramach III celu strategicznego: Efektywna i ekologiczna infrastruktura – cel III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa dodano zapis o zwiększeniu przepustowości oczyszczalni ścieków. Dodatkowo w rozdziale 14. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy w ramach Kierunków rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej uzupełniono zapis w następujący sposób: „Rozbudowa i utrzymanie systemu kanalizacji, w tym modernizacja dwóch oczyszczalni ścieków i zwiększenie ich przepustowości."

Uwagi z Wód Polskich

Uwaga redakcyjna, polegająca na dopisaniu w rozdziale 12 Wody powierzchniowe w podrozdziale Zagrożenie powodziowe i zagrożenie suszą, że:

Zgodnie z zapisami Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, który został przyjęty na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. (Dz.U.2022.2739), na terenie gminy Skała nie są planowane żadne zadania. UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Należy uzupełnić rekomendowane działania w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy - UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Wprowadzono zapis w rozdziale 12 Wody: W niniejszej Strategii przewidziano szereg działań ograniczających zagrożenia powodziowe oraz zagrożenia suszą - m.in. retencja, zielono-niebieska infrastruktura, budowa kanalizacji, modernizacja sieci wodociągowej, zrównoważone rolnictwo, edukacja klimatyczna). Do realizacji tych działań przyczyniają się także środowiskowe zasady horyzontalne wyznaczone w niniejszej strategii: Zasada zrównoważonego rozwoju, Zasada Nie czyń Znaczących Szkód (w szczególności: dbałość o dobry stan i potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych i wód podziemnych, zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody i ziemi oraz ochrona bioróżnorodności i ekosystemów) i zasada edukacji środowiskowej.

W rozdziale 12 Wody dodać zapis uszczegóławiający w postaci:

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023, poz. 300) teren gminy Skała znajduje się na obszarze dorzecza Wisły w regionie wodnym Górnej – Zachodniej Wisły. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły to podstawowy dokument planistyczny w gospodarce wodnej, w którym ustalono cele środowiskowe dla wód oraz dla obszarów chronionych. Jako główny cel wskazano osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych (w tym co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego) oraz osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód podziemnych (w tym dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego). Dla osiągniecia celów środowiskowych opracowane zostały katalogi i zestawy działań naprawczych. Dla wszystkich JCW obowiązuje katalog krajowy, natomiast dla wybranych JCW przypisane zostały działania podstawowe i uzupełniające. Szczegółowe informacje dotyczące JCW, w tym przypisanych im działań podstawowych i uzupełniających dostarczają karty charakterystyk znajdujące się na apgw.gov.pl.

Przeformułowanie tabeli: Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) położonych w granicach Gminy Skała, w następujący sposób:

Kod i nazwa JCWP	Stan ogólny	Cele środowiskowe
RW200006213699 Rudawa	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Rudawa w obrębie JCWP (dla troci wędrownej); stan chemiczny dla złagodzonego wskaźnika benzo(a)piren(w) poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry.
RW200006213769 Dłubnia	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; stan chemiczny dla złagodzonego wskaźnika benzo(a)piren(w) poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry.
RW200006213749 Prądnik	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny

UWAGA UWZGLĘDNIONA

Dodanie zdania pod ww. tabelą:
„Jednolite części wód powierzchniowych znajdujących się w granicach gminy odznaczają się złym stanem ogólnym.” UWAGA UWZGLĘDNIONA

Zamiana tekstu:
„Zagrożeniami dla wód podziemnych są zanieczyszczenia obszarowe, spowodowane m.in. poprzez: stosowanie nadmiernych dawek nawozów mineralnych oraz chemicznych środków ochrony roślin w rolnictwie i leśnictwie oraz przez infiltrację do gruntu ścieków z nieszczelnych zbiorników ściekowych.”
Na tekst:
„Jednym z zagrożeń dla wód powierzchniowych są zanieczyszczenia obszarowe, spowodowane wymywaniem z pól uprawnych nadmiernych dawek nawozów mineralnych oraz chemicznych środków ochrony roślin. Dodatkowe zagrożenie stanowi infiltracja ścieków z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe.”
UWAGA UWZGLĘDNIONA

Zamiana tekstu:

„Granica gminy obejmuje Jednolite Części Wód Podziemnych o nr JCWPd 131, które leżą w całości w województwie małopolskim. Położona jest w obrębie 5 powiatów: olkuskiego, miechowskiego, chrzanowskiego, krakowskiego oraz Miasta Kraków. Zajmuje on powierzchnię 834,5 km2, leży w dorzeczu Wisły, a głównymi zlewniami są I-rzędowa Wisła oraz Rudawa, Prądnik i Dłubnia."

Na tekst:

„Teren Gminy Skała znajduje się w całości na jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o kodzie GW2000131, której charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli:"

UWAGA UWZGLĘDNIONA

Przeformułowanie tabeli: Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) położonych w granicach Gminy Skała, w następujący sposób:

Symbol JCWPd	Stan ogólny	Przypisane cele środowiskowe
GW2000131	stan chemiczny – dobry stan ilościowy – dobry stan ogólny – dobry	stan chemiczny – dobry stan ilościowy – dobry

Źródło: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyki JCWPd.

UWAGA UWZGLĘDNIONA

Dodanie zdania pod ww. tabelą:

„Jednolita część wód podziemnych znajdujących się w granicach gminy odznacza się stanem ogólnym określanym jako dobry."

UWAGA UWZGLĘDNIONA

Opinia Zarządu Województwa Małopolskiego

Zarząd Województwa Małopolskiego Uchwałą 1136/25 z dnia 20 maja 2025 r. wydał opinię dotycząca sposobu uwzględnienia w projekcie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025-2035 ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030".

Niniejsza opinia potwierdza, że wszelkie konieczne elementy zostały zawarte w strategii, jednocześnie wskazuje na konieczność uzupełnienia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, w szczególności elementów graficznych oraz wskazania obszarów funkcjonalnych, powiązań oraz zobrazowanie przestrzennego wymiaru celów strategicznych – UWAGA UWZGLĘDNIONA. W rozdziale 14. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wprowadzono odpowiednie zmiany.

Druga uwaga Zarządu Województwa Małopolskiego dotyczyła uzupełnienia działań planowanych dla Obszarów Strategicznej Interwencji wynikających ze Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030" – UWAGA UWZGLĘDNIONA – wprowadzono do rozdziału 15 Obszary Strategicznej Interwencji, OSI regionalne odpowiednie zapisy, tj.
dla OSI MOF:
„Zgodnie z zapisami Strategii „Małopolska 2030" Województwo Małopolskie będzie wspierać gminy współpracujące w ramach MOF w szczególności poprzez instrumenty typu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) oraz Inne Inwestycje Terytorialne (IIT). Gmina Skała jako członek Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska korzysta z instrumentu IIT w ramach Strategii Terytorialnej Innego Instrumentu Terytorialnego Otulina Podkrakowska na lata 2021-2027."
Dla OSI Obszary prawnie chronione:
„Zgodnie z zapisami Strategii „Małopolska 2030" Województwo Małopolskie będzie wspierać obszary prawnie chronione w szczególności w zakresie działań z zakresu ochrony środowiska. Ponadto Województwo będzie wyróżniać gminy, które wykazują się aktywnością w zakresie działań środowiskowych w formie preferencji w konkursach finansowanych ze środków budżetu Województwa oraz programu FEM 2021-2027."

Strategiczna Ocena Odziaływania na środowisko

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie pismem z dnia 17 maja 2025 r., znak: OO.410.1.12.2025.MaS odpowiadając na wniosek Gminy Skała o stwierdzenie braku konieczności przeprowadzania Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko dla przedłożonego Panu projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025-2035", stwierdził, że przedłożone informacje o uwarunkowaniach z art. 49 uuoś, charakter planowanych działań oraz prośrodowiskowe założenia wskazane w Strategii pozwalają stwierdzić, że realizacja postanowień Strategii nie powinna spowodować znaczącego oddziaływania na środowisko. Tym samy potwierdził, że projekt „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035" nie jest dokumentem wymagającym przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w związku z przepisami art. 47 uuoś.

Dodatkowo Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie wskazał na konieczność aktualizacji załącznika graficznego do Strategii w oparciu o Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skała przyjęte w kwietniu 2025 r. UWAGA UWZGLĘDNIONA.

Dokumentacja z warsztatów konsultacyjnych

19

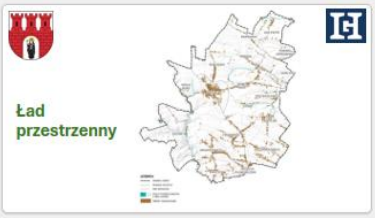

20

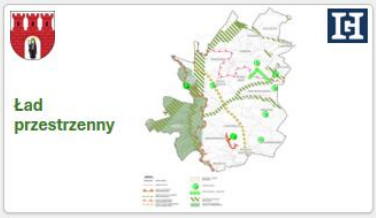

21

22

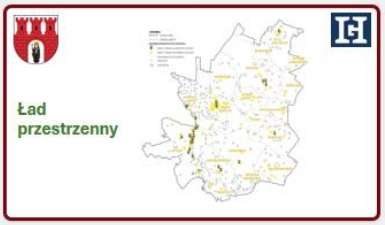

23

24

25

26

27

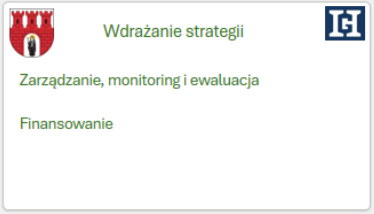

28

29

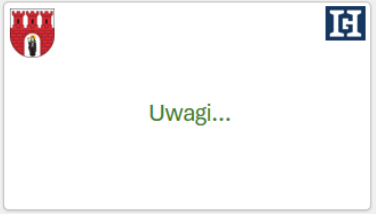

30

Strategia Rozwoju
Miasta i Gminy Skała
na lata 2025-2035
Warsztaty konsultacyjne

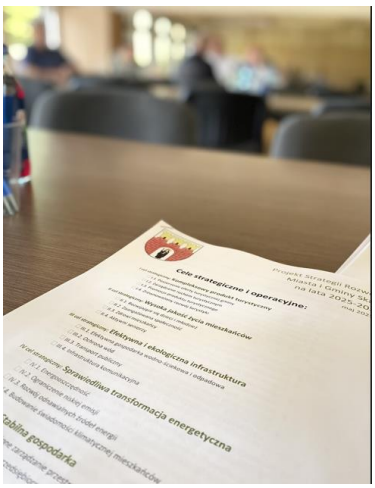
Cele strategiczne i operacyjne:
Efektywna i ekologiczna infrastruktura
Sprawiedliwa transformacja energetyczna

Załącznik nr 8 do uchwały nr XX/205/25
Rady Miejskiej w Skale
z dnia 30 października 2025 r.

Ewaluacja uprzednia

Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025-2035

Skała, październik 2025 r.

Procedura oceny

W czerwcu 2025 roku Gmina Skała zakończyła proces konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035 Następnie wprowadzono do Strategii wnioski i rekomendacje wynikające z procesu konsultacji społecznych z mieszkańcami oraz z konsultacji instytucjonalnych, a także autopoprawki. Szczegółowe dane w tym zakresie opisano w sprawozdaniu z konsultacji społecznych.

W październiku 2025 dokonano oceny uprzedniej ww. dokumentu Strategii.

Analizie poddano zapisy dokumentu Strategii oraz załączniki:

- Diagnoza stanu gminy
- Raport z badania ankietowego
- Raport z warsztatów strategicznych przeprowadzonych z udziałem mieszkańców
- Raport z warsztatów z Młodzieżową Radą Miejską
- Raport z warsztatów z pracownikami samorządowymi
- Raport (sprawozdanie) z konsultacji społecznych

W celu wiarygodnej oceny potencjału instytucjonalnego Miasta i Gminy Skała wykorzystano dane historyczne m.in. raporty o stanie gminy, sprawozdania budżetowe, wieloletnią prognozę finansową i informacje o zrealizowanych projektach.

Ewakuacja uprzednia została przeprowadzona przez eksperta strategicznego – dr Huberta Guza.

Kryteria oceny

Kryterium	Pytania ewaluacyjne
Trafność	Czy zdefiniowane w Strategii obszary i cele strategiczne obejmują kluczowe zakresy funkcjonowania gminy? Czy zdefiniowane cele są adekwatne w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb, wyzwań i potencjałów wewnętrznych?
Przewidywana skuteczność	Czy cele strategiczne są możliwe do osiągnięcia poprzez wskazane cele operacyjne i kierunki działań? Czy przyjęte wskaźniki obrazują zaplanowane rezultaty? Czy zaplanowany system wdrażania Strategii zapewni narzędzia do jej sprawnej realizacji?
Przewidywana efektywność	Czy cele są określone w odniesieniu do istniejących potencjałów, w tym uwarunkowań finansowych?
Zgodności z prawem	Czy dokument strategii i proces jej przygotowania były zrealizowane zgodne z prawem?
Zgodności celów strategicznych innymi dokumentami strategicznymi	Czy cele operacyjne wyznaczone w Strategii są zgodne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu?
Kompletności	Czy strategia zawiera wszystkie wymagane elementy i załączniki? Czy przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Strategii? Czy przeprowadzono konsultacje instytucjonalne projektu Strategii?
Spójność wewnętrzna dokumentu	Czy Strategia jest spójna wewnętrznie?

Analiza spełnienia kryteriów oceny

Trafność	Czy zdefiniowane w Strategii obszary i cele strategiczne obejmują kluczowe zakresy funkcjonowania gminy?

W Strategii, wyróżniono trzy główne, komplementarne obszary diagnostyczne:

1. Obszar społeczny
2. Obszar gospodarczy
3. Obszar przestrzenno-środowiskowy

Dodatkowo uwzględniono dane o obszarach chronionych i gospodarowaniu wodami.

Na etapie analizy potencjałów i wyzwań zastosowano szerszą strukturę definiując pięć obszarów rozwoju:

1. Turystyka i rekreacja – jako kluczowy potencjał gminy, rozwój kompleksowego produktu turystycznego obejmującego inne atrakcje oprócz Ojcowa, (walory przyrodnicze, historyczne, rekreacyjne, lokalna żywność, imprezy cykliczne), przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, promocja produktu turystycznego.
2. Jakość życia – sfera społeczna (projekty miękkie) – atrakcyjna oferta edukacyjna, kulturalna, sportowa, rekreacyjna – skierowana do różnych grup wiekowych, wrażliwa polityka społeczna, wsparcie aktywizacyjne i opiekuńcze seniorów, integracja mieszkańców (w tym integracja międzypokoleniowa), współpraca z organizacjami pozarządowymi.
3. Jakość życia – sfera infrastrukturalna (projekty twarde) – infrastruktura komunikacyjna (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, bezpieczeństwo w ruchu drogowym), kanalizacja, wodociągi, system zbiórki odpadów, infrastruktura rekreacyjno-sportowa (place zabaw, skatepark, strzelnica, street-workout, rowerowe miasteczko ruchu drogowego), infrastruktura bezpieczeństwa (schrony).
4. Transformacja energetyczna – głęboka termomodernizacja, OZE, zarządzanie energią, kooperacja energetyczna, promocja OZE wśród mieszkańców, walka z niską emisją.
5. Gospodarowanie gminą – zarządzanie przestrzenią, zrównoważony budżet, współpraca z różnymi sektorami i instytucjami, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych i AI na rzecz zwiększania jakości usług publicznych.

Dodatkowo określono 3 kategorie zasad horyzontalnych:

Społeczne zasady horyzontalne
Ekonomiczne zasady horyzontalne
Środowiskowe zasady horyzontalne

W części strategicznej zdefiniowano 5 celów strategicznych oraz 21 celów operacyjnych:

I cel strategiczny: Kompleksowy produkt turystyczny

I.1. Poszerzenie oferty turystycznej gminy
I.2. Zarządzanie ruchem turystycznym
I.3. Promocja produktu turystycznego
I.4. Zrównoważony rozwój turystyki

II cel strategiczny: Wysoka jakość życia mieszkańców

II.1. Rozwijające się dzieci i młodzież
II.2. Zaangażowana społeczność
II.3. Zdrowi mieszkańcy
II.4. Aktywni seniorzy

III cel strategiczny: Efektywna i ekologiczna infrastruktura

III.1. Efektywna gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa
III.2. Ochrona wód
III.3. Sprawny transport publiczny
III.4. Infrastruktura komunikacyjna

IV cel strategiczny: Sprawiedliwa transformacja energetyczna

IV.1. Energooszczędność
IV.2. Ograniczenie niskiej emisji
IV.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii
IV.4. Budowanie świadomości klimatycznej mieszkańców

V cel strategiczny: Stabilna gospodarka

V.1. Zrównoważone zarządzanie przestrzenią
V.2. Rozwijająca się przedsiębiorczość
V.3. Efektywne Rolnictwo
V.4. Sprawnie zarządzana gmina
V.5. Partnerska współpraca

To szerokie podejście pozwoliło ująć w strategii cały zakres zadań gminy oraz wyraźnie wyeksponować priorytetowy obszar rozwoju jakim jest turystyka.

Trafność	Czy zdefiniowane cele są adekwatne w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb, wyzwań i potencjałów wewnętrznych?

Cele strategiczne i operacyjne są odpowiedzią na ustalenia diagnostyczne, zarówno te wynikające z diagnozy stanu gminy i badań ankietowych, jak i te zdefiniowane w analizie potencjałów i wyzwań opracowanej w trakcie warsztatów strategicznych i konsultacji z mieszkańcami (analiza potencjałów i wyzwań dla pięciu obszarów).
Cele zdefiniowano w racjonalny sposób bazując na zidentyfikowanych potrzebach. W procesie wyboru celów uwzględniono dostępny potencjał gminy do ich realizacji w perspektywie 10 lat, a przede wszystkim oczekiwania i pomysły mieszkańców angażowanych w poszczególne etapy procesu strategicznego.
Analiza szczegółowych kierunków działań (wraz z planowanymi rezultatami i wskaźnikami) potwierdza adekwatność celów w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb, wyzwań i potencjałów wewnętrznych.

Przewidywana skuteczność	Czy cele strategiczne są możliwe do osiągnięcia poprzez wskazane cele operacyjne i kierunki działań?

Cele strategiczne określono w realny sposób odnosząc się do potencjałów i potrzeb. Zaplanowane cele operacyjne (21) są możliwe do zrealizowania przy obecnym potencjale gminy – (stabilna i dobra sytuacja budżetowa) oraz przy wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania.
Kierunki działań mają szeroki zakres i w kompleksowy sposób odnoszą się do celów strategicznych obejmując obszary społeczne, środowiskowe i przestrzenne, a także gospodarcze.
Gmina posiada doświadczenie we wdrażaniu poprzednich strategii oraz w realizacji projektów finansowanych środkami zewnętrznymi. Obecne doświadczenia gminy uzasadniają przyjętą logikę interwencji. Realizacja części działań powinna ograniczyć narastające problemy takie jak: starzenie się społeczeństwa, wzrastające koszty usług publicznych, czy tez nie w pełni wykorzystywany potencjał turystyczny gminy, w szczególności tereny poza Ojcowem.
Należy jednak podkreślić, że w przypadku części problemów wpływ samorządu gminnego na ich rozwiązanie jest znacząco ograniczony. Zestaw zaproponowanych kierunków działań pozwala sądzić, że w perspektywie dekady cele strategiczne są możliwe do osiągnięcia.

Przewidywana skuteczność	Czy przyjęte wskaźniki obrazują zaplanowane rezultaty działań?

Zaplanowane wskaźniki rezultatu dobrano w poprawny sposób – odnoszą się one bezpośrednio do celów operacyjnych, a pośrednio do celów strategicznych. Spełniają standardy SMART, w tym są policzalne, gmina ma/może mieć dostęp do potrzebnych danych). Brakuje jednak określenia ich stanu wyjściowego (wartość bazowa na 2025 r.) oraz stanu docelowego (wartość planowana na 2030 i na 2035 r.). Gmina w ramach procesu monitoringu celów strategicznych powinna przypisać im najważniejsze wskaźniki i monitorować je w cyklu rocznym.

Przewidywana skuteczność	Czy zaplanowany system wdrażania Strategii zapewni narzędzia do jej sprawnej realizacji?

Większość decyzji z obszaru wdrażania strategii jest skupiona w rękach władz samorządowych (Burmistrz, Rada Miejska), co znacząco ułatwi proces zarządzania strategicznego i wdrażania Strategii oraz komunikowania mieszkańcom jej wyników. Przyjęte w Strategii rozwiązania zarządcze bazują na istniejących strukturach i nie generują nowych dokumentów np. w zakresie monitoringu i ewaluacji. Pozytywnie należy ocenić wykorzystanie jako narzędzia monitoringowego corocznych raportów o stanie gminy.

Zapisy o działaniach ewaluacyjnych odnoszą się do kluczowych elementów, władze samorządowe powinny zadbać o to, aby działania te były faktycznie prowadzone i dostarczały użytecznych informacji, także takich, które będą impulsem do realizacji konkretnych projektów oraz w przypadku identyfikacji nowych potencjałów/wyzwań/problemów wprowadzania zmian w zapisach strategii.

Przewidywana efektywność	Czy cele są określone w odniesieniu do istniejących potencjałów, w tym uwarunkowań finansowych?

Kluczowym potencjałem Gminy Skała jest turystyka oraz rozwinięta produkcja rolna i przedsiębiorczość – znalazło to swój wyraz w pierwszym celu strategicznym „Kompleksowy produkt turystyczny" oraz w celu piątym „Stabilna gospodarka".
Pozostałe cele operacyjne i kierunki działań koncentrują się na zapewnieniu jak najlepszych warunków życia dla mieszkańców.
Dane finansowe wynikające z budżetu gminy oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa potwierdzają stabilną sytuację finansową samorządu pozwalającą na zapewnienie wkładu własnego do planowanych przedsięwzięć a także realizację mniejszych przedsięwzięć w ramach środków własnych.
Ważnym elementem w strategii jest transformacja energetyczna – czwarty cel strategiczny, która może przyczynić się do ograniczenia kosztów funkcjonowania samorządu gminnego.

Zgodności z prawem	Czy proces opracowania Strategii był zgodny z prawem?

W procesie strategicznym oraz dokumencie Strategii uwzględniono właściwe podstawy prawne wynikające z:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- Uchwały Nr VIII/56/24 Rady Miejskiej w Skale z dnia 31.10.2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii i trybu konsultacji (Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 2024 r. poz. 7130);
- Uchwały nr LIII/400/10 Rady Miejskiej w Skale w sprawie przyjęcia Regulaminu konsultacji społecznych z radą działalności pożytku publicznego, organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2010 roku, nr 456, poz. 3376);
- Zarządzenia Nr 88/2025 Burmistrza Miasta i Gminy Skała z dnia 23 kwietnia 2025 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035.

Proces strategiczny obejmował:

- Badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców
- Warsztaty z Młodzieżową Radą Miejską
- Warsztaty strategiczne z mieszkańcami
- Analiza realizacji celów poprzedniej strategii rozwoju
- Opracowanie Diagnozy stanu gminy
- Panel ekspercki z lokalnymi liderami
- Konsultacje eksperckie struktury celów
- Opracowanie pierwszego projektu Strategii
- Przeprowadzenie konsultacji społecznych – Warsztaty konsultacyjne
- Przeprowadzenie konsultacji z instytucjami
- Zaopiniowanie projektu Strategii przez Zarząd Województwa Małopolskiego
- Poprawki/uzupełnienia Strategii
- Ewaluacja uprzednia Strategii

Dotrzymano założonych terminów wynikających z Uchwały Nr VIII/56/24 Rady Miejskiej w Skale z dnia 31.10.2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii i trybu konsultacji.

Zgodności celów strategicznych innymi dokumentami strategicznymi	Czy cele strategiczne wyznaczone w Strategii są zgodne z zewnętrznymi dokumentami strategicznymi?

W Strategii potwierdzono zgodności celów operacyjnych wyznaczonych przez Gminę Skała z następującymi dokumentami strategicznymi:

- na poziomie ponadlokalnym - Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021-2030 (2020) oraz Strategia Terytorialna Innego Instrumentu Terytorialnego Otulina Podkrakowska na lata 2021-2027 (2023),
- na poziomie regionalnym - Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030",
- na poziomie krajowym - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Kompletności	Czy strategia zawiera wszystkie wymagane elementy i załączniki?

Strategia zawiera wszystkie elementy wynikające z dobrej praktyki zarządzania strategicznego. Dokument obejmuje następujące elementy, podzielone na trzy części:

Część pierwsza ma **charakter diagnostyczny** i obejmuje: wyciąg z diagnozy stanu gminy, analizy porównawcze, kluczowe ustalenia diagnostyczne, jej podsumowaniem jest analiza potencjałów i wyzwań.

Część druga ma **charakter planistyczny** i obejmuje: zasady horyzontalne, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań, rezultaty i wskaźniki, obszary chronione, ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej oraz model funkcjonalno-przestrzenny, spójność celów strategii z innymi dokumentami planistycznymi.

Część trzecia ma **charakter operacyjny** i obejmuje: zarządzanie, monitoring, ewaluację i finansowanie.

Załączniki do Strategii obejmują: diagnozę stanu gminy, raporty z poszczególnych etapów prac (Raport z badania ankietowego, Raport z warsztatów strategicznych przeprowadzonych z udziałem mieszkańców, Raport z warsztatów z Młodzieżową Radą Miejską, Raport z warsztatów z pracownikami samorządowymi), sprawozdanie z konsultacji społecznych.

Kompletności	Czy przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Strategii?

Strategia została opracowywana w formule partycypacyjnej z udziałem mieszkańców (warsztaty strategiczne, ankiety), a następnie konsultowano z nimi zapisy dokumentu (konsultacje społeczne projektu strategii).
Szczegółowe dane w tym zakresie zamieszczono w Sprawozdaniu z konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała 2025 - 2035.
Potwierdzają one dochowanie standardów konsultacji społecznych.

Kompletności	Czy przeprowadzono konsultacje instytucjonalne projektu Strategii?

Szczegółowe dane w tym zakresie zamieszczono w Sprawozdaniu z konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała 2025 – 2035.
Potwierdzają one właściwe przeprowadzenie konsultacji instytucjonalnych, które objęły:

- sąsiednie gminy oraz powiat krakowski,
- Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie,
- Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Krakowie - wniosek o stwierdzenie braku konieczności przeprowadzania Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko dla Strategii,
- Zarząd Województwa Małopolskiego – wniosek o opinię dotycząca sposobu uwzględnienia w projekcie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała 2025 - 2035 ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Uzyskano wszystkie wymagane opinie i informacje.

Spójność wewnętrzna dokumentu	Czy Strategia jest spójna wewnętrznie?

W dokumencie poprawnie zaprezentowano ciąg przyczynowo-skutkowy interwencji strategicznej. Poczynając od ustaleń diagnostycznych, przez analizę potencjału i wyzwań, strukturę celów (strategiczne, operacyjne) i kierunków działań, aż do rezultatów i wskaźników. Rozdziała opisujące politykę przestrzenną są spójne i powiązane z celami.
Część wdrożeniowa precyzuje zasady wdrażania i finansowania Strategii.

Rekomendacje

Rekomenduje się przyjęcie Strategii przez Radę Miejską w Skale

Rekomenduje się w procesie monitoringu strategii określenie bazowych wartości dla najważniejszych wskaźników obrazujących poziom osiąganych rezultatów, a następnie ich okresowe badanie.

Rekomenduje się prowadzenie bieżącego monitoringu wdrażania Strategii oraz okresowych ocen w celu ewentualnej aktualizacji dokumentu. Debata w tym zakresie powinna mieć publiczny charakter i być połączona z debatą nad raportem o stanie gminy.

UZASADNIENIE

do uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035.

W 2020 roku upłynął termin obowiązywania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2014-2020. Uchwałą Nr VIII/56/24 Rady Miejskiej w Skale z dnia 31.10.2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025 – 2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii i trybu konsultacji (Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 2024 r. poz. 7130), Rada Miejska w Skale określiła szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu nowej Strategii z perspektywą do roku 2035.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025-2035 jest strategicznym dokumentem gminy wyznaczającym kierunki rozwoju w perspektywie najbliższych lat do 2035 roku. Strategia wskazuje wizję, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań wyznaczone do realizacji w okresie jej obowiązywania. Dokument zawiera syntetyczną diagnozę Gminy w zakresie sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz analizę strategiczną sił i słabości. Jest jednym z podstawowych instrumentów zarządzania i stanowi podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe długookresowej polityki rozwoju gminy. Konieczność opracowania nowego dokumentu podyktowana jest dynamicznymi zmianami zachodzącymi w polityce społeczno-gospodarczo-przestrzennej gminy.

Zapisy w dokumencie strategicznym zostały ujęte w sposób zapewniający optymalne spektrum możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych dla realizacji zawartych w strategii celów. Strategia jest spójna z wytycznymi unijnymi oraz koresponduje z dokumentami planistycznymi różnych szczebli. Merytoryczne uzasadnienie kształtu dokumentu oraz wybranych kierunków działań, celów strategicznych i celów operacyjnych zawarto w treści Strategii.

Przyjęcie strategii poprzedzone zostało konsultacjami społecznymi. Nastąpiło przedłożenie projektu Strategii Zarządowi Województwa Małopolskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego. Projekt strategii przedłożono również Dyrektorowi Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska celem uzyskania opinii o odstąpieniu lub konieczności sporządzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2025-2035 pozwoli na uzasadnienie w staraniach o pozyskiwanie środków zewnętrznych na najważniejsze inwestycje i działania rozwojowe, w tym w ramach funduszy krajowych oraz środków europejskich.

Biorąc powyższe argumenty pod uwagę, podjęcie przedmiotowej uchwały jest celowe i uzasadnione.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Mariusz Gajewski